



BURMESE
CLASSIC
.COM

သမိုင်းမတွင်လေမဟုတ်
သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ
ချစ်ဦးညို

www.burmeseclassic.com



သီရိသုဏ္ဏသုတိ

အမှတ် (၂၇) အပေါ်ဆုံးလွှာ (၁)၊ ဟင်္သာတလမ်း

စမ်းချောင်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဖုန်း-၀၀-၂၈၇၅၀၈၊ ၇၀၀၅၇၉

ဒီတာဝန်အရသုံးပါး

ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး
တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး
အချစ်အမြော်အာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး

နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပေါ်ပေါက်ရေးသည်
ပြည်ထောင်စုသားအားလုံး၏ စောနစ်ကျသော တာဝန်ဖြစ်သည်။

ပြည်သူ့သဘောထား

- ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ဖို့၊ ထဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- နိုင်ငံတော် တည်ငြိမ်ရေးဆုံးရှုံးမှုနှင့် နိုင်ငံတော် တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်သမားများအား တုံ့ရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ် ရေမှုန်းကြ။

သီရိဆွေစာအုပ် ၊

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့်
သမိုင်းဝင်နေတဲ့ စကားများ

ချစ်ဦးညို

[တန်ဖိုး - ၃၅၀ ကျပ်]

စာအုပ်ပြသမတ်

၄၂/၂၀၀၀ (၁၁)

မုက်စာအုပ်ပြသမတ်

၄၄/၂၀၀၀ (၁၂)

ပုံနှိပ်

စုတိယအကြိမ်

ထုတ်ဝေကုမ္ပဏီ

စန်နဒါရီလ၊ ၂၀၀၂ ခုနှစ်

စုတိယ

၁၀၀၀

အုပ်ချုပ်

ပန်းချီစာအုပ်

စာအုပ်မျှော်

စက်ဝန်း

အတွင်းလက်

Quality

မုက်စာအုပ်ပြသမတ်

ဦးမြသိန်း (၁၀၄၂၇) သိန်းမြင့်ဝင်း ပုံနှိပ်တိုက်
အမှတ် - ၉၆၊ ၁၁လမ်း၊ လမ်းမတော်၊ ရန်ကုန်မြို့၊

အတွင်းပုံနှိပ်

ဦးမြင့်ဦး (၁၀၅၈၃) သိန်းသန်းဦးပုံနှိပ်တိုက်
အမှတ် (၁၂) ၃၄ လမ်း၊ ကော့ကံတံတားမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့၊

စုတိယ

ဦးစင်စောဝံသန်း (၁၀၄၅၄) သန်းစာပေ
အမှတ်-၆၃/မ ၁-လမ်း (၁၀)ရပ်ကွက်၊ တောင်ဥက္ကလာပမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့၊

ဦးမြင့်ဦး

စုတိယ

မာတိကာ

၁။ စောလုံ စောင့်ပါခလုည့် (နရသီဟပတေ)	. . . ၅
၂။ ကျန်ခပ်သား ငါ့ကိုနိုးပြီ (မင်းစောလူး)	. . . ၆
၃။ ငါ မသိုသေး (အလောင်းစည်သူ)	. . . ၁၅
၄။ နားကျယ်နှင့် ဝမ်းပျက်လိလိ (မင်းယဉ်နရသီခိ)	. . . ၂၁
၅။ အဘိုး ... ကျွန်ုပ်ကို မ,စပါ (မင်းရွေးချေး)	
အရှင်သားဖိုရာ (ရာဇသင်္ကြန်)	. . . ၂၇
၆။ ကမင်းသခင်ကို ဖြစ်မှားသော်	
အလွန်လျှင် ဝန်လေးလတ္တံ့ (ငခင်ညို)	
ထမင်းတစ်လောင်းကိုလျက်	
သူ့ကျေးဇူးကို သိသည် (ငါစီးရည်)	. . . ၃၃
၇။ ငါ့ကို မိပြီးဖြစ်သည်၊ ကွပ်လိုရာ ကွပ်တော်မူလော့	
ငါ့အလိုသော်ကား မိစုရား စောဥမှာ (ငတက်ပြား)	
ငါသို့သောမင်းကို စင်လျက် ဤသို့သောစကားကို	
ဆိုခဲ့သည်၊ အချည်းနှီး မသေလေကောင်း (သတိုးမင်းရှား)	. . . ၄၁
၈။ ငန ... နင် သောက်အမဟုတ်သလော (စောဥမှာ)	. . . ၄၉
၉။ ကျန်၏ တိုင်ပင်ခြင်းလော၊ မင်း၏ တိုင်ပင်ခြင်းလော၊	
ပညာရှိတို့၏ တိုင်ပင်ခြင်းလော (ဝန်စဦးမင်းရာဇာ)	. . . ၅၇
၁၀။ ကျန်တော် လိုက်၍ကြည့်သော်	
ကြည့်စဉ်ပင် ကွယ်လေသည် (မင်းချင်းတစ်ယောက်)	. . . ၆၃
၁၁။ ထောင်းသည်မနား၊ ကြိတ်သည်နား (မင်းကြီးစွာ)	. . . ၆၉
၁၂။ မစ၊ ဖုန်ဖုန်၊ မပ်မပ် (မကျေး)	. . . ၇၅
၁၃။ အို— ဆင်ကလေး (မတောင်မိစုရား)	. . . ၈၁
၁၄။ ငါ့မျက်စိနှစ်လုံးတွင် မြောင့်စူးဝင်ခဲ့သည်မှာ တစ်ဖက်က	
ထွက်သွားပြီ၊ ကျန်တစ်ဖက်က မထွက်သေး (ရာဇမိရာဇ်)	. . . ၈၇
၁၅။ အခုတော့ ချစ်မယားကို ပစ်ထားပြီး သွားပါပေါ့လား	
(အမည်မသိ မိန်းကလေးတစ်ယောက်)	. . . ၉၄
၁၆။ ကျန်တော်တို့သခင်၊ မိန်းမရုံးသည့်အရူးကို မသိ	
(သမိန့်ဖြတ်စ)	. . . ၁၀၀
၁၇။ သင့်မှာ ရဟန်းပညာရှိလည်း မရှိ၊ လူပညာရှိလည်း မရှိ	
(ပင်းယစကြိုသူဖြတ်)	. . . ၁၀၇

- ၁၈။ အင်းဝကို ပြန်လည်တိုက်ခိုက်တော့မည်ဟု
အရှင် မိန့်ပြန်သည်မှာ မသင့်လျော်၊
တရားနည်းလမ်း၊ မကျ (အမတ်ဒိန်မဏိဗ္ဗတ်) . . . ၁၁၅
- ၁၉။ မိရရာအကို ငါ မနုဗြာ သင်ကိုသာ ငါ နုဗြာသည်
(ရာဇဝိရာဇ်)
တို့သခင်စိတ်တော်ကိုသာ စစ်သည်၊
ချစ်သနားတော်မူသည် မှန်၏ (လဂ္ဂန်းအိမ်) . . . ၁၂၁
- ၂၀။ ဥယျာဉ်ခိုက်သော ပေတက်တို့သည် ရေသွန်းလောင်၍
အပင်ကို ကြီးထွားစေသည်၊ အညွန့်ကို မစိတ်ကြပေ၊
(စွင်ဒီသာပါဓမာက္ခ) . . . ၁၂၇
- ၂၁။ ငယ်သသူကို ကြီးသာအောင်၊ ကြီးသသူကို အိုသာအောင်
အိုသသူကို ချမ်းသာစွာသေရအောင် (သာလွန်မင်း) . . . ၁၃၃
- ၂၂။ ကျွန်ုပ် အခြားမလျှောက်သာပြီ၊ စစ်တော်မူလော့
(အင်းဝဘုရင် သတိုးမင်းစော)
မောင်အင်းဝ၊ ခင်ပွဲလေ
(ဘုရင့်နောင်) . . . ၁၃၉
- ၂၃။ ရွှေမောစောဘုရားမှာ နားထွင်းညော်
(တပင်ရွှေထီး)
ပြည်အလုံးကို နောင်တော်သာ စီရင်လေ၊
ငါတို့ မလျှောက်နှင့်တော့ (တပင်ရွှေထီး) . . . ၁၄၅
- ၂၄။ နှစ်ဦးသောသစ္စာကို ခံသောက်ဈေးသော် သဘောမဟုတ်၊
လိမ်လည်မှုနှင့် ပြသည်သာဟု မင်းသံတော်တို့ မယုံပေရား၊
(အလောင်းမင်းတရား) . . . ၁၅၃
- ၂၅။ မနိုင်လျှင် ငါတို့ခံပြီသည်ကို ဘယ်သူအား
အမြန်တင်မည်နည်း (ကျော်ထင် နော်ရထာ)
ဘုန်းကြီးသည့်အရှင်နှင့်မတန်၊ ကျွန်ုပ်တို့
ဗွဲ့သားဖြစ်၍ အရပ်ရပ်သေသည်နှင့် တိုက်ပေသည်
(ကျော်ထင် နော်ရထာ) . . . ၁၅၉
- ၂၆။ ရာဇဝတ်ကို ကျူးလွန်၍ ကျင့်တိသည်
နင့်ကို သံအိုးကွင်းနှင့် ကြော်မည်၊
(ဗဟာဝဋ္ဌရာဇာမင်း) . . . ၁၆၅

မကုန်းခွေးမှတ်တမ်း

ဤဆောင်းပါးများ ရေးပြန်အောင် အကြံပေး
တိုက်တွန်းခဲ့သော စာရေးဆရာ မင်းလှ၊ အပတ်စဉ်
ထည့်သွင်းပေးခြင်းသော ခေါ်ပြုလာကျာနယ်၊ မတ်ဂွေစန်
ဆွေးနွေးပေးကြသည့် မိတ်ဆွေများ၏ မကုန်းခွေးတရားကို
မပျေမချောက် မှတ်တမ်းတင်ပါကြောင်း။

(စာရေးသူ)

လောကဇာတ်ခုံကြီးထက်မှာ အမျိုးမျိုး ပါဝင်လှုပ်ရှားကြသွားကြ
တဲ့ လူသားတွေရဲ့ အခန်းကဏ္ဍတွေဟာ စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းလှ
ပါတယ်။ ဒီလူသားတွေရဲ့ အခန်းကဏ္ဍတွေဟာ စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်း
လှပါတယ်။ ဒီလူတွေရဲ့ ကံသုံးပါးအမှုတွေထဲမှာ ဆင်ခြင်ဖွယ်၊ နည်းယူ
ဖွယ်၊ အားကျဖွယ်၊ လေးစားမြတ်နိုးဖွယ်များပါရှိသလို သံဝေဂရဖွယ်၊
ရှောင်ကြဉ်ဖွယ်၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်များလည်း ပါရှိနေကြပါတယ်။ ယူတတ်မယ်
ဆိုရင်တော့ သမိုင်းဆိုတာဟာ ဘာသာရပ်အရဖြစ်ဖြစ်၊ ပညာအနေနဲ့
ဖြစ်ဖြစ်၊ ယူတတ်သူအဖို့ ကောင်းကျိုးဖြစ်ထွန်းစရာတွေချည်းပါပဲ။

သမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက် အကောင်းနဲ့ဖြစ်စေ၊ အဆိုးနဲ့ဖြစ်စေ
ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့သူများရဲ့ စာတစ်လုံး၊ စကားတစ်ခွန်း(များ)ဟာ
လည်း စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းနေပါတယ်။ ဒီစာတစ်လုံး၊ စကားတစ်ခွန်း
ကနေပြီး ကာယကံရှင် ပုဂ္ဂိုလ်အကြောင်းနဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ သူ့ခေတ်၊
သူ့ဝန်းကျင်၊ သူ့နောက်ခံတွေကို ဆန့်ထုတ်ကြည့်မြင်လို့ ရနိုင်ပါတယ်။
သူတို့ရေးခဲ့တဲ့စာ၊ သူတို့ပြောခဲ့တဲ့စကားတွေဟာ သူတို့ရဲ့ စိတ်နေသဘော၊
ကိုယ်ကျင့်တရား၊ ဖြစ်တည်ရှင်သန်မှုများနဲ့အတူ သူတို့ရဲ့ လောကကြီးကို

လှမ်းကြည့်လို့ ရနိုင်တဲ့ ပြတင်းပေါက်သဖွယ် ဖြစ်နေကြပါတယ်။

‘ကြည်...ပဲပြုတ်နဲ့နံ့ပြားရရင် စားချင်တယ်’

အားလုံးသိကြတဲ့ စာလေးတစ်စောင် (စကားလေးတစ်ခွန်း)ပါ။
ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းရဲ့စာ၊ စကား။ ဗိုလ်ချုပ်ရဲ့ ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှု၊
အဆောင်အယောင်ပကာသန ကင်းမဲ့မှု၊ ကြီးလေးတဲ့ အမျိုးသားရေး
တာဝန်များ ဖိစီးနေတဲ့ကြားထဲက ရိုးစင်းစွာ ထွက်ပေါ်လာတဲ့ ပကတိ
ဖြူစင်မှု...တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်း တွေးမယ်ဆိုရင် အများကြီးဆင့်ပွားလာ
နိုင်စရာ စာ(စကား)လေးတစ်စောင်ဖြစ်ပါတယ်။

“ဪ...ဘရုတ်စ်၊ မင်းလည်းပါသကိုး”

ဂျူးလီးယက်ဆီဇာရဲ့စကားဖြစ်ကြောင်း အားလုံးသိကြပါတယ်။
သူဝမ်းဗိုက်ထဲ စိုက်ဝင်နေတဲ့ဓားတွေ၊ ယိုစီးလာတဲ့ သွေးတွေကြားမှာ အံ့ဩ
စွာ၊ နာကြည်းစွာ မယုံနိုင်စွာနဲ့ မြည်တမ်းရင်း သွေးအိုင်ထဲ ခွေလဲကျသွားခါ
နီး ဆီဇာရဲ့ နောက်ဆုံးစကား ဒီစကားလေးကို ဆင်ခြင်ကြည့်မယ်ဆိုရင်
လည်း ရှုပ်ထွေးလှတဲ့ သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်၊ ခေါင်းဆောင်နဲ့ နောက်လိုက်
တို့ရဲ့ ဆက်နွှယ်မှု၊ သစ္စာပျက်ယွင်းမှု၊ အနီးဆုံးလူရဲ့ လျှို့ဝှက်ကြံစည်မှု၊
သတိသံဝေဂရဖွယ်၊ သင်ခန်းစာယူဖွယ်များကို ပြောပြနေတဲ့ စကား
တစ်ခွန်း...။

“ပေါင်မုန့်မရှိရင် ကိတ်မုန့်စားကြပစေပေါ့”

ဒါဟာလည်း ၁၈ ရာစု ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးကြီး စတင် ပေါက်
ကွဲဖို့ နီးကပ်လာတဲ့ ကာလလေးမှာ ထွက်ပေါ်လာတဲ့ စကားဖြစ်ပါတယ်။
လူဝီ ၁၆ရဲ့ မိဖုရား မေရီအင်တွိုင်းနက်ရဲ့စကား။ ဆင်းရဲငတ်မြတ်နေတဲ့

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၃

ပါရီမြို့၊သူမြို့သားလူထုရဲ့ စားရမဲ့သောက်ရမဲ့ ဒုက္ခိက္ခန္တရကပ်ဘေးကို မစာမနာ ပြောရက်ခဲ့တဲ့ ဧကရီမကြီးရဲ့ စကားဖြစ်ပါတယ်။ မိဖုရားကြီး အဖို့ စားစရာ ပေါင်မုန့်မရှိခြင်းနေရာမှာ ကိတ်မုန့်ကို အစားထိုးလို့ ရနိုင် တယ်လို့ ထင်ခဲ့ပါတယ်။ သူကောင်းမျိုးနဲ့ ဆင်းရဲသား ကျေးတော်မျိုး ကျွန်တော်မျိုးအကြားက ကြီးမားလှတဲ့ လူတန်းစားဘဝအသိ ကွာဟချက် ကို ပြလို့နေပါတယ်။ ဘာစတီးအကျဉ်းထောင်ရဲ့ ဗူးဝတံခါးကြီး ကျိုးပျက် ပွင့်ထွက်သွားစေဖို့ ထိမှန်တိုးဆောင့်ကြတဲ့ အကြောင်းရင်းတွေထဲမှာ မိဖုရားကြီးရဲ့ ဒီစကားတစ်ခွန်းလည်း အပါအဝင် ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

‘သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ’လို့ ခေါင်းစီး တပ်လိုက်တဲ့ ဒီစာမှာ အလားတူ စာ(စကား)များကို အလှမ်းမီသလောက် ကောက်နုတ်ဖော်ပြသွားမယ်လို့ ရည်ရွယ်ပါတယ်။ စကားတွေရဲ့ နောက်ခံ ဖြစ်ရပ်နဲ့ အကျိုးဆက်ဖြစ်ရပ်တွေကိုလည်း အလျဉ်းသင့်သလို ပြောဖို့ ကြိုးစားကြည့်ပါမယ်။ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာ အဲဒီလို ‘ရာဇဝင်တွင်’လောက်တဲ့ အထင်ကရစကားတွေ ရှိခဲ့သလို ရာစုများစွာ ရှည်ကြာပြီဖြစ်တဲ့ မြန်မာ့ သမိုင်းမှာလည်း ရာဇဝင်(သမိုင်း)တွင်မယ့် စကားတွေ ရှိနေပါတယ်။ ဒီစကားတွေကို ပြောခဲ့သူတွေကလည်း ပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးမျိုး၊ စရိုက်အမျိုးမျိုး ရှိကြပါတယ်။ ဒီစကားတွေက သယ်ဆောင်လာမယ့် ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်း ဖွယ်တွေကတော့ ကျွန်တော်တို့တစ်တွေရဲ့ ခံစားစုပ်ယူနိုင်မှုအင်အား အပေါ်မှာ မူတည်ပြီး အမျိုးစုံကွဲပြားနိုင်ပါတယ်။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ သမိုင်း ဆိုတာ ယူတတ်ရင် မှားမှန်ခွဲခြားနိုင်တဲ့ (အမောဟ) အသိဉာဏ်သာ အတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်တာချည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ဟာ အတိတ်ရဲ့ အကျဉ်းသားများ မဖြစ်ဖို့၊ အနာ
ဂတ်ရဲ့ မိခင်ဖခင်ကောင်းများဖြစ်ဖို့၊ ပစ္စုပ္ပန်ရဲ့ သားသမီးကောင်းများဖြစ်
ဖို့ အရေးကြီးလှတယ်မဟုတ်ပါလား။

⑧

စောလုံ၊ စောင့်ပါလေ့ည့် (နရသီဟပတေ့)

ပုဂံရာဇဝင်မှာ ထင်ရှားခဲ့တဲ့ နရသီဟပတေ့မင်းရဲ့ စကား
တစ်ခွန်းဖြစ်ပါတယ်။ ငယ်မည် မင်းခွေးချေး ခေါ်တဲ့ နရသီဟပတေ့ဟာ
ပုဂံရာဇဝင်မှာ ဖြစ်ရပ်စုံလင်လှတဲ့ ဘုရင်တစ်ပါးပါ။ အမျက်စောင်မာန်ကြီး
ခြင်း၊ စည်းစိမ်ယစ်မှုးခြင်း၊ အသိဉာဏ်နည်းခြင်း၊ မဆင်မခြင် အဆော
တလျင် ဆုံးဖြတ်အမိန့်ပေးခြင်းစတဲ့ စရိုက်လက္ခဏာတွေနဲ့ ပြည့်စုံသူလို့
ဆိုပါတယ်။ သူ့လက်ထက်မှာ ထူးထူးခြားခြား(လို့ဆိုရမယ့်)ဖြစ်ရပ်တွေ
ကလည်း အများသား။ မိဖုရားကြီး ဖွားစောဟာ အမြဲတစေအနီးကပ်
ထိန်းမတ်နေရတဲ့ ဘုရင်ပါတဲ့။



‘စောလုံ၊ စောင့်ပါလေ့ည့်’။ ဒီစကားဖြစ်ပေါ်လာပုံက ဒီလိုပါ။
နွေလရာသီမှာ ရေဖျန်းကစားမြဲဖြစ်တဲ့ နရသီဟပတေ့ဟာ နန်းတော်က
နေ မြစ်ဆိပ်အထိ အမိုးအကာအပြည့် တဲတန်းလျားရှည်ကြီးကို ဆုံး၊
မြစ်ဆိပ်မှာလည်း မင်းတဲဆောက်စေပြီး ရေကစားလေ့ ရှိပါတယ်။

မောင်းမမိသံ အစုံအလင်နဲ့ပါ။ ဒီပွဲတစ်ပွဲမှာ မိဖုရားစောလုံကို ‘မျက်စိ၊ မျက်နှာ၊ ဦးဆံရွှမ်းရွှမ်းစွတ်အောင် ရေပက်’လို့ မောင်းမငယ်တစ်ဦး ထံ ကျိတ်မှာထားပါတယ်။ စောလုံ ဆိုတာကနရသီဟပတေ့ အလွန် မြှောက်စားချစ်ကြည်တဲ့ မိဖုရားငယ်တစ်ဦးပါ။ အချစ်ကြီးသူမို့ ခပ်ကြမ်း ကြမ်းကလေး ကျီစယ်တဲ့သဘောပါ။ မောင်းမမိသံတွေအလယ်မှာ စောလုံဟာ ရေမွန်းပြီး ဝူးဝါးပြီလဲ အရှက်တကွဲဖြစ်ခဲ့ရပါတယ်။ ဒါကို နရသီဟပတေ့က တဟားဟားနဲ့ ရယ်ပွဲဖွဲ့၊ ဘုရင်ရယ်တော့ အားလုံးက လည်း လိုက်ရယ်ကြပေါ့လေ။



စောလုံဟာ ငယ်ရွယ်ချောမောသလောက် အလှူဂုဏ်နဲ့ မာန် မာနကြီးရတဲ့အထဲ ရေသဘင်ပွဲမှာ အရှက်တကွဲဖြစ်ခဲ့ရတော့ မင်းကြီး အပေါ် အမျက်သို့နှလုံးနာပြီး ပွဲတော်စာ(ထမင်းအုပ်)မှာ အဆိပ်ခပ်ပါ ရော။ ဒီအမှုပေါ်သွားတော့ မင်းကြီးက စောလုံကို စစ်မေးပါတယ်။ စောလုံက “ဟယ်...ပန်းပွတ်သည်မြေး၊ နင့်ကို ငါ လုပ်ကျွေးမွေးမြူ၍ ငါ့ကိုနှင့် သူကောင်းပြုလျှင် ဤသို့သောကိုယ်ဖြစ်၍ အထင်အရှားရှိပြီးမှ မောင်းငယ်ကို နှုတ်ထည့်၍ အဝတ်အစားဦးဆံစွတ်အောင် နင်လုပ်သော ကြောင့် နင့်ကိုငါ နှလုံးထောင့်၍ ကြံသည်’လို့ ပြန်ပြောပါတယ်။

‘ပန်းပွတ်သည်မြေး’ဆိုတဲ့စကားလုံးဟာ နရသီဟပတေ့ရဲ့ မျိုး ခိုးဇာတ်မြစ်ကို လှန်ပြီး ငယ်ကျွေးငယ်နာဖော်လိုက်တဲ့စကားပါ။ ဒီစကားလုံး ကို ဘုရင်မခံနိုင်ပါဘူး။ ဒါ့အပြင် အဆိပ်ခပ်လုပ်ကြံတယ်ဆိုတာကလည်း အဆုံးစွန်သော ရာဇဝတ်ပြစ်မှုဆိုတော့...

ပန်းပဲသမားတွေခေါ် သံကျပ်စင်လုပ်ခိုင်းပြီး ‘ဖိုထိုးကျပ်တင်

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၇

သတ်စေ'အမိန့်ချပါတယ်။ မိဖုရားစောလုံဟာ ခုနစ်ရက်လုံးလုံး အဓိဋ္ဌာန် ဝင်၊ သီတင်းသီလစောင့်ပြီးမှ သံကျပ်စင်တက်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ သီလဂုဏ်ကြောင့် မီးသုံးကြိမ်သေပြီးမှ ငါသည် ခဏချင်း ကျွမ်း၍ ပျောက် စေသားလို့ မိဋ္ဌာန်ပြီး အနိစ္စရောက်သွားပါတယ်။

နရသီဟပတေ့မင်းဟာ စောလုံကိုသတ်ပြီးနောက် စက်တော် ခေါ်ချိန်ရောက်ရင် ယောင်ယမ်းတမ်းတ ခေါ်မိပါတယ်တဲ့။ အခါတိုင်း သူအိပ်ရာအဝင်မှာ ထွေးပွေ့ချော့သိပ် ခစားရသူဟာ စောလုံဖြစ်ခဲ့တာ ကလား။ ဒီတော့ မင်းကြီးဟာ အိပ်ရာဝင်တာနဲ့ မြည်တမ်းပါတော့တယ်။ 'စောလုံ...စောင့်ပါခလုည့်၊ စောလုံ...စောင့်ပါခလုည့်'တဲ့။

စောလုံကို စီရင်ပြီးပါပကောလို့ မိဖုရားစော သတိပေးတော့မှ ငါမှားပြီရယ်လို့ နှလုံးကြေကွဲပြီး အိပ်မပျော်နိုင်ဖြစ်ရပါတယ်။ မဟာထေရ် ဆရာတော် တရားနဲ့ဆုံးမမှ အတန်အသင့် ဝေဒနာပြေပြီး 'နောင် ငါမျက် ကဲ့သော် လခွဲဆယ်ရက်ထားပြီးမှ အချင်းခပ်သိမ်းကို မေးမြန်းစိစစ်ဦး၊ ပြီးမှ စီရင်သင့်သူ စီရင်၊ လွှတ်သင့်သူ လွှတ်စေ'လို့ မိန့်မှာပါသတဲ့။



ချစ်ခင်လေးစားအပ်သော မိတ်ဆွေ...။ ကျွန်တော်တို့မှာ ကိလေ သာ အကြမ်းစားတွေ အခံရှိနေလေတော့ တစ်စုံတစ်ခု မိမိကို ထိခိုက်လာ တယ်လို့ ထင်မြင်ယူဆလိုက်တဲ့အခါ ပြင်းထန်တဲ့ ပေါက်ကွဲမှုတွေ ထွက် ပေါ်လာတတ်ကြပါတယ်။ အဲဒီပေါက်ကွဲမှုရဲ့ဖြစ်စဉ်နောက်ခံအကြောင်းရင်း တွေထဲမှာ တရားခံဟာ 'သူ'ပဲဖြစ်နေတတ်ပြီး 'မိမိ'ရဲ့အပြစ်မရှိဘူးလို့လည်း

၈

ချစ်ဦးညို

ယူဆတတ်ကြပါတယ်။ သူ့ကြောင့်၊ ဒင်းကြောင့်...ငါကဲ့သို့သော သူကိုများ
စသည်ဖြင့် အတ္တမာန်မာန၊ ဒေါသမီးအဆိပ် တောက်လောင်ပျံ့နှံ့လာတဲ့
အခါမျိုးမှာ မပြောသင့်တာပြောမိ၊ မလုပ်သင့်တာ လုပ်မိနဲ့။

နရသီဟပတေ့ကတော့ ‘စောလုံ၊ စောင့်ပါခလှည့်’လို့ လွန်ခဲ့တဲ့
နှစ်ပေါင်း ၇၀၀ ကျော်ကတည်းက မြည်တမ်းရေရွတ်ခဲ့ဖူးပြီ။



ကျန်စစ်သား ငါ့ကိုခိုးပြီ (မင်းစောလူး)

ကျန်စစ်သားအကြောင်းဟာ မြန်မာရာဇဝင်မှာတော့ လူသိအများဆုံးလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ သူ့ရဲကောင်းမင်းယောက်ျားတစ်ဦးအနေနဲ့ ကျန်စစ်သားကို ဗဟိုပြုပြီး ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ အဖြစ်သနစ်တွေဟာလည်း အမယ်စုံလှပါတယ်။ လက်ရုံးနှလုံးပြည့်ဝပုံ၊ အနစ်နာခံပုံ၊ ကျေးဇူးသစ္စာစောင့်သိပုံစသည်ဖြင့် လေးစားအားကျစရာများနဲ့ ကျန်စစ်သားရဲ့ ရာဇဝင်ဟာ ရောင်စုံတောက်လို့ နေတော့တယ်။ အနိစ္စရောက်ခါနီးအထိ...သားရာဇကုမာရ လှူဒါန်းသော ရွှေဆင်းတုကို ဖူးမြော်ပူဇော်ခဲ့တဲ့ နောက်ခံဂူပြောက်ကြီးကျောက်စာအထိ၊ ကျန်စစ်သားကြီးအကြောင်းဟာ ဆေးရောင်စုံ မြင်ကွင်းကျယ်ဇာတ်လမ်းကြီး ဖြစ်နေပါတယ်။

သမိုင်းတွင်/ဝင်စကားများအကြောင်း ပြောပြနေတဲ့ ဒီဆောင်းပါးလေးမှာတော့ ကျန်စစ်သားရဲ့ အဲဒီလူသိများပြီး ဇာတ်လမ်းစုံတွေထဲက တစ်ခုသောဖြစ်ရပ်နဲ့ တစ်ခွန်းသောစကားကို ပြန်နွှေးချင်ပါတယ်။

ဒီစကားကိုပြောခဲ့သူက (ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်အနေနဲ့ ကျန်စစ်သားက ဟီးရိုးဆိုရင် ဗီလိန်အဖြစ်ပါဝင်ခဲ့သူ) စောလူးမင်း ဖြစ်ပါတယ်။ စောလူးမင်းလို မင်းတစ်ပါးဆီကများ သမိုင်းဝင်စကားတစ်ခွန်း ရနိုင်ကောင်းပါရဲ့လားဆိုရင် ...ဒီလိုပါ။

အားလုံးသိပြီးဖြစ်တဲ့အတိုင်း အန်ပွဲ(ကြွေအန်)လေးတစ်ခု အကြောင်းပြုပြီး (ယိုးမယ်ဖွဲ့ပြီး) မင်းစောလူးနဲ့ ဥဿာမြို့စား ငရမန်တို့ အချင်းများကြရာက ငရမန်က ပုဂံကို ပုန်ကန်ခဲ့ပါတယ်။ ရေအားကြည်းအားနဲ့ ချီလာတဲ့ ရန်သူတပ်တွေ ပြည်တော်သာကျွန်းကို ရောက်ပြီလို့လည်း ကြားရော ကျန်စစ်သားကို အလျင်ချီစေပြီး မင်းစောလူးက နောက်တပ်မပြု ချီခဲ့ပါတယ်။ ကျန်စစ်သား စစ်ရေးသေနင်္ဂ လိမ္မာလှတာကို သိတဲ့ ငရမန်က ဒီအတိုင်း စစ်မျက်နှာမဖွင့်ဘဲ ပရိယာယ်ဆင်ပါတယ်။ ဆင်ပုံက ဆင်ခင်းမြင်းခင်း မသာတဲ့၊ ညွှန်များတဲ့အရပ်မှာ နှီးနဲ့ ဆင်ရုပ်လုပ်၊ ပေါင်းဝန်းတင်၊ ရဲမက်အရုပ်တွေလုပ်ပြီး အယောင်ဆောင်တပ်ချလိုက်တာပါပဲ။

ပြည်တော်သာကျွန်းကို ညဘက်ရောက်လာတဲ့ ပုဂံတပ်တွေ အဖို့ မိုးချုပ်ပြီ။ နောက်နေ့မှ တိုက်မယ်ဆိုပြီး တပ်ချနေခဲ့ပါတယ်။ ညဉ့် (လရောင်ရီဝင်)မှာ ငရမန်က စစ်ရေးငင်စစ်မြူတော့ မင်းစောလူးကမဆင်မခြင် လိုက်တိုက်ပါသတဲ့။ ငရမန်ပရိယာယ်မှာ စောလူးမင်း သက်ဆင်းရပါတယ်။ ဆင်တော်သန်မြန်စွာ ညွှန်မှာကျွန်စစ်တော့မှ မင်းစောလူး ဆင်ပေါ်က ဆင်းပြေးတော့တယ်။ တပ်လည်း ပျက်ပါတယ်။ ကျန်စစ်သား ကိုယ်တိုင် တောင်ခွင်အရပ်ကနေ မြင်းနဲ့ တစ်ညဉ့်လုံး နှင်ခဲ့ရပြီး မိုးသောက်မှ ပုဂံပြန်ရောက်ပါတယ်။ နန်းတော်က မှူးမတ်ဝန်တွေက မင်းမဲ့ပြီဖြစ်လို့

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၁

ထီးနန်းစံပါလို့ နန်းအပ်တာကို ‘ငါ့အရှင် ရှိမရှိ စူးစမ်းဦးမည်၊ ငါ့အရှင် ရှိသော် ယူ၍ နန်းတင်မည်’လို့ ဆိုပြီး မင်းမြှောက်တန်ဆာငါးပါးကို ရွှေစည်းခုံရှေ့တော်မှာပဲထား။ ပြည်တော်သာကျွန်းဘက် ပြန်ထွက်ပါတယ်။

ဒီအချိန်မှာ မင်းစောလူးကတော့ ညောင်ခေါင်းထဲ ဝင်ပုန်းရင်း ထမင်းသုံးနပ် ငတ်ခွဲလို့ လက်စွပ်ကို ထင်းခွေသမားရဲ့ ထမင်းထုပ်နဲ့လဲစားခဲ့ရာက အဖမ်းခံရပြီး ငရမန်ရဲ့ အကျဉ်းသားဖြစ်လို့နေပါပြီ။

ကျန်စစ်သားဟာ ရန်သူ့စခန်းထဲကို စွန့်စားထိုးဖောက်၊ မင်းစောလူးအချုပ်ခန်းထိ အရောက်ဝင်ပြီး မင်းစောလူးကို ပခုံးထက် ထမ်းပါတယ်။ ဒီအချိန်မှာ အသိဉာဏ်နည်းလှတဲ့ မင်းစောလူးကြုံပုံက-

‘ကျန်စစ်သားဟာ ငါ့မည်းတော်လည်း မျက်ဖူးသသူ၊ ငါလည်း မျက်ဖူးသသူဖြစ်သည်’တဲ့။

မဏိစန္ဒာမင်းသမီးကို အကြောင်းပြုပြီး အနော်ရထာမင်းကြီး လက်ထက်က မင်းမျက်သင့်ပြီး ကျန်စစ်သား ထွက်ပြေးခဲ့ရတဲ့အဖြစ်။ နောက် သူ့လက်ထက်မှာပဲ မိဖုရားခင်ဦးနဲ့ အဆက်အသွယ် ရှိပြန်တယ် ဆိုပြီး စည်းစိမ်က နုတ်၊ အောက်ဒလသို့ ပို့ခဲ့ပြန်တဲ့အဖြစ် (မှူးမတ်တွေက အနော်ရထာမင်းကြီးလက်ထက်ကတည်းက ကျန်စစ်သား ပုန်းရှောင်ခဲ့ဖူးရာမှာ မင်းကြီးကိုယ်တိုင် ယူချင်မတတ်ရှိရသေး။ ယခုလည်း ကျန်စစ်သားလို ပုဂ္ဂိုလ်၊ ကိုယ်တော်နဲ့ မကွာစကောင်း)လို့ ပြောကြမှ ပြန်ခေါ်ခဲ့တဲ့အဖြစ်...။

ဒီပြဿနာကို မင်းစောလူး ပြန်တွေးမိပြီး...

‘ကျန်စစ်သား ငါ့ကိုသတ်လို၍ ခိုးသည်ဖြစ်သည်’လို့ ဆုံးဖြတ်ပါ

သတဲ့။ ဥဿမြို့စားသူကိုပရိယာယ်ဆင်စစ်ပြုအကျဉ်းချထားတဲ့ ငရမန်
ကိုတော့ 'ငရမန်ကားငါ့အထိန်းတော်သား၊ ငါနှင့်တစ်ဖက်တစ်ယောက်
နို့စို့ဖက်ဖြစ်ခဲ့တဲ့လူ၊ ငရမန် ငါ့ကိုမသတ်တန်ရာ'လို့ ဆုံးဖြတ်ပါသတဲ့။

ဒီလိုကြံပြီး ကျန်စစ်သားရဲ့ ပခုံးထက်ကနေ မင်းစောလူးအား
ကုန်းအော်လိုက်တဲ့ စကားကတော့...

‘ကျန်စစ်သား...ငါ့ကို ခိုးပြီ’တဲ့။

ဒီအချိန်ကလေးမှာ ကျန်စစ်သား ဘယ်လောက် ထိခိုက်
တုန်လှုပ်သွားလေမလဲ။ စဉ်းစားကြည့်မိပါတယ်။ (ခမည်းတော်လက်ထက်၊
သူ့လက်ထက်၊ ငါ့မှာတော့ သစ္စာစောင့်သိလိုက်ရတာ၊ ခင်ဦးနဲ့ ပတ်သက်
တဲ့ နှလုံးသားကိုတောင် အကြေကွဲခံပြီး ငါ့မှာ ကျိုးနွံလိုက်ရတာ။ ပုဂံမှာ
မှူးမတ်တွေက နန်းအပ်တာတောင် သူရှိရင် သူ့ကို ရှာပြီး နန်းပြန်တင်
မယ် ဆိုပြီး ရန်သူအကြား စွန့်စားဝင်ရောက် သူ့ကို ကယ်ခဲ့တာ...။ ဒီလို
အခြေအနေမှာ သူ ဒီလိုအော်လေခြင်း။

ငရမန်တပ်တွေလည်း မင်းစောလူးအော်သံကြောင့် ဖြိုင်ဖြိုင်ထ
ကြပါပြီ။ ဒီအချိန်မှာ ကျန်စစ်သားဖို့ လုပ်စရာတစ်ခုပဲ ရှိပါတော့တယ်။
မင်းစောလူးကို ပခုံးပေါ်က ပစ်ချ။ ကိုယ်လွတ်ရုန်းပြေးဖို့ပါပဲ။

မင်းစောလူးကတော့ သူ့ရဲ့ နို့စို့ဖက်၊ သူ့ရဲ့ အထိန်းတော်သား၊
သူနဲ့ ကြွေအန်ကစားဖက်၊ သူပေးလို့ ဥဿကို စားရတဲ့ မြို့စားဖြစ်သူ။
‘ငါ့ကို မသတ်တန်ရာ’လို့ သူ ထင်မြင်ယုံကြည်လွဲခဲ့သူ ငရမန်က အနုရာ
အရပ်မှာ ကွပ်မျက်တာကို ခံလိုက်ရပြီး ဘဝဆုံးခဲ့ပါတယ်။

အသိဉာဏ်ဆင်ခြင်များ နည်းပြီဆိုမှဖြင့် အတွေးမှား၊ အပြောမှား

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၃

အလုပ်မှားတွေက တစ်သီတစ်တန်းကြီး ပေါ်လာပါတော့တယ်။ အဆိုးကို အကောင်းထင်၊ အကောင်းကို အဆိုးထင် ယူဆ၊ ဆုံးဖြတ်၊ အယုတ်ကို အမြတ်ထင်၊ အမြတ်ကို အယုတ်ထင်၊ အဖြောင့်ကို အကောက်ထင်၊ အကောက်ကို အဖြောင့်ထင်၊ အစစ်ကို အတုထင်၊ အတုကို အစစ်ထင်။ ဒါမျိုးကို ဝိပဋ္ဌိပတ္တိလို့ ခေါ်ကြောင်း မှတ်သားရဖူးပါတယ်။ ဖောက်ပြန်စွာ သိခြင်းတဲ့။

မောဟတရားများ ဖုံးလွှမ်းရင် အင်မတန်ကြောက်စရာကောင်း လှပါတယ်။ စောလူးဟာ အနိရုဒ္ဓဒေဝခေါ် အနော်ရထာမင်းကြီးရဲ့ သားတော် အရင်းပါ။ ဘမျိုးဘိုးတူ မဟုတ်တဲ့အပြင် မျိုးကန်းမျိုးဆုတ် စေတဲ့သားလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ မှန်နန်းရာဇဝင်ကတော့ သူ့ကို ‘လုပ်ရည် ကြံရည်မရှိ၊ မှူးကြီး မတ်ရာတို့ကိုလည်း နှလုံးမကြည်ရှိအောင် ပြုတတ် သော အလေ့ရှိ၏။ ခမည်းတော်တည်သော ရွှေစည်းခုံ မပြီးသည်ကိုလည်း မလုပ်၊ ပညာရှိတို့ လျှောက်သော စကားကိုလည်း မယူ၊ အပျော်အရွှင်နှင့် သာ နေ၏။’လို့ မှတ်ချက်ချထားပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ ကိုယ်တိုင်နဲ့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ တူ၊ တူမ၊ ညီ၊ နှမ၊ သားသမီး လူငယ်လေးများအတွက် မိမိဝန်းကျင်မှာ ရှိတဲ့ ထိတွေ့ ဆက်ဆံနေရသော အသိုင်းအဝိုင်းအဖွဲ့အစည်းမှာ ဘယ်သူကတော့ ကိုယ့်အတွက် ကောင်းကျိုးဖြစ်စေမည့်သူ၊ ဘယ်သူကတော့ ဆိုးကျိုးဖြစ်စေ မည့် သူဆိုတာ ခွဲခြား နားလည်ထားနိုင်ဖို့ အရေးကြီးလှပါတယ်။

‘ကျန်စစ်သား ငါ့ကိုခိုးပြီ’လို့ စောလူးပဲ အော်ပါစေ။

ပုဂံခေတ်က အဲဒီအော်သံကို ပဲ့တင်မပြန်မိပါစေနဲ့။ သဲ့သဲ့

၁၄

ချစ်ဦးညို

ကြားမိရင်လည်း သူ့အသံကို သူ့ဆီပဲ ပြန်ပို့ပေးကြဖို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။
'ဟယ်... မင်းညစ်...'ဆိုပြီး ပစ်ချခံလိုက်ရတာဟာ တကယ်တော့ စောလူး
အနေနဲ့ ကျန်စစ်သားရဲ့ ပခုံးထက်ကသာမက အားကိုးယုံကြည်ထိုက်သော
အမှန်တရားပေါ်ကနေ ပစ်ချခံလိုက်ရတာပါ။
သိပ်ကို အကျနာပါတယ်။ ဘဝဆုံးတဲ့အထိပါ။

⑧

ငါမအိုသေး
(အလောင်းစည်သူ)

သူ့ကို ဖွားမြင်ချိန်မှာ စည်ကြီးက မတီးဘဲ အလိုလိုမြည်၊ ဥကသံ
တံခါးကလည်း မဖွင့်ဘဲ လိုလိုပွင့်၊ ဒီလို နိမိတ်ထူးတွေနဲ့ သတင်းကြီးခဲ့တဲ့
အလောင်းစည်သူ။ ဘိုးတော်ကျန်စစ်မင်းကြီးက သူ့ကို ရင်ခွင်ထဲ ပိုက်ပြီး
‘ငါ့ကား ငါ့မြေးနန်းကို စောင့်နှင့်ပါသည်သာ’လို့ မိန့်ပြီး ကလေးငယ်အရွယ်
ကတည်းက ဘိသိက်သွန်းခြင်း ခံယူခဲ့ရတဲ့ အလောင်းစည်သူ။ နိုင်ငံတစ်နံ
တစ်လျား ဖောင်နဲ့ခရီးထွက်၊ တိုင်းခန်းလှည့်လည်ပြီး အခုတိုင် ဖောင်
တော်ဦးဘုရားစေတီမှန်သမျှ သူတည်ခဲ့တာလို့ ပြောစမှတ်ပြုရတဲ့
အလောင်းစည်သူ။ တူရိယာငါးပါးလွယ်၊ ကျောက်ရုပ်တွေသော်မှ ‘ငါ့
ဘေးတော် အနော်ရထာမင်းစော တည်ထားမှာကြားခဲ့ပါလျက် ငါလာ
သည်ကို ပသို့ကြောင့် မတီးမမှုတ်ကုန်သနည်း’လို့ သူက ပြောလိုက်တဲ့အခါ
ကျောက်ရုပ်တွေ အသက်ဝင်ပြီး တီးကြ၊ မှုတ်ကြ လုပ်ကြရတယ်ဆိုတဲ့
အလောင်းစည်သူ...။

ဒဏ္ဍာရီဆန်တယ်ပဲပြောပြော၊ ဆွတ်ယုံအံ့မောဖွယ်ဖြစ်ရပ်များ နဲ့ အတိပြီးနေတယ်ပဲဆိုဆို၊ သီရိတြိဘဝနာဒိတျာပဝရပဏ္ဍိတသုဓမ္မရာဇာ မဟာဓိပတိနရပတိစည်သူဘွဲ့ခံခဲ့တဲ့ အလောင်းစည်သူမင်းအကြောင်း ဟာ ကျွန်တော်တို့ငယ်စဉ်က ကြားနာခဲ့ရတဲ့ အိပ်ရာဝင်ပုံပြင်ခန်းမှာ စွဲမက် စရာအကောင်းဆုံးဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

အလောင်းစည်သူအကြောင်း စဉ်းစားလိုက်ရင် ထိပ်ဆုံးမှာ ပေါ်လာတာကတော့ ဦးပေါင်းကျားနှင့် မြင်းကျားရှင် လူစွမ်းကောင်းပါပဲ။ အားလုံးလိုလို သိကြပါတယ်။ ဗိုလ်ရှုသဘင်ခံစဉ် လက်ရုံးဆန့်ကြီးဝါးလိုက် တဲ့အခါ အသက်ကကြီးပြီမို့ လက်ယှဉ်းကျနေတာကို မျှမတ်တို့က ‘ရယ်ခိုး’ ကြပါတယ်။ မင်းကြီးက သင်းတို့ ငါ့ကို မစွမ်းပြီဟု ရယ်ခိုးကြလေသည် လို့ အမှတ်ထားပြီး တစ်နေ့မှာ...

‘တူရွှင်းတောင်ခြေမှာ နေဝင်လျှင် ဦးပေါင်းကျားထုပ်နှင့် မြင်း ကျားစီး ယောက်ျားတစ်ယောက် အနိုင်အထက် လူစားတယ်ဆိုတာ နင်တို့ မကြားသလော၊ သူ့ကို နင်တို့လေးယောက် ရအောင်ဖမ်း၊ မရလျှင် နင်တို့ ကို မျက်အံ့’လို့ တာဝန်ပေးလိုက်ပါတယ်။ စစ်သူကြီး မတ်လေးယောက်တို့ လည်း တောင်ခြေထွက်ရပါတယ်။ မင်းကြီးက ရွှေပန်းစာပွင့်မြင်းကို ဝမ်း မှာ ဝတ်လုံဖြူရစ် မြီမြီစွာ ကပြီး အိမ်ဓားလွယ်လို့ ဦးပေါင်းကျားထုပ်နဲ့ တောင်ခြေကို အပြင်းနှင်ခဲ့ပါသတဲ့။ စစ်သူကြီး လေးယောက်တို့ အပြင်း လိုက်တဲ့အခါ ‘တဖျဉ်းသုန် ခွာတုံ ချဉ်းတုံ’ပြု၊ ညောင်ဦးကမ်းပါးချောက် ဆင်း၊ မြင်းရေတိုက်၊ ချောက်ကိုပြန်တက်၊ ဟို မြင်းလေးစီးကို တိုက်တက် လွတ်မြောက်အောင် လုပ်ပြီးမှ ဖိုးဦးကွင်းပြင်မှာ မြင်းရေးအမျိုးမျိုးပြကစား

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၇

ပါတယ်။ ပြီးတော့ တစ်ခါ မြင်းလေးစီးသားတို့ကို ရှေ့က ပေါက်တုံ၊ နောက်က ပေါက်တုံ၊ လက်ဝဲပေါက်တုံ၊ လက်ယာပေါက်တုံ နှင်ပြီးမှ မြို့တော်ပြန်ခဲ့ပါသတဲ့။

မိုးသောက်ညီလာခံမှာ ဟိုလေးယောက်ကို “ဟယ်...အမတ်တို့၊ မြင်းကျားစီးသော ခိုးသူကို နှင်တို့ တွေ့၏လော’လို့ မေးတဲ့အခါ စစ်သည်အမတ်လေးယောက်တို့က ‘လျှောက်ဝံ့သောဘုရား၊ မြင်းကျားစီးသူကား လူဖြစ်ဆန်းကာ မဟုတ်နှယ်၊ ဘီလူးဖြစ်ရာသည်၊ လူဖြစ်သော်လည်း လူမည်ကာမဟုတ်၊ ကြီးမြတ်သော ဘုန်းတန်ခိုးရှင် ဖြစ်ရာသည်။ ကျွန်တော်တို့ မြင်းလေးစီးကို ထားဘိ၍ နိုင်ငံတော်ဝယ်ရှိသော မြင်းသည်အပေါင်းတို့ ဝန်းရံဆီးဆို၍ ဖမ်းငြားသော်လည်း မရနိုင်ရာ’လို့ လျှောက်ကြပါတယ်။

ဒီအခါကျမှ အလောင်းစည်သူမင်းကြီးက “ဟယ်...အမတ်တို့၊ နှင်တို့ငါ့ကို အိုပြီဟူ၍ မှတ်ကြသည်။ ငါမအိုသေး”လို့ မိန့်တော်မူပါတယ်။ အမတ်ဗိုလ်ပါတို့ အလွန်ကြောက်ရွံ့ခြင်း ပြင်းစွာ ရှိကုန်၏တဲ့။

ဒီဇာတ်လမ်းကို အိပ်ရာဝင်ပုံပြင်ကဏ္ဍ နားထောင်ခဲ့ရကတည်းက ‘အလောင်းစည်သူမင်းကြီး ပိုင်လိုက်လေကွာ’လို့ သဘောကျခဲ့ရပါတယ်။ အခုထိလည်း ‘ငါမအိုသေး’ဆိုတဲ့ကြိုးဝါးသံနဲ့ တူရွှင်းတောင်ခြေက ဦးပေါင်းကျားနှင့် မြင်းကျားရှင်သရုပ်ကို နှစ်ခြိုက်မိနေတုန်းပါပဲ။ သို့ပေမယ့်...

ဘုန်းစွမ်းလူစွမ်းပြခဲ့တဲ့ ‘ငါမအိုသေး’မင်းကြီးရဲ့ နောက်ဖြစ်ရပ်လေးတစ်ခုကို သတိရလိုက်မိတဲ့အခါမှာတော့ မျက်မှောင်ကြုတ် စဉ်းစားစရာလေးတစ်ခု ပေါ်လာပြန်ပါတယ်။

မင်းကြီးဟာ တစ်ခါမှာတော့ ရောဂါဝေဒနာမရှိဘဲ အကောင်းပကတိကနေ ပြုန်းခနဲ မျက်လုံးနှစ်ဖက် ကွယ်သွားခဲ့ဖူးပါသတဲ့။ အဲဒါဘာ

ကြောင့်လဲဆိုတော့ မင်းကြီး ဒီလိုတွေးကြံကျူးရင်ပါသတဲ့။

‘ငါကား ဘုန်းကြီးသောမင်း၊ ဇေယျသပြေပင်ရင်းသို့ ရောက်၍ သိကြားပေးသော အမည်ကို ခံရသောသူ၊ သရက္ခန်ငါးပိုင်း၊ ဒက္ခိဏ သာခါ ဗောဓိခက်တို့ကို ဘုရားရုပ်တော်ထု၍ ကိုးကွယ်ရသူ၊ သိန်းယိုကျွန်း၊ မလ္လာ ယုကျွန်း၊ မာန်အောင်ကျွန်းသို့ ရောက်ခဲ့ပြီး အထူးအထူး ရှုကြည့်ဖွယ်တို့ ကို မြင်ရသူ၊ ငါဘိုးဘေးတို့သည် ငါ့လောက် ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမည်မထင်’

အဲဒီ ဝစီကံ၊ မနောကံကြောင့် ‘ကံကြီးထိုက်’ပြီး မျက်စိကွယ် သွားခဲ့တာပါ။ အလောင်းစည်သူမင်းကြီးဟာ ခင်ပွန်းကြီး ဆယ်ပါးမှာ အပါအဝင်ဖြစ်တဲ့ ဝုဒ္ဓါပစာယန-အသက်သိက္ခာ၊ သီလ၊ ဂုဏ် ဝါ အာစာရ အမျိုး စသည်တို့မှာ မိမိထက် ကြီးမြတ်ရှိသေအပ်သူ၊ ဟိတကရ-ထမင်း၊ အဖျော်၊ အိပ်ရာ၊ နေရာ၊ အဝတ်၊ ပုဆိုး စသော အာမိသနဲ့တကွ တစ်စုံ တစ်ခု ကျေးဇူးရှိဖူးသူ...ဒီနှစ်ပါးကို စော်ကားပြစ်မှားခဲ့ပြီ။

ကျေးဇူးရှင်ဆယ်ပါး၊ ခင်ပွန်းကြီး ဆယ်ပါးကို ပြစ်မှားသူတို့ ခံစားရတဲ့ အပြစ်ဆယ်ပါးမှာ နံပါတ်တစ်ဖြစ်တဲ့ ကြီးမားသော ဝေဒနာမျိုး ခံစားရခြင်းနဲ့ လုံးလုံးကြီး ကြုံရပါပြီ။

ပညာရှိ ဟူးရားတို့ကို မေးတဲ့အခါ ဘိုးဘေးတို့ကို စော်ကားလို့ ဆိုတဲ့အကြောင်း သိရပြီး ပညာရှိတို့အစီအမံနဲ့ ပုဂါရာမပြည် တည်ထောင် စ သမုဒ္ဓရာဇ်မင်းကစလို့ ခမည်းတော် စောယွမ်းတိုင်အောင် မင်း ၄၄ ဆက် အရုပ်တို့ကို ရွှေနဲ့သွန်း၊ ရွှေအင်းပျဉ်းဆက်ထား၊ ရွှေပန်းခိုင်၊ ရွှေပေါက်ပေါက်များနဲ့ ပူဇော်ဝန်ချ မာန်လျှော့ရှိခိုးတော့မှပဲ မျက်လုံး ပြန်ကောင်းခဲ့ပါတယ်။ (မှန်နန်း)။ ဒါတောင်မှ ၄၄ဆက် မင်းအရုပ်တွေကို အလောင်းစည်သူ မင်း ပူဇော်တဲ့အခါ ပျူမင်းထီး၊ အနော်ရထာ၊

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၉

ကျန်စစ်သား ဒီသုံးရုပ်ပဲ ထားမြဲအတိုင်းတည်ပြီး ကျန်လေးဆယ့်တစ်ရုပ် တုံးရရုံး လဲကျကြပါသတဲ့။

အသက်ကြီးပေမယ့် စိတ်မကျ(စိတ်ကိုချမပစ်)ဘဲ၊ မိမိအစွမ်းကို မိမိယုံကြည်တာဟာ၊ သက်သေပြနိုင်တာဟာ ချီးပ တုယူချင်စရာပါ။ သို့သော် မင်းကြီးရဲ့ ‘ငါမအိုသေး’ ဆိုတဲ့မာန်ဟာ တူရွှင်းတောင်ခြေမှာ ဦးပေါင်းကျားပတ်ပြီး မြင်းကျားစီးတဲ့အဆင့်မှာ မရပ်နိုင်ခဲ့ဘဲ ရှေးကလူများ ငါ့လောက်ဘုန်းစွမ်းရှိမည်မထင် ဆိုတဲ့အထိရောက်သွားလေတော့ (စိတ်ပညာအရဆုရင် အမြင့်စိတ်လွန် Superiority complex လို့ ခေါ်မယ် ထင်ပါတယ်) မျက်စိကွယ်တဲ့အထိ ခံရတာပါ။

မာန်မာန၊ အတ္တဗဟိုပြု အယူအဆတွေ လွန်ကဲလာတော့ ကျေးဇူးရှင်တွေပါလားဆိုတဲ့ အသိဉာဏ်က စပြီး ကွယ်ပါတယ်။ မျက်စိကွယ်ခဲ့ရတာဟာ အသိဉာဏ် ကွယ်ခြင်းရဲ့ ပြယုဂ်ပါ။ ဘယ်နတ်ဒေဝတာ၊ ဘယ်ကျန်စာကြောင့်မှ မဟုတ်ပါ။ မိမိရဲ့ ဟဒယရုပ်အတွင်းက အတ္တမာန အခိုးတွေကြောင့် ‘မာန်ခိုးရိုက်’ပြီး ကွယ်တာပါ။

ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ ‘ငါမအိုသေး’လို့များ ကြိုးဝါးပြသဖို့ အခွင့်သင့်ခဲ့ရင် တူရွှင်းတောင်ခြေက ဦးပေါင်းကျားနဲ့ မြင်းကျားရှင်ကို မြင်ယောင်အားကျနိုင်သလို တစ်ဆက်တည်းမှာပဲ ရွှေရုပ်တုတွေရှေ့မှောက် မမြင်မစမ်းနဲ့ ပျပ်ဝပ်ဒူးတုပ် ရှိခိုးခဲ့ရလေတဲ့ အလောင်းစည်သူ မင်းကြီးပုံကိုပါ ‘မြင်အောင်ရှု’နိုင်ဖို့ အရေးကြီးလှပါကလားလို့ တွေးမိပါတယ်။

“ငါမအိုသေး’...တဲ့။ ဟုတ်ပါတယ်။ မအိုသေးပါဘူး။
ဒါပေမဲ့...။

နားကျယ်နှင့် ဝမ်းပျက်လိလိ
(မင်းယဉ် နရသိင်္ခိ)

အနော်ရထာမင်းကနေ စောမွန်နှစ် အထိ ပုဂံမင်းများကို
ကျောင်းသုံးမြန်မာရာဇဝင်ရေးခဲ့တဲ့ ဆရာကြီး ဦးဘသန်းက မင်းဆက်
အုပ်စု ငါးစုခွဲထားပေးပါတယ်။ ဒီငါးစုအနက်က ပုဂံမင်းဆက်(စတုတ္ထ)
အစုမှာ နရသူ၊ နရသိင်္ခိ၊ နရပတိစည်သူဆိုပြီး မင်းသုံးဦးပါဝင်ပါတယ်။
ဒီစတုတ္ထအစုဝင်မင်းများနဲ့ ပတ်သက်နေတဲ့ အကြောင်းတွေဟာ အမှတ်
ထင်ထင် ဖြစ်စရာတွေပါ။ ကြည်နူးအားရစရာ အဖြစ်သနစ်တွေတော့
မဟုတ်ပါဘူး။

ဒီမင်းသုံးဦးထဲက အလယ်မင်းနရသိင်္ခိ(မင်းယဉ်နရသိင်္ခိ)ဟာ
နန်းစံသုံးနှစ်ပဲ ရှိခဲ့ပါတယ်။ သူ့ဖခမည်းနရသူဟာ ပဋိက္ခရာမင်းက လွှတ်
လိုက်တဲ့ သူရဲရှစ်ယောက်တို့ လုပ်ကြံလို့ ကုလားကျမင်း အမည်ရခဲ့သူ
ဖြစ်ပါတယ်။

မှန်နန်းက (နရသိင်္ခမင်းအပိုင်းမှာ) ‘ထိုမင်းလက်ထက် မိုးရေးကောင်း၏။ ပြည်ထဲ ဝပြောသာယာ၏။ ပြည်သူအပေါင်းတို့လည်း ချမ်းသာစွာ အသက်မွေးရကုန်သည်ဖြစ်၍ မြတ်သောဆုကို ယူကုန်၏’ လို့ ဖော်ပြထားတဲ့အတွက် ဖတ်ရသူအဖို့ ကြည်နူးမယ်အလုပ်မှာ မဖွယ် မရာ၊ မထင်တာတွေ ဖြစ်လာတော့တာပါပဲ။

အခါတစ်ပါးမှာ နရသိင်္ခမင်းထံကို မိန်းမပျိုတစ်ယောက် ဆက် သလာပါတယ်။ ပြောလူမျိုးနွယ်တို့ မြင်စိုင်း ဝက်ဝင်တောအရပ်က ရရှိလာပြီး (ဦးသစ်သော ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ ရှိသည်ဖြစ်၍) ဘုရင့်ထံ ပဏ္ဏာ ဆက်သပါသတဲ့။ နရသိင်္ခမင်းက ဒီမိန်းကလေးကိုမြင်တော့ လက်မခံ၊ ခေါင်းခါတဲ့အပြင် စကားတစ်ခွန်း ဆိုလိုက်ပါသေးတယ်။

“နားကျယ်နှင့် ဝမ်းပျက်လိလိ”တဲ့။

အဓိပ္ပာယ်ကတော့ နားရွက်ကကြီး (နားပေါက်က ကျယ်၊ နားအောက်ဘက်က တွဲရစ်ကျ) နေလို့ မတင့်တယ်ဘူး။ အမြင်မလှဘူး။ ကိုယ်တော်လက်ခံဖို့ မထိုက်ဘူးပေါ့။ (ဝမ်းပျက်လိလိ ဆိုတာကတော့ မိန်းကလေးရဲ့ ဝမ်းဗိုက်နေရာ၊ ခါးနေရာ မလှမပဖြစ်နေတယ်လို့လည်း အဓိပ္ပာယ် ရနိုင်ပါတယ်။

ဆက်သလာတဲ့ သတို့သမီးငယ်တစ်ယောက်ကို ဒီလို ချိုးဖဲ့နင်း နှိမ်စကားနဲ့ ကဲ့ရဲ့လိုက်ရုံတင်မက (သူ မနှစ်သက်လို့ ပယ်ထားတာ) ညီတော် အိမ်ရှေ့စံနရပတိစည်သူကို ပေးလိုက်ပါတော့တယ်။ မင်းကြီး မယ်တော်မိဖုရားကြီးက သားတော်ငယ် နရပတိစည်သူနဲ့ အတူနေဟာ ဖြစ်ပါတယ်။ သားကြီးပယ်ချလိုက်တဲ့ မိန်းကလေး သားတော်ငယ်လက်ထဲ

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၂၃

အရောက်မှာ မယ်တော်ကြီးက ချွေးမကို ပြုပြင်ဖန်တီးယူပါတယ်။ နားကို တန်ရုံဖြတ်ပြီး ဆင်သပါသတဲ့။ ဝါးသံသေဓလို့ဆိုတဲ့ အတွက် အဆင်းကလည်း အလွန်လှလာပါသတဲ့။ မယ်တော်ကြီးဟာ သားတော် ငယ်အတွက် လုပ်ပေးရှာတာပါ။ ကိုယ်နေဟန်ထား အမူအရာကစပြီး နန်းဓလေ့နဲ့ ညီညွတ်အောင်လည်း အနီးကပ် ပို့ချပေးပါတယ်။

ဒီအခါမှာ မူလကတည်းက ‘နားကျယ်’တဲ့ အပြစ်ကလေးတစ်ခု သာရှိပြီး ကျန်အင်္ဂါရပ်တွေက ကောင်းမွန်လှပနေလေတော့ နားလည်း တန်ရုံဖြစ်လာရော၊ ပြစ်မျိုးမထင် မိန်းမလှလေး ဖြစ်လာပါတော့တယ်။

ဒီချွေးမတော်လေးကို ခေါ်ပြီး မယ်တော်ကြီးက နန်းတော်ဝင် ပါတယ်။ နားကျယ်နှင့်ဝမ်းပျက်လိလိလို့ မင်းရှုတ်ချပယ်ရှားလိုက်တဲ့ မိန်းကလေးငဲ့လက်ထဲမှာ ဘယ်လိုဘယ်လောက်အထိ တင့်တယ်လာသလဲ၊ ကြည့်လို့ဆိုပြီး မယ်တော်ကြီး ဂုဏ်ယူချင်တာလည်း ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

ဒီမိန်းကလေး(ဝေဠုဝတီ)ကို နရသိင်္ခမင်းက ခယ်မအဖြစ် မြင်ရတဲ့အခါမှာတော့ အားလုံးအတွက် ကိုယ်ကျိုးနည်းစရာတွေ ဖြစ်လာ ပါတော့တယ်။ နရသိင်္ခမင်း ဖောက်ပြန်ပျက်စီးသွားပုံဟာ အံ့ဩစရာပါပဲ။ သူ့မှာ တောင်နန်း၊ မြောက်နန်း၊ အလယ်နန်းမိဖုရား သုံးပါး ရှိပြီးသားပါ။ ဒီမိဖုရားတွေကလည်း နှယ်နှယ်ရရ မဟုတ်ပါဘူး။ တစ်ဦးက အလောင်း စည်သူရဲ့ မြေးပါ။ အမည်က မင်းအောင်မြတ်တဲ့။ ကျန်နှစ်ဦးကလည်း ညီအစ်မဖြစ်ပြီး မင်းသွေးတွေပါ။ မိဖုရားသုံးပါးဟာ ဘုရင်ဆင်စီး ကြွတော်မူတိုင်း နောက်က ဆင်သုံးစီးနဲ့ လိုက်ပါရသူတွေ၊ လိုက်ပါတဲ့အခါ မှာလည်း ဝေါ၊ ပေါင်း၊ ထမ်းစင်၊ သန်လျင်း ကိုယ်စီပေမယ့် ဘယ်သူဆင်က

မှ မလွန်မယုတ်စေရ။ ရှေ့ဆင့်နောက်ဆင့်မဟုတ်ဘူး။ တစ်ပြေးညီ ရင်ပေါင်တန်း လိုက်ပါကြရပါတယ်။ အသုံးအဆောင်တွေကလည်း တူညီ၊ ရံရွေတော်တွေ ဝတ်ဆင်တဲ့ အဆင်တန်ဆာက တူညီ... အဲဒီလို အပိုအလို မရှိ၊ တစ်ပြေးညီချစ်ခင်ပြီး တန်းတူထားလို့ မိဖုရားသုံးပါး တို့ တစ်ပါးကို တစ်ပါး ငြူစုခြင်းမရှိ၊ ကြည်ဖြူကြတာ...တဲ့။

အဲဒီမင်းဟာ ညီအိမ်ရှေ့မိဖုရားကို တွေ့တော့မှပဲ ဖောက်ပြန် သွားလိုက်တာများ ဆူပူမှု တကယ်မရှိဘဲနဲ့ ‘ငဆောင်ချမ်းအရပ်မှာ ဆူပူသည်။ ညီတော် စစ်ထွက်စေ’လို့ အမိန့်ချပါတယ်။ ညီ မရှိတော့မှ ခယ်မကို သိမ်းယူနန်းတင်မယ့် အကြံပါ။ ညီတော် နရပတိစည်သူကလည်း အကင်းပါးသူဆိုတော့ တစ်စုံတစ်ခု ထူးခြားလျှင် ချက်ချင်းအကြောင်းကြား လို့ မြင်းခံငြေညှိကို မှာပြီး စစ်ထွက်ခဲ့ပါတယ်။ သူ သစ်ဆိမ့်ရောက်ချိန်မှာ ဘုရင်နရသိင်္ခက ခယ်မကို သိမ်းပိုက် နန်းတင်တော့တာပါပဲ။

နောက်ပိုင်းဖြစ်ရပ်တွေကိုတော့ ရာဇဝင်သမိုင်းဝါသနာ ပါသူတိုင်း သိကြပြီးသားပါ။ မြင်းခံငြေညှိက သူ့အရှင်နောက်ကိုလိုက်ပြီး သတင်းပို့၊ လမ်းမှာ ငါးပတ်ချောင်းအရောက် နေဝင်သွားလို့ မြင်းကိုဖြုတ်၊ အိပ်စက်၊ ဒီအချိန်မှာ ချောင်းတစ်ဖက် တပ်စွဲနေတဲ့ နရပတိစည်သူရဲ့ မြင်းနဲ့ကိုရပြီး ငြေညှိရဲ့မြင်း(နရပတိစည်သူ ပေးထားခဲ့တဲ့ မြင်းသူတော်စင်)က ပြင်းစွာဟီ။ နရပတိစည်သူလည်း ဟိုဘက်ကနေ ဒါ ငှါမြင်းဟီသံလို့ အိပ်မရ၊ နံနက်မိုးသောက်မှ ငြေညှိ ချောင်းကိုဖြုတ်၊ အကျိုးအကြောင်း လျှောက်တင်၊ မယားစိတ်နဲ့ အဆိပ်တက်နေတဲ့ နရပတိစည်သူလည်း ‘ငါနဲ့ မနီးမဝေး အရပ်မှာ နင် ညဉ့်က အိပ်ခဲ့တယ်။ ဒီလောက်အရေးတော်မှာ

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၂၅

နင် အမှုထမ်း ဆုတ်ယုတ်တယ်’ဆိုပြီး ငပြည့်ကို နေရာမှာတင် ကွပ်မျက်။

နောက် ကျွန်ယုံအောင်စွာကိုခေါ်၊ နောင်တော်ကို လုပ်ကြံခိုင်း ပါတယ်။ အောင်စွာလည်း သူရဲရစ်ကျိပ်နဲ့အတူ လှော်ကားလှေလျင်စီးပြီး အပြင်းနှင့်လို့ နန်းတော်ရောက်ပါတယ်။ ဘုရင်နရသိင်္ခ ရေအိမ်အဝင်မှာ တွေ့တာပါပဲ။ ဓားသွားဖွေးဖွေးမြင်တော့မှ ဘုရင်လည်း ‘ငါ့ညီတော်ထံမှာ ကျိုးစောင့်ကြက်နှင့်မျှဖြစ်ပါရစေ။ ငါ့ကိုမသတ်ပါနဲ့’လို့ တောင်းပန်ပါသတဲ့။

“အရှင်ညီတော်က ဒီလိုမမှာပါ”လို့ ဆိုပြီး အောင်စွာငယ်ရဲ့ဓား ဟာ လက်ခနဲ ဖြစ်သွားပါတယ်။ ရေအိမ်ရှေ့မှာပဲ နရသိင်္ခရဲ့သွေးတွေ ရဲခနဲ။

ဒီအကြောင်းတွေ ဖတ်ရချိန်မှာ အဖကိုသားသတ်၊ အစ်ကို ကို ညီသတ်၊ သူ့ကိုယ်သတ်၊ ကိုယ့်သူသတ် ကိစ္စတွေကြောင့် နှလုံးမသာရှိ ရတဲ့ကြားထဲကပဲ ညောင်ပင်သာဦးပုညရဲ့ သုတရတနာဆုံးမစာထဲက အသံ လေးတွေ တစ်စွန်းတစ်စ မြည်လာပါတယ်။ ‘ကိုယ်နှင့်မထိုက်၊ မေတ္တာစိုက်၊ မကြိုက်မခင်နှင့်’တဲ့။ ‘တဏှာလောဘ၊ မျက်ဒေါသ၊ မောဟအပယ် နစ် တတ်သည်’တဲ့။ ‘မေတ္တာမသက်၊ သူ့ကိုဖျက်၊ ကိုယ်ပျက်စီး၍ မှောက်တတ်သည်’တဲ့။

ထွဋ်ခေါင်ဆရာတော်ကြီးရဲ့ သံဝေဂဆုံးမစာထဲက အသံတွေ ကလည်း ခေါင်းလောင်းတွေ ထိုးလိုက်သလိုပါပဲ။ ‘နင်ဖြင့် နင့်ကိုယ်၊ ဆုံးမဆို၊ နင့်ကိုယ်အမှုသည်’။ ‘နင်နှင့် နင့်ကံ၊ စီရင်ဖန်၊ အမှန်ဖြစ် တော့သည်’။ ‘နင့်ကိုယ်နင်နှစ်၊ နင့်အပြစ်၊ နင်ဖြစ်ခံရမည်’။ ‘နင့်ကိုယ် နင်အား၊ နင်မသနား၊ နင်မှားရှာတော့သည်’။ ‘နင်မဆုံးမ၊ နင်တာပ ဘယ်က ခံလိမ့်မည်...’

နရသိင်္ခဘုရင် ရေအိမ်ရှေ့ အသေဆိုးနဲ့သေရတာဟာ ဝေဠုဝတီ
ကြောင့်မဟုတ်။ မယ်တော်မိဖုရားကြီး အလှပြုပြင်ကောင်းလို့မဟုတ်။
ညီနရပတိစည်သူ အမိန့်ပေးလို့မဟုတ်။ ငပြည့်ကြောင့် မဟုတ်။ အောင်စွာ
ငပဓားချက်ကြောင့်မဟုတ်။ ‘နားကျယ်နှင့် ဝမ်းပျက်လိလိ’လို့ သူပြောခဲ့
ပြီး သူပဲ ပြန်တပ်မက်ခဲ့တဲ့ သူကိုယ်တိုင်ကြောင့်...။ သူ့တဏှာကြောင့်။
နှင့်ကိုယ်နှင့်နှစ်၊ နင့်အပြစ်၊ နင်ဖြစ်ခံရမည်...တဲ့။

အဘိုး...ကျွန်ုပ်ကို မ စပါ

(မင်းခွေးချေး)

အရှင့်သားဖို့သာ

(ရာဇသင်္ကြံ)

အဂတိလေးပါးကို လူတိုင်းသိကြပါတယ်။ သူ့အကျိုး ကိုယ့်
အကျိုး ဆက်စပ်ပတ်သက်နေတဲ့ လူမှုအဖွဲ့စည်းထဲမှာ မလွဲမရှောင်သာ
အပြန်အလှန် အမှီသဟဲပြုကြရတဲ့အခါ အဂတိလေးပါးကနေ ကင်းစင်ဖို့
အရေးကြီးလှကြောင်းကိုလည်း သဘောပေါက်ကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ချစ်လို့
တစ်ဖက်သတ်ဆုံးဖြတ်ခြင်း (ဆန္ဒာဂတိ)၊ အမျက်ဒေါသကြောင့် တစ်ဖက်
သတ်ဆုံးဖြတ်ခြင်း(ဒေါသဂတိ)၊ ကြောက်ရွံ့လို့ တစ်ဖက်သတ်ဆုံးဖြတ်
ခြင်း(ဘယာဂတိ)၊ တွေဝေလို့ တစ်ဖက်သတ်ဆုံးဖြတ်ခြင်း(မောဟာဂတိ)
ဆိုတဲ့ အဂတိလေးပါးကနေ ကင်းကင်းရှင်းရှင်းဖြစ်ဖို့ဆိုတာကို လက်တွေ့
အစမှာ မလုပ်နိုင်ကြတာ အများအပြားတွေ့ရတတ်ပါတယ်။

ဂတိဆိုတာ လားရာအရပ်တဲ့။ လာရောက်ခြင်းတဲ့။ နောက်တစ်မျိုးက မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်းတဲ့။ မျက်နှာလိုက်ခြင်းတဲ့။ အဂတိလေးပါးအကြောင်း တွေးမိတိုင်း ပေါ်လာတဲ့အမည်နှစ်ခုက နရသီဟပတေ့နဲ့ ရာဇသင်္ကြံ။ ဘုရင်တစ်ပါးနဲ့ အမတ်ကြီးတစ်ဦး။ ပြီးတော့ သူတို့ အချီအချ ပြောကြတဲ့ စကားနှစ်ခွန်း။

ပုဂံရာဇဝင်နဲ့ ရင်းနှီးကြသူများမို့ “ဘိုး...ဘာကြောင့် ပန်းကလပ်ပဲ့ စားသလဲ” ဆိုတဲ့ နရသီဟပတေ့ရဲ့အမေး။ “ပန်းပွတ်သည်သားမြေးတို့ သူကောင်းဖြစ်လို့ ပန်းပွတ်မယ့်သူ မရှိလို့ပါ” ဆိုတဲ့ ရာဇသင်္ကြံရဲ့အဖြေ...။ အဲဒီနောက် ‘ဂူထွတ်ကို တင်ရာမှာ ဘာနဲ့ တင်ပါသလဲ’ (နရသီဟပတေ့)၊ “ဂူထွတ်ကို ငြမ်းနဲ့တင်ရပါတယ်” (ရာဇသင်္ကြံ)၊ “ဂူထွတ် အထက်ရောက်ရင် ငြမ်းကို ပသို့ပြုသလဲ”၊ “ငြမ်းကို ဖျက်ရပါတယ်။ ဒါမှ ဂူထွတ် တင့်တယ် ပါတယ်”

“ကျုပ်ဟာ ဂူထွတ်၊ အမတ်ကြီးဟာ ငြမ်း၊ ကျုပ်မင်းဖြစ်ပြီ၊ ရာဇသင်္ကြံကို အရာနုတ်၊ ဒလသို့ ပို့”တဲ့။ ဒီဇာတ်ကြောင်းကိုလည်း သိကြပြီးသားဖြစ်ပါတယ်။

ဒီစကားတွေပြောကြ၊ ဒီအဖြစ်တွေ ဖြစ်ကြခြင်းရဲ့ မြစ်ဖျားခံရာ လိုက်ရှာတော့ အထက်မှာဖော်ပြခဲ့တဲ့ စကားနှစ်ခွန်းကို သွားတွေ့မိပါ တယ်။ “အဘိုး...ကျွန်ုပ်ကို မစပါ”တဲ့။ ဒီတော့ ဟိုကလည်း “အရှင်သား ဖို့သာ”တဲ့။ အပြန်အလှန် နားလည်မှုနဲ့ ညှိနှိုင်းခဲ့ကြတာတွေပါ။ ဒါပေမဲ့ ကတည်းကိုက အခြေမခိုင်ခဲ့တာပါ။

ပုဂံထီးနန်းကို ငါးနှစ် စိုးစံသွားခဲ့တဲ့ ဥဇနာမင်းမှာ သား

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၂၉

နှစ်ယောက် ရှိပါတယ်။ အကြီးက သီဟသူ၊ အငယ်က မင်းခွေးချေး။
 ထုံးစံအတိုင်း အကြီးသီဟသူက ခမည်းတော်ရှိကတည်းက နန်းလျာထား
 ခံခဲ့ရသူပါတဲ့။ ဒါပေမဲ့ သီဟသူဟာ အမျက်စောင်မာန်၊ ရာဇမာန်
 ကြီးသူ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ သီဟသူရဲ့ အမျက်စောင်မာန်ကို အားလုံး
 ကြောက်ကြရတဲ့အထဲမှာ အမတ်ကြီးရာဇသင်္ကြံလည်း ပါပါတယ်။ ဒါပေမဲ့
 ရာဇသင်္ကြံဟာလည်း နန်းတော်မှာ အခြားမျိုးမတ် ကလန်သန်ပျင်များ
 အပေါ် ဩဇာတိက္ကမ ရှိသူပေပဲ။ ဒီအပြင် တွေးလို့ရနိုင်တာက သီဟသူက
 လည်း နန်းလျာမင်းလောင်း၊ ရာဇသင်္ကြံကလည်း အမတ်ချုပ်ကြီးမို့
 နှစ်ယောက်သား တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် အစေးမကပ်ခဲ့ကြဘူးနဲ့
 တူပါတယ်။

သူတို့နှစ်ယောက် 'ငြိ'ခဲ့ကြပုံနဲ့ပတ်သက်ပြီး တိုင်းရေးပြည်ရာ
 ကိစ္စတွေမှာ မတွေ့မိပေမယ့် 'ကွမ်းသွေးတစ်ကွက်' အရေးအခင်းမှာ
 တော့ အသေအချာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။ တစ်ခါမှာ မင်းသားသီဟသူ
 နောက်က လာနေတာကို မမြင်မိလို့ အမတ်ကြီးရာဇသင်္ကြံက အင်္ကျီဖျင်
 လက် မသိမ်းမိဘဲ ရှိခဲ့ပါတယ်။ နန်းလျာခံ ဘုရင့်သားတော်ကြီး
 လာပြီဆိုရင် ပုဆိုး၊ သင်တိုင်း၊ ဖျင်လက် သိမ်းဆည်းပြီး အရေးတယူ
 ကြိုဆိုရမယ်ပေါ့။ ရာဇသင်္ကြံ တကယ်မမြင်တာလည်း ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။
 ဒါပေမဲ့ ပလွှားခက်ထန်တဲ့ သီဟသူကလည်း ငါလာတာ သင်းက
 ရှိရှိကျိုးကျိုး မလုပ်ဘူးဆိုပြီး ဖျင်လက်ပေါ် ကွမ်းသွေးထွေးချလိုက်ပါသတဲ့။
 အရှင့်သား လာတာ မမြင်မိပါလို့ ရာဇသင်္ကြံက ဆိုပေမယ့် နှလုံးမပြေရှိ
 သွားခဲ့ပါတယ်။ ကွမ်းသွေး စွန်းသွားတဲ့ ဖျင်ကိုတော့ ရာဇသင်္ကြံ က

‘တံတင်း’ထဲ ထည့်သိမ်းထားခဲ့ပါတယ်။

ဘုရင် ဥဇနာဟာ ဆင်ဝါသနာပါသူမို့ ဒလမြို့နားမှာ ဆင်ကောက်ရင်းနဲ့ သူစီးတဲ့ဆင်က ပြုတ်ကျပြီး အနိစ္စရောက်ပါတယ်။

ခမည်းတော်လည်း လွန်ရော နန်းတက်တော့မယ်လုပ်တဲ့ သီဟသူကို ရာဇသင်္ကြံက(အခြားမှူးမတ်များ တစ်စုတစ်ဝေးနဲ့) “ကျေးစွန်ရွာနား ဒလမြို့မှာ အနိစ္စရောက်ခဲ့တဲ့ ခမည်းတော်ရဲ့ သင်္ချိုင်းတော်ကို အားလုံးသွားရောက် ဦးတိုက်ကြပါမယ်။ ပြန်လာမှ ဘိသိက်ခံပါ” လို့ လျှောက်ပါတယ်။ နည်းလမ်းကျတဲ့ စကားမို့ သီဟသူ လက်ခံရပါတယ်။

ဒလက သင်္ချိုင်းတော်မှာပဲ ရာဇသင်္ကြံဟာ လျှို့ဝှက်စည်းဝေးလိုက်ပါတယ်။ အစည်းအဝေးမှာ သူက ကွမ်းသွေးစွန်းထားတဲ့ ဖျင်ကို ထုတ်ပြပြီး သီဟသူ ဆန့်ကျင်ရေးအတွက် စည်းရုံးတာပါပဲ။ ကျန်မှူးမတ်တွေကလည်း ရာဇသင်္ကြံလို အမတ်ကြီးကိုတောင် သူက လုပ်တယ်။ မင်းမြစ်မီကတည်းက ဒီလိုခက်ထန်နေရင် ဆီပြီး အမှူးအမတ် ကလန်သံပျင်အပေါင်းတို့ တစ်စိတ်တစ်ဝမ်းတည်း ရောက်ကြပါသတဲ့။ ဒီနောက်တော့ လွယ်သွားပါပြီ။ သီဟသူကို ဝိုင်းဖမ်းပြီး သားတော်ငယ် မင်းခွေးချေးကို နန်းတင်လိုက်ကြတာပါပဲ။

မင်းခွေးချေးဟာ နောင်တော်သီဟသူရှိနေရင် မင်းမြစ်လာဖို့ မျှော်လင့်လို့ မရနိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ သူနဲ့ ရာဇသင်္ကြံအကြားမှာ စကားအပေးအယူကလည်း ရှိထားဖူးပါတယ်။ သီဟသူက ဖျင်လက် ကွမ်းသွေးထွေးပြီး မရှေးမနှောင်းမှာပဲ မင်းခွေးချေးဟာ ရာဇသင်္ကြံဆီ လာပြီး စကား တစ်ခွန်းဆိုပါတယ်။

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၃၁

“အဘိုး...ကျွန်ုပ်ကို မစပါ”တဲ့။

သူက မြင်သာရွာသူ ပန်းပွတ်သည်ကို ဥဇနာဘုရင် ကောက်တော်မူရာက ဖွားတဲ့သားပါ။ သီဟသူရဲ့မယ်တော်က ရွှေဂူဒါယကာမင်းရှင်စောရဲ့မြေး မိဖုရားကြီးပါ။ မင်းခွေးချေးအနေနဲ့ အငယ်လည်းဖြစ်၊ ရာဇသွေးကလည်း တစ်ဝက်ပဲ ပါတာမို့ အောက်က နေရသူပေပေါ့။ သို့ပေမယ့် မင်းခွေးချေးဟာ အခြေအနေကို သုံးသပ်တတ်ပုံရပါတယ်။ ဩဇာတိက္ကမရှိတဲ့ ရာဇသင်္ကြံကို ပြေးကပ်နှင့်ပါတယ်။ “အဘိုး...ကျွန်ုပ်ကို မစပါ”တဲ့လေ။

ဒီအချိန်မှာ ရာဇသင်္ကြံကလည်း သီဟသူနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အကြိတ်အခဲရှိ၊ အရှက်တကွဲဖြစ်ထားသူမို့ (ငိုလိုရာတွင် လက်တို့၏သို့) မဆိုင်းမတွပဲ ပြန်ဆိုခဲ့ပါတယ်။ “အရှင်သားဖို့သာ”တဲ့။

တာသွားလိုက်တဲ့ စကားနှစ်ခွန်း။ ဥဇနာမင်း မရှိတဲ့နောက် နန်းတက်တော့မယ့် သီဟသူ ရှေ့က ပိတ်ခံနေတာကို ဖယ်ရှားလိုက်ကြပြီး မင်းခွေးချေးကို မစလိုက်ကြပါတယ်။ မင်းခွေးချေးဟာ နရသီဟပတေ့မင်း ဖြစ်ခဲ့ပြီ။

မင်းခွေးချေးမှာ မင်းလုပ်ရမယ့် အရည်အသွေး ရှိ မရှိ၊ လူရည်ထက်မထက် စသည်များကို အမတ်ကြီးရာဇသင်္ကြံ မစဉ်းစားတော့ပါဘူး။ သီဟသူကို သူမုန်းထား နာကြည်းနေချိန်(ဒေါသဂတိ)၊ ကျန်မျှမတ်တွေကလည်း ကွမ်းသွေးစွမ်းဖျင်လက်ကြည့်ပြီး... သူများဘုရင်ဖြစ်လာရင် ခက်ရချည့်လို့ ဆိုကြ (ဘယာဂတိ)၊ တစ်ဖက်ကို ရွံ့နေကြချိန်မှာ ပန်းပွတ်သည် သားလေးက “အဘိုး...ကျွန်ုပ်ကို မစပါ” ဆိုတော့

မျက်စိကျ၊ အာရုံကျသွား(ဆန္ဒဂတိ)၊ နောင် အမှားတွေ အများကြီး လုပ်မယ့်သူ၊ တရုတ်ပြေးမင်း အမည်ရမယ့်သူ၊ အဆိပ်စား သေဆုံးရမယ့် သူ နရသီဟပတေ့ မင်းခွေးချေး လက်ထဲ ထီးနန်းထိုးအပ်လိုက်တဲ့အဖြစ် ရောက်ခဲ့တာပါပဲ။

အဘိုး...ကျွန်ုပ်ကို မ စပါဆိုတဲ့စကား၊ အရှင့်သားဖို့သာဆိုတဲ့ စကားတွေရဲ့နောက်ကွယ်က အဂတိတရားတွေကို ဆင်ခြင်မိရင်းက မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် စစ်ကိုင်းပရက္ကမချောင် သာသနာပိုင်ဆရာတော် ဦးဥယျရဲ့တပည့်၊ စလေဦးပုညနဲ့ ခေတ်ပြိုင်၊ ညောင်ပင်သာဦးပုညရဲ့ သုတရတနာဆုံးမစာထဲက အမှတ် ၃၀၅ ဆုံးမစာလေးကိုပါ တစ်ဆက် တည်း အာရုံပြုမိပါတော့တယ်။

ထမင်းသခင်ကို ပြစ်မှားသော် အလွန်လျှင် ဝန်လေးလတ္တံ့.

(ငခင်ညို)

ထမင်းတစ်စလောင်းကိုလျက် သူ့ကျေးဇူးကိုသိသည်

(ငါးစီးရှင်)

ကျေးဇူးရှင် သပြေကန်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ပြုစုတော်မူခဲ့တဲ့ ပရိတ်ကြီး နိဿယသစ် ဂါရဝေါစ နိဝါတောစ မင်္ဂလာတရားတော်ကို ရှင်းလင်းချက်မှာ ‘ကတညုတာ’ကိုလည်း အထူးရေးသားပြတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ရှေးဦးစွာ ကျေးဇူးပြုတတ်သူ (ပုဗ္ဗကာရီ)၊ သူပြုဖူးသည့် ကျေးဇူးကို သိတတ်၊ ထုတ်ဖော်တတ်သူ(ကတညုတာ ကတဝေဒီ)ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်မျိုးဟာ ရခဲသောပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ (ဒုကဋ်တ္ထရ တတိယပဏ္ဏာသက၊ ပထမသုတ် ၈၆ကို ကိုးကားလျက်)။

သူပြုခဲ့ဖူးသော ကျေးဇူးကိုသိခြင်းသည် ကတညုတာတဲ့။ နည်းသည်ဖြစ်စေ၊ များသည်ဖြစ်စေ ပြုဖူးသော ကျေးဇူးကို သိရမယ်တဲ့။

လောကကြီးမှာ ကျေးဇူးမသိတတ်သူ (အကတည)တွေ ပေါလုပါတယ် တဲ့။ မင်္ဂလသုတ်ကို နာတိုင်းရွတ်တိုင်း၊ ဂါရဝေါစအပိုဒ် ဒီကတညတာကို ရောက်လေတိုင်း ငခင်ညိုနဲ့ ငါးစီးရှင်တို့အကြောင်းကို သတိမရဘဲ မနေနိုင်အောင် ဆက်စပ်တွေးမိရပါတယ်။

ပင်းယမြို့တည်တဲ့ သီဟသူမှာ သားသုံးယောက် ထွန်းကားပါတယ်။ အကြီးဆုံးက ဥဇနာ၊ အလတ်က ကျော်စွာ၊ အငယ်ဆုံးက နော်ရထာ၊ တောင်နန်းမိဖုရားက ဖွားတာတွေပါ။ နောက် သားတစ်ယောက် ရှိပါသေးတယ်။ သူက အသင်္ခယာစောယွမ်း။ မှန်နန်းအရ အသင်္ခယာ စောယွမ်းရဲ့ မိခင်ဟာ လင်းယဉ်ရွာသူကနေ တော်ကောက်ခံရပြီးမှ မြောက်နန်းမိဖုရား ဖြစ်လာသူပါ။ မြောက်နန်းက မွေးတဲ့ အသင်္ခယာ စောယွမ်းအပေါ်မှာ သီဟသူမင်း အကြင်နာပိုပုံ ရပါတယ်။ အသင်္ခယာ စောယွမ်းကိုယ်တိုင်လည်း လူရည်အထက်ဆုံးလို့ ဆိုနိုင်စရာ ရှိပါတယ်။

ဘုရင်တွေဟာ ကိုယ်တိုင်ရဲ့ စစ်အင်အားကို အမြဲ အကဲစမ်းတတ်သလိုကိုယ်နဲ့ ဆက်နွှယ်နေသူတွေရဲ့ အင်အားကိုလည်း စူးစမ်းဆင်ခြင်ကြရတယ်။ သီဟသူမင်းလည်း သူ့သားတွေရဲ့ ကိုယ်ပိုင်တပ်အင်အားတွေကို စူးစမ်းပါတယ်။ သားကြီးဥဇနာနဲ့ သားလတ်ကျော်စွာတို့မှာ ကိုယ်ပိုင်တပ်အင်အား အတော်အတန်ရှိကြပေမယ့် (သူရဲတစ်သောင်းစီ၊ သူရဲတစ်ထောင်စီလို့ မူကွဲရှိ)မြောက်နန်းရဲ့ သားအငယ်ဆုံးစောယွမ်းမှာ ရှစ်ကျိပ်ပဲ ရှိပါသတဲ့။ သီဟသူမင်းက သားအငယ်ကို စကားသွင်းပါတယ်။ ငါမရှိရင် နင့်အင်အားလေးနဲ့ သူတစ်ပါးညှဉ်းဆဲစရာဖြစ်တော့မယ်။ နင့်

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၃၅

အစ်ကိုနှစ်ယောက်ကလည်း ရှိနေတော့ နင့်ကိုမှကွက်ပြီး ငါဆင်လုံးမြင်းလုံး မပေးသာဘူး။ နင့်အစ်ကိုနှစ်ယောက်ကို ရှေ့နေထားပြီး ငါ့ဆီလာတောင်းလှည့်တဲ့။

စောယွမ်းကလည်း ခမည်းတော်သင်ပေးတဲ့အတိုင်း အစ်ကိုဥဇနာနဲ့ ကျော်စွာတို့ဆီချဉ်းကပ်၊ ကျွန်တော်ဆင်လုံးမြင်းလုံးရဖို့ အစ်ကိုတို့က ရှေ့ကနေ လျှောက်ပေးပါလို့ တောင်းဆိုပါတယ်။ ညီအစ်ကိုသုံးယောက် ခမည်းတော်ရှေ့ ရောက်ကြတော့ အစ်ကိုနှစ်ယောက်က ညီအတွက် တောင်းပေးကြတယ်။ သီဟသူမင်းက ယောက်ျားဆိုတာကွာ၊ ဆင်လုံးမြင်းလုံးအင်အားက အရေးအကြီးဆုံး မဟုတ်ပါဘူး။ ငွေမီးလည်း ငယ်ပါသေးတယ်။ အေးလေ...မင်းတို့အကြီးနှစ်ယောက်က ပေးချင်ကြလည်း ယူပေါ့ကွာလို့ ဆိုလိုက်သတဲ့။ ဒီနည်းနဲ့ စောယွမ်းဟာ ဆင်မြင်းအင်အားရ၊ တပ်ဖွဲ့ပိုင် ဖြစ်သွားရော။ နောက်တစ်ခါ ထပ်တောင်းပါသေးတယ်။ စားကျေးစားလက်(အပိုင်နယ်မြေ)ပါ။ အစ်ကိုနှစ်ယောက်က ရှေ့နေဝင်လိုက်ပေး၊ ဒီနည်းနဲ့ စောယွမ်းဟာ စစ်ကိုင်းကို ရသွားပါတယ်။ မပေးခင်မှာ ဘုရင်က ဆိုပါသေးတယ်။ မင်းတို့လျှောက်လို့ စောယွမ်း ဆင် မြင်း ရသွားပြီးပြီ။ စားကျေးစားလက်ထပ်ရလို့ ပုန်ကန်သောင်းကျန်းရင် ခက်မယ်နော့...ပေါ့။ သားကြီးနှစ်ယောက်ကလည်း ကျွန်တော်တို့ ရှိပါတယ်။ ဒီကောင်မလုပ်ရဲပါဘူး ဆိုတော့မှ အေး... ငါပေးတာမဟုတ်ဘူး။ မင်းတို့ပေးလိုရင် ယူစေဆိုပြီး စစ်ကိုင်းကို ပေးလိုက်တာ။

စစ်ကိုင်းရပြီး ဘာကြာလိမ့်မလဲ။ အသင်္ခယာစောယွမ်းဟာ သီး

ခြားလက်နက်နိုင်ငံ ပြုပါတော့မယ်။ ဒီတော့ ခမည်းတော် သီဟသူက သားကြီးဥဇနာကို စစ်ကိုင်းသွားတိုက်လို့ အမိန့်ပေးပါတယ်။ ပြီးမှ တစ်ဖက်လှည့်နဲ့ သားငယ်စောယွမ်းဆီကို မင်းအစ်ကို ဥဇနာ ရွှေကြက်ယက်ကနေ ကူးလာလိမ့်မယ်။ မင်းအစ်ကိုကျော်စွာ တပယ်တောက်ရစ်က ကူးလာလိမ့်မယ်လို့ ကြို သတင်းပို့ထားနှင့်ပါတယ်။ စောယွင်း ကြိုတိုက်လို့ ဥဇနာရော၊ ကျော်စွာပါ အရေးနိမ့်ပြီး ပြန်ခဲ့ကြရပါတယ်။ နူးပြန်လာတဲ့ အကြီးနှစ်ယောက်ကို မင်းတို့ညွှတ်တယ်လို့ အပြစ်တင်ပြီး သားငယ်စောယွမ်းအတွက်တော့ ကျိတ်ပြီး စိတ်ချ ရင်အေးသွားပါတယ်။

ဒီနောက်ခံလေးကို ပြောပြရတာက တခြားကြောင့် မဟုတ်ပါဘူး။ ဘုရင်ငါးစီးရှင်ဖြစ်လာမယ့် ကျော်စွာနဲ့ စစ်ကိုင်းစား အသင်္ခယာစောယွမ်း တို့အကြား ရှိနေတဲ့ မသေးလှတဲ့ ရန်ငြိုးပဋိပက္ခ အခင်းအကျင်းကို ပြချင်လို့ပါ။

သီဟသူမင်း မရှိတဲ့နောက် သားကြီးဥဇနာ မင်းပြုပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပင်လယ်(မြို့)ကို စားတဲ့ သားလတ်ကျော်စွာဟာ ဘုန်းစွမ်းလူစ ပိုထက်တဲ့ သဘောရှိပါတယ်။ ဘုရင်မဖြစ်ခင်ကတည်းက ဆင်ဖြူငါးစီး ရခဲ့တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဆင်ဖြူဆိုတာ ဘုရင်တို့ရဲ့ဘုန်းတန်ခိုးပြ သင်္ကေတ ကြီးပေတကား။ ဒီတော့ ဆင်ဖြူတစ်စီးတည်းသာ ပိုင်တဲ့ ဥဇနာမင်းဟာ ငါ့ညီ ငါ့စည်းစိမ်ယူတော့ဆိုပြီး အသာတကြည် ဆင်းပေးပါတယ်။ ဥဇနာ မင်း အနောက်တံခါးက ထွက်ရင်ပဲ ကျော်စွာ

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၃၇

အရှေ့တံခါးက ဝင်ပြီး မင်းပြုပါတယ်။ ငါးစီးရှင်ကျော်စွာဆိုတာ မြင်းစု၊ ကာစု၊ လေးစုတွေဖွဲ့ပြီး အများသိကြတဲ့ ကာချင်းကို ရေးစပ်သီဆိုသူပါပဲ။

နန်းသက်ကိုးနှစ်သာ ရှိခဲ့တဲ့ ငါးစီးရှင်ကျော်စွာဟာ ရာဇဝင်မှာ တော့ နာမည်ဆိုးမကျန်ရစ်သူလို့ ပြောရမှာပါ။ ကာချင်း၊ ကာကနဲ့တွဲပြီး လူသိများသလို နှစ်သက်စရာကောင်းလှတဲ့ ဟောဒီအဖြစ်ကလေးကို လည်း လူအတော်များများ သိကြပါတယ်။

သူနန်းတက်တော့ စစ်ကိုင်း အသင်္ခယာစောယွမ်းကို သွား လုပ်ကြံချေလို့ ကျွန်ယုံ ငခင်ညိုကို ခိုင်းပါတယ်။ (မင်းရာဇာပုံအရ)။ ဘုရင် မဖြစ်ခင် ပင်လယ်စားဘဝကတည်းက စောယွမ်းကို လုပ်ကြံခိုင်း တယ်လို့ လည်း မှုကွဲရှိ။) ငခင်ညို စစ်ကိုင်းကူးပြီး အရိပ်အခြည်ကြည့်တော့ အခွင့်မသာတာနဲ့ တောထဲမှာ ပုန်းနေရပါတယ်။ သုံးရက်ကျော်မှ နန်းတော် ထဲ မင်းစက်ရာခန်းအရောက် ဝင်နိုင်ခဲ့တယ်။ ဒီအခါမှာ မဟာဂီရိနတ်ကို ဆွမ်းတင် ထားတဲ့ ထမင်းအမဲဟင်းတွေကို ရွှေစလောင်းနဲ့ အပြည့်အမောက် တွေ့ရတော့ ထမင်းသုံးရက်ငတ်ခဲ့ရတဲ့ ငခင်ညိုဟာ အားပါးတရ တစ်ဝစားလိုက်ပါတယ်။ ပြီးမှာ စောယွမ်းခေါင်းရင်းကို ကပ်ပါတယ်။ စောယွမ်းဟာ အိပ်ပျော်နေပါပြီ။ ဒီအချိန်မှာ ငခင်ညို စဉ်းစားတာပါ။ (ရွှေစလောင်းနဲ့ တင်ထားတာမို့ စစ်ကိုင်းမင်းရဲ့ ထမင်းဟင်းဆိုတာ ငခင်ညို သိလိုက်တယ်။

‘ဤမင်းသည် ယခုပင် ငါ့ထမင်းရှင် ဖြစ်ခဲ့ပြီ။ ထမင်းသခင်ကို ပြစ်မှားသော် အလွန်လျှင် ဝန်လေးလတ္တံ့’

နောက် တစ်ဖက်ကနေ ပြန်စဉ်းစားပါတယ်။ ‘ငါ့အရှင် ငါးစီးရှင်

ခိုင်းသည့်အတိုင်း ငါသူ့ကို လုပ်ကြံမှ ကျွန်ကောင်းပီသမည်။ လုပ်ကြံသာ လျက်မလုပ်ကြံဘဲ ပြန်လျှင် ငါ့အရှင်ကို ငါ့ကိုမျက်ပြီး ငါအသက်ဆုံးမည်။

နောက်တစ်ကြိမ် စဉ်းစားပြန်ပုံက-

‘ငါ့အရှင်မျက်၍ သေရလျှင် တစ်သက်သာ။ ထမင်းသခင်ကို ပြစ်မှားသော် သံသရာဝယ် အပါယ်၌သာ ခံရမည်။ အပါယ်မှ လွတ်၍ လူ့အဖြစ်ကို ရဘိဦး၊ ယုတ်စွာသော ကိုယ်အဖြစ်သာ ရှိလေရာသည်’ ငခင်ညိုရဲ့ဓားဟာ ဓားအိမ်ထဲကနေ ‘နုတ်တုံစွပ်တုံ’ ဖြစ်နေပါတယ်။

နောက်ဆုံးမှာတော့ ငခင်ညိုဟာ ကြီးမားလှတဲ့ စွန့်စားမှုတစ်ခု ကို ပြုခဲ့ပါတယ်။ ပြုပုံက စောယွမ်းရဲ့ ပတ္တမြားဓားကို ခေါင်းရင်းကနေ ဖြုတ်ယူပြီး စောယွမ်းကို မလုပ်ကြံဘဲ ပြန်လာခဲ့တာပါပဲ။ စွန့်စားမှုဆိုတာ ကလည်း စစ်ကိုင်းမင်းနန်းထဲကနေ ထွက်ရတာကို ဆိုလိုတာ မဟုတ်ပါ။ ပတ္တမြားဓား ယူခဲ့တာလည်း မဟုတ်ပါ။ ဓားတစ်ကမ်းမှာ ရှိနေပြီဖြစ်တဲ့ စောယွမ်းကို မသတ်ဘဲ ပြန်ခဲ့ခြင်းဟာ သူ့သခင်ငါးစီးရှင်ရဲ့ အမှုတော်ကို လုံးဝလျစ်လျူရှုလိုက်ခြင်းကို ဆိုလိုပါတယ်။ ငါးစီးရှင်ဆီ ပြန်ရောက်ရင် ငခင်ညိုဟာ ‘သေမိန့်’ကို မျှော်လင့်လက်ခံရတော့မယ့်အဖြစ်ပါ။

ဒါပေမဲ့ ငါးစီးရှင်ဆီပြန်ရောက်၊ ဟိုက ပြီးခဲ့ပလားမေးတော့ ငခင်ညိုဟာ အစအဆုံးလျှောက်တင်(ဓားအိမ်မှာ ဓားနုတ်တုံစွပ်တုံကာလ၊ သူ့ခံစားချက်တွေ့တော့မှုကိုပါ) ပါတယ်။ ပြီးတော့ ပတ္တမြားဓားကို ဆက်ပါ တယ်။ ဒီဓားဟာ ခမည်းတော်သီဟသူ ပေးခဲ့တဲ့ဓား။ ငါးစီးရှင် ကောင်း ကောင်း သိပါတယ်။ အထက်မှာ ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း စစ်ကိုင်းစား စောယွမ်း ဟာ ငါးစီးရှင်အဖို့ ကောင်းကောင်းကြီး နာကြည်းရမယ့်သူ။ အစ်ကိုတွေ

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၃၉

ဆီကအကူအညီယူပြီး အင်အားနဲ့ စားကျေးစားလက်ရအောင် တောင်းပြီး ခြားနားခဲ့သူ၊ ရန်သူစာရင်းဝင်ပါ။ ဒီရန်သူမျိုးကို ကျွန်ယုံက ထမင်းတစ်နပ် မျက်နှာနဲ့ (ဟိုက ကျွေးတာလည်းမဟုတ်၊ နတ်တင်ထားတာ ယူစားမိတာ) မသတ်ဘဲ လွှတ်ခဲ့တာဆိုတာ...။ ငါးစီးရှင်အဖို့ ငခင်ညိုကို ချက်ချင်းထပိုင်း ခုတ်သတ်ခဲ့ရင်တောင်မှ အပြစ်တင်ဖွယ်မရှိဘူးလို့ ဆိုချင်စရာပါ။

ဒါပေမဲ့ ငါးစီးရှင်ကျော်စွာတွေးပုံ၊ ပြောပုံက ‘ငါ့ကျွန်သည်ထမင်း တစ်စလောင်းကိုလျက်၊ သူ့ကျေးဇူးကို သိသည်။ နေ့တိုင်းမပြတ် သား မယားနှင့်တကွ ငါကျွေးမွေးသော ကျေးဇူးသော်ကား အဘယ်ဆိုဖွယ်ရာ ရှိတော့အံ့နည်း’တဲ့။ ငခင်ညိုကို ခွင့်လွှတ်ရုံမက ဆုလာဘ်စည်းစိမ်များစွာ ပေးသနားတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

ငခင်ညိုရော ငါးစီးရှင်ပါ။ ကျွန်ရောသခင်ပါ တော်ကြပါပေ တယ်လို့ ရင့်ကျူမိပါတယ်။ သက်ဦးဆံပိုင်ခေတ်ကြီးထဲမှာ အမိန့်အာဏာနဲ့ အမှုတော်တာဝန်ဆိုတာ အထွတ်အထိပ် အသက်သွေးကြောပဲ မဟုတ်ပါ လား။ ‘ထို့’တစ်ချက်နဲ့ အသက်ဆုံးခဲ့ရတာတွေ၊ စကားတစ်ခွန်းနဲ့ အလုပ်ကြံခံရတာတွေ ပေါများလှတဲ့ ကာလကြီးမှာ သူတို့နှစ်ဦးသား တွေးပုံ၊ ခံယူပုံ၊ ပြုမူပြောဆိုပုံဟာ ရှာမှရှားပါပဲ။ ဘုရင့်အာဏာနဲ့ သူရဲကောင်း ကျေးကျွန်တို့ရဲ့ အမှုတော်ဆိုတဲ့ လောကပညတ်အပေါ်မှာ ကတညျက၊ ကတဒေဝီတရားက လှပစွာ လွှမ်းမိုး အနိုင်ယူသွားပုံလေးဟာ ကြည်နူး စရာကောင်းလှပါပေတယ်။

**‘ငါ့ကို မိပြီးဖြစ်သည်၊ ကွပ်လိုရာ ကွပ်တော်မူလော့၊
ငါ့အလိုသော်ကား မိဖုရားစောဥမ္မာ’**

(ငတက်ပြား)

**‘ငါသို့သော မင်းကို စင်လျက် ဤသို့သော စကားကို
ဆိုဝံ့သည်၊ အချည်းအနီး မသေလေကောင်း’**

(သတိုးမင်းဖျား)

မြင်ကွင်းတစ်ခုကို စိတ်ကူးရုပ်ပုံဖော်ကြည့်မိပါတယ်။

နေရာက အင်းဝမြို့တော်၊ နန်းတော်ရဲ့ မင်းရင်ပြင်၊ ပလ္လင်
(သာလွန်)ထက်မှာ အသက်နှစ်ဆယ်ကျော်သာ ရှိသေးတဲ့ မင်းပျိုမင်းလွင်
ဘုရင်ငယ်တစ်ပါး။ ဝဲယာရှေ့မှောက်မှာတော့ ထုံးစံအတိုင်း အမတ်ဝန်ဗိုလ်
ပါတွေ ခစားလို့။ ဘုရင်ငယ်ရဲ့လက်ဝဲဘက်မှာ အင်မတန်လှပတဲ့မိဖုရား။
နန်းတွင်းမင်းရင်ပြင်ဆိုပေမယ့် ညီလာခံတစ်ခု ကျင်းပနေတာ မဟုတ်ပါ။
ဘုရင့်ရှေ့မှောက်မှာ နှောင်ကြိုးအထပ်ထပ် တည်းခံထားရတဲ့ (ဘုရင်နဲ့
မတိမ်းမယိမ်း) ယောက်ျားတစ်ယောက် ဒူးတုပ်လို့...။

ငယ်ရွယ်ထက်မြက်တဲ့ ဘုရင်ရဲ့ မျက်လုံးတွေက အဲဒီယောက်ျားကို စူးစူးကြည့်ရင်း မီးဝင်းဝင်းတောက်လို့။ သို့မဟုတ် သားကောင်ကို မိထားပြီး ခြင်္သေ့တစ်ကောင်လို အချိန်မရွေး ကိုက်ဖဲ့စားသောက်ဖို့အတွက် စိမ်ပြေနပြေကြည့်လို့။ ဟိုရာဇဝတ်သားကတော့ မျက်နှာအောက်စိုက်၊ ခေါင်းငိုက်၊ ဒါပေမဲ့ အသက်ဆုံးရတော့မယ့် ရာဇဝတ်သားတစ်ယောက် အနေနဲ့ သွေးပျက်ချောက်ချား ကတုန်ကယင် ဖြစ်မနေပါဘူး။ ကျရောက်လာမယ့် အပြစ်ဒဏ်ကို ရဲရဲကြီး ရင်ဆိုင်လိုက်တော့မယ့် အသွင်မျိုး။

ဘယ်မြို့ဝန်၊ ဘယ်အမတ်၊ ဘယ်စစ်သူကြီးမှ ဝင်ရောက်သံတော်ဦးတင်တာ၊ စွဲချက်တင်တာမျိုး မရှိကြဘူး။ နန်းရင်ပြင်ဟာ တိတ်ဆိတ်နေတယ်။ ဘုရင့်အသံက တစ်လုံးချင်း အေးစက်ပြတ်သားစွာ ပေါ်လာပါတယ်။

“နင့်ကိုမိပြီ...ရဲတင်း၊ ပုဆိန်၊ ဓားလုံ၊ တံကျင်၊ ဘာကိုလိုသလဲ” တဲ့။

ဝိဇယပူရ၊ ရန်ကိုအောင်သောမြို့လို့ အမည်ပေးခဲ့ပေမယ့် ပင်းယဟာ မြို့သက် အနှစ် ၅၀ကျော်မှာပဲ ပျက်သွားခဲ့ပါတယ်။ ပင်းယနောက်သုံးနှစ်အကြာမှာ တည်တဲ့ စစ်ကိုင်းဟာလည်း မြို့သက် ၄၉ နှစ်အရမှာပျက်ခဲ့ပါတယ်။ အနောက်မြောက်ဘက်က အဟုန်ရှမ်းတွေ ဝင်တိုက်လို့ ပျက်ခဲ့ကြရတာလို့ ဆိုပါတယ်။ ပင်းယတည်သူက သိဟသူ။ စစ်ကိုင်းတည်သူက အသင်္ခယာစောယွမ်း။ မြို့တွေပျက်၊ လူတွေ သေကြ ကျေကြ၊ ကျွဲနွားတိရစ္ဆာန်တွေ ဆုံးကြ၊ လယ်ယာမြေတွေ ပျက်ကြနဲ့ ပြာပုံဖြစ်နေတဲ့အချိန်မှာ ကြခတ်ဝရာမှာ အကျဉ်းကျနေတဲ့ တကောင်းမြို့စား မင်းသားငယ်

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၄၃

တစ်ယောက်ဟာ အကျဉ်းက ထွက်ပြီး အစွမ်းပြပါတော့တယ်။ သူကတော့ အသိယာစောယွမ်းရဲ့သမီး စိုးမင်းကိုယ်တော်ကြီးနဲ့ တကောင်းမြို့စား သတိုးဆင်ထိန်းတို့က မွေးဖွားတဲ့ သတိုးမင်းဖျားပါပဲ။ သူ စားရတဲ့ တကောင်းမြို့လည်း အဟုန်ရှမ်းတို့ရဲ့ ဖျက်ဆီးမှုကို လက်ဦးခံခဲ့ရပြီးပါပြီ။

‘ကြခတ်ဝရာ အကျဉ်းသား’အဖြစ်က လွတ်လာချိန်မှာ သူဟာ အသက် ၂၀ ပဲ ရှိပါသေးတယ်။ သတိုးမင်းဖျားဟာ ပင်းယ၊ စစ်ကိုင်း အပျက်အစီးတွေကြားထဲက မြို့သစ်တည်ပါတယ်။ အဲဒါဟာ အင်းဝပါပဲ။ သူ့ရဲ့ဘိုး တော်သူ တစ်စီးရှင်သီဟသူ သုံးခါတိုင်တိုင် မြို့သစ်တည်လို့ မအောင်မြင်ခဲ့တဲ့ နေရာမှာ သူက အောင်မြင်စွာ တည်လိုက်နိုင်တာပါပဲ။

ရေကန်အသင့်ကြာအသင့် မဟုတ်လေဘဲ အပျက်အစီးတွေ ကြားထဲက အသစ်တည်ယူရတဲ့အလုပ်ဟာ ဘယ်လောက်ခက်ခဲမလဲ ဆိုတာ တွေးချင့်ကြည့်နိုင်ပါတယ်။ မြို့သစ်တည်အပြီးမှာလည်း အေးဆေး သက်သာစွာ မြို့တည်နန်းတည်ဘုရင်ဆိုပြီး စံနေရတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ငနွယ် ကုန်း၊ တောင်တွင်း၊ စကုဘက်တွေက ထကြွကြလို့ မနေမနား လိုက်နှိမ်နင်းနေရပါတယ်။ ဒီအချိန်မှာ သတိုးမင်းဖျားဟာ ၂၁နှစ်၊ ၂၂နှစ်။

ငယ်ရွယ်၊ ထက်မြက်၊ တက်ကြွပြီး ကိုယ့်ကိုယ်ကို ယုံကြည်မှု အပြည့်ရှိနေတဲ့ မင်းပျိုမင်းလွင် ဘုရင်တစ်ပါး။

သူနဲ့ စစ်ကိုင်းရေဝန်းကနေ အင်းဝမြို့ထဲ ဝင်ဝင်သောင်းကျန်း နေတဲ့ သူခိုးငတက်ပြားတို့ ထိပ်တိုက်တွေ့ကြပါတယ်။

ငတက်ပြားရဲ့ စွမ်းရည်တွေကို ဒဏ္ဍာရီ၊ ဂန္ဓာရီဆန်ဆန် ပြော ကြပေမယ့် ငတက်ပြား တကယ်စွမ်းလိမ့်မယ် ဆိုတာတော့ သေချာပါ

တယ်။ မိအောင် မဖမ်းနိုင်ကြလေလေ၊ လူစွမ်းကောင်းဖြစ်လာလေပါပဲ။
 ငတက်ပြားကလည်း ငါ့ကို ဘုရင်ကိုယ်တိုင် ဖမ်းလို့ရမှ သတ်လို့ရမယ်
 လို့ ကြုံးဝါးပါသတဲ့။ ဒီတော့ သတိုးမင်းဖျားကိုယ်တိုင် ထွက်ဖမ်းပါတယ်။
 သူတို့ချင်း တွေ့ကြပုံ၊ ဖမ်းကြပုံတွေကလည်း ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်းနဲ့
 ကွန့်မြူးနိုင်ရင် ကွန့်မြူးနိုင်သလောက် (suspense) ဖြစ်မှာပါ။ နောက်ဆုံး
 တော့ မိပါတယ်။ မိတဲ့အခါ စောပိုင်းအဖွင့်မှာ စိတ်ကူးရုပ်ပုံဖော်မိတဲ့
 အခင်းအကျင်းအတိုင်း ‘စီရင်ပွဲ’ ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။

‘မင်း ဘာကို လိုသလဲ’လို့ သတိုးမင်းဖျားက မေးတော့
 ငတက်ပြားက ‘မင်းကြီး ငါ့ကိုမိပြီ၊ ကွပ်လိုရာ ကွပ်တော်မူလော့၊
 ငါ့အလိုသော်ကား မိဖုရားစောဥမ္မာကို အလိုရှိ၏’လို့ မဆိုင်းမတွ ပြန်ပြော
 လိုက်ပါသတဲ့။ ရဲတင်း၊ ပုဆိန်၊ ဓား၊ လှံ၊ တံကျင်စီရင်မယ့် လက်နက်တွေ
 ကို ကျော်လွန်ပြီး ဘုရင့်ဘေးမှာ ထိုင်နေတဲ့ မိဖုရားကိုမှ ရွေးလိုက်တဲ့
 စကားပါ။

မထူးတော့တဲ့စကား ငတက်ပြားဆိုတာပါပဲ။ သူကြုံးဝါးခဲ့
 တယ်လေ။ ‘ငါ့ကို သတိုးမင်းဖျားရသော်သာတည်း သတ်ရတုန်အံ့။
 မရသော်ကား အလယ်သူဝံ့အံ့နည်း’လို့...။ အခု သူသတိုးမင်းဖျား ကိုယ်တိုင်
 ရဲ့ အဖမ်းကို ခံရပြီ။ သူသေဖို့ပဲ ရှိတော့တယ်။ ငတက်ပြားဖြေစရာ အဖြေ
 သုံးမျိုးလောက် ရှိနိုင်ပါတယ်။ တစ်-အသက်ချမ်းသာပေးပါ။ (ဒါကို သူ
 ဘယ်လိုမှ ပြောလိမ့်မယ် မဟုတ်ပါ။) နှစ်-ကြိုက်ရာလက်နက်နဲ့ သတ်ပါ။
 သုံး-ဓား၊ လှံလက်နက် တစ်ခုခုရွေးပြီး အဲဒါနဲ့ သေလိုပါတယ်။ ဒီလိုဖြစ်နိုင်
 ဖွယ် အဖြေတွေထဲက တစ်ခုမှမပြောဘဲ ‘ငါ့အလိုသော်ကား မိဖုရား

တည်း’ လို့ ပြောချလိုက်ပုံဟာ တစ်- ငါ ကြိုးဝါးခဲ့တဲ့အတိုင်း ငါသေရဲတယ်။ နှစ်- ဘာလက်နက်ရွေးရွေး သေတာ သေရမှာပဲ၊ သုံး- အဖမ်းခံရပြီး သတ်လို့သာ သေရမှာ။ ငါမကြောက်။ ဒီလိုတွေးပြီး ငတက်ပြားဟာ ဘယ်သူမှ ဘယ်လိုမှ မတွေးရဲ မတွေးဝံ့တဲ့အဖြေကို ဖြေချလိုက်တာ။ ဒီလိုပြောပြီး အသတ်ခံသွားရလည်း ‘ကြည့်စမ်း၊ သူခိုး ငတက်ပြားဟာ နောက်ဆုံးအချိန်ထိ ဘုရင်ကို ရဲရဲကြီး ရင်ဆိုင်သွားခဲ့သကော။ သတ္တိပြောင်လိုက် ပါဘိ။ ဒါမျိုးများတော့ ကြိုက်သကွယ်’လို့ ပြောစမှတ်ဖြစ်ကျန်ရစ်ခဲ့မှာ။

‘မိဖုရားကိုသာ ငါလို၏’လို့ ပြောချလိုက်ပေမယ့် ငတက်ပြား သည် စောဥမ္မာအပေါ် ပြစ်မှားစိတ်နဲ့ ပြောတာမဟုတ်။ ဘုရင့်ရှေ့မှာ သူ မာန်မချ၊ အရှုံးမပေးကြောင်းကို ပြတာပါပဲ။ ကြောင်မျက်လုံးတို့၊ ကိုယ်ပျောက်တာတို့ စတဲ့စွမ်းရည်မျိုးတွေ ရှိမရှိတော့ မသိ။ ငတက်ပြားဟာ ဘုရင်ဆိုပြီး အသားလွတ်ကြောက်နေတာမျိုး မရှိတာတော့ သေချာပါတယ်။ ဒါက ငတက်ပြားအပိုင်း။

ဘုရင်သတိုးမင်းဖျားဘက်ကကော...တဲ့။

ငတက်ပြား အဲဒီလို ဖြေလိုက်ချိန်မှာ ဘယ်လိုဖြစ်သွားမလဲဆိုတာ မှန်းဆကြည့်နိုင်ပါတယ်။ တစ်နန်းတော်လုံးကတော့ ‘ဟယ်’ခနဲပဲ ဖြစ်သွားမလား၊ အံ့ဩလွန်းမက အံ့ဩခြင်းနဲ့ တစ်ခဲနက် တိတ်သွားမလား...။ မျှူးမတ်ဗိုလ်ပါတွေ ပါးစပ်အဟောင်းသား၊ တစ်ကိုယ်လုံးတုန်သွား၊ ကြားလိုက်ရတဲ့စကား ဟုတ်မှဟုတ်ပါလေစ၊ ငတက်ပြားအကြောက်လွန်ပြီး သွေးလေဖောက်ပြန်သွားပြီလား။ သာမန်လူအများစုနှင့် မတူခြားနား

ဖောက်ထွက်ဘေးဖဲ့ လုပ်တတ်ပြောတတ်တဲ့ ကိစ္စတစ်ခု ပေါ်လာရင် သမားရိုးကျလူတွေမှာ အမျိုးမျိုးတုန်လှုပ်ချောက်ချား အံ့အားသင့် ကြရပါတယ်။

ဘုရင်သတိုးမင်းဖျားကော ဘယ်လိုနေမလဲ။ စောဥမ္မာကတော့ မျက်နှာရဲခနဲ သို့မဟုတ် ဖွေးခနဲဖြစ်သွားပြီး ခေါင်းငုံ့၊ မျက်နှာအောက်ချ လိုက်မလား။ စော်ကားလေခြင်းရယ်လို့ ကတုန်ကယင်ဖြစ်သွားမလား။ ရှက်သွေးဖြာခြင်းနဲ့ပဲ စိတ်ထဲကနေ ခပ်ခနဲ ရယ်လိုက်မလား။ အဲဒီလိုတွေ ထွေထွေပြားပြား တိမ်းတိမ်းမူးမူး ဖြစ်ကုန်ကြချိန်မှာ သတိုးမင်းဖျား ကတော့...

တစ်စိုးတစ်စိမျှ အမျက်တော်မရှိ(မှန်နန်း)။

‘ငါသို့သောမင်းကို စင်လျက်၊ ဤသို့သော စကားကို ဆိုဝံ့သည်။ အချည်းနှီး မသေလေကောင်း’လို့ မိန့်တော်မူလိုက်ပါတယ်။

ငနွယ်ကုန်းစား ဘယကျော်သူကို နှိမ်နင်းပြီး အလောင်းပေါ် ပွဲတော်တည်ခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ ဘုရင်၊ စစ်ကိုင်းဘက်က ရှင်ယောင်ကိုလည်း ကိုယ်တိုင်သတ်၊ အလောင်းကို နန်းကြမ်းပြင်ဖြိုပြီး အောက်ချပစ်ခဲ့တယ် ဆိုတဲ့ဘုရင်။ သာမန်ကြည့်ရင် ခေါင်းအပုတ်ခံရတဲ့ မြွေဟောက်လို ရှူးခနဲ ပါးပျဉ်းဖြိုင့်ဖြိုင့်ထပြီး ‘စော်ကားလေခြင်းကွာ’လို့ ချက်ချင်းထခုတ် သတ်မယ် ထင်စရာ။

အခုတော့ ‘အချည်းနှီး မသေလေကောင်း’တဲ့။ ငတက်ပြားကို အသက်လွှတ်ရုံမက ရွှေတိုက်စိုးအရာနဲ့ သူကောင်းပါ ပြုလိုက်ပါတယ်။ လေးကိုချစ်လျှင် မြားကို ချစ်သကဲ့သို့ ပြည်ထဲရေးကို ချစ်သော

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၄၇

ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ငါးကိုလိုက်သော တံငါသည် ကွန်ကိုချစ်သကဲ့သို့ ပြည်ထဲစီးပွားကိုလိုသောကြောင့်လည်းကောင်းတဲ့။ သတိုးမင်းဖျားရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ဟာ ကွက်တိမှန်ခဲ့တယ်လို့ ဆိုရပါမယ်။ နောင် တောင်တွင်း ကို တိုက်တော့ ငတက်ပြားအစွမ်းကြောင့် အောင်ပွဲရခဲ့တာပါပဲ။

⑧

ငနု၊ နင် ယောက်ျားမဟုတ်သလော
(စောဥမ္မာ)

အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ၊ မကာရလောပ အကျော် ကျေးဇူးရှင်
မန်လည် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ပြုစုတော်မူခဲ့တဲ့ မဟာသုတကာရီ မဃ
ဒေဝ လင်္ကာသစ်ရဲ့ ပုထ္တောဝါဒခန်း၊ ပိုဒ်ရေ ၁၂၈၊ (မဃဒေဝတစ်ခုလုံးရဲ့
ပိုဒ်ရေ အမှတ် ၂၉၇)ထဲမှာ...

“အက္ခဏဝေဓိ၊ တတ်ခေါင်ထိသား၊ လေးကြီးအရာ၊ လိမ္မာလေ့
ကျက်၊ လျှပ်တစ်ပြက်တွင်၊ အဆက်အဆက်၊ ခုနစ်ချက်နှင့်၊ ရှစ်ချက်လျင်
လျား၊ ပစ်နိုင်အားသည့်၊ ယောက်ျားတို့လျက်၊ တချက်လွှတ်လျှင်း၊
မြားတစ်စင်းသာ၊ နှစ်စင်းပူးပြိုင်၊ မလွှတ်နိုင်ကြ၊ မိန်းမတို့မှာ၊ ရူပါသဒ္ဓါ၊
ဂန္ဓရသာ၊ ဖောဌဗ္ဗဟု၊ ကိလေသာရုံ၊ ဆိပ်ပုံငါးစင်း၊ တစ်ချက်ချင်းဖြင့်၊
မကင်းရာဂ၊ ပုရိသကို၊ ကျန်ရမဟဲ့၊ ကြွင်းမဲ့မရှောင်၊ ကုန်အောင်တစ်ပြိုင်၊
ရွယ်ဆိုင်ခဏ၊ ပစ်နိုင်ကြ၏...” (သတ်ပုံမူရင်းအတိုင်း)လို့ စပ်ဆိုပြတော်မူ
ခဲ့ပါတယ်။

အဓိပ္ပာယ်က ရှင်းပြီးသားပါ။ မင်းယောက်ျားကြီးတို့ စွမ်းဆောင်နိုင်တဲ့ လေးအတတ်၊ မြားအတတ်မှာ အကွဏဝေမိဆိုတဲ့ မြားရေးကြီး အတတ်တစ်ပါး ပါဝင်ပါတယ်။ အကွဏဝေမိရဲ့ အဓိပ္ပာယ်က လျှပ်တစ်ပြက်တွင် အချက်ပေါင်းများစွာ မချွတ်မယွင်းမှန်အောင် ပစ်နိုင်ခြင်းတဲ့။ အဲဒီ အတတ်အရ ယောက်ျားတို့ဟာ လျှပ်တစ်ပြက်တို့မှာ အချက် ပေါင်း ဘယ်လောက်ပဲ များစွာပစ်လွှတ်နိုင်ပေမယ့် တစ်ချက်ကို မြား တစ်စင်းပါပဲတဲ့။ မိန်းမတို့ကတော့ အဆိပ်မြားငါးစင်းကို (တစ်ပြိုင်တည်း) ပဲ တစ်ချက်တည်းမှာ ပစ်လွှတ်နိုင်ကြပါတယ်တဲ့။ ရာဂမကင်းတဲ့ ပုရိသ တို့ကို ထိုးစိုက်သွားကြတဲ့ မြားငါးစင်း။ ရူပါ၊ သဒ္ဓါ၊ ဂန္ဓာ၊ ရသာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ။

သတိုးမင်းဖျားက ဓားလုံလက်နက်တွေ စီချထားပြီး မင်းဘာနဲ့ သေချင်သလဲ။ ဘာကိုလိုသလဲလို့ ငတက်ပြားကိုမေးတော့ ငတက်ပြားက မိဖုရားစောဥမ္မာကို လို၏လို့ ဖြေတဲ့အကြောင်း ပြောပြခဲ့ပြီးပါပြီ။ ငတက်ပြားက သူ့ရဲ့ ခေါင်းငုံ့မခံ သတ္တိနဲ့ ပြောလိုက်တာ ဖြစ်ပေမယ့် သူ့စကားအတိုင်း ဟုတ်ဟုတ်သေးတော့လို့ အောက်မေ့မိပါတယ်။ စောဥမ္မာမိဖုရားဟာ တကယ်ပဲ ‘လက်နက်’တစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့တာ ပါကလား။ လက်နက်မှ ထိရဒဏ်ရာရသူကို အဆိပ်တက်စေခဲ့တဲ့ အဆိပ်လက်နက်။

စောဥမ္မာက ပင်းယဘုရင် ဥဇနာပြောင်ရဲ့ မိဖုရားဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ သတိုးမင်းဖျားက သူ့ဘထွေးတော် မင်းပြောက်ကို သုတ်သင်ပြီး ဆင်မြင်း အလုံးအရင်းသိမ်း၊ ပင်းယကို ဆက်တိုက်၊ အောင်မြင်တော့ စောဥမ္မာကို

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၅၁

မိဖုရားဆက်မြှောက်ခဲ့တာပါ။ သက္ကရာဇ် ၇၂၆ ခုနှစ်ဟာတော့ လျင်မြန် ရှုပ်ထွေးလှတဲ့ နှစ်ပဲလို့ ဆိုရမှာပါ။ ဒီနှစ်ထဲ ကဆုန်လမှာ စစ်ကိုင်းပျက်၊ နယုန်လမှာ ပင်းယပျက်၊ ဝါဆိုလမှာ ဥဇနာပြောင်းနန်းတက်၊ တော်သလင်း လမှာ ဥဇနာပြောင်နန်းကျ၊ သတိုးမင်းဖျားနန်းတက်၊ တပေါင်းလထဲမှာ အင်းဝမြို့သစ်တည်...တစ်နှစ်တည်းမှာ များပြားရှုပ်ထွေးလိုက်တဲ့ဖြစ်ပေါ် ပြောင်းလဲမှုတွေ...။ စောဥမ္မာဖြတ်သန်းနေရတဲ့ နောက်ခံအခြေအနေပါပဲ။

ဒီလို ခုမြင်ခုပျောက်ကိစ္စကြီးကပဲ စောဥမ္မာရဲ့ သဘာဝကို ပြဋ္ဌာန်း လေသလား။ သူ့ကိုယ်တိုင်ကလည်း (မန်လည်ဆရာတော်ကြီး ခပ်စပ်စပ် ကလေးဆိုထားသလို) ‘သမုဒ္ဒါ၊ ဗြဟ္မဏ၊ မင်း၊ မိန်းမဟု အားရဆုံးတိုင်၊ မပြည့်နိုင်ရိုး၊ လေးမျိုးတို့တွင်၊ တစ်ပါးပါဝင်သည်၊ အကြင်မိန်းမ၊ ဣတ္ထိယတို့၊ အဌပတိ၊ ရှစ်လင်ယှိလည်း၊ လွန်ဘိပိုမို၊ ကိုးယောက်ကိုလျှင်၊ အလို ယှိမြို့၊ လိုပြည့်ခဲ့၏ (သတ်ပုံမူရင်းအတိုင်း) ဖြစ်ခဲ့လေသလား၊ ဒါမှမဟုတ်ပေးလာ တဲ့ အခြေအနေပေါ်မှာ ရှင်သန်ရပ်တည်မှုတစ်ခုရအောင်ပဲ ဖန်တီးခဲ့လေ သလား တွေးစရာတွေပါ။

နန်းစံသက် သုံးနှစ်အရမှာ သတိုးမင်းဖျားဟာ စကုစားသိင်္ဂီသူ ပုန်ကန်တာကို ထွက်နှိမ်နင်းရင်း ကျောက်ပေါက်ပြီး တပ်ဆုတ်ခဲ့ရပါတယ်။ စွယ်ကြိုဆိပ်ရောက်တော့ အနာသည်းထန်ခဲ့ပါပြီ။ မနေရတော့ဘူးဆိုတာ သတိုးမင်းဖျားသိလို့ အတွင်းသင်းမှူးငနုကို အပါးမှာခေါ်ပြီး မှာပါတယ်။

‘ငါမရှိရင် ငါ့မိဖုရား စောဥမ္မာကို သူ မိဖုရားမြှောက်တော့မည်၊ ငါနုမြောတော်မူသည်၊ နင်သွားသတ်ချေ’တဲ့။ ဒီလိုမှာပြီး မကြာမီ သတိုး မင်းဖျား အနိစ္စရောက်ပါတယ်။

အတွင်းသင်းမှူး ငနုလည်း သံလှေလက်ပြည့်နဲ့ အပြင်း ဆန်တက်၊ နန်းတော်ရောက်တော့ မိဖုရားစောဥမ္မာ ရှေ့တော်ဝင်ပြီး သတိုးမင်းဖျား အမှာစကားအမိန့်ကို လျှောက်ပါတယ်။ အတွင်းသင်းမှူး ဟာ ဘုရင့်အမိန့်ကို သယ်လာပြီး သတ်ရမယ့်လူက မိဖုရားဆိုတော့ အတော်ကို အကျဉ်းအကျပ် ရောက်ခဲ့မှာပါပဲ။ တခြားသူဆိုလည်း အမိန့်ပြန်ပြီး ခုတ်လိုက်ရုံ၊ သို့မဟုတ် ဘာမှမပြောတော့ဘဲ ကွပ်မျက်ပစ် လိုက်ရုံ၊ အခုတော့ မိဖုရားဖြစ်နေတော့ မရဲတရဲနဲ့ လျှောက်တင်ရင်း အကျပ်တွေ နေမှာပါ။

ဒါပေမဲ့ ဒီအကျဉ်းအကျပ် လှည်းတုတ်နဲ့ တံပိုး ပြဿနာကို လှလှပပလေး ဖြေရှင်းလိုက်သူက စောဥမ္မာပါ။

‘ငနု၊ နင် ယောက်ျားဟုတ်သလော’တဲ့။

သိပ်တာသွားတဲ့ စကားပါ။ မြားငါးစင်း တစ်ပြိုင်တည်း လွှတ်လိုက်တာ ပါပဲ။

အဲဒီမှာ ငနု သဘောတွေ ပေါက်သွားပါတယ်။ မိဖုရားကို သတ်၊ ဘာဖြစ်မလဲ၊ ဘုရင်ကလည်း ကွယ်လွန်ပြီမို့ ဘာဆုလာဘ်မှ ရဖွယ်မရှိ၊ မိဖုရားသတ်သူဆိုပြီး နောက်ပိုင်းရန်တွေကလည်း တစ်သီကြီး လာနိုင်၊ သခင့်အမိန့်တော်ထမ်း ကျေပွန်လှချည့်လို့ ဘယ်သူမှလည်း ထောမနာပြု ကြမှာ မဟုတ်၊ အခု စောဥမ္မာပြောလိုက်တာက ‘ငနု၊ နင် ယောက်ျား မဟုတ်သလော’တဲ့။

မိဖုရားနဲ့ တစ်စိတ်တစ်ဝမ်းတည်း ညီကြပြီး (အလိုမပါ။ သဘောမတူတဲ့ အထိန်းသမီးကို သုတ်သင်လိုက်ကြပါတယ်။) အင်းဝနန်း

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၅၃

မှာ လခွဲနေပြီးမှ စစ်ကိုင်းဘက်ကူး၊ တစ်ထီးတစ်နန်း ပြုလိုက်ပါတယ်။ အတွင်းသင်းမျိုးဟာ စောဥမ္မာကိုလည်း၊ မိဖုရားရဲ့ခင်ပွန်း (ဘုရင်ဟု မဆိုသာ) အဖြစ်နဲ့ စစ်ကိုင်းမှာလည်း တဆောင်တယောင် လုပ်ခွင့်ရ။ စောဥမ္မာစကားအရ ဆိုရင် ‘ယောက်ျားဖြစ်ကြောင်း ပြလိုက်တာပဲ’ ပေါ့လေ။ ဒါပေမဲ့...

“ရာဂနတ်ဖမ်း၊ ယောက်ျားနှမ်းတို့၊ ကျင့်သွမ်းယုတ်မာ၊ ကိလေသာဖြင့်၊ လွန်စွာမက်၍၊ နှစ်သက်မဝ၊ ဉာဏ်ကင်းပလျက်၊ မိန်းမနိုင်ငံ၊ ပိုးဖလံနှင့် မီးလျှံတမျှ၊ လိုက်မှားကြ၏။ မိန်းမအာရုံ၊ လိုက်မှားတုံ့မှု၊ ထိုသသူကား၊ ရှင်လူခပင်း၊ မင်းဆင်းရဲသား၊ မဟူငြားဘူး...”လို့ မန်လည်ဆရာတော်ကြီး စပ်ဆိုထားခဲ့သလို (ပုထောဝါဒ ၁၃၂)...

သတိုးမင်းဖျား အနစ္စရောက်ပြီး ရမည်းသင်းစား သီလဝကို နန်းတင်ကြ၊ သီလဝက လက်မခံဘဲ အမြင့်မြို့စား တရဖျားစော်ကဲကို နန်းပေးဖို့ ပြော၊ မင်းကြီးစွာစော်ကဲလို့ ဖြစ်လာတော့ ဘုရင်က ရာဇသင်္ကြံဘွဲ့ရ ငမောက်ကို ခေါ်ပြောပါတယ်။ ငမောက်က ငနုရဲ့ အစ်ကိုပါ။

“မိဖုရားကို သိမ်းပြီး မင်းပြုနေတဲ့ ငနုကို ဥပါယ်တံမျဉ်နဲ့ ရအောင် ဖမ်းပါ။ ရရင် စောဥမ္မာနဲ့ စုံဖက်ပေးမယ်၊ ဝါးရင်းတုတ်ရွာနဲ့ တောင်ပြုန်းနယ်လည်း ပေးမယ်”လို့ မိန့်ပါသတဲ့။

ရာဇသင်္ကြံငမောက်လည်း စစ်ကိုင်းသွား၊ သဲပြင်မှာပဲ လှေဆိုက်ထားပြီး ‘ငါ့ညီ မင်းဖြစ်ပြီဆိုလို့ လာခဲ့ပါတယ်။ ငါအတော် နေမကောင်း ဖြစ်နေတယ်။ ငါ့ညီ လာခဲ့ပါ’လို့ စေလိုက်ပါတယ်။ ငနုလည်း ယုံပြီး ဆင်းလာပါတယ်။ ကွမ်းစွဲ၊ သောက်ရေကိုင်လောက်နဲ့ပဲ လှေပေါ် ဘက်ခဲ့ပါ

ခေါ်လို့ ငနု လှေပေါ်အရောက် လှေကြိုးကို ဖြတ်ပြီး တစ်ဖက်ကို ကူးခဲ့ပါတော့တယ်။ အစ်ကိုငမောက်က ညီငနုကို ကြိမ်းပါတယ်။ “နင့်အမိဘက်ကလည်း မင်းမျိုးမဟုတ်၊ အဘဘက်ကလည်း မင်းမျိုးမဟုတ်၊ နင် တယ် ဘုရင်ဖြစ်ချင်သလား” ဆိုပြီး သံခြေကျင်းနဲ့ ထားပါတယ်။

*

ရာဇသင်္ကြံ ငမောက်လည်း မင်းကြီးစွာကတိအတိုင်း စောဥမ္မာ ကိုရ၊ တောင်ပြုန်းဝါးရင်းတုတ်နယ်စား ဖြစ်သွားပါတယ်။ စောဥမ္မာအနေနဲ့ တော့ ပင်းယဥဇနာပြောင်၊ သတိုးမင်းဖျား၊ ငနု၊ အခုငမောက် စတုတ္ထ ခင်ပွန်းပါ။ ငနုကတော့ အချုပ်ကနေ အလွတ်ထွက်ပြေးပြီး လာဟူအရပ်မှာ နေတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ သူ့သတင်းနောက်ဆက်တွဲတော့ မသိရတော့ ပါဘူး။

‘ငနု၊ နင် ယောက်ျားမဟုတ်သလော’ ဆိုတဲ့ စောဥမ္မာရဲ့စကား ဟာ သူ့ ပင်ကိုသဘာဝလည်း ဖြစ်နိုင်သလို အသက်ဘေးကနေ ကြိဖန်မွေးရတာလည်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ မြားငါးစင်းလို့လည်း ပြောလို့ရ ပါတယ်။ မိန်းမသားတို့ရဲ့ အကျဉ်းအကျပ် အလွတ်ရုန်းထွက်နည်း တစ်နည်းလို့ လည်း ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့...

စောဥမ္မာရဲ့စကားကိုပဲ နားထောင်ပြီး မိန်းမဟူဘိ၊ ထိုကုက္ကိကား ...ဘာညာကောက်ချက်တော့ တစ်ဖက်သတ် မစောလိုက်ပါနဲ့။ အသတ်ခိုင်း သူ သတိုးမင်းဖျားနဲ့ တာဝန်ယူသူ (နောက်သဘောပေါက် သွားသူ) ငနုတို့ကို လည်း မြင်ယောင်ဖို့ လိုပါတယ်။ ယောက်ျားတွေလေ။

ဒါကြောင့်မန်လည်ဆရာတော်ကြီးကပုတ္တောဝါဒ ၁၄၄နဲ့၁၄၅မှာ

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၅၅

ဆုံးမတော်မူထားပါသေးတယ်။

‘...အနှစ်ပညာ၊ မယှိပါက၊ အင်္ဂါခြေလက်၊ ယောက်ျားလျက်
လည်း၊ မိန်းမထက်သာ၊ ယုတ်မာဆိုးဝါး၊ မိုက်လုံးထွားသည်။ နွားနှင့်
ကျားနှင့် အတူတည်း...’တဲ့။

‘...သိမ်းဆည်းမိဘိ၊ ဆင်းသက်နှင့် အသိပညာဉ်၊ မယှဉ်သသူ၊
ထိုမျှလူတို့၊ ကျင့်မူဖောက်ပြား မတည်ကြားသည်၊ ယောက်ျားမိန်းမ
မဟူတည်း...’တဲ့။

⑧

ကျွန်၏တိုင်ပင်ခြင်းလော၊ မင်း၏ တိုင်ပင်ခြင်းလော
ပညာရှိတို့၏ တိုင်ပင်ခြင်းလော
(ဝန်ဇင်း မင်းရာဇာ)

သတိုးမင်းဖျားနောက် နန်းတက်သူက အမြင့်မြို့စား(အမြင့်မင်း)
တရဖျားစောက်ဖြစ်ပါတယ်။ ‘မရွယ်ဘဲ စော်ကဲမင်းဖြစ်’လို့ အသိများ
ကြသူပါ။ သတိုးမင်းဖျား အနိစ္စရောက်တော့ လစ်လပ်တဲ့ ထီးနန်းကို
ရမည်းသင်းစားသီလဝ ယူတော်မူပါလို့ မျှူးမတ်တွေက ဝိုင်းတောင်းပန်
ကြပေမယ့် အပြီးအရယ်နည်းလှ၊ တစ်နေ့လုံးနေလို့ စကားသုံးလေးခွန်း
မှ မပြောတဲ့ သီလဝက ငါမလိုချင်ဘူး။ တရဖျားစောက်ကို မြှောက်ကြလို့
ဆိုပါသတဲ့။ မျှူးမတ်တွေက တညီတညွတ်တည်း စောက်ကို မင်းမြှောက် ကြပါ
တယ်။ သူ့ရဲ့ လူသိများတဲ့ အမည်က မင်းကြီးစွာစောက်(အရပ်
အခေါ် စော်ကဲ)။

သူ့လက်ထက်မှာ တခြားလူသိများတဲ့ ကိစ္စတစ်ခုကတော့
မိထီလာ ကန်ပေါင်ကျိုး တာဆည်ရင်းနဲ့ ဝန်စင်းအသည်သား ပညာရှိ

တစ်ယောက်ကို ရဲခဲ့တာပါပဲ။ ဝန်စင်းရွာသား၊ သာမန်ယာသမား၊ လယ်သမားမို့ ဝန်စင်းအသည်သားလို့ ခေါ်တာပါ။ ဒါပေမဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ တော့ စည်းတပစ်အမတ်လို့ ခေါ်လာကြတယ်။ စည်းတပစ်ဆိုတာ စန္ဒပဇ္ဇောတကို စည်းဒပစ်လို့ အတိုခေါ်ကြရာက စည်းတပစ်ဖြစ်လာတာ တဲ့။ (ဝန်စင်းမင်းရာဇာက ဒုတိယစည်းတပစ်ဖြစ်ပြီး မင်းကြီးစွာ နန်းတက်စက ပထမ စည်းတပစ် ရှိသေးတယ်လို့ ရာဇဝင်ကြီးက ဆိုပါတယ်။)

ဒုတိယ စည်းတပစ်(ဝန်စင်းမင်းရာဇာ)နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဘုရင် နဲ့ ပညာရှိတို့အကြား ဆက်သွယ်ပေါ်ပေါက်ခဲ့တဲ့ ဖြစ်ရပ်များဟာ မှတ်မှတ် သားသားရှိစရာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီထဲက တစ်ခုပါ။

မိဖုရားစောဥမ္မာနဲ့ ‘စိတ်ညီ’ခဲ့ကြတဲ့ အတွင်းသင်းမှူးငနု ရှိပါ ရောလား။ သူ့ကို ဘုရင့်အမိန့်နဲ့ သူ့အစ်ကို ရာဇသင်္ကြံမောက်က ဖမ်းခေါ်၊ သံခြေကျဉ်းနဲ့ထား။ နောက် ငနုက ထွက်ပြေး၊ လာဟူ(မြတောင်) မှာ အခြေစိုက်ပြီး ငနုဟာ ဗိုလ်ပါစုရုံးလို့ နိုင်ငံတော် ကျေးစွန်ရွာနားတွေကို ဖျက်ဆီးပါတယ်။

သူ့အစ်ကို ရာဇသင်္ကြံမောက်ဟာ (ငနုကို ဖမ်းပေးလို့) ဘုရင့်ဆီက တောင်ပြုန်းကြီးနဲ့ ဝါးရင်းတုတ်နယ်ကို အပိုင်စား ဆုလာဘ် ရခဲ့ပါတယ်။ မိဖုရား စောဥမ္မာကိုလည်း ရဲခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ငနု အကျဉ်းက ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်ပြီး ထောင်ထားခြားနားပြန်တော့ ရာဇသင်္ကြံ မောက်မှာ ပြဿနာဖြစ်ရပြန်တယ်။

ညီအစ်ကိုချင်းမို့ လွတ်ပေးတယ်ဆိုပြီး မင်းကြီးစွာက အမျက်ရှိ

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၅၉

တယ်။ ဒါကြောင့် စားကျေးစားလက်လည်း ပြန်သိမ်းတယ်။ စောဥမ္မာကိုလည်း ပြန်သိမ်းမယ် (စောဥမ္မာက မင်းကြီးစွာရဲ့နှမ) လို့ စဉ်းစားပြီး စည်းတပစ် ဝန်စင်းမင်းရာဇာကို ခေါ်တိုင်ပင်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ စဉ်းစားမိတာက မင်းကြီးစွာဟာ စိတ်လိုက်မာန်ပါတစ်ချက်လွှတ် မဆုံးဖြတ်ဘဲ ပညာရှိကို တိုင်ပင်ဖို့ သတိလေး ကပ်မိပုံပါ။ အရင့်အရင့် နှုတ်လွန် အမိန့်တွေနဲ့ မဖြစ်သင့်တာတွေဖြစ်ခဲ့၊ လက်လွန်ခဲ့၊ လွန်ပြီးမှ နောင်တရခဲ့တဲ့ ဘုရင်များအကြောင်း မင်းကြီးစွာ သင်ခန်းစာ ယူထားပုံရပါတယ်။

ဒီလို ခေါ်တိုင်ပင်တဲ့အခါမှာ စည်းတပစ်(ဝန်မင်း)က ဘယ်လို လုပ်သင့်မလုပ်သင့် အကြံဉာဏ်မပေးသေးဘဲနဲ့ ဘုရင်ကို ပြန်ပြီး မေးခွန်း ထုတ်လိုက်ပါတယ်။

“တိုင်ပင်ခြင်းသုံးပါးတွင် ကျွန်၏ တိုင်ပင်ခြင်းလော၊ မင်း၏ တိုင်ပင်ခြင်းလော၊ ပညာရှိတို့၏ တိုင်ပင်ခြင်းလော မည်သည်ဖြင့် တိုင်ပင် တော်မူပါသလဲ”တဲ့။

မင်းကြီးစွာက “တိုင်ပင်ခြင်းသုံးပါး အဓိပ္ပာယ်က ဘယ်သို့ရှိ သလဲ”လို့ ပြန်မေးတော့မှ ရှင်းလင်းချက်ထုတ်ပါတယ်။ ထုတ်ပုံက “ကျွန်ုပ်တို့၏ တိုင်ပင်ခြင်းဟူသည်ကား အရှင်သို့ လို၍ဆိုရာသည် အမှတ် ထား၍ တိုင်ပင်သတည်း။ မင်းတို့၏ တိုင်ပင်ခြင်းဟူသည်ကား မင်းတို့၏ နှလုံးတော်နှင့်အညီ လျှောက်မိသော်ကား သင့်မြတ်သည်သာ ဖြစ်၏။ မင်း၏ နှလုံးတော်နှင့် ဆန့်ကျင်သော်ကား ဒဏ်ပေးသတည်း။ ပညာရှိတို့၏ တိုင်ပင်ခြင်းဟူသည်ကား သင့်နိုးကောင်းနိုးသော် ယူတော်မူသည်။ မသင့်

နိုးသော် ခပ်မဆိတ် နေတော်မူသည်သာ။ အပြစ်မရှိ”တဲ့။

အဓိပ္ပာယ်က ရှင်းပါတယ်။ အကြံဉာဏ်တောင်းသူ တိုင်ပင်သူ ဘက်က ထားရှိအပ်တဲ့ သဘောထားသုံးမျိုးကို ပြောတာပါ။ အတိုင်ပင်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်အပေါ်မှာ ကျွန်(လက်အောက်ခံ)ပဲလို့ တင်ကူးသဘောထားပြီး ငါ တိုင်ပင်တဲ့အတိုင်း ငါ့အကြိုက်လိုက်ပြောစေရမယ်။ ခေါင်းညိတ်ရမယ်။ အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် ပြန်ပြောမနေနဲ့။ ဒါပါပဲ။ (အမှန်တော့ တိုင်ပင်လို့ တောင်မဆိုသာ။) မင်းတို့၏ တိုင်ပင်ခြင်းကတော့ ငါ့အကြိုက်နဲ့ညီရင် သင့် မြတ်လျော်ကန်တယ်။ အကြိုက်မညီ၊ အလိုမတူသဘောထား ပြုလာရင် တော့ အမျက်ထားပြီး ဒဏ်ခတ်မယ်လို့ ကြံပြီး သဘောထားတာပါပဲ။ ပညာရှိတို့၏ တိုင်ပင်ခြင်းဆိုတာက အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်ဆီက အကြံဉာဏ် တစ်ခုခု ပေးလာလို့ အဲဒီအကြံဉာဏ်ဟာ မိမိဆန္ဒနဲ့ ညီညီ၊ မညီညီ၊ သင့်လျော်လျောက်ပတ်တယ်ဆိုရင် ယူမယ်၊ လက်ခံမယ်၊ မယူသော်လည်း (ခပ်မဆိတ်)ဆိုတဲ့သဘော ငါ့အလိုနဲ့ မညီရာသလောဆိုပြီး အပြစ် မယူဘူး။ ဗွေမယူဘူး။

ဝန်စင်းမင်းရာဇာက အဲဒီလို ပြန်မေးတော့ မင်းကြီးစွာက... ‘ပညာရှိတို့၏ တိုင်ပင်ခြင်းဖြင့် ငါတိုင်ပင်ပါတယ်’လို့ မိန့်ပါတယ်။ ဒီတော့မှ ဝန်စင်းမင်းရာဇာက ဘုရင်မေးတဲ့ကိစ္စကို အဖြေပေးပါတယ်။

အဖြေပေးရာမှာလည်း ပညာရှိပီပီ အထောက်အထား ခိုင်ခိုင် လုံလုံနဲ့ လျှောက်တော့တာပါပဲ။ “မင်းဆိုတာ ဆင်စွယ်ကောက်သကဲ့သို့ အရှေ့လောကဓာတ်မှ ထွန်းပသော တက်သစ်နေမင်းကဲ့သို့ ကျင့် ရပါတယ်။ အကြင်သူဟာ မတော်မမှန် (အာစာရဝိပွတ္တိ)နဲ့ အသက် ရာ ထောင် ရှင်နေရပေမယ့်၊ တော်မှန်သော (အာစာရသမ္ပတ္တိ)နဲ့ ဟစ်နေ

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၆၁

တစ်ရက်မျှနေရခြင်းလောက် တန်ဖိုးမရှိလို့ ဘုရားဟောမှာ ပါပါတယ်။ လူဆိုတာ အနှစ်တစ်ရာနေပြီးရင် ကိုယ်ခန္ဓာကြီးက ပျက်စီးပျောက်ကွယ် သွားတာပါ။ ဒီကိုယ်ခန္ဓာ(ရှင်သန်မှု)ကို မှီပြီး ဖြစ်ပေါ်တဲ့ ကျေးဇူးစကားကောင်း၊ သတင်းကောင်း၊ ဂုဏ်သတင်းကောင်းတွေက တော့ သားစဉ်မြေးဆက် မြစ်ညွန့်အထိ တသသပြောမဆုံး တင့်တယ် ပါတယ်။ ကမ္ဘာကျေပေမယ့် ဥဒါန်းမကျေဆိုတဲ့စကား နှလုံးပိုက်သင့် ပါတယ်။ တမာရွက် ချိုကောင်းချိုလာပါမယ်။ မင်းဧကရာဇ်တို့ရဲ့ အမိန့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကတော့ ဖောက်လွှဲချွတ်ယွင်းမဖြစ်ရပါဘူး။ မြစ်ရေ အညာ အထက် မဆန်ရသလိုပါ”

မင်းကြီးစွာ အင်မတန်ကို ကျေနပ်အားရတော်မူပါတယ်တဲ့။ ဝန်စင်းအမတ်စကားဟာ ငါ့လက်ထက် ငါ့အရေးသာ မဟုတ်၊ သားစဉ်မြေး ဆက်မြစ်ညွန့်တိုင် အကျိုးများမယ့် အကြောင်းပါလားလို့ မိန့်တော်မူပြီး ဝန်စင်းမင်းရာဇာကို စည်းတပစ် (စန္ဒပဇ္ဇောတ)ဘွဲ့ ပေးတာပါပဲ။

ရာဇသင်္ကြံမောက်ကိုလည်း အရင်က စားကျေးစားလက်နဲ့ စောဥမွှာကို ပြန်သိမ်းဖို့ စိတ်ကူးခဲ့ပေမယ့် မသိမ်းတော့ဘဲ မူလအတိုင်း ထားပါတယ်။ သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်လို့ ပြောကြတဲ့ ဘုရင့်အာဏာတော်သာ အရာရာ အဆုံးအဖြတ် ခေတ်ကာလအတွင်း မြန်မာတို့ရဲ့ အတုယူဖွယ်၊ ကျေနပ်ဖွယ် ကောင်းလှတဲ့ ဖြစ်ရပ်ကလေးပါ။ တိုင်ပင်ခြင်းစကား သုံးပါး စကားကလည်း သားမြေးမြစ်အစဉ်အဆက်ဆက် တော်တည့်မှန်ကန် အသုံးခံ အသုံးဝင်လှတဲ့ စကားတစ်ခွန်း ဖြစ်လို့နေပါတော့တယ်။

ကျွန်တော်လိုက်၍ ကြည့်သော်
ကြည့်စဉ်ပင် ကွယ်လေသည်
(မင်းချင်းတစ်ယောက်)

မင်္ဂလာသုတ်မှာ သုဘာသိတဆိုတဲ့ ပုဒ်တစ်ပုဒ် ရှိပါတယ်။ သုဘာ သိတရဲ့သဘောကို မင်္ဂလာတ္ထဒီပနီမှာ ညောင်ကန်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက အင်္ဂုတ္တိုရ်နောက်ခံနဲ့ ရှင်းပြထားရာမှာ...

‘အင်္ဂါငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသောစကားသည် ကောင်းစွာဆိုအပ်သည် မည်၏။ မကောင်းသဖြင့် ဆိုအပ်သည် မမည်။ အပြစ်လည်းမရှိ၊ ပညာရှိ တို့လည်း မကဲ့ရဲ့အပ်’လို့ ဖော်ပြပြီး အင်္ဂါငါးပါးက...

- (၁) အခါကာလအားလျော်စွာ ပြောဆိုအပ်သည်လည်း ဖြစ်၏။
- (၂) မှန်ကန်သော စကားကို ပြောဆိုအပ်သည်လည်း ဖြစ်၏။
- (၃) သိမ်မွေ့သောစကားကို ပြောဆိုအပ်သည်လည်း ဖြစ်၏။
- (၄) အကျိုးစီးပွားနှင့် စပ်သောစကားကို ပြောဆိုအပ်သည်လည်း

ဖြစ်၏။

(၅) မေတ္တာစိတ်နှင့် ပြောဆိုအပ်သည်လည်း ဖြစ်၏။
 လို့ဆိုပါတယ်။ ဒီငါးပါးနဲ့ ပြည့်စုံရင် သုဘာသိတဝါစာပါပဲ။
 သုဘာသိတနဲ့ပတ်သက်ပြီး မုံရွေး ဇေတဝန်ဆရာတော်ဘုရား
 ကြီးက သမန္တစက္ခုဒီပနီကျမ်းမှာ ရှင်းလင်းပြထားပါတယ်။
 ‘မုသာဝါဒဟူသည်ကား စီးပွားချမ်းသာကို ပျက်စေတတ်သော
 ကာယပယောဂ၊ ဝစီပယောဂသည် မုသာဝါဒမည်၏။ ချွတ်ယွင်းစေလိုသော
 အားဖြင့် သူ့ကို ချွတ်ယွင်းစေတတ်သော ကာယပယောဂ၊ ဝစီ ပယောဂ
 ကိုဖြစ်စေတတ်သော စေတနာသည် မုသာဝါဒမည်၏။ ထိုမုသာဝါဒသည်
 ကား (၁) ချွတ်ယွင်းသော ဝတ္ထုရှိသည်။ (၂) ချွတ်ယွင်းစေလိုသော
 စိတ်လည်း ရှိသည်။ (၃) ထိုနှင့်လျော်သော လုံ့လရှိသည်။ (၄) ထိုသို့ဆိုတိုင်း
 ကို သူတစ်ပါးတို့သိသည်။ ဤသို့ အင်္ဂါလေးပါးစုံသည်ရှိ သော် ကမ္မပထ
 မြောက်သည်။

ညောင်ကန်ဆရာတော်ဘုရားကြီးနဲ့ မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်
 ဘုရားကြီးများရဲ့ စာတွေနဲ့ ဖွင့်နေရတာက ငါးစီးရှင်ကျော်စွာ လက်ထက်
 က ဖြစ်ရပ်ကလေးတစ်ခုနဲ့ စကားလေးတစ်ခွန်းအကြောင်း ပြောပြချင်လို့
 နိဒါန်းပျိုးနေတာပါ။ ငါးစီးရှင်ကျော်စွာကို မှန်နန်းက ‘ဘုန်းလက်ရုံး
 အာဏာနှင့် ပြည့်စုံတော်မူ၏။ သူ့ကျေးဇူးကိုလည်း သိတတ်တော်မူ၏’
 လို့ မှတ်ချက်ချထားပါတယ်။

တစ်နေ့ ငါးစီးရှင်ကျော်စွာ နေ့လယ်စာ စားတော်ခေါ်ခါနီးမှာ
 ‘ရှင်ယောင်’တစ်ယောက် ပရိက္ခရာရှစ်ပါးလွယ်ပြီး ရှေ့တော်မှာ ရပ်လာ
 ပါတယ်။ (ရှင်ယောင်ကို ရှင်ယောင်မှန်းမသိဘဲ)။ အရှင် အဘယ်စာလို့ငှာ

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၆၅

ရပ်ပါသလဲလို့ မေးတော့ ရှင်ယောင်က ဆွမ်းအလို့ငှာ ငါရပ်သည်ဒကာလို့ ဖြေပါတယ်။ (ရှင်ယောင်ကလည်း အတုသာဆိုရတယ်။ ဥပဓိက္ကန္တ ဟန်ဆောင်ကောင်းပုံရပါတယ်။) ဒီအချိန်မှာ ငါးစီးရှင်ကျော်စွာ က ထမင်းစားမယ်လို့ လက်ဆေးပြီးခါစ၊ ဒီလို အလှူခံလာလိုက်တော့ စိတ်ထဲ အင်မတန်ကို ကြည်နူးပြီး စေတနာသဒ္ဓါတွေ ဖိတ်ယိုလာတာနဲ့ မုနောလင်ပန်းနဲ့ ပြင်ဆင်ထားတဲ့ ထမင်းရော ဟင်းပါ (စားတော်အလုံး) ရှင်ယောင် ကို လှူလိုက်ပါတယ်။ ဆွမ်းရပြီးတော့ ရှင်ယောင်ရဟန်းလည်း ပြန်သွားပါတယ်။

ငါးစီးရှင်ဟာ ပရစေတနာတွေနဲ့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်နေပြီး သူ့အစောင့်တွေကို “ကြည့်စမ်း၊ ဒီရဟန်းတော်ဟာ မွန်းတည့်လုခါနီးမှာမှ ဆွမ်းရပ်လာတယ်။ သာမန်ပုထုဇဉ်ရဟန်း မဖြစ်နိုင်ဘူး။ (သာမန်ဆိုရင် ဒီထက်စော ဆွမ်းခံ၊ ဆွမ်းခံပြန်တဲ့အချိန်၊ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတဲ့ အချိန်တွေနဲ့) အဘိညာဉ်နဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ရဟန္တာဖြစ်ရမယ်။ (အဘိညာဉ်စာနဲ့ ကြွလာ၊ ချက်ချင်း အမြန်ပြန်ကြွ၊ မွန်းတည့်အမိ ဆွမ်းဘုဉ်း) ငါ့ကို ကုသိုလ်ကောင်းမှု များစေချင်လို့ ဆွမ်းရပ်ပြီး ကြွရောက်ချီးမြှောက်တာဖြစ်မယ်”လို့ ပြော ပါသတဲ့။ ဒါတွင်မက သူ့ယူဆချက်ကို အတည်ပြုနိုင်ဖို့ မင်းချင်းတစ်ယောက် ကိုလည်း ‘ရဟန်းတော်နောက် လိုက်ကြည့်စမ်း’လို့ ခိုင်းလိုက်ပါတယ်။

မင်းချင်းက လိုက်ကြည့်တော့ ရှင်ယောင်ပေပဲ။ အယောင်ဆောင် သင်္ကန်းပေပဲ။ သပိတ်ကို မယားဆီလှမ်းပေးတာ တွေ့ရပါတော့တယ်။ သင်္ကန်းဝတ်ပြီး သားမယားကို ဆွမ်းခံကျွေး အသက်မွေးနေတဲ့၊ ရှင်ဘု ရှင်ယောင်။

မင်းချင်းဟာ နန်းတော်ပြန်လာရင်း စဉ်းစားပါတယ်။ “ငါမြင် ခဲ့ရတဲ့အတိုင်း မင်းကြီးကို ပြန်လျှောက်ရင် တစ်-ငါ့အရှင် ကြည်နူးအားရ ဖြစ်နေတာလေးတွေ ပျောက်ပျက်တော့မယ်။ သဒ္ဓါတော်မူတဲ့ စေတနာလည်း ဆုတ်ယုတ်တော့မယ်။ နှစ်-မကောင်းလှတဲ့ ဖြစ်အင်ကို ပြန်ကြားလျှောက် ထားရလို့ ငါလည်း မျက်မနှာမရဖြစ်မယ်။ သုံး-ဟို ရှင်ယောင်လည်း အပြစ်ပေးခံ ရမယ်။ အားလုံး အကျိုးယုတ်စရာချည်းပဲ။ ဒီတော့ မင်းကြီးလည်း သဒ္ဓါတော်မူ ပြီး စေတနာအတိုင်းထက်အလွန် ဖြစ်စေ၊ ငါလည်း မျက်နှာရစေ၊ ဟို ရှင်ယောင်လည်း အပြစ်မှ လွတ်စေအောင် ဒီလို တွေးကြံပြီး နန်းတော် ပြန်ရောက်တဲ့အခါ မင်းချင်း လျှောက်တင် လိုက်ပုံက-

အမိန့်တော်အတိုင်း ကျွန်တော် “လိုက်ကြည့်ခဲ့ပါတယ်။ ကြည့် စဉ်မှာပဲ ကွယ်သွားပါတယ်”တဲ့။

သူ့စကားထဲက ‘ကွယ်သွားပါတယ်’ဆိုတဲ့ အသုံးဟာ အဓိပ္ပာယ် နှစ်ခွဲ ထွက်ပါတယ်။ တစ်-အရှင်မင်းကြီး ထင်သလိုမဟုတ်ပါ။ ရှင်တု ရှင်ယောင်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရှင်စစ် ရှင်မှန် ယောင်ဆောင်ထားတဲ့ အဖြစ်ဟာ ကွာကျသွားပြီး သားမယားနဲ့ ဇာတိရုပ် ပေါ်လာပါတယ်။ နှစ်-တွေ့မြင်နေတဲ့ နေရာမှာပဲ အဘိညာဉ်တန်ခိုးနဲ့ ဖျတ်ခနဲ ကွယ်ပျောက်သွား ပါတယ်။ အဲဒီ အဓိပ္ပာယ်နှစ်မျိုး...။

သဒ္ဓါထက်သန်နေတဲ့ ငါးစီးရှင်ကတော့ မင်းချင်းစကားထဲက ဒုတိယအဓိပ္ပာယ်ကိုပဲ ရာနှုန်းပြည့် နားလည်လိုက်ပါတယ်။ ဪ... ကွယ်သွားတယ်ဆိုပါလား။ အားရကြည်နူးစွာနဲ့ “တွေ့ကြလားဟဲ့၊ ငါတွေ့တဲ့အတိုင်း မချွတ်မှန်တယ်။ ရဟန္တာပဲ”ဆိုပြီး လက်ရုံးတောင် ငှန်း

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၆၇

လိုက်ပါသတဲ့။

(သတင်းကောင်း ကြားလျှောက်တဲ့ မင်းချင်းကို ဆုလာဘ်တွေ ပေးမပေးတော့ မသိရပါ။ ရာဇဝင်စာတွေထဲမှာလည်း မတွေ့မိပါ။)

အမည်မသိရတဲ့၊ မထင်မရှား မင်းချင်းတစ်ယောက်ရဲ့ ဒီစကား ကို ဘယ်လိုတန်ဖိုးဖြတ်မလဲ၊ မဟာသတိပဋ္ဌာန်သုတ်မှာ ‘ရဟန်းတို့၊ သမ္မဝါစာသည် အဘယ်နည်း။ မဟုတ်မမှန်ပြောခြင်းမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ ရန်ကြမ်းသော စကားမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ ပြန်ဖျင်းသော စကားမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ ဤကြဉ်ရှောင်ခြင်းကို မှန်စွာ ပြောဆိုခြင်း သမ္မဝါစာဟု ဆို အပ်၏’လို့ တွေ့နိုင်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ဒီလိုကြဉ်ရှောင်တိုင်း သမ္မဝါစာ မဖြစ်သေးကြောင်းကို အင်္ဂုတ္တတိုရ်၊ မိစ္ဆာဝါစာသုတ်မှာ ‘ဉာဏ်ဖြင့် မစိစစ် မသက်ဝင်မှုနှင့် မချီးမွမ်း ထိုက်သူ၏ ဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းပြောဆို၏။ ဉာဏ်ဖြင့် မစိစစ် မသက်ဝင်မှုနှင့် ချီးမွမ်းထိုက်သူ၏ ကျေးဇူးမဲ့ကို ကဲ့ရဲ့ ပြောဆို၏’လို့ ဖော်ပြပါတယ်။ မင်း ချင်းရဲ့ ‘ကျွန်တော်ကြည့်စဉ်ပင် ကွယ်လေသည်’ဆိုတဲ့ စကားဟာ ဒီအစွန်း နှစ်ပါး လွတ်မလွတ်။

‘ဂဠုန်၊ ဂဠုန်၊ တိလေကဂ္ဂံ၊ အပျံ၊ အပျံ၊ သုမုတ္တံ’အစချီ ဂါထာကို ဘုရားရှိခိုးဂါထာအဖြစ် အနက်ယောဇနာပေးပြီးနောက် ‘သာကွင်း အပြီး နီးစရာကို ဗြဟ္မာမင်းကြီးပဲ လာလို့ ချရောသလား၊ သာမို့ အရအစုံ ဖန်ပေါ့၊ ရဂုံစံ ချစ်စရာတပည့်တို့မှာဖြင့် ဥုံ အရဟံ သစ္စာ ကတိတွေနှင့် ဂဠုန်သရဏ်စ္ဆာမိကြပေတော့’ လို့ ရေးခဲ့တဲ့ ဆရာကြီး သခင် ကိုယ်တော်ကြီးမိုင်းရဲ့ နှစ်စွန်းထွက် အနက်မျိုးနဲ့ ဆင်တူတယ်လို့ ဆိုနိုင်လေ

၆၈

ချစ်ဦးညို

မလား။

တစ်ခုတော့ နောက်ဆက်တွဲတွေ့ရပါတယ်။ အဲဒီရှင်ယောင်ကို
ဆွမ်းလောင်လိုက်တဲ့နေ့မှာပဲ ငါးစီးရှင်ဟာ ပင်းယပြည်စိုးက ခွာလုံးပတ်
သုံးထွာရှိတဲ့ မြင်းစိုင်းကြီးတစ်စီးဆက်သလာတဲ့ သတင်းကို ကြားရပါတယ်။
ဒီအခါ ငါးစီးရှင်က ဒါ ငါ့ကုသိုလ်တော် အကျိုးကြောင့်လို့ ကျူးရပ်ပါတယ်တဲ့။

⑧

ထောင်းသည်မနာ၊ ကြိတ်သည်နာ (မင်းကြီးစွာ)

အင်းဝနဲ့ ဟံသာဝတီတို့ လက်ရုံးချင်း၊ ဘုန်းချင်းပြိုင်ဆိုင်ကြပုံ
နဲ့ အဲဒီနှစ်လေးဆယ်ကာလ ပြိုင်ပွဲကြီးရဲ့ နောက်ကွယ်က ရသမျိုးစုံတဲ့
ဖြစ်ရပ်တွေကို လူသိများကြပါတယ်။ ဆင်ခြင်ဖွယ်၊ သံဝေဂယူဖွယ်၊
အားကျဖွယ်၊ လေးစားဖွယ်၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်၊ ရင်သပ်ရှူမောဖွယ် အဖြစ်သနစ်
တွေဟာ လေ့လာလို့ မကုန်၊ ရေးလို့မကုန်စရာတွေ ပါပဲ။

အဲဒီ အနှစ်လေးဆယ် အရေးတော်ပုံကြီးရဲ့ အဦးအဖျားကာလ
လေးကို ကြည့်လိုက်တော့ အလွန် စိတ်ဝင်စားစရာ၊ ဆင်ခြင်သုံးသပ်စရာ
စကားလေးတစ်ခွန်းကို တွေ့လိုက်ရပါတယ်။

သက္ကရာဇ် ၇၄၈ မှာ အင်းဝဘုရင်မင်းကြီးစွာထံကို ရွှေပေ (စာ)
တစ်စောင်ရောက်လာခဲ့ပါတယ်။ စေလိုက်သူက မြောင်းမြစား သမိန်
လောက်ဖျား၊ ဟံသာဝတီပြည့်ရင် ရာဇာဓိရာဇ်ရဲ့ ဦးရီးတော်။ သမိုင်း
စိတ်ဝင်စားသူများ၊ လေ့လာသူများအဖို့ လောက်ဖျားလို့ ကြားလိုက်တာနဲ့

ဇာတ်ပွဲထဲက ကုံးရုပ်လို နိမိတ်ပုံတစ်ခုကို တစ်ခါတည်း သတိရစေမှာ ဖြစ်တဲ့ လောက်ဖျား။

သူ့စာရဲ့ အဓိကက ‘ဟံသာဝတီ’မှာ ဆင်ဖြူရှင် ဗညားဦးကွယ် လွန်ပြီးနောက် သားတော်ဗညားနွဲ့က ရာဇာဓိရာဇ်ဘွဲ့နဲ့ နန်းတက်နေပါ ပြီ။ ရာဇာဓိရာဇ် အခြေမခိုင်ခင် ပဲခူးကို လုပ်ကြံပါ။ သူကလည်း ရေကြောင်းက ကူပါမယ်။ နှစ်ဖက်ညှပ်တိုက်ရင် ပဲခူးအလွယ်နဲ့ ကျပါလိမ့်မယ်။ အောင်မြင် ရင် အနှစ်ကို အင်းဝဘုရင်ယူပါ။ သူ့ကိုတော့ အကာပဲ ပေးပါ’တဲ့။

မစ္ဆရီယ၊ အာယာတ၊ လောဘ၊ မောဟမီးတို့ စတင်တောက် လောင်ဖို့ မီးမွှေးလိုက်တဲ့စာပါပဲ။ မင်းကြီးစွာဟာ ဒီကိစ္စအတွက် မျှမတ် ဗိုလ်ပါများကို ခေါ်ယူတိုင်ပင်ပါတယ်။ စည်းတပစ်အမတ်ကြီးလည်း တက်ရောက်ပါတယ်။ သို့ပေမယ့် ဘုရင်ကို မတိမ်းမချော်ရအောင် အစဉ် တည့်မတ်ထိန်းသိမ်းပေးနေတဲ့ စည်းတပစ်အမတ်ကြီးထံက ဒီတစ်ခါ ဘယ်လို လျှောက်တင်သလဲဆိုတာ မကြားရပါ။ (မဖတ်ရပါ။ ဆွေးနွေးပွဲ မှာ အဓိက အကျဆုံးကတော့ ဆယ့်ရှစ်နှစ်သား အိမ်ရှေ့မင်းရဲ့ အသံပါပဲ။

အိမ်ရှေ့မင်းက ဟံသာဝတီပြည့်ရှင်ဖြစ်ပြီး သူနယ်ထဲက မြောင်း မြစားကိုတောင် သူ မလုပ်ကြံနိုင်အောင် အင်အားနည်းနေတာပဲ။ အလုံး အရင်းနဲ့ ချီမယ်၊ တိုက်မယ်၊ ကျွန်တော်ဦးစီးမယ်လို့ ကြိုးဝါးခွင့်တောင်း လိုက်ပါတယ်။

ဒီလိုနဲ့ပဲ တောင်ငူကြောင်း၊ တပ်ကိုးတပ်၊ နောက်တပ်မကြီးမှာ အိမ်ရှေ့မင်း မင်းနားကျယ်ဦးစီး၊ သာယာဝတီကြောင်း၊ တပ်ကိုးတပ်။ နောက်တပ်မကြီးမှာ သားတော်ငယ် ပြင်စည်စား မင်းဆွေဦးစီး၊ စစ်ချီ

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၇၁

ကြပါတယ်။ ဒီသတင်းကြားတော့ ရာဇာဓိရာဇ်လည်း တပ်ကြီးပြင်လို့ စစ်ချီလာပါတယ်။

ပန်းကျော်၊ မြေထဲ၊ လှိုင်၊ ခရောက်တောင်ကြား၊ မှော်ဘီဒေသတွေမှာ တိုက်ပွဲတွေ ဆင်နွှဲကြပါတယ်။ လောက်ဖျားကတော့ ဒဂုံကစောင့်နေပါတယ်။ တိုက်ပွဲတွေကတော့ အပြန်အလှန်ပါပဲ။ နှစ်ဖက်စလုံးဟာ တက်ကြွနေကြတယ်။

ပန်းကျော်မှာ လက်ဦးပိုင်းက အင်းဝအိမ်ရှေ့မင်းသား အသာစီးရခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ရာဇာဓိရာဇ်က မြို့ထဲပြန်ဝင် အင်အားဖြည့်၊ ရာဇပုရောဟိတ်တွေနဲ့ တိုင်ပင်၊ အတိတ်ကောင်းတွေ ကောက်၊ အချိန်အခါကောင်းယူပြီး အင်အားကြီးစွာနဲ့ ပြန်ထွက်ပါတယ်။ ဒီအချိန်မှာ အင်းဝဘုရင့်သားတော် မင်းဆွေက ဆင်မြို့ချောင်းတစ်ဖက်ကနေ တပ်စွဲစောင့်နေပါတယ်။

ရာဇာဓိရာဇ် ပြန်ထွက်လာတာ တွေ့ရတော့ နောင်တော် အိမ်ရှေ့မင်းက ညီတော်မင်းဆွေဆီ လူလွှတ်ပြောခိုင်းတယ်။ ချောင်းကို ကူးမလာနဲ့ဦး။ ဟံသာဝတီတပ်တွေ အားခွန်မရှိဘဲ မြို့ပြင်ထွက်လာစရာ အကြောင်းမရှိဘူး။ အလျင်မလိုနဲ့တဲ့။ ဒါပေမဲ့ ပိုင်ငယ်ရွယ်သူ၊ ပိုတက်ကြွသူ တပ်မှူးချုပ်မင်းဆွေက သူ့နောင်တော်စကားကို ပယ်ချလိုက်ပါတယ်။ ငါတို့ စစ်တိုက်ဖို့ လာတာ ဗညားနွဲ့(ရာဇာဓိရာဇ်) ထွက်မလာမှာပဲ စိုးရိမ်နေတာ။ သူထွက်လာပြီးမှ မတိုက်နဲ့ဦးဆိုတဲ့စကား ငါလက်မခံဘူးဆိုပြီး ဆင်မြို့ချောင်းကို ကူးပါတော့တယ်။ ဒီအခါ နောင်တော်အိမ်ရှေ့မင်းကလည်း မြင်းနဲ့ အပြင်းစေပြီး တားပါတယ်။ အင်းဝတပ်တွေ အကွဲကွဲ အထွေးထွေး

ဖြစ်သွားပြီ။ ရာဇာဓိရာဇ်က ဒါကို အခွင့်ကောင်းအရယူပြီး ဖြတ်တိုက်တော့ မင်းဆွေတပ်ပျက်ပါတယ်။ အိမ်ရှေ့မင်းလည်း အားမတန်လို့ စစ်နုတ်ပြန် လာတယ်။ ဟို ဒဂုံက စောင့်နေတယ်ဆိုတဲ့ လောက်ဖျားလည်း အင်းဝစစ် ပျက်ပြီ ကြားတော့ (အစကတည်းက ရာဇာဓိရာဇ်ကို ကြောက်သူ) ရေကြောင်းကပဲ လှေဦးလှည့် မြောင်းမြပြန်ပြေးပါသတဲ့။

အိမ်ရှင်မင်းညီနောင်တို့လည်း တပ်စွဲရာမှ ပြန်စုကြပြီး မိုးစဲ လေသာမှ ချီကြဖို့၊ အခု မိုးလနီးပြီမို့ နေပြည်တော်ပြန် အင်အားဖြည့် တင်းကြဖို့ ဆုံးဖြတ်ပြီး ပြန်ခဲ့ကြတယ်။ နောက်နှစ်လလောက်ကြာတော့ အင်းဝဘုရင်မင်းကြီးစွာဆီကို ရာဇာဓိရာဇ်က ရွှေပေ (စာ)ပို့ပါတယ်။ လက်ဆောင်အထည်အလိပ်၊ ဆေးဝါးတွေလည်း ပါပါတယ်။

စာပါအကြောင်းအရာက လောက်ဖျားရဲ့ ကုန်းချောမှုကို ထောက်ပြတယ်။ သူ့ကြောင့် စစ်ဖြစ်ရတာကို သုံးသပ်ပြတယ်။ အင်းဝ ရွှေနန်းရှင်ဘကြီးတော်ကိုလည်း ခမည်းတော်ကိုယ်စား မှတ်ပါတယ် စသည်ဖြင့် အကြည်အသာပါပဲ။

ဒါပေမဲ့ စာထဲမှာပါတဲ့ တစ်ခုသော စာပိုဒ်က ဆက်ရန်ရှိသေးသည် ဆိုတဲ့ အစလေးတစ်စ ပမာပါပဲ။ ရာဇာဓိရာဇ်စာထဲမှာ-

“သားတော် မင်းညီနောင်နှစ်ပါးတို့သည် ကျွန်ုပ်၏ မြို့ရွာသို့ ဆင်းခဲ့စဉ်က ညီနောင် နောင်တော်တို့၏ ဝတ္တရားအလျောက် ကျွန်ုပ်သည် သူတို့အား လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ ပေးရန် ကြိုးစားခဲ့သည်။ သူတို့သည် အဆောတလျင် ပြန်နှင့်ကြသဖြင့် မမီလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်” အဲဒီလိုဆိုပြီး...

အမတ်ဗိုက်ညဦးဆောင်တဲ့ တမန်အဖွဲ့လက်ထဲမှာ မင်းသား

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၇၃

ညီနောင်အတွက် ထည့်ပေးလိုက်ပါတယ်။ လက်ဆောင်တွေက ရွှေသင်္ဘော
ရုပ်၊ ရွှေကြုတ်၊ ရွှေငါး၊ ရွှေပုစွန်ရုပ်။ (အထည်အလိပ်၊ ဆေးဝါးတွေနဲ့
အတူပါ)

‘အဆောတလျင် ပြန်သွားကြလို့ လက်ဆောင်ပေးဖို့ မမီလိုက်
ဘူး’ဆိုတဲ့စကားဟာ သိပ်တာသွားပါတယ်။ စစ်ရှုံးတပ်ပျက်ပြီး စစ်
နုတ် ထွက်သွားရတာကလား။ လက်ဆောင်တွေထဲမှာ ရွှေနဲ့ လုပ်ထားတဲ့
အရုပ်တွေဆိုတော့ မင်းသားညီနောင်တို့ကို ခေတ်စကားနဲ့ ပြောရရင်
မင်းတို့ ငယ်ပါသေးတယ်ကွာလို့ အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်နိုင်တဲ့ သဘော။
ခေတ်အခေါ် ဒစ်ပလိုမေစီ ကျမကျတော့ မပြောတတ်ပါ။

ဘုရင်မင်းကြီးစွာမှာ ဒီစာ၊ ဒီစကားကြားရတော့ ဟံသာဝတီ
တမန်ရှေ့မှာပဲ မိန့်တော်မူပါသတဲ့။

‘ထောင်းသည်မနာ၊ ကြိတ်သည်နာ ဆိုသကဲ့သို့ငါ့သားတို့ ရှုံး
သည်ကို နှုတ်ရေးဖြင့် နှိပ်စက်၍ ဆိုလေသည်’တဲ့။

ဘုရင်တစ်ပါးရဲ့ အရှက်စကားပါ။ နာခံခက် အရှက်ရဖွယ် စကား
များကို လူတိုင်း တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်း ကြားကြရပြီး ရှက်စရာ
ကောင်းလိုက်လေခြင်းလို့ မြည်တမ်းဖူးကြတာချည်းပါပဲ။ ဒါပေမဲ့
မင်းကြီးစွာ ရှက်ပုံက သူ့နောင်မှာ စစ်ရေး၊ ရာဇရေး၊ ရာဇမာန်၊ ဘုန်း
အာဏာ၊ ထီးပြိုင် နန်းပြိုင်ဘုရင်ဆိုတာတွေ ရှိနေလေတော့-

တမန်တွေရှေ့မှာပဲ မင်းကြီးစွာ မိန့်လိုက်ပါသတဲ့။

‘ရှေ့သို့ သူ့အခြေပို၍ ခိုင်ခံ့လာသော် ပုသိမ်၊ မြောင်းမြနှင့်
မုတ္တမ တို့ သူ့လက်ဝင်ဖြစ်လိမ့်မည်’တဲ့။

(နိုင်ပန်းလှ ရာဇာဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံကျမ်းမှာ ထောင်းသည် မနာ၊ ပြောသည်နာလို့ ဆိုပါတယ်။ မြန်မာမှုအချို့မှာတော့ နာသာခံခက်၊ သိပ်နယ်စကားလို့ ဆိုပါတယ်။ ဦးကုလား၊ မှန်နန်းနဲ့ သုသောဓိတမှာတော့ ထောင်းသည်မနာ၊ ကြိတ်သည်နာလို့ ဆိုပါတယ်။)

လောက်ဖျားရဲ့ ကုံးစကား၊ အိမ်ရှေ့မင်း မင်းနားကျယ်နဲ့ ညီတော်မင်းဆွေတို့ရဲ့ ငယ်ရွယ်တက်ကြွမှု၊ ရာဇာဓိရာဇ်ရဲ့စာ၊ မင်းကြီးစွာရဲ့ အရှက်စကား...အကြောင်းအရာတွေအများကြီးပါလားလို့ ဆင်ခြင်စရာပါ။ ရာဇာမင်းတို့ရဲ့ လက်ထွက် စာတစ်ကြောင်း၊ နှုတ်ထွက်စကား တစ်ခွန်းတို့ ဟာလည်း အင်မတန်ကို အကျိုးသက်ရောက်မှု ကြီးမားစေပါကလား။ ဒီဝိသေသလက္ခဏာတွေရဲ့ အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄ပါးကို ရှင်းရှင်း ကြီး မြင်နိုင်ပါတယ်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် စိတ်ကို ကောင်းအောင် ခြယ်လှယ်နိုင်သော ကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄ ပါးကိုလည်း ဆင်ခြင်နိုင်ပါတယ်။

⑧

မဇ္ဈ မုန်ဇုန်၊ မပ်ဇပ်

(မဂဒ္ဒး)

မွန်ဘာသာမှာ ယောက်ျားလေးရဲ့နာမည်ရှေ့က 'မ'တပ်ခေါ်ပြီး မြန်မာလို 'မောင်'ဆိုတဲ့ အသုံးနဲ့တူတယ်လို့ ဖတ်ရှုရပါတယ်။ မဂဒ္ဒးဆိုတော့ မောင်ဂဒ္ဒး။ ဂဒ္ဒးဆိုတာက ခမောက်ရှည် တဲ့။ ငယ်ငယ်တုန်းက မိဘတွေ ကောက်စိုက်နေချိန်မှာ သူ့ကို ဂဒ္ဒးခမောက်ရှည် တစ်ခုထဲထည့်၊ နောက်တစ်ခုနဲ့ အုပ်ထားရတာ အစွဲပြုပြီး ဂဒ္ဒး...မဂဒ္ဒး လို့ မိဘများက အမည်ပေးလိုက်ကြတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

မဂဒ္ဒးဟာ အညတြ လယ်သမားဆင်းရဲသားမိဘတို့က ဖွားမြင် တဲ့ တကော့ဝန်းဇာတိသားပါ။ ဒါပေမဲ့ သူဟာ မွန်ရာဇဝင်မှာ ကြီးစွာသော မှတ်တိုင်ဖြစ်တဲ့ ဝါရီရှူးမင်းဆက်ကို စတင်တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သူ ဖြစ်လာပါ တယ်။ 'မဇ၊ မုန်ဇုန်၊ မပ်ဇပ်'ဆိုတဲ့ စကားသုံးခွန်းဟာလည်း အမှတ်တရ စကားသုံးခွန်းလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

မဂဒ္ဒးရဲ့ ဘဝဖြစ်စဉ်ဟာ စိတ်ဝင်စားစရာပါ။ သူ့ဖခင်ဟာ

လယ်ယာအလုပ်ကနေ သောက္ခတဲမြို့ကို အထမ်းသမားများ ငှားပြီးရောင်း ဝယ်ဖောက်ကားတဲ့ ကုန်သည်အလုပ်ပါပဲ။ မဂဒူးလည်း ကြီးလာတော့ ကုန်သည်အလုပ်ကို ဆက်ခံပါတယ်။ တစ်ခေါက်မှာတော့ အထမ်းသမား နာဖျားလို့ မဂဒူးက ဝင်ထမ်းရင်း မိုးကြီးလေကြီးကျ၊ သူ့ပခုံးထက်က တံပိုး မိုးကြိုးပစ်ခံရ၊ သတိရလို့ ကြည့်လိုက်တော့ တောင်ထိပ်မှာ ရွှေပြာသာဒ် ပုံတစ်ခု လျှပ်စီးအလက်မှာ မြင်လိုက်ရနဲ့ နိမိတ်ထူးများ ကြုံခဲ့ပါသတဲ့။ ရွာကြီးတစ်ရွာရောက်တော့ နိမိတ်ဖတ် ဆရာတစ်ယောက် ဆီသွားမေးရာ ဟိုက ညွှန်ကြားလိုက်တဲ့အတိုင်း သောက္ခတဲမင်းရဲ့ ဆင်ကဲထံဝင်အလုပ် လုပ်ပါတယ်။ ကုန်သည်အလုပ်ကို စွန့်လိုက်ပါတယ်။ ဆင်ကျုံးအလုပ်ကြမ်းတွေကို ကြိုးစားလုပ်ရင်းနဲ့ ကြံရည်ဖန်ရည် ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးထက်တဲ့ မဂဒူးကို ပြည့်ရှင်မင်းက မျက်စိကျပြီး ဆင်တင်းကုပ်ကနေ စားတော်ကဲထံ ရောက်ပါတယ်။ နောက် ဝင်းမှူးအဖြစ်ပါ တိုးမြှင့် သူကောင်းပြုခြင်း ခံရပါတယ်။ သောက္ခတဲမင်းက မဂဒူးကို သိပ်သဘောကျတယ်လို့ဆိုတယ်။

ဝင်းမှူးရာထူးနဲ့ ဘုရင့်ထံ ခစားရင်း မဂဒူးဟာ သမီးတော် မေ နှင်းတွယ်တာနဲ့ ချစ်ကြိုးသွယ်မိကြပါရော။ နောက်တော့ သမီးတော်ကို ဆင်နဲ့တင်ပြီး ဇာတိ တကော့ဝန်းကို ပြေးပါတယ်။ ဘုရင့်သမီးတော်ကို အရယူလာခဲ့တဲ့ မဂဒူးထံကို အရင် သူ့တပည့်အထမ်းသမားတွေက ကျွန်ခံလာကြပါတယ်။ သူကလည်း တကော့ဝန်းကို မြို့တည်လိုက်ပါတယ်။ နောင် ရာဇဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံမှာ သမိုင်းဝင်လာမယ့် ဒုန်ဝန်းမြို့သစ်ပါပဲ။

မဂဒူးဟာ ပိုအမြင်ကျယ်လာပြီး ထီးနန်းအထိ ရည်ရွယ်ချက်

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၇၇

ထားလာပါပြီ။ မုတ္တမစား အလိမ္မာမင်းက မဂဒူးရဲ့နှမ ‘နှင်းဥရိုင်’ကို သဘောကျ စွဲလမ်းသွားပါတယ်။ မဂဒူးကလည်း နှမကို အလိမ္မာမင်းထံ ပို့ခဲ့ချိန်မှာ မဂဒူးဟာ မုတ္တမ ငါးလက်ထဲ ရောက်ရမယ်လို့ အကြံ ရှိနေပါပြီ။

အလိမ္မာမင်းနဲ့ နှင်းဥရိုင်တို့ မင်္ဂလာပွဲကို တောင်လွဲသောင်ပြင် မှာ ကျင်းပဖို့ ချိန်းဆိုစီစဉ်ကြတယ်။ မဂဒူးအကြံရှိသလို အလိမ္မာမင်းကလည်း အကြံနဲ့လေ၊ မဂဒူးကို သူမယုံပါဘူး။ သောက္ကတဲမင်းထံ ခစားရင်း သမီးတော်နဲ့ ဘဏ္ဍာတွေကို ခိုးပြေးလာတဲ့ မဂဒူးဟာ နှမပေးရာ မှာလည်း စေတနာရှိရှိနဲ့ မဟုတ်ဘူး။ ဒီတော့ နှင်းဥရိုင်ကိုလည်း ငါးရ၊ မဂဒူးကိုလည်း ရှင်းပစ်မယ်ဆိုပြီး အလိမ္မာမင်းက စီစဉ်ထားပါသတဲ့။

စီစဉ်ပုံက သောင်ပြင်မင်္ဂလာပွဲည၊ မဏ္ဍပ်ကြီးမှာ ကခုန်သောက် စား မူးယစ်ကြချိန်၊ ဓားမြှောင်ကိုယ်စီ ကိုင်ဆောင်ထားတဲ့ အလိမ္မာမင်းရဲ့ လူတွေက ညဉ့်မှောင်တာနဲ့ မဂဒူးကို ဝိုင်းဖမ်းကြဖို့ပါပဲ။

ဒီလျှို့ဝှက်အကြံကို မဂဒူးရဲ့ မိခင်နဲ့ နှမတို့က ထောက်လှမ်းပြီး မဂဒူးထံ အကြောင်းကြားလိုက်ကြပါတယ်။ မဂဒူး၊ လက်ဦးမှုရယူဖို့ အစီအစဉ်ဆွဲပြီး သူ့ရဲ့ ကျွန်တွေကို ခေါ်၊ သစ္စဆိုခိုင်းပြီးမှ အသေးစိတ် ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း အရက်ကို ငုံပြီး လူမသိအောင် ထွေးပစ်ကြသတဲ့။ အလိမ္မာမင်းရဲ့ လူတွေကိုတော့ အရက်တွေ များများခပ်ငွေ့တိုက်ကြသတဲ့။ တစ်နေကုန် သောက်ကြပျော်ကြဆိုပဲ။

နေမွန်းတိမ်းပြီး ညနေစောင်း ဒီရေ ကမ်းထက်ဝက်လောက် အထိ တက်လာချိန်မှာတော့ အလိမ္မာမင်းရဲ့ လူတွေ အလွန်အကျွံ မူးယစ် နေကြပါပြီ။ သောင်ပြင်နဲ့ ကမ်းခြေအကြား ဒီရေရောက်ပြီး ချောင်းအမောက်

လို ရေလျှံပြီး ဆင်တစ်ရပ်မြုပ်လောက်အထိ ရေနက်လာပါတယ်။

အချိန်က နေဝင်လုပါပြီ။ ဒီအချိန်မှာ မဂဒူးက အမှတ်မထင်ပဲ ဆိုလိုက်ပါတယ်။ ‘မဇ’တဲ့။ အရိပ်အကဲကို အစဉ်တစိုက်ကြည့်နေတဲ့ သူ့လူတွေအတွက် ပထမ အချက်ပေးစကားပါ။ သူ့လူတွေက သောက်စားခြင်းကို ရပ်ပြီး အသင့်အနေအထား ယူလိုက်ကြပါတယ်။ နောက် မဂဒူးက ဒုတိယမြောက် အချက်ပေးစကားကို ဆိုလိုက်ပါတယ်။ ‘မုန်ဇုန်’တဲ့။ သူ့လူတွေ ထမင်းစားကြပါတယ်။ နောက် မဂဒူးရဲ့ တတိယမြောက် အချက်ပေးစကားက ‘မပ်ဇပ်’။ မဂဒူးရဲ့ သူရဲ ‘၇၀’ တို့ဟာ မပ်ဇပ်လည်း ကြားရရော ဓားဆွဲပြီး ထခုတ်ပစ်လိုက်ကြတာ။ ဟိုသေအယစ်လွန်နေတဲ့ အလိမ္မာမင်းရဲ့လူတွေ သေကုန်ကြပါတယ်။

အလိမ္မာမင်းကတော့ ဆင်တစ်စီးထက် ခုန်တက်ပြီး ကိုယ်လွတ်ရုန်းပြေးပါသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဆင်က ချောင်းကမောက် အကူးမှာ ရေမြုပ်ပြီး မပြေးနိုင်တော့ပါဘူး။ မဂဒူးရဲ့လူတွေ လိုက်လာပြီး အလိမ္မာမင်းကို သုတ်သင်၊ အဲဒီ တောင်လွဲသောင်ပြင်မှာပဲ အလောင်းကို မြှုပ်ပစ်လိုက်ကြပါတယ်။

မဂဒူးကို ဓားမြှောင်ထောက်ဖမ်းဖို့ အလိမ္မာမင်း စီစဉ်ထားချိန်က ညဉ့်မှောင်မှ။ မဂဒူးရဲ့ အစီအစဉ်က နေဝင်ရီတရော။ မဂဒူးလုံးဝ လက်ဦးမှု ရလိုက်ပါတယ်။ မုတ္တမကိုလည်း သိမ်းလိုက်ပြီး မြို့သစ်တည်ပါတယ်။

မဂဒူးဟာအမြော်အမြင်၊ အကြံဉာဏ်ကောင်းသူဖြစ်ပြီး အကွက်ကျကျနဲ့ တစေ့တစပ် စီစဉ်တတ်သူပါ။ ယောက္ခမ သောက္ခမမင်းထံ

အကြည်အသာ သဝဏ်လွှာစေပါတယ်။ မုတ္တမမြို့တည် နန်းသစ်ဆောက် ပြီးပါပြီ။ သောက္ကတဲထီးဖြူရိပ်မှာ ခိုလှုံပါရစေ၊ မင်းမြှောက်တန်ဆာငါးပါး နဲ့ မင်းဘွဲ့အမည် ချီးမြှင့်ပါ။ ရာဇဘိသေက ခံခွင့်ပြုပါလို့ အနူးအညွတ်ခွင့် ပန်တယ်။ သောက္ကတဲမင်းကလည်း သမီးကို မဂဒူးခိုးပြေးစဉ်က အမျက်ထားခဲ့ပေမယ့် ခုလိုဆိုတော့ သမီးလည်း ရနေပြီ၊ မုတ္တမကိုလည်း နန်းသစ် တည်နိုင်ပြီမို့ မဂဒူးတောင်းမျှ ပေးလိုက်ပါတယ်။ သမက်ကို သဘောကျ သွားပါပြီ၊ ဒီမှာပဲ မဂဒူးဟာ ဗညားဝါရူးဘွဲ့ရပါတယ်။ ဗညား ဝါရူးကနေ ဝါရီရူး ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်ခြောက်နှစ်အကြာမှာ ဆင်ဖြူတော်ရပြီး ဆင်ဖြူရှင်ဖြစ် ပြန်ပါတယ်။ မင်းဖြစ်ပြီးနောက် အနှစ်နှစ်ဆယ်ခန့်အတွင်းမှာ ကမ္ဘာလှည့် မင်း၊ တရဖျားမင်းနဲ့ ငေါ်ဒေါ်မင်းတို့ကိုလည်း အောင်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့...

ဝါရီရူးမင်းဟာ မင်းစည်းစိမ် ၁၉နှစ်အရောက် အသက် ၅၄ နှစ်မှာ မြေးတော်များဖြစ်တဲ့ ရှင်ကြီးနဲ့ ရှင်ငယ်တို့ရဲ့ လုပ်ကြံမှုကို ခံလိုက် ရပါတယ်။ အကြောင်းကတော့ ရှင်ကြီးနဲ့ ရှင်ငယ်တို့ရဲ့ဖခင် တရဖျားကို ဝါရီရူးမင်းအမိန့်နဲ့ ကွပ်မျက်ခဲ့လို့ ပြန်လက်စားချေကြတာပါ။ မြေးနှစ်ပါး လည်း ဘိုးတော်ကို လုပ်ကြံအပြီး ထွက်အပြေးမှာ ဖမ်းမိပြီး ကွပ်မျက် ခံလိုက်ရပါတယ်။ ဘိုးရဲ့ သင်္ချိုင်းခြေရင်းမှာပဲ မြေးနှစ်ယောက်တို့ရဲ့ အလောင်းများကို မြှုပ်လိုက်ကြတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

မှူးမတ်ပညာရှိတွေ တိုင်ပင်ကြပြီး ဝါရီရူးမင်းရဲ့ သင်္ချိုင်းဂူမှာ ရွှေငှက်ရုပ်နဲ့ ကမ္ပည်းစာတစ်ခု ထွင်းထားကြပါတယ်။ အဲဒီစာက 'ကြိမ် ခုတ်လျှင် ဆူးကိုမထားရာ၊ အဖကိုခုတ်လျှင် သားကိုမထားရာ' တဲ့။ သူ

ကို မဂဒူးဘဝကနေ ဝါရီရူးမင်းဘဝ ပို့ဆောင်ပေးတဲ့ ‘မဇာ မုန်ဇုန်၊ မပ်ဇပ်’ သုံးခွန်းကိုတော့ ရေးထိုးထားခဲ့ကြပါဘူး။ အကယ်၍များ ဒီစကားသုံးခွန်း နဲ့ ဖွင့်ပြီး ‘ကြိမ်ခုတ်လျှင်...’နဲ့ ပိတ်လို့ ကမ္ဘာ့ဦးထိုးထားခဲ့မယ်ဆိုရင် မဂဒူး ခေါ် ဗညားဝါရီရူးမင်းရဲ့ ဘဝဖြစ်စဉ်ကို တစ်ကြောကြီးကို ထင်မြင်ဆင်ခြင် သံဝေဂပွားစရာ ဖြစ်လာမလားလို့ တွေးမိပါတော့တယ်။ ရာဇဝင်သမိုင်း ဆိုတာလည်း ကြည့်တတ်ရင် ဘာဝနာမဟုတ်ပါလား။

⑧

အို...ဆင်ကလေး

(တောင်မိဖုရား)

အင်းဝ-ဟံသာဝတီ ဘုန်းလက်ရုံးပြိုင်ပွဲကြီးရဲ့ ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်များစွာထဲမှာ အထင်ကရဖြစ်ရပ်တွေ အများကြီး ရှိပါတယ်။ ဘုရင်၊ စစ်သူရဲကောင်း၊ မျှူးမတ်ဝန်တို့နဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး အရေးတော်ပုံကျမ်းတွေ၊ ရာဇဝင်မှတ်တမ်းတွေမှာ အသေးစိတ် အကျယ်တဝင့် တွေ့နိုင်ပါတယ်။ ဖြစ်ရပ်စုံသလောက် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ဖွယ်လည်း အစုံအလင်ပါပဲ။

အဲဒီလို အထင်ကရ ကိစ္စရပ်ကြီးတွေရဲ့ နောက်ဘက်ကပ်လျက် သားမှာပဲ မထင်မှတ်တဲ့ ထောင့်က ပေါ်ပေါက်လာတတ်တဲ့ အချို့ ဖြစ်ရပ်လေးတွေက စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းလှပါတယ်။ တစ်ခါတစ်ရံ အဲဒီဇာတ်ကွက်ငယ်လေးတွေဟာ ဇာတ်လမ်းစဉ်ကြီးကိုတောင်မှ ဖုံးလွှမ်းသွားနိုင်လောက်အောင် အင်အားရှိတတ်တယ်လို့ ဆိုချင်ပါတယ်။

အဲဒီလိုထဲက တစ်ခုသော ဇာတ်ကွက်ငယ်ကလေးပါ။

အင်းဝဘုရင်မင်းခေါင်နဲ့ ရာဇာဓိရာဇ်တို့ ခြိမ်းခြိမ်းသဲသဲ ဘုန်းပြိုင်

ပွဲနဲ့လို့ အရှိန်ကောင်းနေစဉ် အခါသမယပါပဲ။ အင်းဝရဲမက်တွေ စစ်ပန်းပြီး ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးလှပြီမို့ ဘုရင်မင်းခေါင်က မှူးမတ်တွေကို ခေါ်ပြီး ငါတို့ မိုးရိက္ခာလည်း ကုန်တော့မယ်။ ဘယ်လိုလုပ်ကြမလဲလို့ တိုင်ပင်ပါတယ်။ ဒီအခါ ရမည်းသင်းစည်သူ တင်လျှောက်ချက်အရ တပ်ကြီးရှစ်တပ်ကို နောက်ခံထားခဲ့ပြီး ဘုရင်မင်းခေါင် တပ်နုတ်ပြန်ပါတယ်။

တောတွင်းတိုက်ပွဲမှာ ရာဇာဓိရာဇ်ရဲ့ ခြောက်တပ်ကလည်း ဘုရင်မင်းခေါင်ကို တိုက်ဖို့ လိုက်လာပါတယ်။ ဘုရင်မင်းခေါင်လည်း နောက်တော်က ခံတပ်ရှိတာပဲ ဆိုပြီး အမှတ်မဲ့ ချီခဲ့ရာမှာ လဝွန်းအိမ်က ထွက်တိုက်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဆင်တော်ရဲမြတ်စွာ စီးပြီး အင်အားငါးထောင်နဲ့ ဘုရင်မင်းခေါင်က ရင်ဆိုင်တာမို့ လဝွန်းအိမ်တပ်ပျက်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ဒီအချိန်မှာပဲ အထိန်းတော် လက်ယာကြီး မြင်းနဲ့အပြင်း ရောက်လာပြီး စစ်ဖျားပေါ်တာကို တိုက်လို့ နိုင်တာတော့ဟုတ်ပါပြီ။ နောက်ပိုင်းက ရာဇာဓိရာဇ်တပ်တွေ အင်အားအလုံးအရင်းများလှပါတယ်။ ရှေ့စစ်သည်များလည်း ရှေ့အဝေးချီနှင့်၊ ရောက်နှင့်နေကြပါပြီ။ အလျင်အမြန်ခွာမှ သင့်ပါမယ်လို့ လျှောက်ပါတယ်။ ဆင်တော်ရဲမြတ်စွာလည်း ပင်ပန်းလှပြီမို့ ဘုရင်မင်းခေါင်ဟာ နလံမဆိုတဲ့ ဆင်ကို ပြောင်းစီး၊ ရဲမြတ်စွာကို ဆင်ကဲစီးစေပြီး အပြင်းခွာခဲ့ပါတယ်။ ဘုရင်မင်းခေါင် စားတော်သုံးနပ်လွတ်ပါသတဲ့။ ကစဉ့်ကလျား၊ ကရဲကသီ တပ်ရွှေ့ရတာမို့ မင်းခေါင်ရဲ့မိဖုရား ရှင်မိနောက်ဟာ ဆင်ကဲ၊ ရွှေပေါင်းဝန်းနဲ့ တကွ ရာဇာဓိရာဇ်လက်တွင်း သက်ဆင်းရပါတယ်။ ရှင်မိနောက် ရန်သူလက်ထဲပါသွားချိန်မှာ နောက်ထပ်မိဖုရားတစ်ပါးကလည်း

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၈၃

အခက်ကြုံရတယ်။ သူက တောင်မိဖုရား။ တောထဲတောင်ထဲ ပြေးလွှားရတာဆိုတော့ မိဖုရားဟာ ဆင်ပေါ်က လျှောက်ကျကျန်ရစ်ခဲ့ပါသတဲ့။

ဆင်ပေါ်က ကျပြီး ချောင်းတစ်ခုနား ပုံလျက်သား လဲနေတဲ့ အဲဒီ မိဖုရားကို ရဲမြတ်စွာဆင်တော်နဲ့ နောက်က လိုက်လာတဲ့ ဆင်ကဲကတွေ့လို့ ခေါ်တင်ယူခဲ့ပါတယ်။ (ရာဇဝင်ကြီးမှာ အတွင်းသင်းမှူးသမီးတဲ့။ အချို့ ရာဇဝင်မှာ ရှင်ဘို့မယ်လို့ ဆိုပေမယ့် မှန်နန်းကတော့ တောင်မိဖုရားလို့ပဲ ယူပါတယ်။)

တောထဲတောင်ထဲမှာ စခန်းချတိုင်း ဆင်ကဲစီမံပုံက ညဉ့်ဘက်မှာ ဆင်ဦးစီးကို စောင့်စေပါတယ်။ နေ့ဘက်ကျမှ ဆင်တော်ရဲမြတ်စွာပေါ်ကို တင်ပြီး ခရီးဆက်ရပါတယ်။

ဘုရင်မင်းခေါင်ကတော့ တစ်ပတ်အကြာမှာ နေပြည်တော်ကို ပြန်ရောက်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘုရင်မင်းခေါင် စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်နေပါပြီ။ အလွန်ချောမောလှတဲ့ သူ့မိဖုရား ရှင်မိနောက် (စစ်ရွှေစဉ် မွန်တို့လက်တွင်းရောက်ရှိသွားသူ)ကို ရာဇာဓိရာဇ်က သိမ်းပိုက်ပြီး မိဖုရားမြှောက်လိုက်ပြီဆိုတဲ့ သတင်းကို ရခဲ့ပြီကိုး။ စစ်ကလည်း ပျက်၊ မိဖုရားလည်း သူများလက်ပါ ဆိုတော့ နေပြည်တော်မှာ ကျင်းပနေကျ နတ်ပွဲတောင်မကရ၊ စည်သံ တူရိယာသံ တစ်သံမှ မထွက်စေရလို့ အမိန့်ထုတ်ပါသတဲ့။ ဒါတင်မက ဘုရင်မင်းခေါင် ညည်းပါတယ်။ “ရှင်မိနောက်လည်း သူ့လက်ထဲရောက်သွားရပြီ။ တောင်မိဖုရားလည်း ကျကျန်ရစ်တယ်။ ဘယ်သူ့လက်ထဲရောက်မလဲမသိ၊ နှစ်ယောက်စလုံး ဆုံးရှုံးရရင် ငါ အသက်ရှင်နေဖို့ကောင်မကောင်းတော့ဘူး...” တဲ့။

ဒါကြောင့် တောင်မိဖုရားကို ရှာဖို့ မြင်းသည်နှစ်ဆယ် လွှတ်ပါတယ်။ မြင်းသည်တော်တွေ ပြန်လာကြတယ်။ ရှာလို့မတွေ့ပါပေ။ ဒါပေမဲ့ ရဲမြတ်စွာဆင်တော်ကို စီးလာတဲ့ ဆင်ကဲတစ်ယောက်တော့ နောက်ကြောင်းက ပါလာတာပဲ။ ဆင်ကဲများ တွေ့မလားလို့ မျှော်လင့်ရပါကြောင်း ဘုရင်ကို သံတော်ဦးတင်ကြပါတယ်။



ဆယ်ရက်လောက်ကြာတော့မှ ဆင်တော်ရဲမြတ်စွာ ရောက်လာတယ်။ ဆင်ကဲ၊ မိဖုရား၊ ဦးစီးတို့ပါလာကြတယ်။ ဘုရင်မင်းခေါင် ‘ဟင်း’ ချသွားပြီပေါ့။ မြို့ပြင်မှာ ဦးဆံဆေးလျှော်သန့်စင်စေပြီး နန်းတော်ထဲ ဝင်ခွင့်ပြုပါတယ်။ ဆင်ကဲကိုလည်း ကျေနပ်အားရတော်မူလို့ ဆုလာဘ်များစွာ ပေးတော်မူပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ နောက်ဆက်တွဲဖြစ်ရပ်ကတော့ ကြေကွဲစရာပါ။

ကွမ်းအစ်ယူရင်း ကွမ်းသီးညှပ်ဖို့အလုပ် ကွမ်းညှပ်မတော်တဆ လွတ်ကျရာမှ တောင်မိဖုရားက ယောင်ပြီး ဆိုလိုက်မိတယ်။ ‘အို...ဆင်ကဲလေ’တဲ့။ ဘုရင်မင်းခေါင်က အနားမှာ တူယှဉ်ထိုင်လျက်။ ကွမ်းညှပ်လွတ်ကျတာ တခြားဟာမယောင်ဘဲ “အို...ဆင်ကဲလေ”လို့မှ ယောင်ယမ်းရသလား။ တစ်ခုခု လန့်ဖျပ်သွားတဲ့အခါ ယောင်ယမ်းမိတာမျိုး ဆိုတာက စိတ်ထဲရှိနေတဲ့အရာ၊ စွဲလမ်းနေတဲ့ အရာ၊ အကျင့်ပါနေတဲ့အရာ... ဒီလိုကိုး။

ဆင်ကဲကို တခေါ် ယောင်လိုက်မိတာဆိုတော့ ဘုရင်မင်းခေါင် အတွေးပေါက်ပြီး အမျက်တော်ရှပါပြီ။ ဆင်ကဲကို ဆင့်ခေါ် စစ်မေးပါတယ်။ ဆင်ကဲ လျှောက်တင်ပုံက ပြောင်မြောက်ပါတယ်။

“မိဖုရားဆင်က လျှောက်ပြီး ချောင်းနားမှာ တွေ့ရကတည်းက

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၈၅

ငါတော့ ဒုက္ခလှလှရောက်ပြီ၊ မတော်ရင် အသက်ပါသေမယ်လို့ တွက်ပြီး သားပါ။ မိဖုရားကို တွေ့လျက်နဲ့ ကောက်မတင်ခဲ့ရင် သူတစ်ပါးမင်းက ရသွားမယ်။ မင်းနှစ်ပါး ကြည်သာသွားလို့ မိဖုရားကို ပြန်ရခဲ့ရင်လည်း ဆင်ကဲတွေ့ပါလျက် မယူဆောင်ခဲ့ပါလို့ လျှောက်ရင် ကျွန်တော်တစ်ဆွေ တစ်မျိုးလုံး အသတ်ခံရပါမယ်။ ဆောင်ယူခဲ့ရင်လည်း ကျွန်တော့်ကို ယုံကြည် မှာ မဟုတ်(ငြိစွန်းခဲ့မှာပဲလို့ ထင်မြင်ယူဆပြီး) အသတ်ခံရမယ်။

“...ဒါပေမဲ့ အရှင်၊ မိဖုရားကို ခေါ်တင်လာတဲ့နေ့က စပြီးတော့ စခန်းကြိုရင် သစ်ပင်ပေါ် လင့်စင်ဖွဲ့လို့ မိဖုရားကို အပေါ်မှာ အိပ်စေပါတယ်။ ကျွန်တော်နဲ့ဦးစီးက မြေပြင်မှာ စောင့်ကြပါတယ်။ ရွာစခန်းကြိုလည်း မိဖုရား ကို အိမ်ပေါ်အိမ်ထက်မှာ အိပ်စေပြီး ကျွန်တော်တို့က မြေမှာပဲ အိပ် ပါတယ်”လို့ ရှင်းလင်း ဖြေကြားပါသေးတယ်။



ဒါပေမဲ့ ‘အို...ဆင်ကဲလေ’ဆိုတဲ့ မိဖုရားရဲ့ ယောင်ယမ်းစကားက ဘုရင်မင်းခေါင်နားထဲ၊ ရင်ထဲ စူးဝင်နှံ့ပါပြီ။ ဘုရင်မင်းခေါင် သူ့အတွေးသူ ခိုင်လုံအောင် သူ့ဘာသာတည်ဆောက်ပါပြီ။

အနေနီးရုံနဲ့မပြီး၊ အသေအချာကို ငြိစွန်းခဲ့ကြလို့... ဒီလိုဆုံးဖြတ်ပြီး “မင်းစကားလှအောင်၊ နားထောင်ကောင်းအောင် လျှောက်နေတာပဲ” ဆိုပြီး ‘သတ်စေ’ အမိန့်ချလိုက်ပါတော့တယ်။

နောက်မှ ဆင်ဦးစီးကို ခေါ်မေးတော့ ဆင်ကဲစကားနဲ့ ထပ်တူ ထွက်ဆိုပါတယ်။ ဒီတော့မှ ဘုရင် နောင်တကြီးစွာရပြီး သေဆုံးသူ ဆင် ကဲရဲ့သားကို အဖစားတဲ့ မြို့ပြကျေးရွာနဲ့အတူ ဆင်ကဲခန့်ပါသတဲ့။ ဒါပေမဲ့

လက်လွန်ခဲ့ပြီ မဟုတ်ပါလား။

မိဖုရားတစ်ပါးရဲ့ အမှတ်တမဲ့ ယောင်ယမ်းဆိုမြည်သံလေး တစ်ချက်ကို အကြောင်းပြုပြီး ဘုရင်တစ်ပါးရဲ့ ‘အဆိပ် ငယ်ထိပ်တက်’ ဖြစ်ရတဲ့ သံသယ၊ ဒေါသ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်အောက်မှာ သစ္စာရှိ အမှုထမ်း ဆင်ကဲတစ်ယောက် အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါတယ်။ မစူးစမ်း မဆင်ခြင်မှု၊ သတိတမန် ဉာဏ်မြေကတုတ် မထားမှု၊ ကျေးဇူးသစ္စာတို့ရဲ့ သဘော သဘာဝကို နားမလည်မှုတွေဟာ လူကောင်းတစ်ယောက်ရဲ့ အသက်ကို အချဉ်းနှိုး သေတွင်းပို့ခဲ့ပါပကော။ ဪ...မိဖုရားရယ်၊ သင်ကတော့ ‘အို...ဆင်ကဲလေ’လို့ ယောင်တာလေး တစ်ချက်ပါ။ ဟိုခမျာ အသက် တစ်ချောင်းပါလားလို့ မြည်တမ်းမိရပါတော့တယ်။



**ငါ့မျက်စိနှစ်လုံးတွင် ငြောင့်စူးဝင်ခဲ့သည်မှာ
တစ်ဖက်က ထွက်သွားပြီ၊ ကျန်တစ်ဖက်က မထွက်သေး
(ရာဇာဓိရာဇ်)**

ဘုရင့်သားမို့ ဘုရင်အနိစ္စရောက်သည့်အခါ ထီးနန်းဆက်ခံခွင့်
ရတဲ့ အစဉ်အလာ ရာဇဝံသ တစ်ရပ်ရှိခဲ့ပေမယ့် ဟံသာဝတီထီးနန်းကို
ရာဇာဓိရာဇ် ဆက်ခံခဲ့ပုံကတော့ အပြောလွယ်သလောက် အလုပ်မလွယ်
ဘူးလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

သက္ကရာဇ် ၇၄၅ ခုနှစ်ရဲ့ နယုန်လထဲမှာ ဗညားနွဲ့(ရာဇာဓိရာဇ်)
ဟာ ဟံသာဝတီနေပြည်တော် ပဲခူးကနေ ဒဂုံကို ထွက်ခွာခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ
နှစ် တပို့တွဲလထဲမှာပဲ ပဲခူးကို သူပြန်ဝင်ပြီး ရာဇာဓိရာဇ်ဘွဲ့ခံ ဘုရင်ဖြစ်
ပါတယ်။ ဒီ ကိုးလခန့်အတွင်း ဗညားနွဲ့ကို ဝန်းရံဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့အကြောင်း
အရာတွေက အများကြီးပါပဲ။ ဒီကာလအတွင်း ဗညားနွဲ့ဟာ သစ္စာရှိလှယုံ
တွေ အများကြီး စုဆောင်းရပါတယ်။ အတွင်းရန်၊ အပြင်ရန်တွေကို နှိမ်
နင်းရပါတယ်။ နောင်တော်ဒလစား မညီကံကောင်နဲ့ မဟာမိတ်ပြုရတယ်။

ဘောသံကေးခေါ် မသံကေး၊ လူယုံအဒေါက်ကုန်း၊ အထိန်းတော်မွေ့အဲလော၊
ဘောမွန်၊ မာမတ်ရွာသား ငါးယောက်စတဲ့သူတွေဟာ ဗညားနွဲ့ရဲ့ ထီးနန်း
ရယူရေး အကြံအစည်လှုပ်ရှားမှုတွေမှာ ပါဝင်လာတဲ့ သစ္စာခံတွေဖြစ်ပါ
တယ်။ အမတ်ကြီး သမိန်ဇိပ်ပြီတို့ကတော့ ပဲခူးကနေပြီး ဆက်သွယ်စီမံ
ပေးသူတွေပါ။ ဗညားနွဲ့ရဲ့ ဒီအရေးတော်ကြီးကို အစဉ်တစိုက် အနီးကပ်
အကြံပေး အခါပေးနေသူကတော့ မင်းကန်စီပါပဲ။

ပဲခူးမှာ ရှိနေတဲ့ သမိန်မရှု၊ အရီးတော် မဟာဒေဝီတို့ကလည်း
ဗညားနွဲ့ခြေလှမ်းတွေကို အမြဲမပြတ်စောင့်ကြည့်ရင်း အခွင့်သာတာနဲ့
ဗညားနွဲ့ကို အပြတ်ရှင်းဖို့ အားထုတ်နေကြတာ။ သူ့ဘက်ကိုယ့်ဘက်
သူနိုင်ကိုယ်နိုင် အပြိုင်ကြံနေလိုက်ကြပုံများ လျှို့ဝှက်သည်းဖို့ ဇာတ်လမ်း
ကောင်း တစ်ပုဒ်ပါပဲ။

ဒီလိုနဲ့ ဟံသာဝတီ ထီးနန်းအရေးရှုပ်ထွေးနေချိန်မှာပဲ ဘုရင်
ဆင်ဖြူရှင် ဗညားဦး အနိစ္စရောက်ပါတယ်။ အလောင်းကို နန်းတော်ထဲ
ပြင်ဆင်ထားပြီး နေ့ညမပြတ် တာဝန်ယူစောင့်ရှောက်ရသူက သန်လျင်
မြို့စားအမတ်ဒိန်ပါ။ ခမည်းတော်မရှိတော့ပြီလည်း ကြားရော ဗညားနွဲ့ဟာ
အလုံးအရင်းနဲ့ ဒဂုံကနေ ပဲခူးကို ချီလာပါတယ်။ မျှူးမတ်သေနာပတိတွေကို
မြို့စီးပြစီးတက်ကြ၊ (ကိုယ့်နေရာက ကိုယ် အသင့်ပြင်စောင့်ကြ) လို့ သမိန်
မရှု (ဗညားနွဲ့ရဲ့ ရန်သူတော်ကြီး မဟာဒေဝီနဲ့ စိတ်ဝမ်းညီနေသူ) က အမိန့်
ထုတ်ပေးမယ့် ဟံသာဝတီသားများဟာ ဗညားနွဲ့ထံ ထွက်ကြိုနှင့် ကြပါပြီ။
ဗညားနွဲ့ဘက် ယိမ်းခဲ့ကြပြီ။ ဒီတော့ သမိန်မရှုလည်း ဆင်ဆယ်စီး
ကျွန်ယုံခုနစ်ရာနဲ့ မုတ္တမဘက် ထွက်ပြေးပါတယ်။

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၈၉

ဗညားနွဲ့လည်း အစီအရင်ကြီးစွာနဲ့ ချီလာပြီး အောင်မြေနှင်းဖို့ စေတီတစ်ဆူတည်ပြီး မဏ္ဍပ်ကြီးတစ်ခု ဆောက်စေပါတယ်။ မြို့နန်းထဲ မဝင်သေးဘဲ စစ်ဝတ်နဲ့ပဲ ဆင်စီးချီလာ၊ မဏ္ဍပ်ထဲဝင်ပြီးမှ ရန်အောင်မြင် ဘုရားကို ထွက်ရှိခိုးပါတယ်။ ဘုရားဖူးပြီး အဆင်းမှာပဲ ထွက်ပြေးသွားသူ သမိန်မရူကို မိခဲ့ပြီလို့ သတင်းရပါတယ်။

‘မရူကို မဏ္ဍပ်ကြီးနားမှာ ဆင်ကပ်မှာထား’လို့ အမိန့်ပေးခဲ့ပြီး ဗညားနွဲ့ဟာ ပဲခူးမြို့တွင်းကို မောတရုတ်တံခါးက ဝင်ခဲ့ပါတယ်။ မောတရုတ်တံခါးမှာ တာဝန်ကျနေသူက အမတ်ဒိန်။ ဗညားနွဲ့ကြွတော်မူ လာတယ်လည်းဆိုရော အမတ်ဒိန်ဟာ ဦးခိုက်ပြီး မြို့တံခါးပိတ်ထားတာ ကို ဖွင့်ပေးပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နှစ်ရွက်လုံး မဟုတ်ဘူး။ တစ်ရွက်တည်းသာ ဖွင့်ပေးတာပါ။ ဒီလိုဖွင့်ပေးပြီးမှ အမတ်ဒိန်ဟာ ဗညားနွဲ့ရဲ့ ဆင်တော်ရှေ့ ကနေလျှောက်ရင်း အတွင်းကိုခေါ်လာခဲ့ပါတယ်။

ကနားကြီးဆီ ရောက်တော့ အသင့်ကော်ဇောခင်းထားတဲ့ ပလ္လင်ပေါ် တက်ထိုင်ပြီး ခဏကြာအထိ စိတ်ငြိမ်အောင်ဆောက်တည်ပါ သတဲ့။ ပြီးမှ တလမေဒေါ (သူ့ကြင်ယာ)ကို ခေါ်ခိုင်းပါတယ်။ (ဗညားနွဲ့ ဒဂုံစုန်တော့ တလမေဒေါ လိုက်ပါခွင့် မရခဲ့။ ပဲခူးမှာနေခဲ့)။ တလမေဒေါက ဝမ်းနည်းစိတ်နာပြီး လိုက်မလာဘူး။ သား ဗောလောကျန်းဇောကိုပဲ ဗညားနွဲ့ဟာ ရင်ခွင်မှာထားရတယ်။

ဒီအချိန်မှာ ထွက်ပြေးရာက ဖမ်းမိလာခဲ့သူ ရန်သူတော်ကြီး သမိန်မရူကို သူ့အမိန့်အတိုင်း မဏ္ဍပ်ကနားကြီးရဲ့ ဆင်ကပ်အောက်မှာ ချည်နှောင်ထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ မရူကိုလည်းမြင်ရော ဗညားနွဲ့က

‘ငါ့မျက်စိထဲ ငြောင့်စူးနေဆဲ၊ မျက်စိထဲပဲ ရှိနေဆဲပါ’လို့ မိန့်ပါသတဲ့။ ဒီစကားရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို မပိုင်ဆရာနဲ့ မင်းကန်စီတို့ သဘောပေါက်ပါတယ်။ မျက်စိထဲ အမှိုက်(ငြောင့်)ဝင်ရင် ထုတ်ပစ်ရတာကလား။ အဓိပ္ပာယ်က သမိန်မရူကို ရှင်းတော့မယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်။ မင်းကန်စီတို့က ‘အရှင် ရွှေနန်းတက်ပါဦး’လို့ တောင်းပန်ပေမယ့် မရပါဘူး။ စိတ်ကြီးတဲ့ ဗညားနွဲ့က ‘သမိန်မရူကို ပါးကွက်လက် ခုချက်ချင်းအပ်’လို့ သတ်စေ အမိန့်ချလိုက်ပါတယ်။

ပြီးမှ ရှေးမင်းတို့အစဉ်အလာအတိုင်း ဘိသိက်ခံ၊ ရေဖျန်းခံ၊ ရွှေအိမ်နန်းတက်ပြီး ခမည်းတော်အလောင်းကို ဝတ်ပြုပါတယ်။ ပြီးတော့ မှ နန်းတက်ပွဲသဘင်ကြီး ခံယူပါတယ်။ ရှိရှိသမျှ မှူးမတ်ဗိုလ်ပါ၊ သေနာပတိ၊ ကျွန်ဟူသမျှ ဦးတိုက်ခစားကြပါတယ်။ ရာဇာဓိရာဇ်ဘွဲ့ခံပါတယ်။

အချိန်တန်လို့ ညီလာခံကျင်းပတော့ မှူးမတ်စုံညီ ခစားကြရာ မှာ အမတ်ဒိန်ပါလာတာကို ရာဇာဓိရာဇ်မြင်လိုက်တဲ့အခါ...

“ငါ့မျက်စိနှစ်လုံးတွင် ငြောင့်စူးဝင်ခဲ့သည်မှာ တစ်ဖက်ကသာ ထွက်သွားပြီး ကျန်တစ်ဖက်က မထွက်သေး”လို့ မိန့်လိုက်တာပါပဲ။ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ သမိန်မရူတော့ ရှင်းသွားပြီပေါ့။ ကျန်တစ်ဖက်က ငြောင့်ဆိုတာ အမတ်ဒိန်။ ဘယ်သူမှ တုတ်တုတ်မှ မလှုပ်ရဲကြဘူး။ ဒီအချိန်မှာ ရဲရဲဝံ့ဝံ့တင်လိုက်သူကတော့ ကာယကံရှင် အမတ်ဒိန်ကိုယ်တိုင် ဖြစ်ပါတယ်။

“အရှင်မိန့်သူဟာ ကျွန်တော့်ကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ကြောင်း သိ

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၉၁

ပါတယ်။ အပြစ်က နှစ်ခုဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ တစ်ခုက အရှင်ဒဂုံမှာရှိစဉ် အခြားသူတွေ စာနဲ့ဆက်သွယ်၊ လူချင်းဆက်သွယ်၊ သတင်းတွေပို့ လုပ်နေကြချိန်မှာ ကျွန်တော်က ဘာမှ ဆက်သွယ်မှုမပြု။ ဒါက တစ်ချက်။ နောက်တစ်ချက်က အရှင်ဆင်စီးပြီး ပဲခူးမြို့တွင်းဝင်တဲ့အခါ မောတရုတ် တံခါးတစ်ရွက်တည်းပဲ ဖွင့်ပေးခဲ့ခြင်းတစ်ချက်၊ ဒါကြောင့်မျက်စိ တစ်ဖက်က ငြောင့်မထွက်သေးလို့ မိန့်တော်မူတာဖြစ်ကြောင်း ကျွန်တော်သိပါတယ်” လို့ တင်လိုက်တယ်။

ပင်ကိုကလည်း စိတ်ကြီးသူ၊ ဘုန်းစွမ်းပြည့်သူ၊ ဘိသိက်လည်း ခံယူပြီးခါစ၊ အားလုံးကလည်း ပြားပြားဝပ်နေကြတဲ့ ရာဇာဓိရာဇ်လို မင်းတစ်ပါးကို ဒီလိုလျှောက်တင်လိုက်တာဟာ အမတ်ဒိန်ရဲ့ သတ္တိပါပဲ။ ဒီအခါ ရာဇာဓိရာဇ်ကလည်း-

“အေး...နင့်အပြစ် နင်သိတယ်။ ငါ့မြို့တွင်းဝင်တုန်းက ဗိုလ်ခြေအင်အားများလို့သာ နင်တံခါးတစ်ချပ်ဖွင့်ပေးတယ်။ ငါ့မှာ အင်အားနည်းခဲ့ရင် တစ်ချပ်မှ နင်ဖွင့်မှာ မဟုတ်ဘူး။ နင့်အပြစ်နဲ့ မရှု အပြစ်တူတူ...”တဲ့။

ဒါပေမဲ့ အမတ်ဒိန် ပြန်လျှောက်တင်ပါတယ်

“အပြစ်နှစ်ခုအတွက် သတ်ရင်လည်း သေရပါမယ်၊ ထားရင်လည်း ရှင်ရပါမယ်။ စင်စစ်တော့ ကျွန်တော်ဟာ နတ်ရွာစံ ခမည်းတော်ကြီးရဲ့ သစ္စာခံပါ။ ဆင်ဖြူရှင် သစ္စာခံပါ။ ဆင်ဖြူရှင်ရန်သူ မှန်ရင် ဘယ်သူ့ကိုမဆို အသက်ပေးလိုက်ပါမယ်လို့ သစ္စာဆိုထားသူပါ။ အရှင် ဒဂုံကနေ ခြားနားစဉ်မှာ ဆင်ဖြူရှင် အမိန့်မရဘဲ ကျွန်တော် မဆက်သွယ်နိုင်ပါ။ အရှင် ပဲခူးမြို့တွင်း ဝင်တုန်းကလည်း သခင်ဆင်ဖြူရှင်ဗညားဦးသာ ရှိနေသေးရင်

(ဗညားဦးက ကွယ်လွန်ခဲ့ပြီ) အရှင်ကို ဝင်ခွင့်မပြုဘဲ အသက်ပေးတိုက်မှာပါ။ ဆင်ဖြူရှင်ရဲ့ ရုပ်အလောင်းကိုသာ စောင့်ရှောက်တဲ့အနေနဲ့ တံခါးတစ်ချပ်တည်း ဖွင့်ပေးတာပါ။

“...အခု အရှင် မင်းဖြစ်ပါပြီ၊ အရှင်သစ္စာ ကျွန်တော်ခံခဲ့ပါပြီ။ ဒီအချိန်မှာ တစ်ယောက်ယောက်က အရှင်ကို ပုန်စားခဲ့ရင် အဲဒီရန်သူကို ကျွန်တော်က ဆက်သွယ်ရမှာတဲ့လား။ ကျွန်တော် ဘယ်တော့မှ မလုပ်ပါ။ ထီးဖြူဆောင်းမင်းကိုသာ သစ္စာခံ ခစားပါမယ်။ ထီးဖြူမဆောင်းသော သူပုန်မင်းကို ဘယ်တော့မှ မခစားပါ။ ကွပ်မျက်ရင်တော့ သေရပါမယ်။ အမတ်ဒိန်လို မကျင့်ကြနဲ့၊ ပုန်ကန်ခြားနားသော မင်းကို မဆက်မကပ်နေလို့ အမတ်ဒိန်သေရတယ်လို့ စကားတွင်ပါလိမ့်မယ်။ ကျွန်တော့်ကို သတ်ရင် နောင်သားစဉ်မြေးဆက် အမတ်ဒိန်ရဲ့ ဥပမာ ထင်ရှားသွားပါတော့မယ်”

အဲဒါ အမတ်ဒိန်ရဲ့ စကားပါ။ ရာဇာဓိရာဇ် တိတ်ဆိတ်သွားပါတယ်။ မပိုင်ဆရာနဲ့ မင်းကန်စီတို့က ‘အမတ်ဒိန်စကား စင်စစ်အကြောင်း မှန်လှသည်။ အရှင်အကျိုးသာမက နောင်အနာဂတ် ရာဇဝင်အတွက်ပါ အကျိုးသက်ရောက်စေမယ့်စကားဖြစ်ပေသည်...’လို့ လျှောက်ကြပါတယ်။ ရာဇာဓိရာဇ်ဟာ အတော်ကြီးကြာ သုံးသပ်ဆင်ခြင်ပြီးမှ အမတ်ဒိန်ကို မဏိရွတ်ဘွဲ့ကို ချီးမြှင့်လိုက်ပါတယ်။ သန်လျင်ကို ဆက်စားမြီ စားစေခွင့် ပြုပါတယ်။ ကျွန်ရင်း၊ ရောင်းရင်းဘက်တော်သားတွေ ဘယ်သူမှ ဘွဲ့မရခင် အမတ်ဒိန်ဟာ အဦးဆုံး ရခဲ့ခြင်းပါတဲ့။ အမတ်ဒိန်တို့ခေတ် (လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ် ၆၀၀ ခန့်)က အမတ်ဒိန်စကားကလည်း မှတ်သားစရာပါပဲ။

အခုတော့ ချစ်မယားကို ပစ်ထားပြီး သွားပါပေါ့လား
(အမည်မသိ မိန်းမတစ်ယောက်)

ရာဇာဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံကျမ်းကို ဖတ်လေတိုင်း၊ ရာဇဝင်တွင်
တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ၏ စကားများကို စာမျက်နှာများပေါ်က တစ်ဆင့်
ကြားရလေတိုင်း အခုခေါင်းစီးတပ်ထားတဲ့ ငိုကြွေးမြည်တမ်း စကားကို
ပြောခဲ့သူ အမည်မသိ မိန်းမတစ်ယောက်ရဲ့ အသံဟာ နားထဲမှာ
စူးခနဲစူးခနဲ ပေါ်လာတတ်ပါတယ်။

အခက်အခဲပြဿနာဆိုတာ ငုပ်နေတဲ့ စွမ်းရည်များကို ကြွေတက်
လာအောင် ဖော်ထုတ်ပေးတဲ့ စိန်ခေါ်မှု ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ စကားရပ်ရှိပါတယ်။
အနှစ်လေးဆယ်စစ်ပွဲကာလကြီးထဲမှာ ကြွေတက်လာလိုက်ကြတဲ့ စွမ်းရည်
တွေဟာ မနည်းမနောပါပဲ။ ရှင်ရဟန်းများ၊ ဘုရင်များ၊ စစ်သည်ကြီးများ၊
အမတ်များ၊ မိဖုရားများ၊ သစ္စာရှိ ကျွန်ယုများ၊ သူ့စရိုက်နဲ့သူ၊ သူ့အခြေခံနဲ့
သူ ပြုမူပြောဆို ကပြသွားလိုက်ကြတာများ၊ တကယ့်ကို လောကီထူပွတ်

လူတို့ဇာတ် မှန်ပြောင်းစကြာကြီးပါ။

အဲဒီလို ဖြိုင်ဖြိုင်လှိုင်လှိုင် ‘မြည်’နေကြတဲ့ အသံတွေထဲမှာ အခြားဘယ်စကား၊ ဘယ်အသံနဲ့မှ မတူ၊ ထူးထူးခြားခြားဖြစ်နေတဲ့ ဒီစကား ဒီအသံကတော့...

စစ်ပွဲကာလကြီးရဲ့ တစ်ခုသော အချိန်မှာ ရာဇာဓိရာဇ်ဟာ သန်လျင်မြို့ကို ရောက်နေခဲ့ပါတယ်။ မင်းရဲကျော်စွာ အစွမ်းပြနေချိန်ဖြစ်ပြီး ဟံသာဝတီကို ဝိုင်းရံတပ်စွဲထားတယ်။ မြို့တွင်းမှာ ရာဇာဓိရာဇ်ရဲ့ သားတော် ဗညားကျန်းရှိနေတယ်။ မင်းရဲကျော်စွာက စစ်စိတ်၊ စစ်သွေး အင်မတန် တက်ကြွနေပြီး ရာဇာဓိရာဇ်ကို အရမ်းမယ်လို့ ကြိုးဝါးနေတယ်။ ဒီအချိန်မှာ ရာဇာဓိရာဇ်က-

“ဟံသာဝတီကို စစ်ချီမယ်၊ ဒါပေမဲ့ မြို့ထဲ ပိတ်မိနေတဲ့ ငါ့သားတော်ဆီကို ငါတို့ စစ်ချီလာမယ့်အကြောင်း၊ မင်းရဲကျော်စွာတပ်ကို ငါတို့ အပြင်ကနေ တိုက်မယ့်အကြောင်း ဒီအချိန်အခါ အချိန်းအချက်ကို သားတော် ဗညားကျန်းဆီကို သတင်းပို့ရမယ်၊ ဘယ်လိုလုပ်ကြမလဲ”လို့ မေးပါတယ်။ ခစားနေကြတဲ့ မျူးမတ်သေနာပတိတွေ တုတ်တုတ်မှ မလှုပ်ရဲကြပါဘူး။ ဒီအခါ ရာဇာဓိရာဇ်က ‘ခုနေ သမိန်ဗြဇနဲ့ လဝွန်းအိမ်တို့သာ ရှိရင် ငါ ဒီလောက် ပူစရာမလိုဘူး။ အခုတော့ ငါ့လက်ရုံးနှစ်ဖက်လုံး ပြုတ်သွားပြီမို့ ငါ့အကြံ မအောင်တော့’လို့ ညည်းပါတယ်။ ဒီအချိန်မှာပဲ နောက်ဆုံးမှာ ခစားနေတဲ့ အဲမွန်ဒယာက သူတာဝန်ယူပါတယ်လို့ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ လျှောက်လိုက်ပါသတဲ့။ ပဲခူးမြို့ပတ်လည်မှာ အင်းဝတပ်တွေ အထင်သပ်ရံထားတာ မင်း ဘယ်လိုလုပ်မလဲ မေးတော့ အဲမွန်ဒယာက သူ့အကြံကို

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၉၅

လျှောက်လိုက်ပါတယ်။ သူ့ကျောကွဲသည်အထိ ကြိမ်နဲ့ရိုက်ပါ။ ပြီးရင် သူ့စိတ်ကြိုက် သူ့ရဲရှစ်ယောက် ခေါ်ပြီး သွားမယ်တဲ့။

အဲမှန်ဒယာဟာ ဒီကျောဒဏ်ရာ၊ သူ့ရဲရှစ်ယောက်နဲ့ မင်းရဲ ကျော်စွာဆီ ခိုဝင်ပါတယ်။ ငါတို့ ရာဇာဓိရာဇ်စစ်တပ်က ထွက်ပြေးလာ တာ၊ မင်းရဲကျော်စွာထံ အမှုထမ်းဖို့ပါလို့ ပြောတယ်။ ဒါပေမဲ့ မင်းရဲကျော်စွာ ကလည်း စစ်အတွေ့အကြုံရှိသူပေပဲ။ အဲမှန်ဒယာကို မယုံပါဘူး။ စစ် အတွင်းဆိုတာ သူ့ဘက်ကိုယ့်ဘက် ဒီလိုဥပယ်တံမျဉ်တွေသုံးသုံးပြီး ဝင် ထောက်လှမ်းကြ၊ ပရိယာယ်ဆင်ကြ လုပ်လေ့ရှိကြတာကိုး။

ဒါကြောင့် ကျောကွဲအောင် ဒဏ်ခတ်ခံခဲ့ရပါတယ်ဆိုတဲ့ အဲမှန် ဒယာရဲ့စကားကို လက်မခံဘဲ သူတို့ကိုးယောက်စလုံးကို သံခြေကျင်း ခတ်ပြီး အကျဉ်းချထားလိုက်ပါတယ်။ အဲမှန်ဒယာလည်း နောက်တစ်ဆင့် ကြံရ ပြန်တာပေါ့။ ‘ကျုပ်တစ်ယောက်ကို ချုပ်မြီချုပ်ထားပါ။ ဟိုရှစ်ယောက် ကို ထုတ်ပြီး ဟံသာဝတီသားတွေနဲ့ တိုက်ခိုင်းကြည့်လိုက်ပါလို့ အရေးဆို ပါတယ်။ မင်းရဲကျော်စွာလည်း သံသယရှိနေတဲ့ကြားကပဲ ဟိုရှစ်ယောက် ကို ထုတ်ခိုင်းလိုက်ပါတယ်။ အဲမှန်ဒယာက သူတို့ကို ကျိတ်မှာလိုက်ပုံက ‘မင်းတို့ စိတ်ခိုင်ခိုင်ထား၊ သေလုနီးပါး ဒဏ်ရာရနေတဲ့ ဟံသာဝတီသား တွေကို ရအောင်ခုတ်ပြီး ဆက်သကြ’တဲ့။ ဟိုရှစ်ယောက်ကလည်း ဒီ အတိုင်း လိုက်နာတော့ မင်းရဲကျော်စွာက သံသယတွေ ပျောက်သွားခဲ့ ပါရော။ ဘယ်လိုပဲ ဥပယ်တံမျဉ်သုံးသုံး ကိုယ့် အချင်းချင်း ခုတ်သတ်ဖို့ဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ဘူးကိုး။ ဒီတော့မှ အဲမှန်ဒယာကို သံခြေကျင်းက လွှတ်၊ အင်းဝဝတ်စုံ ဝတ်ခိုင်းပြီး တိုက်ပွဲဝင်ခိုင်းပါတယ်။

အဲမွန်ဒယာက ဓားနှစ်လက်ကိုင် ပြေးဝင်တဲ့ပြီးမှ မွန်တပ်နဲ့ အနီးရောက်တော့ ခေါင်းပေါင်းချွတ်ပြလိုက်တယ်။ ဟံသာဝတီတပ်သားတွေကိုလည်း အဲမွန်ဒယာမှန်း၊ သူ့ရဲရဲယောက်မှန်းသိအောင် ဟစ်အော်ပြောပြီးမှ ဟံသာဝတီမြို့တွင်းကို အားလုံးပြေးဝင်သွားကြတယ်။ အင်းဝတပ်သားတွေ ဘာမှ မတတ်နိုင်ကြဘူး။ အဲမွန်ဒယာ ဟံသာဝတီမြို့တွင်း ရောက်သွားပြီပေါ့။ အဲမွန်ဒယာလည်း ဗညားကျန်းဆီဝင်ပြီး လဆန်းသုံးရက်၊ သောကြာနေ့မှာ ခမည်းတော် ရာဇာဓိရာဇ်အပြင်ကနေ မင်းရဲကျော်စွာတပ်ကို တိုက်မယ့်အကြောင်း၊ အနောက်ဘက်က စတိုက်မယ့်အကြောင်း သတင်းပို့ပါတယ်။

မင်းရဲကျော်စွာမှာတော့ ဒေါသအမျက် ခြောင်းခြောင်းပေါ့။ အင်းဝရဲမက်တွေ လွှတ်ပြီး အဲမွန်ဒယာကို လူလိမ်၊ လူကောက်၊ ငစဉ်းလဲ၊ ပလိပ်လာလုပ်ပြီး မြို့တွင်းရအောင် ဝင်တဲ့ကောင်၊ မင်း မကြာခင် အကြောင်း သိစေရမယ့် စသည်ဖြင့် အော်ဟစ်ဆဲဆိုခိုင်းတယ်။ အဲမွန်ဒယာလည်း မြို့နိုးထိပ်ကနေ ပဲခူးမြို့ထဲ ငါဝင်ခဲ့တယ်။ ဒီမှာ ငါမနေဘူး။ မနက်မိုးသောက်ကျ ငါပြန်ထွက်ဦးမှာ၊ စောင့်သာကြည့်လို့ ပြန်အော်လိုက်တယ်။

ဒီစကား မင်းရဲကျော်စွာ ပြန်ကြားတော့ ဒင်း မြေလျှိုးမိုးယုံနိုင်သလား၊ ကိုယ်ဖျောက်နိုင်သလား၊ ဒင်းက ပြန်ထွက်ဦးမတဲ့။ မိအောင်ဖမ်းဖို့ အထပ်ထပ် အစောင့်အကြပ်တွေနဲ့ စီရင်ပြန်ပါတယ်။

နံနက်မိုးသောက်တော့ အဲမွန်ဒယာ ပြန်ထွက်ဖြစ်အောင် ထွက်တယ်။ ထွက်ပုံက မသာအလောင်းဟန်ဆောင်ပြီး ထွက်တာပဲ။ ဝါးကပ်ပေါ် ဖျာခင်း၊ ဖျာပေါ် အဝတ်ဖြူခင်း၊ အဲဒီပေါ်မှာ အဲမွန်ဒယာဘက်အိပ်

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၉၇

တယ်။ ဘေးနှစ်ဖက်မှာ ငါးပုပ်တွေထည့်၊ ဝဲယာနှစ်ဖက်မှာ ဓားရှည် နှစ်လက် ချထားပြီးမှ သူ့ပေါ်ကို ဝါးကပ်တစ်ခုနဲ့ ပြန်အုပ်၊ ဝါးကပ်ပေါ် ပျားရည်တွေ ဆမ်းလိုက်တော့ ယင်ကောင်တွေက တလောင်းလောင်း။

ဒီမသာကို မြို့တံခါးကနေ ထမ်းထုတ်လာတဲ့ နောက်မှာကပ် လျက်သား ‘ဦးပြည်းခေါင်းတုံး ရိတ်ထားတဲ့ မိန်းမတစ်ယောက်ကို ငိုယို ပြီး လိုက်ပါလာစေပါတယ်။

အင်းဝနဲ့ နီးတဲ့နေရာရောက်တော့ အဲဒီ ဦးပြည်းခေါင်းတုံးနဲ့ မိန်းမ (မြန်မာမှုမှာ မိန်မလေးယောက် ဆံကို ဖြည်၍ လိုက်လာလို့ မူကွဲတွေ့ရ) က အသံကုန်တင်ပြီး ဟစ်ငိုပါသတဲ့။

“အိုး...ကျေးဇူးရှင်ကြီးရဲ့၊ အေးအတူ ပူအမျှ နေလာကြ၊ ဒီစစ်ကြီးဘေးက လွတ်အောင်ပြေးကြမယ်ဆိုပြီး အခုတော့ စစ်မပြီးခင် ကျောက်ကြီးရောဂါနဲ့ သေရလေခြင်း၊ အလောင်းကို မြေမြှုပ်လို့မရ၊ အခု ရေမျှောရတော့မှာပါလား၊ ရိုးရိုးသေခဲ့ရင် မီးသဂြိုဟ်နိုင်ရဲ့။ ခုတော့ ကျောက်ရောဂါနဲ့ အမယ်လေး ချစ်လင်ကြီးရဲ့...ခုတော့ ချစ်မယားကို ပစ်ထားပြီး သွားပါပေါ့လား”စသည်ဖြင့် ရင်ဘတ်ထုထုပြီး အော်ဟစ်ငိုယို လိုက်လာပါတယ်။ ရေဆိပ်ရောက်တော့ မသာထမ်းသူတွေက ငှက်ပျော ဖောင်ပေါ် ဝါးကပ်တင်လွှတ်ပြီး ရေကြောင်းထဲ ရောက်အောင် မျှောချလိုက် ကြတယ်။

အင်းဝစစ်သည်တွေလည်း မကြားဝံ့မနာသာ ငိုသံ၊ ဟစ်သံ ကြားရပြီးတော့ အပုပ်နဲ့ကလည်း တထောင်းထောင်း၊ သည်အထဲ ကျောက် ရောဂါဆိုတော့ အကုန်ကြောက်ကြတာပေါ့။ ငှက်ပျောဖောင်ကို ကင်းလှေ

နား မလာအောင် ဝါးလုံးရှည်တွေနဲ့ ထိုးထုတ်ကြပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ မြစ်တစ်ကွေ့ရောက်မှ အထဲမှ အဲမွန်ဒယာက ဝါးကပ်ကို ဓားနဲ့ခွဲ၊ ငှက်ပျောဖောင်ကို ကမ်းဆီကပ်အောင် ခတ်၊ ကမ်းရောက်တော့ ကုန်းပေါ်တက် ပြေး၊ သန်လျင်ထိရောက်။

အဲမွန်ဒယာ လွတ်မြောက်သွားပြီဆိုတာ ကြားရတော့ မယုံလို့ မင်းရဲကျော်စွာက သူ့အမတ်တစ်ယောက်ကို သန်လျင်လွှတ်ပြီး ကြည့်ခိုင်းပါသေးတယ်။ တွေ့ရင် မြင်းရွှေကနဲ့ ကတ္တီပါဝတ်လုံ ဆုချခဲ့တဲ့။ အဲမွန်ဒယာဟာ ရာဇာဓိရာဇ်က ပေါ်တဲ့ ဆုလာဘ်တွေနဲ့ ဂုဏ်ပြုစကားတွေရခဲ့ပါတယ်။

ဒီအချိန်မှာ ဟို ဆံပင်အဆုံးခံ ဦးပြည်းခေါင်းတုံး ရိတ်ပြီး အင်းဝတပ် တွေကြား၊ မိန်းမသားတန်မဲ့ မကြောက်မရွံ့ လင်သေ မုဆိုးမယောင်ဆောင် ငိုကြွေးမြည်တမ်းရင်း မသာနောက်က လိုက်ပါခဲ့တဲ့ ‘အမည်မသိ မိန်းမ’ကတော့ နောက်ကပိုင်း ဘယ်လို ရှိလေတယ် မသိရပါဘူး။ မြန်မာမူတွေမှာလည်း မပါ။ အရေးတော်ပုံကျမ်းမှာလည်း မတွေ့ရ။

သူရဲကောင်းတွေရဲ့ လက်ရုံး၊ နှလုံး၊ ပရိယာယ်၊ သေနင်္ဂတွေကို သာ အထပ်ထပ် မော်ကွန်းထိုးကြလေတဲ့ ရာဇဝင်စာမျက်နှာတွေထဲမှာ အဲဒီလို ဘယ်သူမှန်းမသိ၊ ဘယ်ကမှန်းလည်း မသိ၊ ဘာဆုလာဘ်မှလည်း မရ၊ ဘာဥဒါန်းမှလည်း မတွင်ရစ်ခဲ့ဘဲ မိန်းမသားတန်မဲ့ စွမ်းစွမ်းတမံ ပါဝင်ခဲ့တဲ့ ‘သဲပွင့်၊ အုတ်ချပ်’ငယ်လေးတွေ ဘယ်လောက်များ ရှိလေမလဲ။ ‘ခုတော့ ချစ်မယားကို ပစ်ထားပြီး သွားပါ ပေါ့လား’ဆိုတဲ့ ရင်ဘုထုပြီး အသံကုန် ဟစ်လိုက်တဲ့ ငိုသံဟာ ဟိုးအဝေးကြီးမှာ သဲသံလေးနဲ့

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၉၉

လေးစားဖွယ် အတိပါလားလို့ အမည်မသိ အညကြသူရဲကောင်းများကို
အခါခါ ဦးညွှတ်မိရပါတော့တယ်။

⑧

ကျွန်တော်တို့သခင်၊ မိန်းမနှုံးသည့်အရေးကို မသိ
(သမိန်ဗြတ်ဇ)

အာရုံတစ်ခုခုထဲကို တကယ်တမ်း စူးစိုက်မွေ့လျော်နေတတ်ကြ
တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေဟာ အခြားသော လူမှုရေးအပါအဝင် အရေးအရာတွေ
မှာ အာရုံအလျဉ်းမရှိတာကြောင့် လူတစ်မျိုးကြီးတွေ ဖြစ်တတ်ကြတာ
ရှိပါတယ်။ အထင်ရှားဆုံး၊ အနီးကပ်ဆုံးသာဓက ကတော့ ဗိုလ်ချုပ်
အောင်ဆန်းပါပဲ။ လွတ်လပ်ရေးသာလျှင် သူ့ဘဝ၊ သူ့ဝင်သက်ထွက်သက်
ဖြစ်နေတာမို့ ဗိုလ်ချုပ်ဟာ အပြုအမူ၊ အပြောအဆို၊ အနေအထိုင်တွေမှာ
'တစ်မျိုးကြီး'လို့ ဆိုကြပါတယ်။ သာမန်လူတွေ နိစ္စဓူဝ တွေ့နေမြင်နေကျ
ပုံစံ မဟုတ်တော့ဘူး။ သူတို့ကိုယ်တိုင်ကလည်း သာမန်လူတွေ တွေး
ကြံ၊ ပြုမူပြောဆိုနေတာမျိုးတွေကို လုံးဝစိတ်မရောက်ကြတော့ပါဘူး။
ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို ခွကျကျ၊ ဘုကျကျ၊ တစ်မျိုးကြီးတွေရဲ့ နောက်မှာ
ရိုးဖြောင့်ခြင်း၊ ရှင်းလင်းခြင်း၊ ပရိယာယ် မာယာမပါခြင်း စတဲ့
ချစ်ခင်လေးစားဖွယ် ဂုဏ်ရည်တွေ ကိန်းအောင်းနေကြပါတယ်။

‘စစ်’သာလျှင် အမိအဖရယ်လို့ သဘောထားတတ်ကြတဲ့ စစ် သူရဲကောင်းတွေမှာလည်း ဒီသဘောမျိုးတွေ့ရတတ်ပါတယ်။ စစ်သေနင်္ဂ၊ စစ်ပရိယာယ်တွေအကြားမှာပဲ သူတို့ကိုယ်သူတို့ နှစ်မြှုပ်ထားကြမို့ သူတို့ ရဲ့အတွေး၊ အပြော၊ အပြုအမူတွေဟာ ဘုဂလန့် ဆန်ကြတော့တယ်။ သာမန်လူတွေ မတွေး၊ မပြောတဲ့ ကိစ္စမျိုးတွေက သူတို့ဆီက ထွက်ထွက် ကျလာတတ်ကြပါတယ်။

ရာဇာဓိရာဇ်ရဲ့ ဗိုလ်မင်းသမိန်ဗြတ်ဇဟာလည်း ဒီလိုလူမျိုးလို့ ဆိုနိုင်စရာတစ်ကွက် သွားတွေ့ရပါတယ်။ အင်းဝ-ဟံသာဝတီစစ် အရှိန် ကောင်းနေစဉ်ကာလ ဘုရင်မင်းခေါင်က ရာဇာဓိရာဇ်ရဲ့ နဝင်းခံတပ်ကို အောင်မြင်ပြီး ပြည်မြို့မှာ တပ်စွဲနေခဲ့ပါတယ်။ နဝင်းခံတပ်မှာ ရှိတဲ့ ဟံသာဝတီ တပ်သုံးတပ်ဟာ ဗိုလ်မင်းကြီး သမိန်ဗြတ်ဇရဲ့ အစီအမံအတိုင်း မလုပ်လို့ ရှုံးခဲ့ကြတာပါ။

သမိန်ဗြတ်ဇဆိုတာ ရာဇာဓိရာဇ်ရဲ့ အားအထားရဆုံး ဗိုလ်မင်း ကြီးပါ။ သမိန်ဗြတ်ဇက “ကျွန်တော့်စကား နားမထောင်ကြလို့ နဝင်းခံတပ် ကျခဲ့ပြီ၊ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်စီမံသလို ဆက်လုပ်ပါ”လို့ လျှောက်ပြီး ပြည်မြို့ကို ထပ်လုပ်ကြံဖို့၊ ဘုရင်မင်းခေါင်တပ်မှာ ရိက္ခာနည်း နေတာကို အညာက လှေနဲ့ ရိက္ခာခက်ခဲ၊ ငတ်ပြတ်လို့ ပြည်ကအခွာမှာ တပ်ချင်းအနီးကပ်စွဲပြီး သူ တစ်ခုပြေငြိမ်းရာ ပြေငြိမ်းကြောင်း တောင်းဆိုလာရင် မလိုက်လျောဖို့ စသည်ဖြင့် အစီမံလုပ်ပါတယ်။

ဒီအတိုင်း လုပ်ကြတော့ တကယ်ပဲ မင်းခေါင်တပ် ရိက္ခာပြတ်ပြီး ပြည်မြို့က ခွာချင်လာတယ်။ ခွာနိုင်ဖို့အတွက် ‘နောင်တော်နိုင်ငံ

ရာမညတိုင်းနှင့် ကျွန်ုပ်၏ သုနာပရန္တ၊ တမ္ပဒီပတိုင်းတို့သည် မီးမသေ၊ ရေမနောက် ရွှေတစ်ပြားတည်းကဲ့သို့ ဘာညာနဲ့ တမန်စေလာပါတယ်။ ရာဇာဓိရာဇ်ကလည်း သမိန်ဗြတ်ဇ မှာထားတဲ့အတိုင်း လိုက်နာပါတယ်။ လျှော့မပေးပါဘူး။ ဒီတစ်ခါ ဘုရင်မင်းခေါင်က နောက်တစ်နည်း ထပ်ကြံပါတယ်။ ကြံပုံက နဝင်းခံတပ်တိုက်ပွဲမှာ သူ့လက်ထဲ သုံးအဖြစ် ရထားတဲ့ မွန်အမတ် သမိန်ဇိပ်ဗြိကို အသုံးချတာပါပဲ။ သမိန်ဇိပ်ဗြိရဲ့သမီးနှစ်ယောက်က ရာဇာဓိရာဇ်ရဲ့ မိဖုရားတွေပါ။ သမိန်ဇိပ်ဗြိနဲ့ အပေးအယူလုပ်ပြီး နောက်မှာ သမီးနှစ်ယောက်ဆီ ဖခင်ကြီးရဲ့ အမှာစကား ရောက်လာပါတော့တယ်။

“သမီးတို့ အဘအရွယ်ရောက်ပြီ။ ဒီအချိန်ကျမှ အရှင်နှစ်ယောက်ရဲ့ကျွန် မဖြစ်ပါရစေနဲ့။ သေရင်တောင် သမီးတို့လက်တွေကို အဘရင်ခွင်ထက် တင်ပြီး သေချင်ပါတယ်။ ခုအတိုင်းဆို အရေးတော် မပြီးပါ။ အရေးတော်ပြီးစေဖို့ (မင်းခေါင်တပ်တွေ ပြည်က ခွာနိုင်ဖို့၊ ရာဇာဓိရာဇ်တက်က မတိုက်ဖို့) သမီးတို့က တောင်းပန်ကြပါ”လို့ မှာလိုက်ပါတယ်။

ဖအေကြီးစာ ရတော့ မိဖုရားနှစ်ယောက်လည်း ငိုကြွေးချက်မနဲ့ ရာဇာဓိရာဇ်ဆီ ချဉ်းကပ်ကြတာပေါ့။ ဒီအခါ ရာဇာဓိရာဇ်က သမိန်ဗြတ်ဇကို ခေါ်တိုင်ပင်ပါတယ်။ သမိန်ဇိပ်ဗြိ မသေသေးဘူး။ သုံးအဖြစ် ရှိသေးတယ်ပေါ့။ သမိန်ဗြတ်ဇက အပြစ်ဆိုလိုက်ပါတယ်။ “သမိန်ဇိပ်ဗြိဟာ စီစဉ်ပေးတဲ့အတိုင်း မလုပ်ဘဲ သူ့ဘာသာသူ လုပ်လို့ သုံးဖြစ်တာ၊ သူသေတာ ရှင်တာ အရေးမကြီးပါဘူး”တဲ့။ ရာဇာဓိရာဇ်ဘုရင် တိတ်သွားပါတယ်။ ဘာမှ ဆက်မမိနဲ့ဘဲ လှည့်ဝင်သွားတယ်။

မိဖုရားနှစ်ပါးက ဘုရင့်နောက်လိုက်သွားပြီး ခြေဖက် ငိုယို

တောင်းပန်ကြပြန်ပါတယ်။ ရာဇာဓိရာဇ်ကလည်း “အေး...မင်းတို့ အဘကို ငါလည်း နှမြောတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ သမိန်ဗြတ်ဇ သဘောမတူဘဲ ငါမလုပ် သာဘူး။ မင်းတို့ကိုယ်တိုင် ဗိုလ်မင်းကြီးဆီ သွားတောင်းပန်ကြ”လို့ ပြောလိုက်ပါတယ်။

မိဖုရားနှစ်ပါး သမိန်ဗြတ်ဇဆီ ဝင်ကြပြန်တယ်။ လက်ဆောင် တွေနဲ့ပါ။ ငိုယိုပြီး ဘထွေးတော်သာ မှီခိုရာဖြစ်ပါတော့တယ်လို့ တောင်းပန် ကြပြန်ပါတယ်။ သမိန်ဗြတ်ဇက ဘာမှပြန်မပြောဘူး။ လက်ဆောင်တွေကို ထိတောင်မထိဘူး၊ မယူဘူးတဲ့။ မိဖုရားနှစ်ပါး လက်လျှော့ကြရပါတယ်။

ရာဇာဓိရာဇ်က သမိန်ဗြတ်ဇကို သပ်သပ်ပြောပြန်ပါတယ်။ “မိဖုရားတွေက ငါ့ခြေဖက်ပြီး ငိုကြတယ်။ အရေးတော်ပြီးပါစေ (အင်းဝတပ်ပြန်ခွာနိုင်အောင် မတိုက်ဘဲ ကြည့်ဖို့) သူတို့အဘကို တွေ့ ပါရစေလို့ တောင်းပန်ကြတယ်။ ဗိုလ်မင်းဘယ်လို သဘောရပါသလဲ”လို့ မေးတော့...

သမိန်ဗြတ်ဇဟာ ထောင်းခနဲ ဖြစ်သွားပုံရပါတယ်။

နဝင်းခံတပ် ကျခဲ့လို့ ပြည်အထိ ဘုရင်မင်းခေါင်သိမ်းထားတာ၊ ဒါကို အောင်ပွဲပြန်ရဖို့ ရိက္ခာထောက်တွေကို ဖြတ်တိုက်ပြီး ပြည်မြို့ထဲက မင်းခေါင်တပ်တွေ ငတ်အောင် လုပ်ထားတာ၊ တွက်ထားတဲ့အတိုင်း အားလုံး ဖြစ်လာတာလား။ ဘုရင်မင်းခေါင် တမန်စေပြီး စေ့စပ်ရေး စကားဆို ရပြီ၊ တစ်ကြိမ်နဲ့မရလို့ သုံးပန်းသမိန်ဇိပ်ဗြိကို ပြပြီး သူ့သမီး နှစ်ယောက် မိဖုရားနှစ်ပါးနဲ့ လှည့်ပြီး အရေးဆိုလာတာ ကောင်းပြီကောင်းရဲ့ နဲ့ ရာဇာဓိရာဇ်ဟာ အစီအမံအတိုင်း လိုက်နာခဲ့ပြီးမှ အခု မိဖုရားတွေက

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၀၅

ခြေဖက်ငိုယိုတောင်းပန်ကြကာမှ စိတ်လည်ပြီး ဗိုလ်မင်း ဘယ်လိုသဘောရသလဲ ဘာညာလုပ်လာပြန်တာကို သမိန်ဗြတ်ဇဟာ စိတ်ထဲ ချဉ်တင်တင် ရှိလာဟန်တူပါရဲ့။

“ရွှေနန်းသခင် အောင်မြင်မည့်အရေးကိုသာ ကျွန်တော်တို့ ကြံတတ်ပါတယ်။ မိန်းမတို့စကားကို ညှာပြီး မကြံတတ်ပါ”လို့ လျှောက်လိုက်ပါသတဲ့။ ရာဇာဓိရာဇ်ကလည်း မလျှော့သေးဘူး။ “ဗိုလ်မင်းနဲ့ သမိန်ဇိပ် ဗြိတို့ဟာ ကြီးချင်းငယ်ဖော် သမီးသွေးသောက်များ ဖြစ်ကြပေတာပဲ။ သို့ဘဝရောက်နေတဲ့ သမိန်ဇိပ်ဗြိကို ဗိုလ်မင်း မရှုကြည့်တော့ဘူးလား”လို့ မေးပြန်ပါတယ်။ ဒီအခါ သမိန်ဗြတ်ဇကြီးက အပြတ်မှ တကယ့်အပြတ်ကို လျှောက်လိုက်ပါတော့တယ်။ “စစ်မှုတွင် ရှုံးမည်နိုင်မည်အရေးကို ကျွန်တော်တို့သိပါသည်။ ကျွန်တော်တို့သခင် မိန်းမရှုံးသည့်အရေးကို မသိ”တဲ့။

ဘုရင်ကို ပြန်ပြောတဲ့စကား၊ တော်ရုံလူ ဘယ်ပြောရဲမလဲ။

ရာဇာဓိရာဇ် တိတ်ဆိတ်နေပါတယ်။ အမျက်လည်း မထွက်ရဲ။ ရာဇမာန်လည်း မရှုရဲပါဘူး။ မိဖုရားတွေက မောင်တော်အခြေအနေ ဘယ်လိုလဲလို့ မေးကြပြန်တော့ သမိန်ဗြတ်ဇကို ငါမလွန်သာဘူး။ သူ့သာ ပြော’လို့ မိန့်ပါသတဲ့။ မိဖုရားတွေကလည်း ဒုတိယမိ လက်ဆောင်တွေနဲ့ ချဉ်းကပ်ပြန်ပါတယ်။ ဗိုလ်မင်းကြီး သမိန်ဗြတ်ဇဟာ ပထမအကြိမ် တုန်းကလိုပဲ လက်ဆောင်တွေကို မယူမသိမ်း၊ မထိမတို့။ စကားတစ်ခွန်းတော့ ပြောလိုက်ပါတယ်။ “မင်းဧကရာဇ်တို့ စိတ်တော်အတိုင်း”တဲ့။ သဘောကတော့ ငါ အရေးကုန် ဆိုပြီးပြီ၊ မင်းတို့ဘုရင်သဘောပေါ့။

ရာဇာဓိရာဇ်လည်း နောက်မှ ငှါငိုလ်မင်း အပြစ်တင်လည်း ငါ
ခံတော့မယ်လို့ ဆုံးဖြတ်ပြီး စေ့စပ်ပြေငြိမ်းမှု လုပ်လိုက်ပါတယ်။ ဒီကိစ္စ
အပေါ် သမိန်ဗြတ် ဘာထပ်ပြောသေးသလဲဆိုတာတော့ မတွေ့ရပါ။
ရာဇာဓိရာဇ်ဘက်ကလည်း ‘ငါသို့သော မင်းအား မိန်းမရုံးသည့်အရေးကို
မသိဟူ၍ ထိပါးပုတ်ခတ် လျှောက်ဝံ့သလော’ဘာညာနဲ့ အရေးယူအပြစ်
တင်ခြင်း မရှိခဲ့ပါဘူး။ ဘုရင် ငြိမ်နေခဲ့ပါတယ်။

ဘုရင်ရာဇာဓိရာဇ်လို ဘုရင်တစ်ပါးကို ဒီလိုဒီလောက် ပြောဝံ့တာ
ဟာ သမိန်ဗြတ်ဇိတ်ထဲ တကယ့်ကို ရိုးရိုးရှင်းရှင်း ပြောမှန်လို့ပါပဲ။
ရာဇာဓိရာဇ်ဟာ သူ့ဘဝနောက်ဆုံးအချိန်အထိ သူ့ငိုလ်မင်းကြီးကို
တလေးတစား ဆက်ဆံသွားပါတယ်။ “ကျွန်တော်တို့သခင် မိန်းမရုံးသည့်
အရေး ကိုမသိ”ဆိုတဲ့ တဲ့တိုးစကားလုံးတွေကိုလည်း သူ့အမြဲပဲ အမှတ်ရ
မှာ သေချာပါတယ်။

သင့်မှာ ရဟန်းပညာရှိလည်း မရှိ
လူပညာရှိလည်း မရှိ
(ပင်းယ စကြိုသူမြတ်)

မြန်မာ့သမိုင်း(ရာဇဝင်)နဲ့ မြန်မာစာပေသမိုင်းကို ပြန်ကြည့်ရင် မင်းလုပ်သူ ဘုရင်များကို ဆုံးမဩဝါဒ ပေးတော်မူခဲ့ကြတဲ့ ရဟန်း ပုဂ္ဂိုလ် ကြီးများရဲ့ ဆုံးမစာတွေဟာ တသီးတခြားကို ထင်ရှားနေတာ တွေ့ရပါတယ်။ ကန်တော်မင်းကျောင်းဆရာတော်ရဲ့ လောကသာရဆုံးမစာဟာ လူသိများလှပါတယ်။ မင်းကို ဆုံးမခန်းမှာ ပျို့လင်္ကာသွားနဲ့ ရေးထားတဲ့ အပိုဒ် ၂၅ ပိုဒ်ပါဝင်ပါတယ်။ ထင်ရှားကျော်ကြားလှတဲ့ ပါတော်မူတမ်းချင်း ကဗျာကိုရေးဖွဲ့သူ ဆီးပန်းနီဆရာတော်ရဲ့ ‘ခတျောဝါဒ ဆုံးမစာ’ ဆိုရင်လည်း သီပေါမင်းထံ ပို့သွင်းတဲ့ ပျို့လင်္ကာသွား ၃၂ ပိုဒ်ပါရှိပြီး နိဂုံးသံပေါက်မှာ ‘မင်းပဓာန၊ မျိုးလေးဝ၊ ဆုံးမပေးသည့်စာ၊ မညီမမျှ၊ ကျင့်လေက၊ ရောက်စွပါယ်လေးရွာ၊ အညီအမျှ၊ ကျင့်လေက၊ ပေါက်ထ ဝတိသာ’ ရယ်လို့ သတိပေးတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဒီဆုံးမစာတွေကို ဖတ်ရတဲ့အခါ ကဗျာလင်္ကာသွားအနေနဲ့ စာတစ်စောင်ပေတစ်ဖွဲ့ မရှိခဲ့သော်လည်း ဘုရင်နှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်ပြီး မရွံ့မရှား စကားအရေးဆို ဆုံးမခဲ့တဲ့ ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးကို သတိရမိပါတယ်။ ပင်းယစကြိုသူမြတ်၊ အရှင်ဇောတယန္တပါ။

သက္ကရာဇ် ၇၆၆မှာ ရာဇာဓိရာဇ်ဟာ ရေတပ်အင်အားကြီးစွာနဲ့ ဆန်တက်လာပြီး စစ်ကိုင်းမြို့ရေဝန်းမှာ တပ်ချ၊ အင်းဝအထက်ကို ကျော်တက်၊ တကောင်းအထိချီ၊ တကောင်းကို သိမ်းပြီးမှ ပြန်စုန်ဆင်း၊ အင်းဝကို အင်အားပြပိုင်းထားလိုက်တယ်။ ဘုရင်မင်းခေါင်ဟာ ညီလာခံခေါ်ပြီး ဟံသာဝတီမင်းနဲ့သူတပ် ပြန်သွားအောင် နှုတ်ရေးလက်ရေးနဲ့ ဘယ်သူများ ကြံနိုင်ပါ့မလဲ တိုင်ပင်တဲ့အခါ မျူးမတ်ဗိုလ်ပါ။ ရဟန်း၊ လူပညာရှိများ အားလုံးထဲက ပင်းယစကြိုသူမြတ်သာ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ထွက်ပြီး အာမခံ တာဝန်ယူလိုက်ပါတယ်။

စကြိုသူမြတ်ဟာ ဦးစွာ ရာဇာဓိရာဇ်ထံ မေတ္တာစာစေပါတယ်။ တွေ့လိုကြောင်းလည်း အကြောင်းကြားလိုက်တယ်။ ရာဇာဓိရာဇ်ကလည်း ငါငြင်းရင် ရတနာသုံးပါးအဝင် တစ်ပါးရတနာ(သံဃာ)ကို မျက်နှာလွှဲရာ ရောက်လိမ့်မယ်ဆိုပြီး ဆွမ်းဖိတ်(ပင့်)ပါတယ်။ စကြိုသူမြတ်က ရာဇာဓိရာဇ်အတွက် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများ စီစဉ်ယူဆောင်စေခဲ့တယ်။ (မှန်နန်းမှာ လူသုံးရာကိုင်ခန့်၊ အရေးတော်ပုံကျမ်းမှာ လူခြောက်ဆယ်ထမ်းပိုးရ) ဒီလက်ဆောင်တွေနဲ့အတူ ဂိုဏ်းထောက် ဆရာတော်တစ်ပါးကို အဖော်ပြုပြီး စကြိုသူမြတ်ဟာ လှေနဲ့ ဟံသာဝတီတပ်စခန်းရှိရာ ကူးခဲ့ပါတယ်။

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၀၉

‘အရှင်ဘုရား လက်ဆောင်တွေ များလှချည်လား’လို့ ရာဇာဓိရာဇ်က ‘ပြည်သွယ်စကားဆို’သေးတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ပြီးတော့လည်း စိတ်ဝင်စားစရာလေးတစ်ကွက်က စကြိုသူမြတ် ဝင်လာတာကို မြင်လျက်နဲ့ ရာဇာဓိရာဇ်က မျှမတ်များနဲ့ ဆွေးနွေးနေဟန်ပြုပြီး မမြင်ဟန်၊ မသိဟန်ပြုသတဲ့။ ခဏနေမှ အရှင်မြတ်ဘက် လှည့်ပြီး ‘အရှင်ဘုရားတို့ ဘယ်အချိန်က ရောက်တော်မူကြပါသလဲ’လို့ မေးပါသတဲ့။ ဒီအခါ စကြိုသူမြတ် ဖြေလိုက်ပုံက ‘မင်းမြတ် မြင်တော်မူကတည်းကပင် ငါတို့ရောက်နေကြတယ်’ တဲ့။ ရာဇာဓိရာဇ်လည်း ပြုံးပြီး မြင့်သောနေရာမှာ ထိုင်တော်မူဖို့ ပင့်ပါတယ်။ စတွေ့ကြတဲ့ ဒီ ‘ထိတွေ့မှု’ကလေးကပဲ လှုပ်လှုပ်ရှားရှား စိတ်ဝင်စားစရာဖြစ်နေပါပြီ။

ဆက်ပြီး မေးကြ၊ လျှောက်ကြ၊ ဖြေကြတဲ့စကားတွေလည်း စိတ်ဝင်စားစရာ အတိပါပဲ။ နိုင်ပန်းလှရဲ့ အရေးတော်ပုံကျမ်းမှာတော့ ‘ပင်းယ စကြိုသူမြတ်နှင့် ရာဇာဓိရာဇ်တို့ အပြန်အလှန် စကားစစ်ထိုးကြပုံ’လို့ မာတိကာမှာ ဖော်ပြပါတယ်။ ရဟန်းတစ်ပါးနဲ့ ဘုရင်တစ်ပါးတို့ စကားစစ်ထိုးကြတယ်ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းဟာ အနည်းငယ် ‘ပြင်း’သယောင်ရှိပေမယ့် သူတို့ပြောကြဆိုကြတဲ့ စကားအသွားအလာ၊ အပေးအယူတွေ ကြည့်လိုက်တော့ ‘စကားစစ်ထိုး’လို့ သုံးတာ သင့်မြတ်တယ်ဆိုရမှာပါ။

ဒီစကားပွဲကို အရေးတော်ပုံကျမ်းမှာ ၁၅ မျက်နှာခန့်အထိ ဖော်ပြပါတယ်။ မှန်နန်းနဲ့ မဟာရာဇဝင်ကြီးမှာလည်း အတော်များများလေး အသေးစိတ်ဖော်ပြပါတယ်။ နေရာချဲ့ရမှာမို့ ဒီဆောင်းပါးမှာတော့

အများသုံး စကားလုံးအနေနဲ့ လှယ်ယူပြီး ဖောက်သည်ချပါရစေ။

ရာဇာဓိရာဇ်။ ။တပည့်တော်ထံ ကြွရောက်တဲ့ကိစ္စကို မိန့်ဆိုပါဘုရား။

စကြိုသူမြတ်။ ။မင်းကြီး ကြိုးစားအားထုတ်ပြီး အင်းဝကို ဆန်တက်လာတဲ့အကြောင်း ငါတို့သိချင်လို့ပါ။ သိရရင် ဂိုဏ်းဆရာ သံဃာတော်များ စုရုံးပြီး ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်ပေးဖို့ပါပဲ။

ရာဇာဓိရာဇ်။ ။တပည့်တော် စစ်ချီလာတာ အလိုဆန္ဒ အကြောင်းလေးပါးကြောင့်ပါ။

(၁) အထူးထူးသော အရပ်ကို ကြည့်လို၍၊

(၂) ဘုန်းလက်ရုံးခွန်အား ပြလို၍၊

(၃) တိုင်းနိုင်ငံ ကျယ်လိုပြီး ဆင်မြင်းဗိုလ်ပါများ အလိုရှိ၍၊

(၄) ပုဂံအဝရဲ့ ဘုရားပုထိုး မွေတော်ဓာတ်တော်များကို ရှိခိုး ပူဇော်လို၍၊

ဆန်တက်လာပါတယ်။

[အရေးတော်ပုံကျမ်းမှာတော့ (၁) မင်းကြီးစွာလက်ထက်က စော်ကား အထင်သေးခဲ့သည်ကို ပြန်လည်ချေပဖို့၊ (၂) အင်းဝကို ဟံသာဝတီထဲ ခွင်ပြိုင်ချဲ့ထွင်ဖို့ (၃) စေတီပုထိုး ဓာတ်တော်ဖူးမြင်ဖို့၊ (၄) အောင်မြင်တဲ့ စစ်ကြောင်းနဲ့ ရောက်ရှိခဲ့ကြောင်း ပေထက်အကွရာတင် ပြီး နောင် လူတို့ ပြောစမှတ်ပြုဖို့လို့ ဖော်ပြပါတယ်။]

စကြိုသူမြတ်။ ။သာသနာတော် ဒါယကာမင်းမြတ်ဘွင် တရားတော်နှင့်အညီ ဟောကြားဆုံးမမည့် ရဟန်းပညာရှိလည်း မရှိ၊

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၁၁

ပြည်ထဲအမှု၌ အမြော်အမြင်အလိမ္မာနှင့်ပြည့်စုံသော အမတ် သေနာပတိ လည်း မရှိ။

ရာဇာဓိရာဇ်။ ။ဘယ်လို မိန့်တော်မူလိုက်ပါသလဲဘုရား။

စကြိုသူမြတ်။ ။(ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၊ တာဝတိံသာ၊ အသူရာ၊ မဟာအဝိစိတို့ရဲ့ ယူဇနာတွေ၊ ရေနေ၊ တောနေ၊ လူနေတွေကို ရှင်းပြပြီး လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟဖုံးလွှမ်းလို့ ငရဲသွားရသူ သတ္တဝါများသာ ဖြစ်ကြောင်း အကျယ်တဝင့် ရှင်းပြပြီးမှ) ကြွလာတဲ့အကြောင်း လေးပါးမှာ-

ဓာတ်တော် ပုထိုးစေတီများကို ဖူးမြင်ပူဇော်လို၍ဆိုတဲ့ တစ်ပါး သာ တရားနဲ့ညီတယ်။ ကျန်သုံးပါးကတော့ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်နဲ့ ဖီလာပဲ။ ဒါကြောင့် ရဟန်းပညာရှိ မရှိ လို့ငါဆိုတယ်။

ပညာရှိအမတ် သေနာပတိ မရှိလို့ ဆိုတဲ့အကြောင်းက သင့်ခမည်းတော် ဗညားဦးနဲ့ အင်းဝမင်းကြီးစွာတို့ လက်ထက်မှာ နှစ်ပြည်ထောင် မီးမသေ၊ ရေမနောက် ရှေ့တစ်ပြေးတည်း ဖြစ်ခဲ့ကြတယ်။ သင့်လက်ထက်မှာ ဒီလိုဖြစ်မလား။ ပြည်သူ လူ ရဟန်းအပေါင်းတို့ ချမ်းသာရမည့်အကြောင်းကို သင့်အား လျှောက်မည့်သူမရှိလို့ ပညာရှိ အမတ် သေနာပတိ မရှိဟု ငါဆိုတယ်။

ရာဇာဓိရာဇ်။ ။အင်းဝဘုရင်က မဟာမိတ်လမ်းစဉ်ဖျက် ပြီး တပည့်တော်ရဲ့ ရေမြေကို သူ့ပိုင်နက်ထဲ သွတ်သွင်းဖို့ ကြံဆောင်တာ ပါ။ တပည့်တော်အပေါ် ဒီလိုဆိုရင် တပည့်တော်လက်ကို ဆွဲချုပ်ထားပြီး တစ်ပါးကို ရိုက်နှက်စေသလို ဖြစ်မနေပါလားဘုရား။

စကြိုသူမြတ်။ ။မင်းကြီးလျှောက်သလိုဆိုရင် ငါ့မှာ ကိုယ့်လူကို အနိုင်ပေး၊ တစ်ဖက်လူ ရှုံးစေလိုစိတ်ရှိတဲ့ ရဟန်းသိက္ခာပုဒ်များကို မစောင့်ထိန်းသူအနေနဲ့ ဒုဂတိလားရမှာပါ။ ငါဒီလိုမဟုတ်ပါ။ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို ထာဝစဉ် မေတ္တာပို့ပါတယ်။ ငါ့ဇာတိ စိတ်ရင်းအရ အင်းဝဟံသာဝတီ နှစ်ပြည်သားတို့ကို သာတူညီမျှ ချစ်ပါတယ်။ စစ်ကြီးဖြစ်ရင် နှစ်ပြည်ထောင်လုံး ကြီးမားတဲ့ အပူမီးလုံးကြီး တောက်ပါမယ်။ သူက အလျင်ပြုလို့ ကိုယ်က ရန်ငြိုးဖွဲ့ပြီး လက်စားချေရမယ်လို့ ဘုရားဟောမရှိပါဘူး။ ခန္တီတရား လက်ကိုင်ထားဖို့သာ သာသနာ့ဒါယကာကို ငါသတိပေးပါတယ်။

ရာဇာဓိရာဇ်။ ။သင့်မြတ်ပါတယ်ဘုရား။ သို့သော် အင်းဝမင်းကြီးစွာ ဟံသာဝတီသို့ စုန်ဆင်းတုန်းက ဘာကြောင့် ဒီလိုတရားမပြခဲ့ပါသလဲ။ တပည့်တော် တုံ့ပြန်ဖို့လာခါမှ ခန္တီတရားလက်ကိုင်ထားပါဆိုတာ တစ်ဖက်သတ် ဖြစ်မနေပါလား။

စကြိုသူမြတ်။ ။ (ပြုံးလျက်ပင်) ကကုသန် ဘုရားလက်ထက် သာသနာတော်ကတည်းက ခန္တီတရားဟာ ယနေ့ထိ တစ်ခုတည်းပါ။ မင်းကြီးအနေနဲ့ တရားတော်ကိုသာ ကြည့်ပါ။ (မဟာအဝီစိငရဲ ပဉ္စာနန္တရိယကံတို့ကို ရှင်းပြပြီး) စစ်ဗျူဟာခင်းပြီး တိုက်ခိုက်သတ်ဖြတ်တဲ့အဖြစ်ကြောင့် အပါယ်လေးပါးက လွတ်ကင်းနိုင်ပါ့မလား မင်းမြတ်။

ရာဇာဓိရာဇ်။ ။ရာဇဓမ္မမှာ အကျိုးနဲ့အပြစ်ဟာ ခွန်တွဲနေပါတယ်။ သံသရာကျင်လည်သမျှ ဘယ်သူမျှ အပြစ်ပါပ အကုသိုလ်က လွတ်အောင် မရုန်းနိုင်ပါ။ စိတ်ကြံစည်သမျှ ပညာဉာဏ်နဲ့ နှိုင်းချခြင်းသာ

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၁၃

ပဓာနပါဘုရား။

စကြိုသူမြတ်။ ။စစ်ဗျူဟာခင်းမယ်ဆိုလည်း စစ်အင်္ဂါလေးပါးကို မင်းကြီးသိထားဖို့ လိုပါတယ်။ (လေးပါးကို ရှင်းပြပြီး) ကာလ၊ ဒေသ၊ ဥတုကို မင်းကြီးမေ့နေသလား (အင်းဝဒေသ မိုးဦးလေဦး မြစ်ရေလျှံခြင်းကို ပြောပြပြီး) ဒီလိုအချိန်မှာ မင်းကြီးရဲ့ လှေတွေ၊ တပ်သားတွေ ဒုက္ခရောက်မယ်။ အင်းဝကို မတိုက်ရဘဲ အလိုအလျောက် ပျက်စီးပါလိမ့်မယ်။

ရာဇာဓိရာဇ်။ ။(ပြုံးပြီး) တပည့်တော်က စစ်အင်္ဂါလေးပါးသာမက ရှစ်ပါးအထိ သိပါတယ်။ (ရှစ်ပါးကို ရှင်းပြပြီး) အရှင်ဘုရားပြောပြတဲ့ လေးပါးမှန်တယ် မှားတယ် တပည့်တော် မပြောလိုပါဘုရား။

စကြိုသူမြတ်။ ။မင်းနှစ်ပါးစလုံးရဲ့ ပစ္စုပ္ပန်၊ အနာဂတ် အကျိုးအတွက် မည်သည့်ဘက်မှ မလိုက်စားဘဲ ငါ ယခုလို ကြိုးစားသတိပေးနေတာပါ မင်းကြီး။

စကားအရှိန်ကောင်းနေစဉ်မှာပဲ ရွှေကြက်ယက်ဘုရားက ဖမ်းလာခဲ့တဲ့ သို့ပန်းခုနစ်ယောက် (မြန်မာစာပေမူအရ ဘုရားကျွန်သီးတော်များ) ကို မင်းကြီးထံ ဆက်လာပါတယ်။ ဒီအခါ စကြိုသူမြတ်က ဘုရားအမှု ဝေယျာဝစ္စလုပ်သူများကို အန္တရာယ်ပြု သတ်ဖြတ်တာ ငါ မျက်ဝါးထင်ထင် မြင်ရပြီ၊ အပြစ်ကြီးလှတယ်။ ငါ တရားသံဝေဂဖြစ်လှတယ်။ ငါတို့ကို ပြန်ခွင့်ပြုပါတော့လို့ မိန့်ပြီး ထွက်ခွာမယ် လုပ်ပါတယ်။ ဒီအခါမှ ရာဇာဓိရာဇ် စိုးရိမ်လှစွာနဲ့ မေးမြန်းပြီး စိတ်ကြမ်းများ လျော့ပါး၊ သမပဋိပတ်စိတ်တွေဝင်၊ ရတနာသုံးပါးကို သတိရလာပြီး ဘုရားကျွန်သီးတွေ

ကိုသတ်သူ သူ့ရဲမက်တွေကို အပြစ်ပေးပါမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီအခါ စကြိုသူမြတ်က ထပ်မံတားမြစ်ပြီး ရဲမက်တွေကိုပါ အပြစ်လွှတ်ဖို့ အလှူခံပါတယ်။ ဘုရင်က သဘောတူပြီး သံ့ပန်းတွေကိုပါ လှူပါတယ်။ ပြီးမှ “တပည့်တော်၊ အရှင်ဘုရားရဲ့ သြဝါဒကို မဆန့်ကျင်တော့ပါ။ စစ်ပြီး စုန်ဆင်းပါတော့မယ်။ ဒီရောက်ခဲ့တာ အစွဲပြုလို့ ဘုရားကျောင်းတော် တစ်ဆောင် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းချင်ပါတယ်။ တပည့်တော်မှာ သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်”လို့ လျှောက်ပါတယ်။

စစ်သွေးစစ်မာန် တက်နေတဲ့ ဘုရင်တစ်ပါးကို ရင်ဆိုင်တွေ့၊ အရေးဆို စစ်ချင်းပဲ ‘သင့်မှာ ရဟန်းပညာရှိလည်း မရှိ၊ လူပညာရှိလည်း မရှိ’လို့ ရဲရဲပြောခဲ့တဲ့ အဖွင့်စကားဟာ ဆွေးနွေးပွဲရဲ့ အရေးပါသော ပဏာမစကားလုံး ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်ပိုင်း အင်းဝ-ဟံသာဝတီ အပြန်အလှန် စစ်ထိုးခဲ့ကြ ပေမယ့် ဒီတစ်ချို့မှာ စကြိုသူမြတ်အရှင် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ဆောင်တာ အောင်မြင်ခဲ့တာကတော့ ဧကန် ဖြစ်ပါတယ်။ ရာဇဝါဒ ဆုံးမစကားအဖြစ် ပင်းယစကြိုသူမြတ်ရဲ့ နှုတ်ထွက်သြဝါဒ စကားလုံးဟာလည်း ‘သမိုင်းဝင်’ ဖြစ်နေပါတော့တယ်။

**အင်းဝကို ပြန်လည်တိုက်ခိုက်တော့မည်ဟု
အရှင်မိန့်ပြန်သည်မှာ မသင့်လျော်၊ တရားနည်းလမ်း မကျ
(အမတ်ဒိန်မဏိရွှက်)**

‘စကားခြောက်ခွန်း၊ လူ၌ထွန်း၊ လေးခွန်းကိုပယ်၊ နှစ်ခွန်းကို
တည်’။ လူတိုင်းလိုလိုသိကြတဲ့ ဆိုထုံး ဖြစ်ပါတယ်။ အဘယကုမာရ
မင်းသားကို အကြောင်းပြုပြီး ဗုဒ္ဓရှင်တော် ဟောတော်မူခဲ့ရာမှာ
ပါဝင်ခဲ့တဲ့ စကားဖြစ်ပါတယ်။ စကားခြောက်မျိုးရှိရာမှာ ဟုတ်မှန်၊ အကျိုးရှိ
သူတစ်ပါး မနာလိုမနှစ်သက်ဆိုတဲ့ နှစ်ခွန်းသော စကားအမျိုးအစားပါ။
လေးဆယ့်ငါးဝါပတ်လုံး ဗုဒ္ဓရှင်တော်သတ္တဝါများကို ကယ်တင်ဆုံးမ
တရားဒေသနာပြတော်မူခဲ့ရာမှာ ဘုရားရှင်အစဉ်အသုံးပြုခဲ့တဲ့ စကားနှစ်မျိုး
လည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနှစ်မျိုးထဲက ဟုတ်မှန်၊ အကျိုးရှိ၊ သူမနာလိုမနှစ်သက် အမျိုး
အစားဝင် စကားတစ်ခွန်းကို ပြောခဲ့သူကတော့ အမတ်ဒိန်မဏိရွှက်ပါ။
ပင်းယစကြိုသူမြတ်နဲ့ အစေ့အစပ်ဆွေးနွေးပြီးနောက်မှ ရာဇာ

မိရာဇ်ဟာ စစ်ကိုရုပ်သိမ်းပြီး အင်းဝကနေ စုန်ဆင်းခဲ့ပါတယ်။ စုန်မဆင်းခင်မှာ ရာဇာဓိရာဇ်ဟာ သဒ္ဓါအားအပြည့်နဲ့ ရွှေကြက်ယက်တံတိုင်းအနီးမှာ ဘုရားကျောင်းတစ်ဆောင် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့ပါသေးတယ်။ စီးလာတဲ့ ရွှေဖောင်ကြီးကို ဖျက်စေပြီး ပန်းပုရုပ်လုံးများနဲ့ အကျအနမ္မမ်းမံဆောက်လုပ် ရေစက်ချလှူဒါန်းခဲ့တာပါ။ ဒီကုသိုလ်အတွက် ရာဇာဓိရာဇ်များစွာ နှစ်ထောင်းအားရ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့ရဲ့ ကုသိုလ်သဒ္ဓါပီတိဟာ ကြာကြာမခံလိုက်ရပါဘူး။ လှေတပ်ကြီး စုန်ဆင်းလို့မှ မကြာခင်မှာ ဘုရားကျောင်းတော်ဆီက မီးခိုးလုံးကြီးတွေ လှိုင့်တက်လာတာကို တွေ့လိုက်ရတော့ ပီတိကလေးပျက်ပြီး ဒေါသအမျက်ခြောင်းခြောင်း ထွက်ခဲ့ရပါတော့တယ်။

ဘုရင်မင်းခေါင်က ရာဇာဓိရာဇ်စုန်သွားပြီဆိုတာ သိရတဲ့အခါ ဘုရားကျောင်းတော်ကို မီးထင်းတိုက်စေခဲ့လို့ပါ။ ရာဇာဓိရာဇ်က ဒေါသနဲ့ အမိန့်ချလိုက်ပါတယ်။ “ငါ့ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့တာကို သင်းတို့ မီးရှို့ဖျက်ဆီးပစ်ကြတယ်။ တပ်လှေတွေ အားလုံးရပ်၊ ဆက်မစုန်နဲ့ ပြန်ဆန်တက်၊ အင်းဝကို ငါအရပြန်တိုက်မယ်”တဲ့ သာမန်အားဖြင့် ကြည့်ရင်တော့ ရာဇာဓိရာဇ်ရဲ့ အမိန့်က ယုတ္တိသင့်ပါတယ်။ ဒေါသလည်းထွက်စရာပါ။ ပြန်ဆန်တက်ပြီး တိုက်ချင်စရာပါ။ တိုက်မယ်လို့ ချီလာခဲ့၊ စကြိုသူမြတ်နဲ့ ဆွေးနွေး၊ စစ်သွေးစစ်မာန်တွေကို ချ၊ သဒ္ဓါဝင်လာပြီး ဘုရားကျောင်းတော်တောင်မှ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့တာ ကလား။ ဒါကိုမှ မီးရှို့ဖျက်ဆီးခံလိုက်ရတာ ကလား။ အမျက်ခြောင်းခြောင်း ထွက်နေတဲ့ ဘုရင့်ရှေ့တော်ကို ဘယ်သူမှ မဝင်ရဲပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အမတ်ဒိန်တင်ယောက်

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၁၇

ကတော့ ကြောက်ကြောက်နဲ့ပဲ အတင်းဦးခိုက်ပြီး လျှောက်ထားပါတယ်။

(ရာဇာဓိရာဇ်၊ ဟံသာဝတီနန်းမြို့ထဲ ဝင်ခဲ့စဉ် တံခါးတစ်ချပ်သာ ဖွင့်ပေးခဲ့လို့ ရာဇမာန်ရှပြီး ငါ့မျက်စိထဲ ငြောင့်စူးဝင်ဆဲလို့ ပြောခဲ့တာ၊ ဒီအခါ အမတ်ဒိန် မကြောက်မရွံ့လျှောက်ခဲ့တဲ့၊ လက်ရင်းလူယုံတွေထက် ဦးစွာ အမတ်ဒိန်မဏိရွတ်ဘွဲ့ ရခဲ့တာတွေကို ဒီသမိုင်းဝင်စကားရဲ့ တစ်ပုဒ်မှာ ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

အခုလည်း အမတ်ဒိန် ဆိုပြန်ပါပြီ။ သူလျှောက်ပုံ...လောက ကြောင်း၊ ရာဇကြောင်း၊ ဓမ္မကြောင်းတွေနဲ့ ဘယ်လောက်ညီညွတ်တယ် ဆိုတာ နားထောင်ကြည့်ပါ။

“အရှင်ကုသိုလ်ကို သူတို့ဖျက်ဆီးပစ်တာ အရှင်ကောင်းဖို့ပါ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ကြီးပွားလိုရင် ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုရပါတယ်။ သာသနာအတွက် အရှင်ပြုထားခဲ့တဲ့ ဒီကုသိုလ်ကို သူ မီးတိုက်ဖျက်ဆီးပစ်တာဟာ ဘုရင်မင်းခေါင်အနေနဲ့ သူ့တန်ခိုးအာနုဘော် ပျော့ညံ့သွားအောင် သူ့ဘာသာသူ လုပ်တာပါပဲ။

“ဘုရင်မင်းခေါင်ဟာ ရတနာသုံးပါးနဲ့ သာသနာတော်ကို ဖျက်ဆီးသူဖြစ်သွားပါပြီ။ မီးခဲကိုင်သူလက်ကိုသာ မီးလောင်သလို သူ့မှာ သာအပြစ်တွေ ကျရောက်ပါတော့မယ်။ တန်ခိုးအာနုဘော် ညံ့သွားတဲ့ ဘုရင်မင်းခေါင်ဟာ အရှင်နဲ့ စစ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်လို့အောင်မြင်ဖို့လမ်း မရှိတော့ပါဘူး။

“အရှင်ကုသိုလ်ကတော့ ရေစက်ချ လှူဒါန်းခဲ့ပြီးပြီဖြစ်လို့ အထမြောက်ခဲ့ပါပြီ။ ကုသိုလ်တရားဘာဝနာပွားသူသာ မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်မှာ

ဖြစ်ပါတယ်။ ဘုရားရှင် ဟောထားခဲ့ပါတယ်။ အကြင်သူသည် သေနင်္ဂခင်း ပြီး စစ်အကြိမ်တစ်ရာ၊ တစ်ထောင်ပင် အောင်မြင်သည်ဆိုစေ၊ ခန္တီဟု ဆိုအပ်သော သည်းခံခြင်းစစ်ကို တစ်ကြိမ်အောင်မြင်သည်နှင့် မညီသေး ပါတဲ့။ ခန္တီဆောင်ရတဲ့ အကျိုးအာနိသင်ဟာ အခြားကုသိုလ်များထက် အဆများစွာ သာလွန်ပါတယ်။

“ဟံသာဝတီကို ပြန်စုန်ပါတော့မယ်လို့ ပင်းယစကြိုသူမြတ် ထံမှာ အရှင်ဝန်ခံကတိပြုခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ယခုမှ... အတိတ်အနာဂတ် အရေးကို မသိသူ၊ ရတနာသုံးပါးနဲ့ သာသနာဖျက်ဆီးသူကို အမျက်ထွက် ပြီး အင်းဝကို ပြန်တိုက်မယ်လို့ အရှင်မိန့်ပြန်သည်မှာ မသင့်လျော်။ တရားနည်းလမ်းမကျလို့ ကျွန်ုပ်မြင်တဲ့အတွက် ရွှေဖဝါးတော်အောက် ရှိခိုးလျှောက်ဝံ့ပါတယ်”

စိတ်ကြီးလှပြီး အခက်အခဲပေါင်းများစွာကိုလည်း သူ့ဘုန်းစွမ်း အင်အားနဲ့ ဖြတ်ကျော်ကာ ဘုရင်ဖြစ်လာတဲ့ ရာဇာဓိရာဇ်လို့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး တစ်ယောက်ရဲ့ အမျက်ဒေါသရှေ့မှာ ဖြတ်ဝင်ရတဲ့ ကိစ္စပါ။ ဘယ်လောက် အန္တရာယ်ကြီးပါသလဲ။ ပြီးတော့ (တစ်ခါကလည်း) သတ်စေ အမိန့်တော် အောက်က သီသီကလေး လွတ်မြောက်ခဲ့ရတဲ့ ဖြစ်ရပ် ရှိခဲ့တယ်။

အမတ်ဒိန် ဒီလိုလျှောက်နေချိန်မှာ ဟိုးမြစ်ညာ၊ ရွှေကြက်ယက် တံတိုင်း ဘုရားကျောင်းဆောင်ဆီက မီးခိုးလုံးကြီးတွေ မည်းခနဲ မည်းခနဲ လိပ်လိပ်ထဆဲ ဖြစ်မှာပါ။ ရာဇာဓိရာဇ်ရဲ့ သွေးကြောတွေထဲမှာလည်း ဒေါသ တွေက ဖျန်းခနဲ ဖျန်းခနဲ တက်ပျံ့ဆဲဖြစ်မှာပေါ့။

တော်ရုံဆိုရင်တော့ ‘နင့်ပထွေးက မီးတိုက်ပစ်တာ နင်မမြင်

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၁၉

ဘူးလား၊ လာပြန်ပြီလား'လို့ ကြိမ်းပြီး တစ်ချက်တည်းလွဲ ခုတ်ပိုင်းစီရင် ပစ်လောက်စရာပါပဲ။

ဒါပေမဲ့ ရာဇာဓိရာဇ်က ဆင်ခြင်သုံးသပ်တယ်။ အမတ်ဒိန်ရဲ့ စကားကလည်း ဆင်ခြင်သုံးသပ်စရာအပြည့်၊ ဟုတ်မှန်၊ အကျိုးရှိစကား။ ဘုရင်ဟာ စစ်ချင်းတော့ မနာ(ယူ)လို့၊ မနှစ်သက် ဖြစ်မိမှာပါ။ သို့သော် လောက၊ ဓမ္မ၊ ရာဇ အရေးသုံးပါးစလုံးနဲ့ ညီညွတ်လှတဲ့ စကားကို သူ နှစ်သက်လာရပါတော့တယ်။

“လှေဦးလှည့်၊ ဆက်စုန်ကြတော့”လို့ အမိန့်ပေးပါတယ်။ မင်းကျင့်တရားဆယ်ပါးမှာ အကောဓိ အမျက်မထွက်ခြင်း၊ ခန္တီ သည်းခံခြင်းရယ်လို့ နှစ်ပါးအပါအဝင် ပြဆိုထားပါရောလား။ ရာဇာဓိရာဇ်ဟာ စစ်ပွဲ အရာအထောင်နဲ့ အောင်မြင်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

အမတ်ဒိန်မဏိရွတ်ရဲ့ စကားတစ်ခွန်းဟာ ဘုရင်တစ်ပါးရဲ့ သန္တာန်ကို ကြည်လင်နိုင်ခဲ့စေရုံမက အစဉ်အလာမဟုတ်သော စစ်ကိုလည်း တားဆီးနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ခေတ်ကာလများ၊ စနစ်များကို ဖြတ်သန်းပြီး ယခုတိုင် လှပပြောင်မြောက်စွာ ပဲ့တင်မြည်နေဆဲစကားလို့ လေးစားစွာ မှတ်တမ်းပြုလိုက်ရပါတယ်။

မိဖုရားကို ငါမနှမြော၊ သင်းကိုသာ ငါနှမြောသည်
(ရာဇာဓိရာဇ်)
တို့ သခင်စိတ်တော်ကိုသာ စမ်းသည်၊
ချစ်သနားတော်မူသည် မှန်၏
(လဝန်းအိမ်)

သူ့အမည်ရင်းက မသလုံပါ။ တိုက်ကုလားမြို့ကို စားရပြီး ဘုရင်ပေးတဲ့ဘွဲ့မည်က လဝန်းအိမ်။ (လွန်အိန်-သိကြားမင်းကဲ့သို့ စွမ်းသူ) ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ရှင် ရာဇာဓိရာဇ်ထံပါး အမှုထမ်းကြတဲ့ သူရဲကောင်းတွေ ထဲမှာ ထင်ရှားတဲ့သူပါ။ သံလွှစ်သမီး မေနှင်းကေသရာနဲ့ အကြောင်းပါ။ ခေါင်ငါးဆက်စံအိမ်ကြီးကို ပိုင်ဆိုင်ရပြီးနောက်မှာ လဝန်းအိမ်ရဲ့ ဂုဏ်သတင်းဟာ ပိုလို့ ကြီးကျယ်လာခဲ့ပါတယ်။ သူ့ရှင်ကလည်း အများကြီး မြှောက်စားခဲ့ပါတယ်။

သူ ဘုရင်နဲ့ သူ့ သူရဲကောင်းတို့ စစ်ပွဲကာလတစ်ခုမှာ အချစ်သမီး အဖြစ်သည်းလိုက်ကြပုံတစ်ခုကတော့ မထိတ်သာ မလန့်သာလို့ ဆိုရပါ

တော့မယ်။ ဖြစ်ပုံက ဒီလိုပါ။ သက္ကရာဇ် ၇၅၀ မှာ မြောင်းမြစား လောက်
ဖျားနဲ့ ဒလစားမညီဂံဂေါင်တို့ ပူးပေါင်းပြီး ရာဇာဓိရာဇ်ကို ပုန်စားဖို့ ကြံ
ကြပါတယ်။ ဒလစားမညီဂံဂေါင်ကို သူရှင်ချေမှုန်းနိုင်ခဲ့ပေမယ့် လောက်ဖျား
က အလုံးအရင်းကောင်းကောင်းနဲ့ ဆက် အန်တုနေပါရော။ ဒါနဲ့ပဲ
မြောင်းမြကို တိုက်ဖို့ မလွယ်သေးဘူးဆိုပြီး ပုသိမ်ကို ကြိုတိုက်ဖို့ ချီပါတယ်။
ပုသိမ်က မြောင်းမြစားကို စစ်ကူပေးတာပါ။ ပွဲကြမ်းပါတယ်။ သူရှင်
ဘက်က အမတ်ရာဇမနူ ဆင်ထက်မှာပဲ သေနတ်မှန်ကျဆုံးတဲ့ အထိပါပဲ။
ဒါကြောင့် တပ်ရပ်ပြီး မြောင်းမြကို ချီပြန်ပါတယ်။ ပုသိမ်နဲ့ မြောင်းမြကို
နှစ်ဖက်ညှပ်တိုက်ကြဖို့ တပ်ချပါတယ်။

သူရှင်က လက်ရုံးသူရဲကောင်း လဝွန်းအိမ်ကို ဒေါင်းပေါင်
လုလင်ကနေ ရေကြောင်း တိုက်ပွဲနဲ့ဖို့ အမိန့်ချပါတယ်။ အင်မတန် ခက်ခဲ
ကြမ်းတမ်းမယ့် တိုက်ပွဲပါပဲ။ စစ်ထွက်ဖို့ အမိန့်နဲ့အတူ လဝွန်းအိမ် စိတ်
ဓာတ်ပိုတက်ကြွ၊ အမှုတော် ရွပ်ရွပ်ချုံ့ချုံ့ ပိုထမ်းရွက်အောင် သူရှင်က
အစီအစဉ် တစ်ခုလုပ်ပါတယ်။

လုပ်ပုံက ကိုယ်တိုင် သုံးဆောင်တဲ့ ရွှေကွမ်းအစ်မှာ ကွမ်းထည့်
ပြီး မိဖုရားမွေ့သင် ခေါ် ဒလသုဒ္ဓမာယာကို လဝွန်းအိမ်ထံ ပို့လွှတ်ဆက်
သစေတာပါ။ ကြီးစွာသော ဂုဏ်ပြုခြင်းနဲ့ စိတ်ဓာတ်မြှင့်တင်ရေးပါပဲ။
သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်အရ သူရဲကောင်းဆိုတာလည်း ဘယ်လောက်ပင် ကြီး
ကျယ်စေကာမူ ဘုရင့်ရဲ့ ကျွန်ပါ။ ကျွန်တစ်ယောက်ထံ မိဖုရားကို ဘုရင်
သုံးတဲ့ ရွှေကွမ်းအစ်နဲ့ စေလွှတ်တယ်ဆိုတာ နည်းနည်းနောနော
ချီးမြှောက်မှုမှ မဟုတ်ဘဲကလား။

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၂၃

လဝွန်းအိမ်ဟာ မိဖုရားထံက ကွမ်းကိုစား၊ တပ်စခန်းပြန်ရောက်
တဲ့အခါ စဉ်းစားပါတော့တယ်။ ပုသိမ်တပ်မှာ လှေတက်အင်အားများလှ
တယ်။ တို့မှာ နည်းလွန်းတယ်။ သူ့ရှင်က ငါ့ကို အစွမ်းကုန် ချီးမြှောက်မြှင့်
တင်ပေးလိုက်တာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ငါစမ်းဦးမယ်။ ငါ့ကို သူ့ရှင်တကယ် ချစ်
မချစ် ချစ်ရင်လည်း ဘယ်လောက်အထိ ချစ်သလဲ ငါစမ်းဦးမယ်။
တကယ်ချစ်တော်မူလို့ကတော့ ငါ့အသက်ကို စွန့်ပြီး အမှုထမ်းမယ်။
ဒီလိုတွေးပြီး လဝွန်းအိမ်ဟာ တပည့်တစ်ယောက်ကို ‘ငါ့ကို မေးရင် ငါ
နေမကောင်းဖြစ်နေတယ်လို့ ပြော’လို့ မှာပြီး စောင်ခေါင်းမြီးခြုံအိပ်နေ
ပါသတဲ့။

မိုးသောက်လို့ စစ်ထွက်ရတော့မယ့်အချိန်မှာ အမတ်ဒိန်နဲ့ ဗိုလ်
မင်းကြီး သမိန်ဗြတ်ဇေတို့ တပ်လှည့်စစ်ဆေးကြတော့ တပ်ဦးမှာ လဝွန်းအိမ်
ကို မတွေ့။ ရေတက်ချိန်၊ စစ်ထွက်ရတော့မယ့် အချိန်၊ လဝွန်းအိမ် ဘယ်
ရောက်နေသလဲပေါ့။ ဟိုတပည့်က တပ်မင်းနေမကောင်းလို့ အိပ်နေပါ
တယ်ဆိုတော့ လဝွန်းအိမ်ရဲ့ လှေထက် အိပ်ခန်းထဲ ဝင်ကြည့်ကြပါတယ်။
နဖူးစမ်း လက်စမ်းကြည့်တော့မှ လဝွန်းအိမ်ဖြေပါတယ်။ “မနေ့ညက
မိဖုရား၊ ကျွန်တော့်ထံ ကွမ်းဆက်လာစဉ် ရင်ဝတ်လျှောကျခဲ့တာတွေ
ရပြီးနောက်မှာ ကျွန်တော်စွဲလမ်းပြီး မအိပ်နိုင် မစားနိုင်၊ ကယောက်
ကယက် ဖြစ်ခဲ့ပြီ။ စစ်ထွက်လည်း သေမယ်။ စစ်မထွက်ဘဲ နေလည်း သေမယ်၊
သေမှာချင်းအတူတူ မထွက်တော့ဘူး”တဲ့။

အမတ်ဒိန်နဲ့ သမိန်ဗြတ်ဇေတို့က အမျိုးမျိုး ဆုံးမဩဝါဒ ပေးကြ
ပါတယ်။ ဆူလိုက်ကြိမ်းလိုက်၊ အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် ရှင်းပြလိုက်။

လဂွန်းအိန်က ပေပြီး ခံနေပါတယ်။ အမတ်ကြီးနှစ်ဦးက ထပ်ဆုံးမပါတယ်။ စစ်ကာလမို့ မင့်အလိုလိုက်ပြီး မိဖုရား မင်းကို ပေးတယ်ပဲထား၊ စစ်ပြီးတဲ့အခါ သူ့ရှင်တန့်နဲ့ ရှိမယ်။ ရှိလေတိုင်း မင်းအကုသိုလ်တက်မယ်၊ ကျေးဇူးရှင်ကို ကျေးစွပ်တဲ့ ယုတ်မာတဲ့အကြံ မင်းကြံတယ်...စသည်ဖြင့်။

မရဘူး။ လဂွန်းအိန်ကလည်း “ဒါ ကျွန်တော့်ကြောင့် မဟုတ်၊ သူ့ရှင် အစီအမံကြောင့် ဖြစ်ရတာ၊ တောဆင်မထံ အာရုံငြိပြီး မုန်ယစ်တဲ့ ဆင်ပြောင်ကို ဆင်ကဲက မထိန်းနိုင်သလို ကျွန်တော့်ကို ဦးရီးတော်တို့ ထိန်းနိုင်မှာမဟုတ်ဘူး။ ထက်နေပြီးသား ဓားကို သံချေးတက်၊ ပျက်တုံး စေပြီးမှ ဒီပျက်တုံးဓားနဲ့ ပွဲဝင်မယ်တဲ့လား။ ဘယ်တော့မှ ပွဲရမှာ မဟုတ်ဘူး။ ရန်သူကို အောင်မြင်လိုလျှင် ဓားရှင်က သူ့ဓားကို ပြန်ထက် အောင် သွေး၊ သံချေးပွတ်တိုက်၊ ဒီလိုလုပ်မှဖြစ်မယ်။ အခုတော့ မရတော့ ဘူး။ စစ် မထွက်ဘူး”လို့ လုံးလုံးကြီးကို ဘူးခံနေပါတော့သတဲ့။

အမတ်ကြီးနှစ်ဦးကလည်း မင်းကိုငါတို့ဆုံးမတယ်။ မင်း မနာယူ၊ ခုလို အထွန့်တက်ချေပနေတာတွေကို သူ့ရှင်ထံပြန်သံတော်ဦးတင်လိုက် ရမလားဆိုတော့ လဂွန်းအိန်က ဦးရီးတော်တို့ သဘောတဲ့လေ။

အမတ်ကြီးနှစ်ဦး အတော်အကျပ်ရိုက်သွားပါတယ်။ နောက် ဆုံးတော့ စစ်ကာလကြီးမှာ ဆုတ်ဆိုင်းနေလို့မဖြစ်၊ အချိန်ကြာရင် စစ်ရေးစစ်ရာ ပျက်တော့မယ်။ ဖြစ်သမျှ အလုံးစုံ တင်ကြစို့လို့ ဆုံးဖြတ် ပြီး သူ့ရှင်ထံ ဝင်ကြပါတယ်။ ဒါတောင်မှ “လဂွန်းအိန် စစ်မထွက်ပါ သူ့ရှင်” လို့ လျှောက်ပြီး ရှေ့ဆက်ဖို့ အတော်ခက်နေကြသေးတယ်။ ဘုရင်က ဘာဖြစ်သလဲ၊ ဘာပြောသလဲမေးတော့ ကျွန်စဉ်းလဲစကားကို မဆိုသာ

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၂၅

ပြီ’လို့ ဆုတ်ဆိုင်းဆိုင်း ဖြစ်နေကြပြန်တယ်။ သူ့ရှင်က ဆိုသာဆို ပြောတော့ မှ အကြောင်းစုံ သံတော်ဦး တင်ကြပါတယ်။

အလုံးစုံကြားရတဲ့အခါ သူ့ရှင် ရာဇာဓိရာဇ်ရဲ့ အမူအရာကို ကြည့်ပါ။ အရေးတော်ပုံကျမ်းအတိုင်း ပြန်ရေးပြရရင်(ရာဇာဓိရာဇ်လည်း ပြီးတော်မူ၏။ ‘မိဖုရားကို ငါမနှမြော၊ သင်းကိုသာ ငါနှမြောသည်’ဟု မိန့်၍ မိဖုရား ဒလသုဒ္ဓမာယာကို ခေါ်စေသည်။)

ပြီးတော့ ဆက်မိန့်ပုံကို နားထောင်ကြည့်ပါဦး။

‘ငါတို့မင်းဆိုတာ သူရဲကောင်းလည်း ချစ်တာပဲ၊ မိဖုရားလည်း ချစ်တာပဲ။ ဒီနှစ်ဖြာအနက် မိဖုရားဆိုတာ ငါတို့ အဖော်အဖက်ပဲ။ လူ့ဘုံမှာ ငါတို့ အာရုံဖြည့်ဖို့နဲ့ စိတ်ပျော်ရွှင်ဖို့၊ သူရဲကောင်းဆိုတာကျတော့ ရန်သူတွေ ကို တွန်းလှန်အောင်မြင်ဖို့ အဖော်၊ ထီးဖြူကို စောင့်ထိန်းတတ်တဲ့ အဖော်၊ နတ်ပြည်နိဗ္ဗာန်သာသနာတော်ကို ငါတို့ဆောင်နိုင်စေတဲ့ အဖော်၊ ငါတို့ အတွက် ကျက်သရေမင်္ဂလာ တန်ခိုးဣန္ဒြိယပတ်အာနုဘော်ဖြစ်စေတဲ့ အဖော်။

‘မိဖုရားကို နှမြောနေလို့မရ၊ သူရဲကောင်းကို ပိုချစ်ရမယ်၊ ငါ့ အနေနဲ့ ဒလသုဒ္ဓမာယာလို့ ချောမောလှပတဲ့ မိန်းမမျိုးရှာရင် တစ်နေ့မဟုတ် တစ်နေ့ရမှာ မူချ။ အခုလို စစ်ပွဲကာလမှာ လဝွန်းအိန်လို သူရဲကောင်း မျိုးရဖို့ ခက်လှတယ်’ ဒီလိုမိန့်ပြီး အမိန့်ချလိုက်ပါတယ်။ ‘မိဖုရားအား ကောင်းစွာ ပြုပြင်မွမ်းမံလျက် ရွှေလောင်းတော်ဖြင့် လဝွန်းအိမ်ထံ ပို့စေ’

အမတ်ကြီးနှစ်ဦးလည်း မိဖုရားကို ပို့ဆောင်ရေးတာဝန် ယူရ ပြန်ပါတယ်။ ဒီမှာလည်း သူ့ရှင်က ‘လဝွန်းအိန်ဆန္ဒ ပြည့်ဝစေဖို့၊ မိဖုရားကို ငါပို့လိုက်တယ်။ ဆန္ဒပြည့်ဝရင် စစ်ချီမှာ အောင်မြင်စေဖို့ ငါ ဆုတောင်း

လိုက်တယ်'လို့ မှာလိုက်ပါသေးတယ်။

မိဖုရားပို့လာပြီလို့ သတင်းကြားတာနဲ့ လဝွန်းအိန်ကလည်း ကန်တော့ပွဲ၊ ရွှေပန်း၊ ငွေပန်း၊ ဖယောင်းတိုင်၊ ပေါက်ပေါက် စတာတွေနဲ့ ပြင်ဆင်ပြီး အဝေးကပင် လက်အုပ်ချီကန်တော့၊ အမတ်ကြီးတွေကိုလည်း ရှိခိုး၊ သူရှင်ကိုလည်း ရည်စူးရှိခိုးပြီး ပြောပုံက-

“တို့သခင် စိတ်တော်ကိုသာ စမ်းသည်၊ ချစ်သနားတော်မူသည် မှန်၏”တဲ့။ ပြီးတော့ သူ့အပြစ်ကို ခွင့်လွှတ်ဖို့၊ ဦးရီးတော်တို့က မိဖုရားကို ပြန်လည်ခေါ်ယူဆောင်သွားဖို့နဲ့ ကျေးဇူးရှင်ရဲ့ စိတ်တော်ကို သိရပြီမို့ ‘ဒီလောက်စစ်ကို မဆိုထားဘိ၊ ဒါထက်ကြီးတဲ့ စစ်ပဲဖြစ်စေ၊ အသက် သေသည့် တိုင် အမှုတော်ထမ်း ကျေးဇူးဆပ်ပါမယ်လို့ လျှောက်ပေးကြပါ’လို့ မှာပါတယ်။ ရွှေလောင်းပြန်အထွက်၊ လဝွန်းအိန် လည်း စစ်ထွက်။

ခက်ခဲကြမ်းတမ်းလှတဲ့ ဒီတိုက်ပွဲမှာ လဝွန်းအိန် အောင်ပွဲရခဲ့ ပါတယ်။

ဘုရင်နဲ့ သူရဲကောင်း၊ သခင်နဲ့ကျွန်၊ အပြန်အလှန်၊ စိတ်စမ်း အချစ်စမ်းလိုက်ကြပုံများ ဩချလောက်စရာပါပဲ။ စစ်ကာလ စစ်စိတ်စစ် သွေးဆူဝေနေတဲ့ကာလမို့ ဒီလို မထိတ်သာမလန့်သာ အကဲစမ်းလိုက်ကြ ပုံကို ဩချမိနေတဲ့အချိန်မှာပဲ ဒီဘုရင်နဲ့ ဒီသူရဲကောင်းကြားက မိဖုရား ဒလသုဒ္ဓမာယာ ဘယ်လိုများ ခံစား၊ ဘယ်လိုများ ပြောလေမလဲလို့ ‘မိန်းမသားစကား’ကို ကြားချင်နေမိပါတော့တယ်။

**ဥယျာဉ်စိုက်သော ယောက်ျားတို့သည် ရေသွန်းလောင်း၍
အပင်ကို ကြီးထွားစေသည်။ အညွန့်ကို မဆိတ်ကြပေ။
(ရှင်ဒိသာပါမောက္ခ)**

“ရဟန်းတို့၊ ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် နားလည်း ထောင်တတ်၏။ ပြန်၍လည်း ပြောတတ်၏။ သင်ယူလည်း သင်ယူတတ်၏။ မှတ်လည်း မှတ်တတ်၏။ သိလည်း သိတတ်၏။ သိစေလည်း သိစေတတ်၏။ အကျိုးစီးပွား ရှိ၊ မရှိ၌လည်း လိမ္မာ၏။ ငြင်းခုံခြင်းကိုလည်း မပြုတတ်။ ရဟန်းတို့...ဤတရားရှစ်မျိုးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းသည် တမန်ပြုလုပ်၍ သွားရန် ထိုက်တန်၏။

“အကြင်ရဟန်းသည် ကြမ်းတမ်းစွာ ပြောဆိုတတ်သော ပရိသတ်သို့ ရောက်သော်လည်း မတုန်မလှုပ်။ စကားကိုလည်း မယုတ်စေ။ သတင်းစကားကိုလည်း မဖုံးကွယ်။ ယုံမှားခြင်းကင်းသော စကားကိုလည်း ပြောဆိုတတ်၏။ မေးမြန်းသော်လည်း အမျက်မထွက်တတ်။ ထိုသို့သော သဘောရှိသော ရဟန်းတို့သည် စင်စစ်အားဖြင့် တမန်ပြုလုပ်၍

သွားရန် ထိုက်တန်၏။”

အထက်ပါ ကောက်နုတ်ချက်က အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် အဋ္ဌက နိပါတ်၊ ပဌမပဏ္ဏသက၊ မဟာဝဂ်၊ ဒူတေယျသုတ်လာ ဗုဒ္ဓရဲ့စကား ဖြစ်ပါတယ်။ တမန်အင်္ဂါရှစ်ရပ်ကို ပြဆိုထားတာပါ။

နှစ်နိုင်ငံဆက်ဆံရေး၊ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးတို့မှာ သံတမန် ဟာ မရှိမဖြစ် အရေးပါတဲ့ ကဏ္ဍဖြစ်ပါတယ်။ ‘ဒစ်ပလိုမက်တစ်’ဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်ကျင့်ထုံး၊ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်တွေဟာ ခေတ်အလျောက် ကျယ်ပြန့် လာခဲ့ပေမယ့် ဒစ်ပလိုမေစီရဲ့ အရင်းခံဂုဏ်အင်္ဂါကတော့ ဒူတေယျသုတ် လာ အချက်ရှစ်ချက်ကနေ ပြေးမလွတ်နိုင်ဘူးလို့ ဆိုချင်ပါတယ်။

သံတမန်လို့ ခြုံပြီး ခေါ်ကြပေမယ့် မြန်မာမင်းတို့ရဲ့ အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားမှာတော့ သံတမန်ငါးမျိုး ခွဲပြတာ တွေ့ရပါတယ်။ (၁) **စေတမန်-** ဘုရင်မင်းတို့ မှာတိုင်းဆိုသူ (၂) **တန်ဆေး-**မင်းနှစ်ပါးတို့ကို သင့်အောင်ဆိုသူ (၃) **သို့သေး-**စကားအသွားအလာကို ထောက်၍ မယုတ်မလွန်ဆိုသူ (၄) **သံ-**လိုသောအချက်ကို တောင်းလာသူ (၅) **မင်းစေ-**မှာတိုင်း ဆို၍ စေဖက်ရမှ သွားသောသူ။

ခရစ်နှစ် (၁၃)ရာစုကုန်ခါနီးမှာ မွန်ဂိုတို့ဟာ ဧရာဝတီမြစ် ကြောင်းအတိုင်း မြန်မာပြည်အလယ်ပိုင်းကို ချဉ်းနင်းဝင်ရောက်ဖို့ ကြံစည် ခဲ့ကြတယ်။ ဒီအခါ နရသီဟပတေ့(တရုတ်ပြေးမင်း) ဆည်းကပ်တဲ့ မင်းဆရာ ရှင်ဒိသာပါမောက္ခ (သျှင်ဒိသာပြာမုက်)ဟာ မင်းကြီး စေလွှတ်ချက်အရ တယ်တူ (မဟာမြို့တော်၊ ပီကင်း၊ ဘေကျင်း) ကို ကြွပြီး ကူဗလိုင်ခန်(ခူဗိုလိုင်)နဲ့ အရေးဆိုခဲ့ပါတယ်။

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၂၉

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၆၄၆၊ ခရစ်နှစ် ၁၂၈၄ မိုးရာသီအကုန်အထိ မွန်ဂိုတို့ မဝင်လာသေးပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဆောင်းရာသီရောက်ရင် ဆင်းလာ တော့မှာပဲလို့ နရသီဟပတေ့ စိုးရိမ်ပါတယ်။ ဘုရင်ကိုယ်တိုင်လည်း ပုဂံနေပြည်တော်က ခွာပြီး ပြည်အနောက်ဘက်မှာ တိမ်းရှောင်နေခဲ့တာ နှစ်နှစ်နီးပါးခန့် ရှိပါပြီ။ အမှန်တော့ နရသီဟပတေ့က စိုးရိမ်နေပေမယ့် နောက်တစ်နှစ် ၁၂၈၅ မိုးကုန်လို့ ဆောင်းဝင်တဲ့အထိ မွန်ဂိုတို့ဟာ မြန်မာ ပြည်အလယ်ပိုင်းကို စစ်မဆင်နိုင်သေးဘဲ စစ်ပြင်တဲ့အဆင့်သာ ရှိပါ သေးတယ်။ (တကောင်း/သင်းတွဲကတော့ မွန်ဂိုလက်တွင်း သက်ဆင်းခဲ့ ပါပြီ)

ဒီအချိန်မှာ အနန္တပိစည်နဲ့ မဟာပိဆိုတဲ့ အမတ်နှစ်ဦးကို ခေါင်း ဆောင်တင်ပြီး ဘုရင်က တကောင်းကို သံအဖွဲ့ လွှတ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့နှစ်ဦးနဲ့တင် မလုံလောက်တော့ဘဲ ရှင်ဒီသာပါမောက္ခ ပါဝင်လာဖို့ အခြေအနေဖြစ်ပေါ်လာပါတော့တယ်။

ဆရာတော်ဟာ သစ်ဆိမ့်နဲ့ ဟန်လင်းက ထွက်ခွာခဲ့ပြီး တကောင်းကို ရောက်လာတယ်။ မွန်ဂိုတို့ စေလွှတ်ခဲ့တဲ့ တိဗက်မဟာယာန ရဟန်းများနဲ့ တွေ့ဆုံခဲ့တယ်။ သည့်နောက်မှာ နယ်ခြားကို ဖြတ်ပြီး ဆရာတော်ဟာ (အခု ယူနန်နယ်မြို့တော်) ယဆည်ကို ရောက်လာတယ်။ ဝါဆိုပြီး အဲဒီနှစ် ၁၂၈၆ ဆောင်းတွင်းမှာ ခရီးဆက်ပါတယ်။ ကူဗလိုင်ခန် မင်းကြီးနဲ့ တွေ့ကြတဲ့အခါ ဆွေးနွေးကြတဲ့ စကားတွေကို အများသုံးစကား နဲ့ ပြန်ပြောရရင်-

ကူဗလိုင်ခန်။ ။တကောင်းကို ကျွန်ုပ် စေလွှတ်တဲ့ ရဟန်းတော်အဖွဲ့

ဟာ စစ်ရေးအတွက် မဟုတ်ပါဘူး။ သာသနာရေးအတွက်ပါ။ (မွန်ဂိုမင်းသား ဆုဆုတေဂိခေါင်းဆောင်တဲ့ စစ်တပ်ကြီးနဲ့အတူ မဟာယာနဘုန်းကြီးတွေ ပါလာတယ်။ ပုဂံကို စစ်တပ်စုန်ဆင်းရင် ဒီဘုန်းကြီးအဖွဲ့တွေလည်း ပါလာမှာဖြစ်ပါတယ်။

ရှင်ဒီသာပါမောက္ခ။ ။မဟာရာဇ၊ သင့်စစ်သည်များနဲ့ ရဟန်းများ မြန်မာပြည်အလယ်ပိုင်းရောက်ရင် ဆန်စားရမှ အသက်ရှင်နိုင်မယ်။ စပါးဆိုတာ တိုင်းပြည်သာယာရေးရဲ့ အရင်းအမြစ်ပဲ။ ဒါပေမဲ့ အခုစစ်ကြောင့် ရဟန်းသံဃာများပင် နေပြည်တော်ကို စွန့်ခွာခဲ့ကြပြီ။ စိုက်ပျိုးသူ မရှိတော့လို့ ဆန်လည်း မရှိတော့ပြီ။ သင့်စစ်သည်များ ဆန်မစားရဘဲ ထန်းကိုပဲ စားကြရလိမ့်မည်။ ဝမ်းနာပြီး သေကျေကြမယ်။ (ဒုဗ္ဗိက္ခန္ဓရကပ်ကို သွယ်ဝိုက် ရည်ညွှန်းလိုက်ခြင်း) စစ်သည်တွေ သေနေတာကို တွေ့ရင် ရဟန်းသံဃာတွေလည်း နေပြည်တော်ထဲ မဝင်ဝံ့ဘဲ ပြေးလွှားရင်းနဲ့ပဲ ပျံလွန်ကုန်ကြလိမ့်မယ်။ ဒီလိုသာဆိုရင် မင်းကြီး ရည်မှန်းချက် အောင်မြင် ပါတော့မလား။ (ကူဗလိုင်ခန့်မင်းကြီးတွေပြီး စဉ်းစား၊ အဖြေမပေးနိုင် ရှိချိန်မှာ ဆရာတော်က ဆက်မိန့်ပါတယ်)

ရှင်ဒီသာပါမောက္ခ။ ။ မဟာရာဇ၊ ဥယျာဉ်စိုက်သော ယောက်ျားတို့သည် ရေသွန်းလောင်း၍ အပင်ကို ကြီးထွားစေသည်။ အညွန့်ကို မဆိတ်ကြပေ။ သစ်ပင်သီးမှ အသီးကို စားဖို့ မျှော်မှန်းကြသည်။ ပုဂံကို ရေသွန်းလောင်းပါ။ ပြည်ကငယ်ပေမယ့် ထိုပြည်၏ သာသနာသည် မြင့်မြတ်ပါသည်။ မင်းကြီးမှာလည်း ဘုရားဆုကိုတောင်းသူ မဟုတ်တုံလော။ (တိဗက် မဟာယာနအရ ဘုရားဆုပန်ခြင်း၊ ဘုရားအလောင်း

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၃၁

ဖြစ်ခြင်းဟာ အဓိကအချက်ပါ။ ဒီအညွှာကို ကိုင်လိုက်တဲ့အတွက် ကူဗလိုင်ခန့်မင်းကြီး ပိုပြီးညွတ်သွားပုံရပါတယ်။)

မဟာရာဇာ သင်တိုက်ခိုက်အောင်မြင်ခဲ့တဲ့ တိုင်းပြည်များဟာ များလည်းများ၊ ကြီးလည်း ကြီးပေတယ်။ ပုဂံဆိုတာ ပြည်ငယ်တစ်ခုသာ ဖြစ်တယ်။ သာသနာထွန်းကားတဲ့ ဒေသမို့ ဘုရားလောင်းတို့က မြတ်နိုး ကြတယ်။ စစ်သည်သူရဲများကို မလွှတ်နဲ့ဦး။ ငါတို့ ကောက်ပဲသီးနှံများကို စိုက်ပျိုးပါဦးမယ်။ စိုက်ပျိုးပြီးစီးတဲ့အချိန်ကျမှ ဝင်လာပါ။

ကူဗလိုင်ခန့် ။ ပဏ္ဍိတ်ပြောဟောသော အမိန့်တော်တွင် တပည့်တော်အဖို့လည်း ပါဝင်ပါသည်။ ပဏ္ဍိတ် ပြန်ကြွတော်မူပါ။ ထွက်ပြေးသွားတဲ့ သူတို့ကို ပြန်ခေါ်၍ ကောက်ပဲသီးနှံ စိုက်ပျိုးကြပါ။ ပြီးစီး သောအခါ လူလွတ်၍ တပည့်တော်အား အကြောင်းကြားပါ။

ဆွေးနွေးပွဲ အောင်မြင်စွာ ပြီးစီးခဲ့ပါတယ်။ ကျရောက်အံ့ ဆဲဆဲ စစ်ဘေးအန္တရာယ်ကို ကျွမ်းကျင်လိမ္မာစွာ ရှင်ဒိသာပါမောက္ခ ဖယ်ရှားပေးခဲ့ တာပါ။

နောက်ပိုင်းကျမှ နရသီဟပတေ့မင်းကို သားတော်ပြည်စားက လုပ်ကြံတာတွေ၊ မြင်စိုင်းညီနောင် အရေးတွေဟာ ရှင်ဒိသာပါမောက္ခနဲ့ ဘာမှ မဆိုင်တော့ပါဘူး။ နောက်တစ်နှစ် ဆောင်းဦးပေါက် ကူဗလိုင်ခန့် မင်းကြီးရဲ့မြေး ယူနန်မင်းသားက ဘိုးတော်ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ ပုဂံကို ဝင်တိုက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ နရသီဟပတေ့ လုပ်ကြံခံရတဲ့သတင်းကို မွန်ဂို အာဏာပိုင်တွေ ကြားကြားချင်း ပုဂံကို ဝင်တိုက်ခွင့်ပြုဖို့ ကူဗလိုင်ခန့်ကို ခွင့်တောင်းတော့ မင်းကြီးက ခွင့်မပြုပါဘူး။ ရှင်ဒိသာပါမောက္ခရဲ့ ရှေ့မှာ

ကတိပြုခဲ့တဲ့ စကားတွေကို သတိတရ စောင့်ထိန်းခဲ့ပုံရပါတယ်။

စကားပြောကျွမ်းကျင်ခြင်း ဆိုတာဟာ သံတမန်တစ်ဦးရဲ့ တကယ့်အရည်အချင်းပါပဲ။ သို့သော် စကားပြောကောင်းရုံနဲ့ မပြီးသေးပါဘူး။ ရာဇနီတိအရ (၁) သူ့ကို ဖလှယ်ခြင်း၌ ပညာရှိသော(၂) စကားဆိုခြင်း၌ လိမ္မာသော (၃) ရဲရင့်သော (၄) သူတစ်ပါး၏နှလုံးကို စူးစမ်းသိနိုင်သော(၅) ကောင်းမွန်ယဉ်ကျေးသော (၆) သူဆိုတိုင်းစကား ကို တုံ့ပြန်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုသာ သံတမန်ပြုထိုက်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

⑧

**ငယ်သသူကို ကြီးသာအောင်၊ ကြီးသသူကို အိုသာအောင်၊
အိုသသူကို ချမ်းသာစွာသေရအောင်...
(သာလွန်မင်း)**

ဘုရင်ကြီးတစ်ပါး၊ ဆင်စီးပြီး တိုင်းခန်းလှည့်ထွက်၊ တစ်နေရာ
ရောက်တော့ သူ့ဆင်းရဲမတစ်ယောက် ထမင်းအိုးက ထမင်းရည်ငွေ့နေတာ
တွေ့၊ ထမင်းရည်တွေက မြေပေါ်မှာစီး...။ ဒါကို ဘုရင်ကြီးကတွေ့တော့၊
“ဟဲ့...သူ့ဆင်းရဲမ၊ ထမင်းရည်ကို အလဟဿ ဖြုန်းတီးရမလား။
ဆာလောင်နေတဲ့ နင့်ကလေးတွေကို တိုက်ပါတော့လား”လို့ သူ့ဆင်းရဲမ
ကို ဒဏ်ပေးဆုံးမပြီးမှ အသပြာအချို့ ပေးကမ်းသနားတော်မူ...။ ဒီဇာတ်
ကွက်လေးကို ငယ်စဉ် ပုံပြဝတ္ထုလေးတစ်ပုဒ်မှာ ဖတ်ခဲ့ရကတည်းက
သဘောကျခဲ့တယ်။ ဘုရင်ပေမယ့် ထမင်းရည် ငွေ့ပစ်တာကအစ၊ စေ့စေ့
စပ်စပ် မြင်ပါလား။ ဆူစရာရှိတာ ဆူ၊ ဆုံးမစရာရှိတာ ဆုံးမ၊ ပြီးတော့
ဆုလာဘ် သနားတော်မူ။ တယ်မျှတပါလား။ ဪ...သာလွန်
မင်း ဆိုပါလား။

စစ်ကိုင်းကောင်းမှုတော်လို့ လူသိများတဲ့ ရာဇမဏိစူဠာစေတီ ကြီးဆိုတာလည်း အထင်ကရ။ သြော်...သာလွန်မင်း ကောင်းမှုတော် ဆိုပါလား။

သာလွန်မင်းရဲ့ ရုပ်ပုံလွှာကို အတော်များများ အဲဒီလောက်ပဲ သိမြင်ကြမယ် ထင်ပါတယ်။ ထဲထဲဝင်ဝင်လေး ကြည့်လိုက်တော့မှ အင်မတန် လေးစားချစ်ခင်စရာကောင်းတဲ့ အချက်တွေကို ထပ်မံတွေ့ လိုက်ရပါတော့တယ်။ သာလွန်မင်း ကောင်းမှုတော်စေတီ၊ ထမင်းရည်ဖြစ်ရပ်လောက်နဲ့ ကန့်သတ်ရှုမြင် မထားအပ်။ ဒီထက် ပိုအလေးအနက် နှလုံးသွင်းအပ်တဲ့ ဘုရင်တစ်ပါးပါလားလို့... အောက်မေ့မိရပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့...။

အနောက်ဘက်လွန်မင်းခေါ် မဟာဓမ္မရာဇာဓိပတိဟာ သားဖြစ်သူ မင်းရဲဒိဗ္ဗရဲ့လုပ်ကြံမှုကြောင့် အနိစ္စရောက်ခဲ့ပါတယ်။ (မြန်မာ ၉၉၀၊ ခရစ်နှစ် အေဒီ ၁၆၂၈)။ ဒီအချိန်မှာ အနောက်ဘက်လွန်ရဲ့ ညီတော်ဖြစ်တဲ့ သတိုးဓမ္မရာဇာဟာ အဝေး(ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ် ကျိုင်းတုံ) ရောက်နေ ခဲ့တယ်။ အဖသတ်သား မင်းရဲဒိဗ္ဗကိုတော့ မှူးမတ်များက မင်း မြှောက်လိုက်ရပါတယ်။

ဒီသတင်းလည်း ကြားရော သတိုးဓမ္မရာဇာနဲ့ မင်းရဲကျော်စွာ ညီအစ်ကိုနှစ်ပါးဟာ အဝကို အပြင်းချီလာခဲ့ပါတယ်။ မင်းရဲဒိဗ္ဗလည်း ငါ့ဘထွေးတော်နှစ်ပါးလာပြီ ဆိုပြီး ရခိုင်ပြေးမယ်လို့ စီစဉ်ပေမယ့် မအောင်မြင်ဘဲ နန်းတော်မှာပဲ အဖမ်းခံလိုက်ရပါတယ်။ သူ့ကို မင်းရဲနော်ရထာက ထိန်းသိမ်းထားလိုက်တယ်။ သတိုးဓမ္မရာဇာလည်း အဝကို

ပြန်ရောက်ပြီး နန်းတက်ပါတယ်။ သာလွန်မင်းလို့ လူသိများသူပါ။

မင်းရဲဒိဗ္ဗက အကြံကုန်ဂဠုန်ဆားချက် ထင်ပါရဲ့။ ရဟန်း ပြုပါရစေလို့ တောင်းပန်ပါသေးတယ်။ သာလွန်မင်းက ‘ပိတုဿာဋကကံ (အဖသတ်)ပြုသူကို ရဟန်းမပြုထိုက်’လို့ ဆုံးဖြတ်ပါတယ်။ သာလွန်မင်း နန်းတက်တဲ့ကာလ အခြေအနေဟာ အေးချမ်းငြိမ်သက်တယ်လို့ မဆိုနိုင် ပါဘူး။ အဖဘုရင်ကို သားကသတ်။ သားကို မင်းမြှောက်၊ နတ်ရွာစံဘုရင်ရဲ့ ညီတော်တွေက ဆင်းချလာ။ ခုခံတဲ့တိုက်ပွဲတွေဖြစ်၊ ကွပ်မျက်ခံထိုက်သူ တွေကို ကွပ်မျက်အပြစ်ပေး...စတဲ့ တစ်နှစ်အတွင်း မြန်မြန်ကြီးဖြစ်ပေါ် ပြောင်းလဲသွားတဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေကြောင့် တိုင်းသားပြည်သူ ရဟန်းရှင်လူတို့ ရတက်မအေး ဖြစ်နေကြတဲ့ အခြေအနေတွေပါပဲ။

ဒါကိုသိတဲ့ သာလွန်မင်းက လူတွေ မထိတ်မလန့်စေရအောင် မင်းရဲနော်ရထာကို မောင်းကြေးနင်းခတ်စေပါတယ်။ ဒီကြော်ငြာမောင်းသံ ဟာ သာလွန်မင်းရဲ့ စကားတွေလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

စကားလုံးအသုံးအနှုန်းရော၊ အဓိပ္ပာယ်ပါ အလွန် စေ့စပ် လေးနက်တဲ့ သာလွန်မင်းရဲ့ မောင်းခတ်သံကို နားစွင့်ကြည့်ပါ။

“...ပျိုးသည့်၊ စိုက်သည့်၊ ပြင်သည့်၊ လုပ်သည့် ဥယျာဉ်သဖွယ် ဖြစ်၏။”

တိုင်းပြည်ကို ဥယျာဉ်တစ်ခုနဲ့ တင်စားလိုက်ပြီးမှ...

“ငါ့တွင်မူကား မသန်သည်ကို သန်အောင်၊ မပွင့်သည်ကို ပွင့် အောင်၊ မသီးသည်ကို သီးအောင်၊ မစည်သည်ကို စည်အောင်၊ မပွားသည် ကို ပွားအောင်...”

ဥယျာဉ်(တိုင်းပြည်)ထဲက အသီး၊ အပွင့်၊ အပင်(တိုင်းသား ပြည်သူ)တို့ သန်ဖို့၊ ပွင့်ဖို့၊ သီးဖို့၊ စည်ဖို့၊ ပွားဖို့...ငါလုပ်မည်ဆိုတဲ့စကား။ ဆက်နားထောင်ကြည့်ကြရအောင်ပါ။

“အစွတ်သင့်သည်ကို အစွတ်နှင့်၊ အခြောက်သင့်သည်ကို အခြောက်နှင့်...”

အလွန်တာသွားတဲ့ စကားလုံးတွေပါ။ အစွတ်သင့် (စိုသင့် စွတ်သင့်)၊ အခြောက်သင့်(ခြောက်သင့် သွေ့သင့်) ... ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းဟာ လူမှန်နေရာမှန်၊ တာဝန်မှန်၊ ဆုပေးဒဏ်ပေးစတဲ့ အခု ကာလအသုံးစကားများ အကျုံးဝင် ပါရှိသွားစေတဲ့ စကားလုံးပါ။ ဆက် နားထောင်ကြည့်ပါဦး။

“ခါးသည့်အပင်ကို မသက်ရအောင်၊ ချိုသည့်အပင်ကို မပျက် ရအောင်”

‘ခါးသူ’၊ ‘ချိုသူ’တွေရှိနေကြမှာကို သာလွန်မင်း သိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ခါးသူကို ပိုခါးမသွားရအောင် (မသက်ရအောင်)၊ ချိုသူကိုလည်း အချိုမပျက်ရအောင် ထိန်းမတ် စောင့်ရှောက်မယ်တဲ့။

“အမြစ်ယှက်ရင် ဩဇာပေါ့သည်၊ ပျက်သည်များကို အမြစ်အပင် မယှက်ရအောင် တတ်လှသောဥယျာဉ်သည် သုတ်သင် သိမ်း ပိုက် စိုက်ပျိုးသကဲ့သို့...”

အဲဒီလို ဥယျာဉ်ကြီးတစ်ခုနဲ့ ထင်သာအောင် ပြပြီးနောက် မှာ...

“သာသနာတော်စီးပွား၊ ပြည်သူလူတကာ၊ သတ္တဝါအပေါင်းတို့

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၃၇

စီးပွား၊ မိမိ ပြည်နိုင်ငံ၌ရှိသော လူအပေါင်းတို့ကို ကတိတည်စွာ...”

သာလွန်မင်းက အဝနေပြည်တော်သူ၊ နေပြည်တော်သားများကို ကတိပေးပါတယ်။

“ငယ်သသူကို ကြီးသာအောင်၊ ကြီးသသူကို အိုသာအောင်၊ အိုသသူကို ချမ်းသာစွာသေရအောင်”

ငယ်သူတွေ ကြီးလာမယ့် အရေးမှာ ‘ကြီးသာအောင်’ လုပ်ပေးမယ်တဲ့။ ဘေးဘျမ်းအန္တရာယ် မရှိ၊ မှန်ကန်စွာ ကြီးပြင်းခွင့်ရစေဖို့ ဆိုတဲ့သဘော။ ကြီးသူတွေအိုလာမယ့်အရေးမှာ ‘အိုသာအောင်’ လုပ်ပေးမယ်တဲ့။ စိတ်လက်ဆင်းရဲစွာ မအိုစေရ၊ နည်းလမ်းကျစွာ အိုမင်းခွင့်ရ စေမယ်ဆိုတဲ့ သဘော။

‘အိုသသူကို ချမ်းသာစွာသေရအောင်’ဆိုတဲ့ စကားကတော့ အလွန်လှပသလောက် အဓိပ္ပာယ် ကြွယ်ဝလေးနက်လှတဲ့ စကားပါပဲ။ သေခြင်းဆိုတာ ဆင်းရဲဖြစ်တယ်။ ‘ချမ်းသာစွာ သေရအောင်’ဆိုတဲ့စကား ဟာ မရုဏဒုက္ခကို အဓိပ္ပာယ်မဲ့ အန်တူတာ မဟုတ်ပါ။ သေရခြင်းဆိုတဲ့ ပကတိဆင်းရဲထဲမှာ သေပုံသေနည်းဆင်းရဲတွေ ရှိနေတယ်ဆိုတာ သာလွန်မင်းသိပါတယ်။ သောကတွေ၊ ရတက်မီးတွေ၊ နောက်ကြောင်းစိတ် မချနိုင်တာတွေ စတာတွေဟာ ဆင်းရဲသော သေခြင်းတွေပါပဲ။

ဒီလိုမဖြစ်စေရဘဲ သေခြင်းကို ရဲဝံ့အေးဆေးစွာ ရင်ဆိုင်နိုင်စေ အောင်၊ အသေဖြောင့်အောင်၊ အသေတတ်အောင်၊ သေရကျိုးနပ်သကဲ့သို့ ခံယူသွားနိုင်အောင် အဲဒီလိုလုပ်ပေးမယ်တဲ့။ အဲဒါဟာ ချမ်းသာစွာသေခြင်း ပါပဲ။

ဒီ မောင်းကြေးနင်းခတ်သံကို ကြားရတဲ့ ပြည်သားလူထု
အပေါင်းဟာ အင်မတန်ကို ရင်အေးကြည်နူးရှိကြမှာပါ။ ရာဇဝင်မှတ်တမ်း
များကလည်း သာလွန်မင်းကို ‘မင်းတရားမှာ တိုင်းကားပြည်ရွာ သာလွန်
သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရွှေနန်းတော်ထက်တွင် သာယာစွာလွန်
သောကြောင့်လည်းကောင်း’လို့ ဂုဏ်ပြုမှတ်တမ်းတင်ကြပါတယ်။

ကျွန်ုပ် အခြားမလျှောက်သာပြီ၊ စစ်တော်မူလော့။

(အင်းဝဘုရင် သတိုးမင်းစော)

မောင်အင်းဝ၊ မင့်ပွဲလေ

(ဘုရင့်နောင်)

မကာရလောပအကျော် မာန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး
ရေးသား စီရင်တော်မူတဲ့ မဃဒေဝလင်္ကာသစ်၊ အမစွောဝါဒခဏ္ဍ (အမျိုး
အမတ်၊ မင်းခစားများကို ဆုံးမခန်း) အပိုဒ်-၃၆၇မှာ-

“မင်းဘွယ်စိုးယ၊ စံတပဖြင့်၊ ခွင့်ရသော်လည်း၊ စောင့်စည်းအပ်
စွာ၊ ပညာနှိုင်းဆ၊ မပြုကြနှင့်၊ မင်းခပီပီ၊ ကျင့်ရေးညီလော့၊ စစ်ချီကာလ၊
ပေးထအရာ၊ စစ်ပြန်လာက၊ မဆောင်ရဘူး၊ ရူပဆင်းဖြင့်၊ မင်းရုပ်သွင်သို့၊
ဆင်ယင်တန်ဆာ၊ နေရာထိုင်ပြု၊ မင်းကိုတု၍၊ ဝတ်မှုစားဟန်၊ မင်းသဏ္ဌာန်
ဖြင့်၊ မတန်မရာ၊ ဘယ်ခါသော်မှ၊ မယောင်ရဘူး၊ ရာဇသေဝက၊ ပုရိသတို့၊
နိစ္စနှိုင်းညှိ၊ သတိသမ္ပဇဉ်၊ အစဉ်ဘယ်မျှ၊ မချွတ်ကြနှင့်၊ ကြွလျှင်နိုင်ချိုး၊
မိုးလျှင်ချမြို့၊ မလွဲမှန်ဘိ၊ သဘောသိရှင်၊ မိမိကိုယ်ကို၊ ကြီးမြင့်လိုမှု၊

မောက်မိုမောက်ကြွား၊ မပလွှားရာ စကားကြွပ်ဆတ်၊ မင်းမတ်နှင်သင်၊
မဆင်ခြင်ဘဲ၊ ဆိုချင်တတ်တိုင်း၊ နှုတ်မရိုင်းနှင့်၊ ပကိုင်းညွတ်လို၊ မိုက်မုန်
ယို၍ - မင်းကို မာနမထောင်ရဘူး..."လို့ ဆုံးမထားပါတယ်။
(သတ်ပုံမူရင်းအတိုင်း)

ယိုးဒယား(မှန်နန်းအသုံးအတိုင်း)ကို ဘုရင့်နောင် ချီတက်တိုက်
ခိုက်ခဲ့ရာမှာ ယိုးဒယားမင်းက လင်းဇင်းမင်းကို စစ်ကူခေါ်ခဲ့တယ်။
လင်းဇင်းမင်းက တိုက်ဆင်တစ်ထောင်၊ မြင်းရှစ်ထောင်၊ စစ်သည်
သူရဲသုံးသောင်းနဲ့ ချီလာပါသတဲ့။ (ယိုးဒယားစစ်ပွဲနဲ့ မြို့ဝန်းရံပုံ၊ လုပ်ကြံပုံ၊
တိုက်ပွဲအသေးစိတ်ကိုတော့ စာမျက်နှာငဲ့လို့ မပြောသာတော့ပါ။)
လင်းဇင်းတပ်တွေ ချီလာကြောင်းကို ကင်းတပ်သတင်းပို့ချက်အရ သိရတဲ့
အခါ မင်းတရားဟာ ယေးမြို့စားမင်းရဲလုလင်နဲ့ ဝါဂရမြို့စား လက်ယာ
ပြစ်တို့ကို ခေါင်းဆောင်စေပြီး တိုက်ခိုင်းပါတယ်။ အင်အားချင်းမမျှလို့
တပ်ပျက်ပြီး မင်းရဲလုလင်က သုံ့ဖြစ်ကျန်ရစ်၊ လက်ယာပြစ်က ကိုယ်လွတ်
ရုန်း ပြေးလာခဲ့ရပါတယ်။ မင်းတရားကြီး အမျက်တော်ရှူပြီး လက်ယာပြစ်
ကိုကွပ်ဖို့ လုပ်တာကို အခြားအမတ်စစ်သည်များက အတော်လေးဝင်
တောင်းပန်မှ အသက်လွှတ်ပါတယ်။

ယိုးဒယားမြို့ကို တပ်တွေနဲ့ရံထားလည်း လေးငါးလ ရှိနေပါ
ပြီ။ စစ်က အီနေတယ်။ အရေးမသာသေးဘူး ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့်
ဗညားဒလလျှောက်တဲ့ အစီအမံနဲ့ သေနင်္ဂအသစ် ချမှတ်ရတယ်။ သေနင်္ဂ
အသစ်ကတော့ လင်းဇင်းမင်းကို ချီလာအောင် အနီးထိ မျှားခေါ်ဖို့ပါပဲ။
ဒီအတွက် ယိုးဒယားမင်းက ဘုရင့်နောင်ဆီ ဆက်ထားတဲ့ ဩယာချံဆိုတဲ့

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၄၁

အမတ်ကို ဥပယ်တံမျဉ်နဲ့ အသုံးပြုပါတယ်။ ဒီဩဃာရံကို ယိုးဒယားမင်းက လွှတ်တဲ့ဟန်နဲ့ လင်းဇင်းမင်းဆီ လွှတ်ပါတယ်။ စာထဲမှာ လင်းဇင်းမင်း စစ်ချီထွက်လာဖို့နဲ့ နေ့ရက်အချိန်ပါ ချိန်းကြဖို့ ပါတယ်။ ဒီလိုအပိုင်ချိန်းပြီးမှ မင်းတရားကြီးက ဆိုင်ရာဗိုလ်မင်း အမတ် အကြီးအကဲတွေနဲ့ အလယ်ကြောင်း ခုနစ်တပ်၊ လက်ဝဲကြောင်း ခုနစ်တပ်၊ လက်ျာကြောင်း ခုနစ်တပ် ချီစေ။ ကိုယ်တော်တိုင်က နောက်တပ်မ ပြုပြီး ၉၃၁ ခု၊ ကဆုန်လဆန်းမှာ တပ်တွေချီပါတယ်။

လင်းဇင်းမင်းကလည်း နာလဘို့အရပ်မှာ တပ်စွဲထားရာက နေပြီး ချီလာတယ်။ စစ်ဖျားချီလာတဲ့ မြင်းတပ်တွေနဲ့တွေ့၊ တိုက်ပွဲဖြစ်၊ မြင်းတပ်က လင်းဇင်းတပ် စစ်လမ်းကြောင်းထဲ ဝင်လာအောင် စစ်ရေး ငင်ခဲ့။ တိုက်ရည်ခိုက်ရည်ကောင်းလှတဲ့ လင်းဇင်းမင်းလည်း ဆင်တစ် ထောင်၊ မြင်းရှစ်ရာ၊ သူရဲသုံးသောင်းနဲ့ ဝင်ချလာခဲ့တယ်။ သတ်မှတ် ထားတဲ့ စစ်တလင်းမြေပြင် ရောက်လာချိန်မှာ မဟာဥပရာဇာ၊ တောင်ငူ မင်းနဲ့ အင်းဝမင်းတို့က ဝိုင်းညှပ်တိုက်မယ်ပေါ့။

ခရီးကွေ့ကျံလာတဲ့ လင်းဇင်းတပ်တွေနဲ့ ရင်ဆိုင်တွေ့တာက အင်းဝသတိုးစောတပ်ပါတဲ့။ စိန်ပြောင်း၊ မြတပူတို့ ပစ်ဖောက်ကြတဲ့အကွာ အဝေးကို လွန်ခဲ့ပြီး ဆင်ချင်း၊ မြင်းချင်းယှက်၊ တိုက်ကြတဲ့ပွဲဖြစ် သွားပါပြီ။ သတိုးမင်းစောဟာ တောအုပ်ထဲက ထွက်တိုက်ပါတယ်။ ဟိုဘက်က ဆင်သုံးစီး၊ လေးစီးလဲတယ်။ တပ်ဆုတ်ရတယ်။ သတိုးမင်းစောက ဆင် နဲ့ပဲ ဖိလိုက်။ ထပ်တိုက်။ လင်းဇင်းတပ်တွေ ဖရိုဖရဲဖြစ်နေချိန်မှာ ကုန်းဘောင်စော်ဘွား၊ ညောင်ရွှေစော်ဘွားတို့ကလည်း ဆင်ချွန်းဖွင့်ပြီး

လိုက်တိုက်၊ လင်းဇင်းတပ် နှစ်ခြမ်းကွဲ၊ မဟာဥပရာဇာနဲ့ တောင်ငူမင်းတို့က
မြင်းတပ်ပါ အင်အားထည့်ပြီး ဖိတိုက်၊ လင်းဇင်းတပ် ပျက်ပါလေရော။
လင်းဇင်းမင်းလည်း စစ်သည်နှစ်သောင်းခန့် စုရုံးမိသမျှနဲ့ ပြေးရပါတယ်။

အမြောက်သံတွေကြားကတည်းက ဘုရင့်နောင်လည်း
နောက်ကပိတ်ပြီး တိုက်ဖို့ ခရီးအကွေ့ကို ဖြတ်ချီတယ်။ လင်းဇင်းမင်းအပြေး
လမ်းပါ။ လင်းဇင်းမင်းလည်း ကြခတ်ဝါးတောထဲထိ ဝင်ပြေး၊ ဝါးရုံထူထပ်
လှတဲ့ တောကြီးထဲ ပိတ်မိသွားတယ်။ ဘုရင့်နောင်တပ်ကလည်း မင်း
ပြေးမလွတ်တော့ပါဘူးဆိုပြီး ဆက်မလိုက်တော့ဘဲ တပ်ချစောင့်တယ်။
(ဒါပေမဲ့ လင်းဇင်းမင်းက နောက်နေ့ လက်နက်ချပါမယ်လို့ စာစေပြီး
ညတွင်းချင်းပဲ ဆက်ပြေးသွားပါတယ်။)

ဆင်၊ မြင်း၊ သို့ပန်းများ ရလိုက်ပြီး ပွဲလှဲခဲ့တဲ့ ဒီတိုက်ပွဲကြီးအပြီးမှာ
စိတ်ဝင်စားစရာ ပေါ်လာတဲ့အဖြစ်က-

“လင်းဇင်းမင်းကို ဘယ်သူတိုက်လို့ ပျက်သတုံး”လို့
မင်းတရားက မေးပါတယ်။ ဒီအခါမှာ သားတော်မဟာဥပရာဇာက စပြီး
“ကျွန်တော် တိုက်တာပါ။ ကျွန်တော်နဲ့ စစ်မျက်နှာဆိုင်တွေ့လို့ တိုက်ရာမှာ
သူစစ်ပျက်ပါတယ်”လို့ လျှောက်ပါတယ်။ ဥပရာဇာပြီးတော့
တောင်ငူဘုရင်မင်းခေါင်ကလည်း “ဥပရာဇာနဲ့ မျက်နှာချင်းဆိုင်ကြတုန်း
ကျွန်တော် လက်ဝဲကြောင်းက ဝင်တိုက်ရာမှာ သူ စစ်ပျက်ပါတယ်”လို့
လျှောက်ပြန်ရော။ မပြီးသေးပါ။ ကုန်းဘောင်စော်ဘွား၊ ညောင်ရွှေစော်ဘွား၊
မိုးကောင်းစော်ဘွားတို့နဲ့ စစ်ကဲမင်းများဖြစ်ကြတဲ့ ဗညားဣန္ဒာ၊ ရာဇ သင်္ကြန်၊
ဘယဂါမဏီ၊ မင်းရဲကျော်ထင် အစရှိသူများကလည်း

“ကျွန်တော်တိုက်တာပါ”လို့ လျှောက်ကြပါသတဲ့။

သေနင်္ဂအရ ဝိုင်းဝန်းတိုက်ခိုက်ကြဖို့ ချမှတ်ပြင်ဆင်ထားတာက လည်း လက်ယာ၊ လက်ဝဲ၊ အလယ် စစ်သုံးကြောင်း အားလုံးပေါင်းရင် တပ်နှစ် ဆယ့်တစ်တပ်ကိုး။ ဒီတော့ သူတိုက်တာ၊ ငါတိုက်တာနဲ့ အားလုံး ပြောခွင့် ရှိကြပေမယ်။ သို့သော် ဒီလို အပြိုင်းအရှိုင်း လျှောက်ကြတဲ့ထဲမှာ သမက်တော် အင်းဝဘုရင်သတိုးမင်းစောအလှည့် ရောက်တော့။ သူက...

“လင်းဇင်းမင်းထံက ရထားတဲ့ အမတ်သုံးပန်းတွေ ရှိပါတယ်။ ကျွန်ုပ် အခြားမလျှောက်သာပြီ၊ သူတို့ကိုသာ စစ်တော်မူပါလော့”လို့ပဲ အေးအေးဆေးဆေး လျှောက်ပါသတဲ့။ မင်းတရားကြီးကလည်း ငါ ဆုမပေး သာသေးဘူး။ သို့အမတ်တွေ စစ်မေးကြည့်ဦးမယ်ဆိုပြီး စစ်ပါတယ်။

သုံးပန်းအမတ်တွေ ဖြေပုံက...“ကျွန်တော်တို့ကို ပျက်အောင် တိုက်သူရဲ့ အသွင်အပြင်ကတော့ အသားခပ်ညိုညို၊ နှာရောင်ခပ်စင်းစင်းပါ။ စီးလာတာက ဆင်နီကြီးပါ။ သူတိုက်လို့ ကျွန်တော်တို့ လေးစုကွဲပြီး တပ် စပျက်ရတာပါ”လို့ ဖြေကြတယ်။ အသားညိုညို၊ နှာရောင်ခပ်စင်းစင်း၊ ဆင်နီကြီးစီးလို့ ဆိုတော့ ဘယ်သူမှန်းလဲမသိ။ ဆင်ဆိုတာ အနီလည်း မရှိ၊ ခက်တော့တယ်။ ဒါနဲ့ ညီတော် ပြည်ဘုရင် သတိုးဓမ္မရာဇာက “မင်းတို့မြင်ရင် မှတ်မိမလား”မေးတော့ မြင်ရင် ကောင်းကောင်းမှတ်မိ ပါတယ်လို့ ဖြေကြတယ်။

ဒီလိုနဲ့ တိုက်ပွဲတုန်းကလိုပဲ ညီတော်၊ သားတော်၊ ဖော်ဘွား၊

စော်ကန်၊ တပ်မှူး၊ စစ်ကဲမင်းတို့ စစ်ဝတ်တန်ဆာ အပြည့်ဝတ်ကြ၊
ဆင်စီးထွက်ခဲ့ကြ၊ လင်းဇင်းသို့အမတ်တွေက ကြည့်ကြလို့ စီမံရပြန်တယ်။

ဥပရာဇကစပြီး တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် ထွက်လာ၊
သူလား။ မဟုတ်ပါဘူး။ နောက်တစ်ယောက် သူလား။ မဟုတ်ပါသေးဘူး
ပေါ့။ မင်းတကာနောက်ကမှ အင်းဝသတိုးမင်းစောဟာ သူ့ရဲဆင်တော်သန်
မြန်စွာကို အနီရောင်သုတ်(ဆုန်းတွေးတွေးသုတ်)ပြီး ထွက်လာပါတယ်။
လင်းဇင်းအမတ်တွေဟာ သတိုးမင်းစောကိုလည်း မြင်ရော “သူပါပဲ”
လို့တောင် မပြဝံ့ကြဘဲ တဲကြား ပြေးဝင်ကြပါသတဲ့။

မင်းတရားကြီးကလည်း အထွေအထူး မိန့်မနေတော့ပါဘူး
“မောင်အင်းဝ၊ မင့် ပွဲပါပေ”လို့ ဆိုပြီး စားတော်ခေါ် ကွမ်းခွက်၊
လက်ဖက်အိုး၊ တကောင်း၊ လက်ကောက်၊ လက်စွပ်၊ ဝတ်လုံ၊
ဆင်တစ်ဆယ်၊ မြင်းနှစ်ဆယ်၊ သို့တစ်ရာ ချီးမြှင့်ပါတယ်။သားတော်
ဥပရာဇ၊ ညီတော်နဲ့ အခြား စစ်ကဲမင်းများကိုလည်း သင့်ရာ ချီးမြှင့်ပါတယ်။

အင်းဝသတိုးမင်းစောက “ငါလုပ်တာ”လို့ ပြောခွင့်ရှိပေမယ့်
မပြောပါဘူး။ အခြားညီတော်၊ သားတော်၊ စစ်ကဲမင်းများကိုလည်း
“သူတို့ကြောင့် တပ်ပျက်သည်မဟုတ်ဘဲ ကျွန်တော်လုပ်တာပါဟု
ပြောဝံ့ကြသည်တကား”လို့ မပုတ်ခတ်ပါဘူး။ မျက်မြင်များကိုသာ စစ်ပါလို့
လျှောက်ခဲ့ပုံဟာ သူ့လက်ရုံး၊ သူ့နှလုံး၊ သူ့နှုတ်ဟန်ချက်ညီ ကွက်တိကျနေပါ
ကလားလို့ နားလည်မိရပါတယ်။

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၄၅

ရွှေမော်ခေ ဘုရားမှာ နားထွင်းမည်

(တပင်ရွှေထီး)

ပြည်အလုံးကို နောင်တော်သာ စီရင်လေ၊ ငါ့ကို မလျှောက်နဲ့ တော့

(တပင်ရွှေထီး)

အပေါင်းအသင်းများခဲ့မိလို့ ဒုက္ခကြီးစွာ ရောက်ရပုံကို လူကြီးတွေက လူငယ်တွေကို ဆုံးမရာမှာ အများအားဖြင့် အဇာတသတ်မင်းကို သာဓကပြကြပါတယ်။ ဒေဝဒတ်နဲ့ ပေါင်းမိမှားပြီး ယခုဘဝမှာပင် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကိုရပြီး ကျွတ်တမ်းဝင်နိုင်တဲ့ အလားအလာရှိသူ ဖြစ်ပါလျက်နဲ့ ပိတုဃတကကံထိုက်ပြီး ကျွတ်ပွဲကြီးနဲ့ လွဲရပုံအကြောင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်း သိကြပါတယ်။

ရာဇဝင်ထဲကနေ နီးနီးနားနား ဆွဲယူပြရရင်တော့ လူပေါင်းများ လို့ လုံးလုံးကြီး ဒုက္ခရောက်ခဲ့သူက တပင်ရွှေထီးခေါ် မင်းတရားရွှေထီးပါပဲ။

တောင်ငူကို စတည်ခဲ့တဲ့သဝန်ကြီး၊ သဝန်ငယ်ကနေ မင်းစဉ် သူအထိ မင်းပေါင်း နှစ်ဆယ့်ငါးဆက် ရှိခဲ့တယ်လို့ တောင်ငူရာဇဝင်က ဆိုပါ

၁၄၆

ချစ်ဦးညို

တယ်။ မင်းစည်သူအထိ တောင်ငူဟာ အဝရဲ့ လက်အောက်ခံပါ။
တောင်ငူခေတ်၊ ကေတုမတီခေတ်ရယ်လို့ ထွန်းကားခဲ့တာက မင်းကြီးညို၊
မင်းတရားရွှေထီး၊ ဘုရင့်နောင်၊ နန္ဒဘုရင် မင်းလေးပါးလက်ထက်မှာ ဖြစ်
ပါတယ်။

မင်းကြီးညိုလက်ထက်မှာ တောင်ငူအုပ်ချုပ်သူ ပဒေသရာဇ်
တန်ခိုးဩဇာ ကြီးထွားလာရာက သားတော် မင်းတရားရွှေထီးကာလမှာ
တော့ လက်နက်နိုင်ငံတော်အဆင့် ရောက်ပြီလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

အေဒီ ၁၅၃၀၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၈၉၂ မှာ မင်းတရားဘွဲ့ခံပြီး
မင်းပြုချိန်က တပင်ရွှေထီးဟာ အသက်(၁၅)နှစ်ပဲ ရှိသေးတာ။
နောက်နှစ်နှစ်ကြာမှ အသက်(၁၇)နှစ်၊ နားထွင်း(နားဖောက်)
မင်္ဂလာပြုရပါတယ်။ နားထွင်းတော်မူသင့်ကြောင်း မှူးမတ်တွေက လျှောက်
ကြတော့ မင်းတရား ရွှေထီးက ‘ရွှေမော်မောဘုရားမှာ နားထွင်းမည်’လို့
မိန့်တော်မူလိုက်ပါတယ်။

ဒီစကားဟာ ငယ်ရွယ်တက်ကြွတဲ့ မင်းပျိုမင်းလွင် တစ်ပါးရဲ့ ဘုန်း
အာဏာကြွေးကြော်သံကို ကန့်လန့်ကာ ပင့်တင်လိုက်တဲ့ စကားပါပဲ။
တစ်နည်းအားဖြင့် မင်းတရားရွှေထီးရယ်လို့ ဘုန်းတန်ခိုးကျော်စောတော့
မယ့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးရဲ့ အရုဏ်ဦးတေးသံပါပဲ။

ရွှေမော်မောဘုရားဆိုတာ ဟံသာဝတီနေပြည်တော်(ပဲခူး)မှာ
ပါ။ ဟံသာဝတီဆိုတာက အဲဒီအချိန်က သူ့ရှင်တကာရွတ်ပိခေါ် ပဒေသရာဇ်
ဘုရင် အခိုင်အမာ မြို့နန်းတည်ရာ အာဏာဗဟိုဒေသ။

ရှေးပဒေသရာဇ်တို့ရဲ့ နိုင်ငံရေးပုံစံဆိုတာက အားကြီးသူချင်း

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၄၇

နယ်လု၊ နယ်သိမ်းစစ်ပွဲများ၊ အားကြီးသူက အားနည်းသူကို သိမ်းသွင်းတဲ့ စစ်ပွဲများ ဆင်နွှဲခဲ့တဲ့အလေ့ ရှိပါတယ်။ ပုဂံပျက်ပြီးနောက်မှာ ဝါးအစည်းပြေ သလို ပဒေသရာဇ်နိုင်ငံငယ်တွေ ပေါ်လာခဲ့ရာမှာ ပင်းယ၊ စစ်ကိုင်းခေတ် ကာလကျတော့ မင်းကြီးစွာစော်ကဲ လက်ထက်မှာ အဝ(အင်းဝ)ဟာ အင်အားကြီးလာခဲ့ပါတယ်။ အဝကို ဗဟိုပြုပြီး အထက်မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်လည်စည်းရုံးလာသလို အောက်မြန်မာနိုင်ငံမှာလည်း ဟံသာဝတီကို ဗဟိုပြုပြီး အင်အားကောင်းလာခဲ့ပါတယ်။ အဝနဲ့ ဟံသာဝတီ အားပြိုင်တဲ့ စစ်ပွဲတွေကလည်း အထင်ကရပါ။ ဒီကာလတစ်လျှောက်လုံး စစ်တောင်း မြစ်ဝှမ်းဒေသမှာ စစ်လမ်းကြောင်းကနေ အလှမ်းဝေးတဲ့ နေရာမှာ ရှိနေတဲ့ တောင်ငူဟာ စစ်ဘေးက ကင်းလွတ်စွာနဲ့ တစ်စတစ်စ အားပြည့် လာခဲ့ပါတယ်။

အလားတူစွာ ဟံသာဝတီကလည်း အင်အားတောင့်တဲ့ နိုင်ငံငယ် တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ မင်းတရားရွှေထီးက နားထွင်းမင်္ဂလာကို ကိုယ့်ပြည် ကိုယ့်နန်းမှာမလုပ်ဘဲ ‘ရွှေမော်ဓောဘုရားမှာ နားထွင်းမည်’ လို့ ဆိုလိုက် တာဟာ အားသစ်တွေနဲ့ ပြည့်လာတဲ့ ပဒေသရာဇ် မင်းပျိုမင်းလွင်တစ်ပါး ကနေပြီး တည်ရှိဆဲ ဟံသာဝတီအင်အားကို စိန်ခေါ်လိုက်တာပါပဲ။

“ရန်သူ့အရပ် ဖြစ်ပါသည်ဘုရား”လို့ မှူးမတ်တွေက ဝိုင်းလျှောက်တာကို မင်းတရားရွှေထီးက နောက်ထပ် စကားတစ်ခွန်းနဲ့ အမိန့်ချလိုက်တယ်။ “ငါ့ကို ဝံ့မည်လော”တဲ့။

* * *

အမတ်လေးဆယ်၊ မြင်းသည်ငါးရာနဲ့ချီ၊ ရွှေမော်ဓောဘုရားပတ်

လည်မှာ မြင်းငါးရာကို ရံစေပြီး ကိုယ်တော်တိုင်က ဇေယျသတ္တရမြင်းတော်ကို ပတ္တမြားကကြိုးဆင်၊ ဘုရားပူဇော်ပြီးမှ နားထွင်းစေပါသတဲ့။ ဟံသာဝတီမင်းကလည်း အထိန်းတော်ဗညားလော၊ ဗညားကျန်းတို့ကို အလုံးအရင်းနဲ့လွှတ်ပြီး တပ်ရံ ဝိုင်းစေတာပေါ့။

ဟံသာဝတီတပ် ရံပါပြီလို့ လျှောက်ကြတော့ မင်းတရားရွှေထီးက “နားကိုသာ တည့်အောင်ထွင်း” တဲ့။

နားထွင်းပြီးတော့ ဇေယျသတ္တရပေါ် တက်တဲ့ပြီး “ငါမင်းတရားရွှေထီး၊ နင်တို့ဝံ့မည်လော” လို့ ဟစ်ကြွေးကာ မြင်းရံငါးရာနဲ့တကွ ဇော်ကုန်လွှတ် ထွက်ခဲ့တယ်။ ရံထားတဲ့ ဟံသာဝတီတပ်တွေ အံ့အားသင့်၊ ကြက်သေသေပြီး ကျန်ရစ်ခဲ့ပါတယ်။ သုံးညဉ့် လေးရက်နဲ့ ကေတုမတီ နေပြည်တော်အရောက် ပြန်ခဲ့တယ်။

မင်းတရားရွှေထီးရဲ့ ဒီအပြုအမူဟာ ကေတုမတီသားတွေအဖို့ ဘယ်လောက် စိတ်အားတက်ကြွစေလေမလဲ။ အလားတူစွာပဲ ဟံသာဝတီအဖို့လည်း ဘယ်လောက် အခံရခက်လိုက်မလဲဆိုတာ ခန့်မှန်းလို့ ရနိုင်ပါတယ်။

နောက်(၂)နှစ်ကျော် (၈၉၇)မှာ မင်းတရားရွှေထီးဟာ ဟံသာဝတီကို ချီတက်လုပ်ကြံပါတယ်။ အားလုံးသိကြတဲ့ ကျော်ထင်နော်ရထာဘွဲ့ခံ ရှင်ရဲထွတ် (နောင်အခါ ဘုရင့်နောင်ဘွဲ့ခံ)နဲ့တကွသော သတိုးဓမ္မရာဇာ၊ တုရင်ရာဇာ၊ တုရင်ဗလ၊ စတုရင်္ဂသူ၊ တုရင်ယော်စာ အစရှိတဲ့ စစ်သည်အမှူးဗိုလ်များနဲ့အတူ မင်းတရားရွှေထီးဟာ ပွဲပေါင်းများစွာဝင်ခဲ့ပြီး အနိုင်ရခဲ့ပါတယ်။ ဒဂုန်၊ ပုသိမ်၊ မြောင်းမြစတဲ့ ဟံသာဝတီအနောက်တစ်လွှားအပြင်

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၄၉

မုတ္တမ၊ ရခိုင်...အထိ အောင်ပွဲတွေ ခံနိုင်ခဲ့တယ်။ (၉၀၁) ခုနှစ်မှာ
ဟံသာဝတီမြို့ကို မြို့တော်ကိုဆက်၊ ရွှေမော်မောဘုရား အနောက်ကို
ပတ်ပြီး မြို့သစ်တည်နိုင်ခဲ့တယ်။ တောင်ငူအင်အားကြီးမားတာကို စိုးရိမ်တဲ့
အဝဘုရင်ဟာ အထက်ပိုင်းဒေသ ပဒေသရာဇ်များနဲ့ ပူးပေါင်းခဲ့ပေမယ့်
မင်းတရားရွှေထီးရဲ့ စစ်ပရိယာယ် ကျွမ်းကျင်မှုကြောင့် မအောင်မြင်ခဲ့ကြပါ။
အဲဒီလို ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်နဲ့ ဘုန်းလက်ရုံးတောက်ခဲ့တဲ့
မင်းတရားရွှေထီးဟာ...

* * *

လူပေါင်းများမယ့် ဇာတ်လမ်းကို သူ့အသက် ၃၄နှစ်အရွယ်မှာ
ပဲ စတင်ခဲ့ပါတော့တယ်။ ရာဇဝင်ကျောင်းများအရ သိရတာကတော့
ပိစ္စရာဇ်မင်း (မဟာရာဇဝင်သစ်မှာ မိတ်စရစ်မင်း)ရဲ့ တူဖြစ်တဲ့ ကုလားကို
သင်္ဘော(၇) စင်း၊ ကူဝပ်(၂၀၀)နဲ့ အစည်မြို့(အစင်မြို့)ကို တိုက်ချေလို့
စေလိုက်ပါ တယ်။ တိုက်ရာမှာရှုံးသွားလို့ မုတ္တမဆိပ် ရောက်လာခဲ့တယ်။
မုတ္တမစားက ပိစ္စရာဇ်မင်းရဲ့တူကို လူသုံးရာနဲ့တကွ မင်းတရားရွှေထီးထံ
ဆက်သပါတယ်။

ဒီကုလားဟာ (အပြင်အလျာသိမ်မွေ့တာကြောင့်) မင်းတရား
ရွှေထီးက သနားတာနဲ့ အိပ်ကောင်းရာမွန်နဲ့ ထားပါသတဲ့။ တစ်နေ့
ဥယျာဉ်ကစားထွက်တော့ စက်တိုင်ထက်မှာ စကားပွင့်တင်ထားပြီး
ကုလားကို (သေနတ်နဲ့) ပစ်ခိုင်းရာမှာ ချက်တိုင်းထိလို့ အလွန်သဘော
ကျတော်မူသွားတယ်။ ကိုယ်လုပ်တော်တစ်ယောက်နဲ့ ပေးစားပြီး ဆက်ချီး
မြှောက်တယ်။ မျက်နှာသာပေးတယ်။

တစ်ခါသား...ဒီကုလားက သူတို့ဘာဝ သုံးဆောင်တဲ့ အမဲ၊ အစားအစာတို့ကို (ယစ်ဝစေတတ်သော စပျစ်ရည်)နဲ့တကွ မင်းတရားရွှေထီးထံ ပွဲတော်ဆက်ပါတယ်။ ဒါကို များစွာနှစ်သက်တော်မူပြီး နန်းထက်ခေါ်တင်၊ အနီးမှာထား။ ဟိုကလည်း အရက်ကို ပျားရည်တွေ၊ ဘာတွေနဲ့ရောချက်၊ ပြန်ပေါင်းတင်စသည်ဖြင့် ပိုကောင်းအောင်စီမံပြီး ဆက်သွင်းပါသတဲ့။ မင်းတရားရွှေထီးဟာ အရပ်စကားနဲ့ပြောရရင် အရက်စွဲသွားပြီဖြစ်ပါတယ်။

ဒီအချိန်ကစပြီး ဖောက်လွှဲဖောက်ပြန်တွေ စဖြစ်လာတော့တယ်။

ရာဇဝင်ကျမ်းများအလာအတိုင်း ကူးရေးပြရရင် ‘ထိုအရက်ကို သောက်ရလျှင် ဤသူမယားကို ထိုသူပေး၊ ထိုသူမယားကို ဤသူပေးဟု မအပ်မရာစီရင်၍’...ဒီလောက်ထိဖြစ်လာပါတယ်။

ဒါတွင်မက ‘သူ ချောပစ်သည်ကိုလည်း မစစ်မဆေး ဖမ်းငင်ကာ ကွပ်မျက်တော်မူ’တဲ့အထိ ဆိုးလာခဲ့ပါတယ်။ ညီလာခံလည်း ထွက်လိုက်၊ မထွက်လိုက်နဲ့ ပျက်ကွက်လာပြီး ယစ်ထုပ်ကြီးလုံးလုံး ဖြစ်သွားပါပြီ။ ဒီအခါမှာ ဘုရင့်နောင်က မနေသာရှာဘူး။

“ဤအကျင့်သည် မင်းဧကရာဇ်တို့အကျင့် မဟုတ်ချေ။ စွန့်တော်မူပါ”လို့ အကြိမ်ကြိမ်လျှောက်ပါသေးတယ်။ သေရည်တဂေါင်းထဲ ခေါင်းထိုးထိုး ကျွမ်းပြန်ကျခဲ့ပြီဖြစ်တဲ့ မင်းတရားရွှေထီးက ဘာပြန်ပြောပါသလဲ။

“ပြည်အလုံးကို နောင်တော်သာ စီရင်လေ။ ငါ့ကို မလျှောက် နှင့်တော့”

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၅၁

ဒီအချိန်မှာ သူဟာ နန်းစံသက်(၁၉)၊ သက်တော် (၃၄)ပဲ ရှိပါသေးတယ်။

အေဒီ ၁၅၅၀၊ မြန်မာ ၉၁၂ မှာ စစ်တောင်းစား သမိန်စောထွတ်ရဲ့ အကြံအစည်၊ ညီလက်ဝဲစားမှူးလုပ်ကြံချက်နဲ့ ကဆုန်လပြည့်ကျော်(၁)ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့အဝင် ညဉ့်သုံးချက်တီးကျော်မှာ မင်းတရားရွှေထီးဟာ စက်တော်ခေါ်နေစဉ် ကံကုန်ခဲ့ရပါတယ်။ ‘ဦးခေါင်းတော်ပြတ်၍ သလွန်အောက်သို့ စဉ်ကျလေသည်ကို မိုးသောက်မှ ကြည့်ရှုကြသော် အသက်ဝိညာဉ် ရှိဘိသကဲ့သို့ မျက်တောင်တစ်ခတ်ရှိသည်။ နေ့တစ်ချက်တီးကျော်မှ စဲသောဟူ၏။’တဲ့။

ဒီလို အလုပ်ကြံခံရတာဟာလည်း သူ့ကို လုပ်ကြံမယ့် သမိန်စောထွတ်နဲ့ ညီနှစ်ယောက်ကိုမှ အတွင်းလူယုံထားပြီး စားမှူးခန့်ခဲ့တာပါ။ မင်းတရားရွှေထီးနားမှာ ဘုရင့်နောင် မှာကြားထားတဲ့ စောလကွန်းအိန် ရှိနေပါသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ သမိန်စောထွတ်က ဆင်ဖြူပေါ်တယ်ဆိုပြီး လှည့်စားခေါ်တာကို ယုံပြီး စောလကွန်းအိန်ကို မုတ္တမလွှတ်ခဲ့တာပါ။ စောလကွန်းအိန်က “ကျွန်တော်မျိုးကို အနားကမခွာနဲ့လို့ ဘုရင့်နောင်မှာခဲ့ပါတယ်”လို့ လျှောက်တာတောင်မှ သွားသာသွား၊ ငါ့အနားမှာ သမိန် စောထွတ်ရှိတယ်” ဆိုပြီး ကိုယ့်သတ်မယ့်လူကိုမှ အနီးကပ်ခေါ်ထားလိုက်တဲ့အဖြစ်ပါ။

မင်းတရားရွှေထီးရဲ့ စကားနှစ်ခွန်းကို မျဉ်းကြောင်းဆွဲကြည့်လိုက်ရင် အလွန်သံဝေဂယူဖို့ ကောင်းပါတယ်။

ပထမစကားက “ရွှေမော်ဓောဘုရားမှာ ငါ နားရွင်းမည်”

၁၅၂

ချစ်ဦးညို

တဲ့။ မိမိကိုယ်မိမိ ယုံကြည်မှုအပြည့်နဲ့ ကြွေးကြော်လိုက်တဲ့
လူငယ်တစ်ယောက်ရဲ့ စကား...။ အထွတ်အထိပ်ရောက်လာခဲ့ပြီး
လူပေါင်းမှား၊ ယစ်ထုပ်ဖြစ်၊ အသိတွေဖောက်လွဲ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေမှား။
ဒီအချိန်မှာ ပြောတဲ့စကားက “ပြည်အလုံးကို နောင်တော်သာ စီရင်လေ၊
ငါ့ကိုမလျှောက်နဲ့တော့”တဲ့။ မှားလိုက်သမျှ ဘယ်လောက်ထိ မှားသလဲ
ဆိုရင် အသက်ပါပေးလိုက်ရတဲ့ အထိ။ ဖြစ်ရလေ...မင်းတရားရွှေထီး။

⑧

**နှစ်ဦးသောသစ္စာကို ခံသောက်ချေသော် သဘောမဟုတ်။
လိမ်လည်မှုနှင့် ပြုသည်သာဟု မင်းသံတော်တို့ မယုံပေရာ။**
(အလောင်းမင်းတရား)

“သိဒ္ဓိနာ ဝိဂ္ဂဟော ယာန၊

မာသနံ ဒွေစ မာဿယော (ဆဂုဏ)”

ယောအတွင်းဝန်၊ ရွှေပြည်ဝန်းမင်းကြီး ဦးဖိုးလှိုင် ရဲ့
ရာဇဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်းမှာ အမရကောသကျမ်း၊ ဟိတောပဒေသကျမ်းများ
အလာအတိုင်း ထပ်ဆင့် ဖော်ပြထားခဲ့တဲ့ စာပိုဒ်ပါ။ မင်းတို့၏ ဂုဏ်
ခြောက်ပါးလို့လည်း အမည်ပေးပါတယ်။ (၁) သဒ္ဓိ= အစေ့အစပ်ပြုခြင်း၊
(၂) ဝိဂ္ဂဟော =စစ်တိုက်ခြင်း၊ (၃) ယာနံ=စစ်ချီတက်ခြင်း၊ (၄) အာသနံ
=စစ်မချီဘဲ ကိုယ့်နိုင်ငံအတွင်း လုံခြုံအောင်နေခြင်း၊ (၅) ဒွေဓံ=ရန်သူ
နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ညှပ်သည့်ကာလ၊ နှစ်ဖက်စလုံးကို အသင့်အလျော်ပြောခြင်း၊
(၆) အာဿယော=ရန်သူနှိပ်စက်မည်စိုး၍ အားကြီးသော မင်းတစ်ဦးဦးကို
မှီခိုခြင်းလို့ ပြဆိုပါတယ်။

ဒီဂုဏ်ခြောက်ပါးအနက်က (ဒွေဓံ-ရန်သူနှစ်ဦးနှစ်ဖက် ညှပ်သည့်ကာလ၊ နှစ်ဖက်လုံးကို အသင့်အလျော်ပြောခြင်း) ဂုဏ်တစ်ရပ်နဲ့ ပြည့်စုံခဲ့ရုံသာမက ဒီဂုဏ်ကြောင့် နောက်ထပ် အဆင့်ဆင့်သော ရည်ရွယ်ချက်များ အထမြောက်ခဲ့ပုံ၊ ဖြစ်ရပ်တစ်ခုနဲ့ စကားတစ်ခွန်းကို ဖောက်သည်ချလိုပါတယ်။

ညောင်ရမ်းမင်းဆက်ရဲ့ နောက်ဆုံးဘုရင်ဖြစ်တဲ့ မဟာဓမ္မရာဇာဓိပတိလက်ထက်မှာ အဝနေပြည်တော်ရဲ့ ဘုန်းအာဏာစက် ပျက်စီးချုပ်ငြိမ်းသွားခဲ့ပါတယ်။ ဟံသာဝတီရဲ့ ပြင်းထန်တဲ့ထိုးစစ်အောက်မှာ အဝတပ်တွေ အဆင့်ဆင့် အရေးနိမ့်ပြီး နောက်ဆုံးအားထားရတဲ့ တောင်ငူရာဇာလည်း မကယ်နိုင်တော့ပါ။ မြန်မာနှစ် ၁၁၁၄ (အေဒီ-၁၇၅၂)မှာ အဝပျက်ပါတယ်။ နောက်နှစ်နှစ်ကြာတော့ မဟာဓမ္မရာဇာဓိပတိ (ဟံသာဝတီကို ပါသွားရလို့ ဟံသာဝတီရောက်မင်း)ကို ‘ပကိုးစား’က ရေမှာ ဖျောက်လိုက်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

ဒီအချိန်မှာ ဦးအောင်ဇေယျဟာ အဝပျက်စီးပုံကို မြင်ထားပြီးဖြစ်လို့ မုဆိုးဘိုကို ထန်းလုံးတပ် စိုက်ထားနှင့်ပါပြီ။ ရွာနီးရွာစပ်သား မှန်သမျှကိုလည်း တပ်တွင်းသွင်းပြီး မျိုးရိက္ခာလုံလောက်အောင်စု၊ လှံ၊ ဓား၊ ဒိုင်း၊ လေးမြား သင်ကြားလေ့ကျင့်၊ ထန်းလုံးတပ်ပတ်လည်ကာ၊ ဆည်ကန်ရေတွင်းတွေကိုဖျက်ဆီး စသည်ဖြင့် လိုအပ်တဲ့ အစီအမံများကို အမြော်အမြင်ကြီးစွာ လုပ်ဆောင်ထားခဲ့ပြီးဖြစ်ပါတယ်။

အဝဘုရင်ဧကရာဇ်ကိုပါ လက်ရဖမ်းနိုင်ခဲ့တဲ့ ဟံသာဝတီကလည်း အရပ်ရပ်သားများကို သစ္စာခံခိုင်းထားပြီမို့ မုဆိုးဘိုလောက်တော့

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၅၅

အရေးလုပ်စရာမဟုတ်လို့ တွက်ပါတယ်။ ခင်ဦးစား မင်းကြီးကျော်စွာနဲ့ လက်ျာပျံချီကလည်း ဒီအချိန်မှာ မုဆိုးဘိုနဲ့ အနီးအစပ်မှာ တပ်စွဲထားပါသေးတယ်။ သူတို့ကိုလည်း ဟံသာဝတီဥပရာဇာ က အထင်မကြီးပါဘူး။

“အပန်းတကြီး လုပ်ကြံရမည်မဟုတ်။ လက်ခုပ်တီးကာသာ ယူရနိုင်မည်”လို့တောင် အလွယ်သဘောထားပါသတဲ့။ ပြီးတော့ ဟံသာဝတီ အနေနဲ့ ရေး၊ ဘိတ်၊ ထားဝယ်၊ တနင်္သာရီကို သိမ်းသွင်းဖို့အထိ ကြံထား ပါသေးတယ်။

ဒါကြောင့် ဟံသာဝတီရဲ့ အားကိုးရတဲ့ စစ်သူကြီးတလပန်းကိုပဲ ‘မုဆိုးဘိုဆိုတဲ့ ရန်ငြောင့်ကို သုတ်သင်လိုက်’လို့ တာဝန်ပေးပြီး ကျန်တပ်တွေ က စုန်သွားကြတယ်။ တလပန်းက လက်ရွေးစင် မုဆိုးဘိုကို လူသုံးဆယ် လွှတ်ပြီး သစ္စာရေ သောက်ခိုင်းတယ်။။

ဒီအချိန်မှာပဲ မြောက်ဘက် ကွေ့ဂူဏ္ဍအိန်ကလည်း မုဆိုးဘိုကို သစ္စာရေတိုက်ဖို့ လူနှစ်ဆယ်လွှတ်တယ်။ ဦးအောင်ဇေယျဟာ သစ်နှစ် ဖက်ကြား၊ ဝါးညပ်မယ့်အခြေအနေကို ရင်ဆိုင်လိုက်ရတာပါပဲ။ တစ်ဖက် က ဟံသာဝတီ၊ တစ်ဖက်က ဂူဏ္ဍအိန်။ အညံ့ခံလိုက်၊ လက်အောက်ခံ လုပ်လိုက်ဆိုပြီး ပါးစပ်နားဝေလာတဲ့ သစ္စာရေခွက်(ဖလား) က နှစ်လုံး။ ဘယ်ခွက်ကို ပုတ်ချပြီး ဘယ်ခွက်ကို သောက်မလဲ။ နှစ်ခွက်စလုံးကိုပဲ ပုတ်ချမှာလား။ နှစ်ခွက်စလုံးကို တစ်လှည့်စီ သောက်မှာလား

ဦးအောင်ဇေယျက မယ်တော်၊ ခမည်းတော်နဲ့တကွ သား၊ ညီ၊ ဗိုလ်မင်းတပ်များနဲ့ တိုင်ပါတယ်။ အကြံပေးချက်တွေ ပေါ်လာပုံက...
မယ်တော်၊ ခမည်းတော်။ ။ ရတနာပူရ အဝပြည်ကြီးပင် မခံနိုင်လို့

ဟံသာဝတီမင်းလက်အောက် ရောက်ရပြီ။ တို့မှာရှိတဲ့ ဥစ္စာရွှေငွေတွေကို တစ်ဝက်ခွဲပေးပြီး ဟံသာဝတီမင်းထံ သစ္စာခံသင့်တယ်။

သား၊ ညီ၊ တပ်မင်းများ။ ။ဟံသာဝတီဆိုတာ ဒေသအရ ဝေးပါတယ်။ တပ်ချီရောက်လာလည်း ကွေ့တွေနဲ့ ပေါင်းပြီး စစ်ပြင်ချိန်ရပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့လူ စည်သာမင်းကြီးကလည်း အဝပျက်ချိန်မှာ ဂုဏ္ဏအိန်လက်ထဲ ရောက်နေပါတယ်။ ကွေ့ထဲမှာ သစ္စာခံသင့်ပါတယ်။

ခေါင်းတစ်လုံးနဲ့ ရေနွှဲအိုး မရွက်သာလို့ ရေတစ်အိုးအိုးကိုပဲ ရွက်သင့်ကြောင်း အကြံပေးကြရာ အဲဒီလို နှစ်မျိုးဖြစ်လာတယ်။ ဦးအောင်ဇေယျက ဒီလိုမတွေးပါဘူး။ ဒီ ရေအိုးနှစ်အိုးစလုံးဟာ ရွက်ရမယ့်အရာတွေလို့ မတွေးဘူး။ ဒါကြောင့် တစ်လုံးမဟုတ် တစ်လုံးဆိုတဲ့ အယူအဆလည်း ဦးအောင်ဇေယျမှာ မရှိဘူး။ ဒါဆိုရင် နှစ်အိုးစလုံးကိုပဲ ချက်ချင်း ရိုက်ခွဲမှာလား။ ဒီလိုလည်း လုပ်လို့မဖြစ်သေးပြန်ဘူး။ နှစ်ရန်ဖြစ်သွားမယ်။ မုဆိုးဘိုဆိုတာ ဟံသာဝတီ၊ ကွေ့တို့နဲ့စာရင် (မနေ့တစ်နေ့ကမှ) အင်အားစုထားတဲ့ ထန်းလုံးတပ်။

ဦးအောင်ဇေယျက “မယ်တော်၊ ခမည်းတော်တို့၊ အစ်ကိုတို့ ပြောတာလည်း အရေးသင့်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နှစ်ဦးသစ္စာစလုံး မခံရအောင် လုပ်မှဖြစ်မယ်” လို့ ဆိုပြီး နောက်နေ့ကျတော့ ဟံသာဝတီကိုယ်စားပြုသံနဲ့ ကွေ့ကိုယ်စားပြုသံတို့ကို စုံညီလက်ခံတွေ့ပါတယ်။ တွေ့ပြီး ပြောလိုက်တဲ့စကားက...

“ယခု ဟံသာဝတီမင်းကို သစ္စာခံပါက ကွေ့မင်းက ကျွန်ုပ်တို့ကို ဒေါသခံချေမည်။ ကွေ့မင်းသစ္စာ ခံချေပါကလည်း ဟံသာဝတီမင်းက

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၅၇

ဒေါသခံချေမည်။ သစ်နှစ်ဘက်ကြား ဝါးညပ်သည်သို့ ကျွန်ုပ်တို့ရှိရမည် ဖြစ်သည်”

(ဟုတ်ပေတာပဲ လို့ သံနှစ်ဦးတို့ ခေါင်းတညိတ်ညိတ်ဖြစ်နေ ကြမှာပါ။)

ဦးအောင်ဇေယျ ဆက်ပြောပုံက...

“သို့ဖြစ်၍ နှစ်ဦးသစ္စာကိုပင် မခံသာချေသေး။ ဘုန်းလက်ရုံး တောက်ပ၍ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး နှိမ်နင်းနိုင်သည့်ကာလမှ သစ္စာခံပါရစေ”

(ဒီနေရာအရောက်မှာ သံနှစ်ဦးတို့ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မျက်ထောင့် နီကြီးတွေနဲ့ လှမ်းကြည့်လိုက်ကြမယ် ထင်ပါတယ်။)

“ယခု နှစ်ဦးသောသစ္စာကို ခံသောက်ချေသော် သဘော မဟုတ်၊ လိမ်လည်မှုနှင့်ပြုသင့်သာဟု မင်းသံတော်တို့ မယုံပေရာ”

(သိပ်ဟုတ်တာပေါ့။ ဒါအမှန်ပဲဆိုပြီး သံတွေ သဘောကျသွား မှာ။)

သံတွေ ပြန်သွားကြပါတယ်။ ကွေ့သံတွေကို လက်ဆောင်တွေ ပေးပြီး ကျောက်မြောင်းဆိပ်အရောက် ပို့ပေးတယ်။ ဂုဏ္ဏအိန်ကလည်း ဒီစကားပြန်ကြားတော့ သဘောကျပြီး သူ့လက်ထဲ ရောက်နေတဲ့ စည်သာမင်းကြီးကိုတောင် ဦးအောင်ဇေယျဆီ ပြန်ပို့ပေးပါသေးတယ်။

ဟံသာဝတီသံတွေကိုတော့ အပြန်မှာ ဟလင်းမြို့တောင် တောထဲကနေ ဆီးကြိုပြီး တိုက်ပစ်လိုက်ပါတယ်။ တလပန်းက နောက်ထပ်၊ စစ်အင်အား လွှတ်ပေမယ့် စစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုအပြည့်နဲ့ လန်းဆန်းတက်ကြွနေတဲ့ မုဆိုးဘိုတပ်တွေက ထိထိရောက်ရောက် ပြန်

၁၅၈

ချစ်ဦးညို

ခုခံတွန်းလှန်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

သည့်နောက်မှာတော့ ဦးအောင်ဇေယျ(အလောင်းမင်းတရား) ဟာ မြင်းရည်တက်လက်ရွေးစင် ၆၈ ယောက်ဖွဲ့ပြီး (တပင်ရွှေထီးတုန်းက ၃၆ ယောက်ပဲ ဖွဲ့ခဲ့နိုင်ပါတယ်) မုဆိုးဘိုအခြေခံထားလို့ တတိယ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး တည်ထောင်နိုင်တဲ့အထိ အောင်ပွဲ ဆက်ကာဆက်ကာ ရခဲ့တာ အားလုံးအသိပါပဲ။

အလောင်းမင်းတရားကြီးရဲ့ အထက်ပါ ‘ဒွေဓံစကား’ဟာ အလွန်အရေးကြီးတဲ့အချိန်မှာ အကောင်းဆုံးပြောခဲ့တဲ့စကား၊ ထိရောက်မှု အရှိဆုံးဖြစ်တဲ့အပြင် တတိယမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးတည်ထောင်ရေး အတွက် ကန့်လန့်ကာ အဖွင့်စကားလို့တောင် တင်စားနိုင်မယ်ထင်ပါတယ်။

⑧

မနိုင်လျှင် ငါတို့မရှိပြီသည်ကို ဘယ်သူအား အပြစ်တင်မည်နည်း

(ကျော်ထင် နော်ရထာ)

ဘုန်းကြီးသည့် အရှင်နှင့်မတန်၊ ကျွန်ုပ်တို့ပွဲသာဖြစ်၍

အရေးများသေးသည် နှင့် တိုက်ပေသည်။

(ကျော်ထင် နော်ရထာ)

နောင်ရိုးတိုက်ပွဲ၊ ဘုရင့်နောင်ဖောင်ဖျက်ဆိုတဲ့ စကားလုံးတွေကို လူအများ ပြောလေ့ရှိကြပါတယ်။ တစ်စုံတစ်ရာ အခက်ကြုံလို့ ယတိပြတ် ဆုံးဖြတ် စွန့်စားရမယ့် အခြေအနေမျိုး ကြုံတဲ့အခါ စိတ်နှစ်ခွဲမဖြစ်ရအောင် စိတ်သတ္တိအား မွေးတဲ့နေရာမှာ သုံးလေ့ရှိကြတယ်။

ဘုရင့်နောင်ဟာ ဘုရင့်နောင်ဆိုတဲ့ဘွဲ့ကို ရခဲ့တာဟာလည်း ဒီ နောင်ရိုးတိုက်ပွဲအပြီးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ သည့်အရင်ဘွဲ့က ကျော်ထင် နော်ရထာ။ အမည်ရင်းက ရှင်ရဲထွတ်ပါ။ ဘုရင့်နောင်နဲ့ နောင်ရိုးတိုက်ပွဲ က အတွဲအဖက်ဖြစ်နေပါပြီ။ အားလုံးလိုလိုလည်း သိကြပါတယ်။ မင်းထရား ရွှေထီး နန်းတက်ပြီးလို့ နှစ်နှစ်အကြာမှာ ရွှေမော်မောဘုရားရင်ပြင်မှာ

နားထွင်း၊ နောက်သုံးနှစ်အကြာမှာ ဟံသာဝတီကို အလုံးအရင်းနဲ့ တိုက်ပါတယ်။ နောက်နှစ်နှစ်အကြာ (အေဒီ ၁၅၃၇၊ မြန်မာ ၈၉၉)မှာ ဒီ နောင်ရိုးတိုက်ပွဲ ပေါ်လာတာဖြစ်ပါတယ်။ (ဒေါက်တာသန်းထွန်းနဲ့ အဖွဲ့ရဲ့ ၁၉၈၂ ခုနှစ် ရေးဆွဲမှတ်တမ်းပြုချက် မြေပုံအရ နောင်ရိုးဟာ ဒေသဖြစ်နဲ့ မင်းမနိုင်ချောင်းအကြားမှာရှိတဲ့ နယ်မြေ ဖြစ်နိုင်စရာရှိတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အိမ်မဲအနောက်ကမ်းမှာ ရှိတယ်လို့ ယူဆပါတယ်။

နောင်ရိုးတစ်ဖက်မှာ ဗညားဒလ(သူ့ရှင်တကာရွတ်ပိ) ခေါင်းဆောင်တဲ့ ဆင် ၂၀၀ ကျော်၊ မြင်း ၈၀၀ ကျော်၊ သူရဲ ရှစ်သောင်းခန့် အင်အားရှိနေကြောင်း ကျော်ထင်နော်ရထာ သိတယ်။ မြစ်ကို ဖောင်ဖွဲ့ဖြတ် ကူးပြီးတဲ့နောက်မှာ ကျော်ထင်နော်ရထာက ဖောင်တွေကို မီးရှို့ပစ်လိုက် ကြလို့ အမိန့်ပေးတော့ တပ်မှူးစစ်ကဲတွေက လျှောက်ပါသတဲ့။ “ကျွန်တော်တို့ မနိုင်လို့ဆုတ်ရသော် ဖောင်ရှိမှဖြစ်လိမ့်မည်”တဲ့။ ဒီအချိန်မှာပဲ ဘုရင့်ဆီက “သူတပ်ကို တွေ့ရင် ရပ်နင့်ဦး၊ ငါ တိုက် မည်”လို့ အကြောင်းကြားတာကို “ဘုန်းတော်ကြောင့် အောင်ပါပြီ”လို့ လျှောက်လိုက်တယ်။

အင်အားအရဆိုရင် ကျော်ထင်နော်ရထာတပ်တွေမှာ စစ်သည် သူရဲက တစ်ဖက်တပ်ထက် ထက်ဝက်အင်အားပဲရှိတယ်။ ဒါကြောင့် စစ်ကဲ တွေက “ကျွန်တော်တို့ မနိုင်ခဲ့ရင် အပြစ်တင်ခံရလိမ့်မယ်။ (ရာဇဝတ်သင့် လိမ့်မယ်)”လို့ ပြောကြတော့ ကျော်ထင်နော်ရထာက-

“မနိုင်လျှင် ငါတို့မရှိပြီသည်ကို ဘယ်သူအား အပြစ်တင်မည် နည်း”လို့ ပြောလိုက်တယ်။ အဓိပ္ပာယ်က စစ်တိုက်ကြလို့ မနိုင်ဘူးဆိုရင်

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၆၁

အားလုံး နောင်ရိုးစစ်မြေပြင်မှာ အသက်ဆုံးမှာပဲ။ အသေခံကြရမှာပဲ။ သေပြီးသူကို ဘယ့်နဲ့လုပ် အပြစ်တင်(ရာဇဝတ်သား)လို့ရမှာလဲဆိုတဲ့ ခုတ်စလှီးစပြတ်စကားပါ။ ဒီစကားဟာ တပ်မှူးစစ်ကဲရဲမက်များကို နှစ်လမ်းမရှိ၊ တစ်လမ်းသာရှိ (Do or Die) ဆုံးဖြတ်ချက်ချစေတဲ့ အမိန့်ပါပဲ။ အင်မတန် တာသွားတဲ့စကားပါ။ စစ်သည်တွေက စစ်မြေပြင် ဝင်ကြရာမှာ ဓားနှစ်ဓား အန္တရာယ်ရှိတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ တစ်ဓားက ရှေ့ဓား၊ ရန်သူဓား။ နောက်တစ်ဓားက နောက်ဓား၊ ကိုယ့်ဘုရင် အရှင်သခင်ရဲ့ ဓား။ တာဝန်မကျေရင်၊ စစ်ရှုံးရင်၊ လှည့်ပြန်ပြေးလာရင် အကွပ်မျက်ခံရမယ့်ကိစ္စ။ ပဒေသရာဇ်ခေတ် စစ်သည်ရဲမက်များမှာ ဒီလိုဓားနှစ်ဓားနဲ့ ခဏခဏကြုံရကြောင်း၊ မြန်မာရာဇဝင်နဲ့ အရေးတော်ပုံကျမ်းတွေမှာ သာဓကတွေ အများအပြားတွေ့ရပါတယ်။

အခု ကျော်ထင်နော်ရထာရဲ့ စကားဟာ နောက်ဓားနဲ့ ပတ်သက်ပြီး လုံးဝ ကိစ္စငြိမ်းစေတဲ့ စကားပါပဲ။ မိမိကိုယ်တိုင်ရဲ့ ဆုံးဖြတ်ရဲ့၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ကျမှု(Decisive) ကို ငယ်သားများထံ တိုက်ရိုက်ပို့လွှတ် ကူးစက်စေလိုက်တဲ့စကား...။

စစ်တိုက်ကြရော၊ တစ်ဖက်က ခေါင်းဆောင်တစ်ယောက်ဖြစ်တဲ့ မင်းရဲအောင်နိုင်ကျတယ်။ ဗညားဒလ (သူရှင်တကာရွတ်ပိ) ဆင်က နေ မြင်းပေါ်ပြောင်းပြီး ဆုတ်ခွာရတယ်။ သူတို့တပ် လေးစုကွဲပြီး တပ်ပျက်တယ်။ နောက်တစ်နေ့ကျတော့ မင်းတရားရွှေထီးရောက်လာတယ်။

စစ်သွေးကြွနေတဲ့ မင်းပျိုမင်းလွင် မင်းတရားရွှေထီးဟာအသက်မှ ၂၂နှစ် ရှိသေးတာကလား။ ပွဲမှန်သမျှ သူ့ချည်း ဖြစ်ချင်တာ။ ဘုန်းစွမ်းလူ

စကလည်း ၁၇ နှစ်သား၊ ရွှေမော်မောဘုရား နားထွင်းပွဲ ကတည်းက ပြခဲ့တာ။ သူရောက်လာချိန်မှာ စစ်က ပြီးနှင့်၊ အောင်နှင့်နေပြီဆိုတော့ မကျေမနပ်နဲ့ “ငါ့ကို ငဲ့နှင့်ဆိုစေလျက် ငါ့ပွဲကို ဖျက်ကြသည်” လို့ ဆိုပါတယ်။

ဒီအခါမှာ ကျော်ထင်နော်ရထာက လျှောက်လိုက်ပါတယ်။ “ဘုန်းကြီးသည့် အရှင်နှင့် မတန်။ ကျွန်ုပ်တို့ပွဲသာဖြစ်၍ အရေးများသေး သည်နှင့် တိုက်ပေသည်”

ဒီလောက်ပွဲကတော့ ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားနဲ့ မထိုက်တန်ပါဘူး။ ပွဲငယ်ပါ...တဲ့။ (တကယ်တော့ ပွဲကြီး)။ နောင်လည်း အရှင်ကိုယ်တော်တိုင်နဲ့ ရဦးမယ့်စစ်ပွဲတွေရှိနေသေးတာမို့ တစ်နိုင်တစ်ပိုင်တိုက်ပြီး ပွဲသိမ်းထား နှင့်တာပါတဲ့။ ဒါက ဘုရင်ကိုလျှောက်တဲ့စကားပါ။

တပ်မှူးစစ်ကဲတွေကို ပြောခဲ့သလို “ငါတို့ မရှိပြီသည်ကို အဘယ်သူ့အား အပြစ်တင်မည်နည်းဟူ၍ ပြောကာ တိုက်စေခဲ့ပြီး အနိုင် ယူလိုက်ပါကြောင်း”လို့ ဘုရင်ကို မလျှောက်ပါဘူး။ ဒီလိုလျှောက်ရင် မင်းတရားရွှေထီးဟာ အမျက်မထွက်တောင်မှ ကျွဲမြီးတိုသွားဦးမှာ အမှန်ပဲ။ ကျော်ထင်နော်ရထာရဲ့ ဆိုလိုရင်းကို သဘောပေါက်ချင်မှ ပေါက်မယ်။ “ဪ...မင်းတို့က သေလေပြီမို့ ငါ့အပြစ်တင်စကား၊ ငါ့ရာဇဝတ်ထားမှုကို မသိတော့ဘူးဆိုပြီး သဘောထားကြသလား။ ငါက နေဦးလို့ ပြောတာကို မစောင့်ခြင်းက တစ်ချက်။ စစ်ရှုံးတာတစ်ချက်။ ဒီနှစ်ချက်ကို ငါက ခွင့်လွှတ်ရမတဲ့လား။ သေပြီးတယ်ပဲ ထား၊ အသ ကောင်နဲ့ မင်းတို့ရဲ့ဝိညာဉ်ကို ငါက ရာဇဝတ်ထားလို့ရတယ်။

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၆၃

သိလား” စသည်ဖြင့် ဒေါနဲ့မောနဲ့ ပြောချင် ပြောနိုင်သေးတယ်။

အခုတော့ စစ်ကလည်းနိုင်ထားပြန်၊ ရထားတဲ့ ဆင်၊ မြင်း၊ လက်နက်တွေကိုလည်း ဆက်သပြန်။ (အဓိက ကတော့ ကျော်ထင် နော်ရထာရဲ့ လျှောက်ထားစကားက ချက်ကျလွန်းတာကြောင့်)

“အင်း...ငါ့ပွဲကိုဖျက်သည်ကား မှန်၏။ စစ်ရေးလှပေသည်” လို့ ကျေနပ်ပြော ပြောခဲ့ပါတယ်။

ကျော်ထင်နော်ရထာကိုလည်း ပတ္တမြားလက်ကောက်ဆုနဲ့ လှိုင် မြို့စားပေးပြီး ဘုရင့်နောင်ဘွဲ့ ချီးမြှင့်လိုက်ပါတယ်။

နောင်ရိုးတိုက်ပွဲနဲ့ ဘုရင့်နောင်ကို ယှဉ်တွဲမြင်မိတဲ့အခါတိုင်း ဘုရင့်နောင်ရဲ့ သတ္တိ၊ ဗျတ္တိ၊ ခေါင်းဆောင်ကောင်းတို့ရဲ့ အရည်အသွေး အမြင်မှာ ငယ်သားငယ်သားအလျောက်၊ အရှင် အရှင်အလျောက်၊ အဖွင့်အပိတ် အံ့ကိုက်စွာ ပြောတတ်ဆိုတတ်၊ ပြောရဲဆိုရဲရှိလှတဲ့ နှုတ်ရည်’ ကိုပါ အသိအမှတ်ပြုပါတော့တယ်။

**ရာဇဝတ်ကို ကျွန်ုပ်တို့ ကျင့်ဘိသည်။
နင့်ကို သံအိုးကွင်းနှင့် ကြော်မည်။**
(မဟာဓမ္မရာဇာမင်း)

“မဟာဓမ္မရာဇာမင်းကား ဘုန်းတန်ခိုးအာဏာကြီး၏။ မျက်နှာ
တော်ရယ်တိုင်း ရန်ခပ်သိမ်း အောင်ဖန်များ၏။ မိုးစွေသည်ကို ဓားပြလျှင်
မိုးစဲ၏။ ဒီရေတက်သည်ကိုလည်းဓားပြလျှင် ဒီရေတန်၏။ ‘မဟာဓမ္မရာဇာ
ကျွန်း’ဟု ရဲမက်တော်တို့ ကြိမ်းပလျှင် လူကိုထားဘိ၊ ဘီလူး၊ တစ္ဆေမျှ
သော်လည်း ပျောက်လွင့်၏။”

ရာဇဝင်ကျမ်းတွေထဲမှာ မဟာဓမ္မရာဇာမင်းကို ညွှန်းထားတဲ့
အမွှန်းတွေဖြစ်ပါတယ်။ မဟာဓမ္မရာဇာဆိုတာက ဘွဲ့မည်ပါ။ လူသိများတာ
ကတော့ အနောက်ဘက်လွန်မင်းဆိုတဲ့ အမည်ဖြစ်ပြီး ခမည်းတော်ကံတော်
ကုန်ပြီးနောက် (အေဒီ ၁၆၀၆၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၉၆၈)၊ အသက် ၂၈
နှစ်မှာ ဘုရင်ဖြစ်ခဲ့သူပါ။

ရယ်လိုက်ရင် ရန်အောင်တာတို့၊ ဓားပြလျှင် မိုးစဲတာ၊ ဒီရေတန်

တာတို့ ကိုယ်တိုင်မဆိုထားနဲ့-ရဲမက်တွေက တို့ဟာ မဟာဓမ္မရာဇာ ကျွန်ဟေ့ဆိုလိုက်ရင် ဘီလူးတစ္ဆေတွေတောင် ပြေးရတာတို့ကို မယုံဘူးပဲထား။ မဟာဓမ္မရာဇာရဲ့ တကယ့်လက်တွေ့လုပ်ရည်ကိုင်ရည် များကတော့ ရာဇဝင်မှတ်တမ်းတွေမှာ အထင်အရှား ရှိပါတယ်။

လူသိများတဲ့ သန်လျင်စားစင်ကာနဲ့ တောင်ငူမင်းနတ်သျှင်နောင် တို့အရေးဟာ မဟာဓမ္မရာဇာမင်းလက်ထက်မှာ ပေါ်ပေါက်လာ ပါတယ်။ သန်လျင်ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ပြီးနောက်မှာ မုတ္တမစား ဗညားဒလလည်း လက်အောက်ခံအဖြစ် ဝင်ရောက်လာပါတယ်။ ဒဝယ် (ထားဝယ်)၊ ဇင်းမယ်၊ သံတွဲစသည်ဖြင့် ဆက်လက်အောင်မြင်နိုင်ခဲ့သူ ဘုရင်တစ်ပါးဖြစ်ပါတယ်။



ခမည်းတော် ညောင်ရမ်းမင်းက အစပျိုးခဲ့တဲ့နိုင်ငံ ပြန်လည် စည်းရုံးရေးနဲ့ အေးချမ်းရေးကို မဟာဓမ္မရာဇာမင်းဟာ နန်းတက်ပြီး ဆယ်နှစ်ကျော်ကျော် မနားမနေ ကြိုးပမ်းခဲ့ရပါတယ်။ သူ့လက်ထက် ရောက်ချိန်မှာ နိုင်ငံတော်ဟာ တောင်ဘက်ထားဝယ်၊ မြောက်ဘက် ဗန်းမော်၊ အရှေ့ဘက် ကျိုင်းရုံးကြီးနဲ့ဇင်းမယ်၊ အနောက်ဘက်ရခိုင်ရိုးမ တောင်တန်းအထိ ကျယ်ဝန်းလာခဲ့တယ်။ ထူထောင်ရေးကာလ လွန်ခဲ့ပြီး တိုင်းပြည်အေးချမ်းစ ပြုလာပြီမို့ ဘင်္ဂလား၊ အချင်၊ ဂေါ်ကွန်းဒါး၊ ဂိုအာမြို့တွေ က သံတမန်တွေ ရောက်လာသည်အထိ နိုင်ငံခြားဆက်သွယ် ရေးလည်း ပွင့်လန်းလာတယ်လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။ ခြုံပြောရရင်...

မဟာဓမ္မရာဇာမင်းဟာ လူရည်သွေးညံ့သူ မင်းတစ်ပါးမဟုတ်။ လုပ်ရည်ကိုင်ရည်ရှိတဲ့ ဘုရင့်နောင်သွေး၊ (မြေးတော်ပါးတယ်။)။

သမိုင်းမတွင်ပေမယ့် သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ

၁၆၇

ညောင်ရမ်းသွေးကို ကောင်းကောင်းပြနိုင်သူ၊ ထက်မြက်တဲ့ မင်းတစ်ပါးပါ။

ဒါပေမဲ့...သတိတရားပဲ လွတ်ထွက်ခဲ့သလား၊ ကြမ္မာပဲ ငင်လေ သလား၊ ဥပစ္ဆေဒကံပဲ ပါလာလို့လား။ အခြားအခြားသော အကြောင်း တွေကြောင့်လား။ မဟာဓမ္မရာဇာမင်း အနိစ္စရောက်ရပုံကတော့ ကြေကွဲ စရာ ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ သတ္တဝါတစ်ခု၊ ကံတစ်ခုဆိုသလို ခန္ဓာပျက်ခဲ့ရာမှာ သူကိုယ်တိုင်ရဲ့ နှုတ်ထွက်စကားဟာ အရေးပါတဲ့ အနီးကပ်အကြောင်း တရားတစ်ခုလို့ ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မယ်။



‘ရာဇဝတ်ကိုကျူးလွန်၍ ကျင့်ဘိသည်နှင့် သံအိုးကင်းနှင့်ကြော် မည်။’ မဟာဓမ္မရာဇာ ဆိုခဲ့တဲ့စကား။ အပြောခံရသူက သူ့ရဲ့သားအရင်း မင်းရဲဒိဗ္ဗ။ ပြောရခြင်းနောက်ခံဖြစ်ရပ်က သားတော်မင်းရဲဒိဗ္ဗဟာ ဘုရင် ကိုယ်လုပ်တော် ကျိုင်းတုံစော်ဘွားသမီး ‘နှင်းခမ်းပေါ်’နဲ့ ရည်ငံကြတယ်။ ပဋိသန္ဓေရှိလာတာကို မိန်းမစိုးတို့ကသိပြီး ဘုရင်ကိုလျှောက်တော့ မဟာဓမ္မရာဇာက နှင်းခမ်းပေါ်ကိုခေါ်မေးတယ်။ “ဘယ်သူပေးတဲ့ သန္ဓေလဲ” နှင်းခမ်းပေါ်ကလည်း မင်းတို့စကား မိုးကြိုးသွား မဟုတ်လား။ သေရတော့မယ့်အတူ ဟုတ်မှန်ရာသာ ဖြေတော့မယ်ဆိုပြီး “သားတော် မင်းရဲဒိဗ္ဗပါ”လို့ ဖြေပါတယ်။ ဒီအခါမှာ မင်းရဲဒိဗ္ဗကို ခေါ်ပြီး မေးပြန်ပါတယ်။ သားတော်ကလည်း ဝန်ခံပါတယ်။ ဒီအခါ မဟာဓမ္မရာဇာဟာ (အမျက် တော်မရှိသော်လည်း) ခြိမ်းခြောက်စကား ဆိုလိုက်ပါတယ်။(မှန်နန်း ကတော့ များများ အမျက်ထွက်တော်မရှိလို့ရေးပါတယ်။)

“ရာဇဝတ်ကို ကျူးလွန်၍ ကျင့်ဘိသည်။ နင့်ကို သံအိုးကင်းနှင့် ကြော်မည်”တဲ့။

၁၆၈

ချစ်ဦးညို

တကယ်အမျက်မရှိဘူးပဲ ဆိုဆို၊ ဒီစကားဟာ ဘုရင့်နှုတ်က
ထွက်ကျလာတဲ့စကားပါ။

မဟာဓမ္မရာဇာဟာ အဲဒီစကားကို ပြောလိုက်ရာမှာ များများ
အမျက်မရှိလို့ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြတယ်။

သားတော်မင်းရဲဒိဗ္ဗဟာ သိပ်ကို ကြောက်သွားပါတယ်။ တကယ်
ပဲ သေရတော့မယ်။ ရာဇဝတ်သင့် (သံအိုးကင်းနဲ့ အကြော်ခံရ) တော့မယ်
လို့ ယုံသွားပါတယ်။ အပြစ်ကျူးလွန်ထားသူပီပီ ဒန္တဘေးကို အကြီး
အကျယ် ထိတ်လန့်သွားတယ်။ ဒီထိတ်လန့်မှုဟာ ဆုတ်နစ်သော ဒေါသ
မှသည် တွန်းကန်သော ဒေါသအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားပြီး...

လူဆိုးလူသွမ်းတွေနဲ့ ပေါင်းဖက်ကြံစည်ကာ လုပ်ကြံလို့
မဟာဓမ္မရာဇာမင်း အနိစ္စရောက်ခဲ့ပါတယ်။ လုပ်ကြံခံရချိန်မှာ ဗေဒင်
ယတြာအရ ဟံသာဝတီနန်းမှာ စံနေခိုက်ဖြစ်လို့ အနောက်ဘက်လွန်
မင်းလို့ ခေါ်ကြတယ်။ အနိစ္စရောက်ချိန်မှာ သက်တော် (၅၁)နှစ်ပဲရှိပါသေး
တယ်။



ပိုပြီး ဇာတ်နာစရာလို့ ပြောနိုင်တာတစ်ခုကတော့ လုပ်ကြံသူ
သားတော်မင်းရဲဒိဗ္ဗဟာ အခြားသူဟုတ်ရိုးလား။

“တဖြိုးဖြိုးလျှင်၊ တန်ခိုးရောင်ခြည်၊ ထိန်ထိန်လည်မျှ မည်သည်
မစဲ၊ နေ့တိုင်းကဲသည်...စက်တော်ခေါ်ဟု၊ ရွှင်ပျော်သဘင်၊ ပုခက်တင်
သည်၊ စံရွှင်တည့်မင်းရေး၊ ပျံ့ပျံ့မွေး...” ဆိုတဲ့ မြန်မာစာပေသမိုင်းမှာ
အထင်ကရ ဧချင်းတစ်စောင်အဖြစ်ထင်ရှားတဲ့ ပညာရှိအမတ် ရှင်သံခိုရဲ့
ဧချင်းအဖွဲ့ခံ၊ သားတော်ဖြစ်ပါတယ်။

ချစ်ဦးညို

...စီမံကိန်းတွေက သယ်ဆောင်လာမယ့်
ဆင်ခြင်မှုလုံးလွင်းလွယ်တွေကတော့
ကျွန်တော်တို့တစ်တွေရဲ့
ခံစားရပ်ယူနိုင်မှု အင်အားအပေါ်မှာ မူတည်ပြီး
အမျိုးစုံ ကွဲပြားနိုင်ပါတယ်။
တာပဲဖြစ်ဖြစ်
သမိုင်းဆိုတာ ယူတတ်ရင်
မှားယွင်းခဲ့ခြင်းနိုင်တဲ့ (အမောဟ) အသိဉာဏ်ပညာတွေက
အထောက်အကူပြုနိုင်တာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။
ကျွန်တော်တို့ဟာ
အတိတ်ရဲ့ အကျဉ်းသားများ မဖြစ်ဖို့
စာနာလက်ရဲ့ မိခင် ဖခင်ကောင်းများဖြစ်ဖို့
ပစ္စုပ္ပန်ရဲ့ သားသမီးကောင်းများဖြစ်ဖို့
အရေးကြီးတဲ့လုပ်ငန်း မဟုတ်ပါဘူး။

သမိုင်းမကွင်းလေမယ့်
သမိုင်းဝင်နေတဲ့စကားများ
ချစ်ဦးညို